

KAHRAMANMARAŞ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

KÜLTÜR
YAYINLARI

A RAŞ
TIR MA

İmtiyaz Sahibi

Büyükşehir Belediyesi Adına
Hayrettin Güngör

Genel Yayın Yönetmeni

Duran Doğan

Genel Yayın Koordinatörü

Mesut Serdar

Kahramanmaraş

Büyükşehir Belediyesi

Kültür Yayınları Serisi: xxx

Baskı Tarihi

Ağustos 2023

ISBN 978-625-99010-2-2

Yazar

Ramazan Avcı

Editör

Rıdvan Tulum

Teknik Hazırlık

Ali Şenocak

Hanne Sekili

Son Okuma

Mehmet Zana Öngeneç

Mizanpaj

Hale Özer

Kapak Tasarım

Hale Özer

Baskı

Semih Ofset Matbaacılık

Sek Yayıncılık Sağ. İnş. San. Tic.

Ltd. Şti. Büyük San. 1. Cadde

No:74/1-2-3-4

İskitler/Ankara

Sertifika No: 40581

İletişim Adresi

Kültür, Spor ve Turizm

Daire Başkanlığı

Akçakoyunlu Mah. Şekerdere Blv.

Onikişubat / Kahramanmaraş

Telefon: 0 (344) 215 40 40

Bu eser, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin bir kültür hizmetidir.

KAHRAMANMARAŞ HALK ŞAİRLERİ

(Âşıklar/Ozanlar ve Kalem Halk Şairleri)

Ramazan Avcı

Halkın Sözcüleri

Sözlü geleneğin en önemli temsilcileri ve aktarıcıları olan halk şairleri halkın yaşantısını, sevinçlerini, acılarını, hasretlerini, coşkularını, zevkini, olay ve durum karşısındaki reflekslerini, toplumsal değerlerini yine halkın diliyle ilmek ilmek işleyen, saziyla-sözüyle dile getiren sanatçılardır. Halkımızın kaynaşp birleşerek kardeşçe, barış içinde yaşama sevincini paylaşmalarında Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli, Karacaoğlan, Âşık Veysel, Âşık Mahzuni, Neşet Ertaş, Abdurrahim Karakoç ve nice sayısız halk şairinin katkısı yadsınabilir mi?

Geleneksel Türk halk şiirinin geçirdiği tarihi süreç içinde Anadolu sahasındaki önemli merkezlerden biri de Kahramanmaraş'tır. İlk temsilcilerine XVII. yüzyılda Karacaoğlan ile rastladığımız Kahramanmaraş yöresinde bugün de geleneğin unsurlarını devam ettiren âşıklar yetişmekte, bu âşıklar gelenele geleceği buluşturma noktasında, değişen şartlarla birlikte zengin örnekler vermeye devam etmektedir. Karacaoğlan'dan Âşık Mahzuni'ye uzanan bu süreçte âşık tarzı şiir değişmiş, yeniden şekillenmiş fakat geleneğin asli unsurlarını da koruyarak varlığını sürdürmeye devam etmiştir.

Karacaoğlan geleneği olarak nitelendirdiğimiz ozan/âşık/halk şairi geleneği içinde Derdiçok, Ahmet Çıtak, Âşık Yener, Hayati Vasfi Taşyürek, Hilmi Şahballı, Dostozan, Kul Ahmet, Âşık Mahzuni Şerif, Âşık Devai, Âşık Hüdayi, Abdurrahim Karakoç akla ilk gelen Kahramanmaraşlı halk şairleridir. Ancak Kahramanmaraş'ın bir de bilinmeyen, henüz eser düzeyinde kendini gösterememiş, belki bunlarla aynı kalitede ürünler vermiş şairleri de vardır. Gelişen ve değişen şartlar içinde varlığını sürdürmeye çalışsan, büyük bir kısmı ilgisizlikten kaybolan bu kültür taşıyıcılarının, bu insan hazinelerinin tespit edilerek kayıt altına alınmaları büyük önem taşımaktadır.

UNESCO'nun beş başlık altında topladığı somut olmayan kültürel miras ürünlerinden biri de "Yaşayan İnsan Hazinesi" adını taşımaktadır. "Yaşayan İnsan Hazinesi" programı, Türkiye'nin köklü somut olmayan kültürel miras ürünlerinden biri olan âşıklık geleneğinin ve halk şairliğinin yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması bakımından çok büyük bir önem taşımaktadır. Ancak her şeyden önce âşıkları/halk şairlerini tespit edip kayıt altına almak gerekir. İşte bu eser XVI. yüzyıldan günümüze kadar geçen zamanda Kahramanmaraş yöresinde yetişmiş olan ozanların/âşıkların/halk şairlerinin ciddi bir araştırmayla kayıt altına alınmış şeklidir.

Şairler şehri Kahramanmaraş'ımızın edebiyat alanındaki bir eksikliğini daha giderdiğine inandığımız "Kahramanmaraş Halk Şairleri" kitabı, yöremizin halk şairlerini yakından tanımamıza ve halk şiirinin güzelliğini paylaşmamıza vesile olacaktır. İlimizin ve halk şairlerimizin tanıtımının yanı sıra şehrimizin "Şairler Kenti" olarak tescillenmesinde referans oluşturacak olan bu eseri hazırlayan araştırmacı/yazar Ramazan Avcı'ya teşekkür ediyor, merhum şairlerimize Allah'tan rahmet, hayatta olan şairlerimize de sağlıklı uzun ömürler diliyorum.

HAYRETTİN GÜNGÖR
Büyükşehir Belediye Başkanı

ÖN SÖZ

“At ayağı küliğ, ozan dili çevük olur.”

Dede Korkut

Halk şairleri, Türk edebiyatının en eski dönemlerinden günümüze kadar ozan, âşık, saz şairi, kalem halk şairi gibi adlarla halkın ortak duygu ve düşüncelerine tercüman olan, Türk kültürünün korunmasında kültür taşıyıcıları olarak görev yapan, halkın gören gözü, işiten kulağı ve söyleyen dili olan sanatçılardır.

Halk şiirimiz bu gün de bazı yörelerimizde geleneği bütün kurallarıyla devam ettiren ozanların, âşıkların, saz ve kalem şairlerinin gür sesleriyle beslenmektedir. Kahramanmaraş, geçmişten günümüze Anadolu halk kültürünün oluşmasında, yaşatılmasında ve geleceğe taşınmasında çok önemli bir rol üstlenen ozan/âşık/halk şairlerinin ve âşıklık geleneğinin güçlü ve canlı bir şekilde yaşadığı yörelerden biridir.

Kahramanmaraş doğumlu olup da halk şiiri vadisinde eser üreten halk şairleri hakkında antolojik, ansiklopedik ve biyografik çalışmalarda bazı bilgiler bulunmaktadır. Ancak, müstakil bir eser niteliğinde ve âşık, ozan, halk şairi olarak adlandırılan temsilcilerle mümkün olan en geniş katılımı sağlayan bir kitap mevcut değildi. Karacaoğlan, Derdiçok, Kul Ahmet, Âşık Yener, Âşık Mahzuni, Hilmi Şahballı, Âşık Devai, Âşık Maksudi, Âşık Devai, Hayati Vasfi Taşyürek, Abdurrahim Karakoç gibi Türk halk şiirinin çok önemli temsilcilerini yetiştiren Kahramanmaraş'ın nitelik ve nicelik bakımından zengin halk şairlerini kayıt altına alan bir kitaba sahip olmaması büyük bir eksiklikti. Çok uzun bir zamana yayılan öz kaynaklara dayalı araştırmanın, azmin, tecrübenin ve emeğin ürünü olan bu kitap böyle bir eksikliği gidermesi bakımından ayrıca önem taşımaktadır.

Eserde ismi yer alan şairler; dil, şekil ve içerik bakımından şiirleri esas alınarak değerlendirilmiştir. Halkın kullandığı yalın bir Türkçe kullanılması, imge ve mesaj bakımından halkın anlamlandırabileceği açıklıkta bir anlam taşınması, hecenin 7'li, 8'li, 11'li, 14'lü ölçüsüyle ve halk şiirinin nazım birimi olan dörtlüklerle söylenmiş olması, uyak/kafiye bakımından sağlam olması; koşma, semai, türkü gibi halk şiirinin nazım biçimleriyle söylenmesi, halk zevkini yansıtması, siyasî içerikli, toplumun kültürel değerlerine ve inanç sistemine aykırı mahiyette olmaması şairlerin ve şiirlerin seçiminde başlıca ölçüt olmuştur.

Kahramanmaraşlı halk şairlerinin kesin sayısını tespit etmek, bütün temsilcilerini iki kapak arasında toplamak veya rakamla ifade edilen bir değer ile sınırlandırmak mümkün değildir. Ancak Kahramanmaraş edebiyatında halk şairleri için bir ilk olan bu çalışmada titiz ve uzun bir araştırma yaparak yaşadıkları çevrede halk şairi olarak temayüz etmiş, kendilerini ispatlamış, bir kısmı Kültür Bakanlığınca “âşik”, “halk şairi” olarak tescillenmiş şairlere yer vermeye çalıştık.

Edebiyatımızı ve dilimizi zenginleştiren, taşıyan, yayan ve bu alana hizmet etmiş olan Kahramanmaraş yöresine ait halk şairlerimize saygının ve vefa borcunun bir ifadesi olarak onları kayıt altına almak, biyografi ve şiirlerinden hareketle onların daha iyi tanınmalarına ve halk şiiri geleneğinin devamına katkı sağlamak, Kahramanmaraşlı halk şairlerinin nitelik ve nicelik bakımından zenginliğini ortaya koyarak şehrin şairin başkenti olma kimliğine referans oluşturmak, araştırmacılar için sağlam bir kaynak hazırlamak bu kitabın ana hedefleridir.

UNESCO kapsamında dünya edebiyat şehirleri ağına aday olan Kahramanmaraş'ımız için hedefine ulaşma yolunda referans eserlerden biri olacağına inandığımız bu kitabın hazırlanmasında teşvik ve destekleriyle şevkimizi artıran Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Kültür Spor ve Turizm Dairesi Başkanı Sayın Duran Doğan'a ve kitabın basımını sağlayarak Kahramanmaraş kültür ve edebiyatının hizmetine sunan Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Başkanı Sayın Hayrettin Güngör Beyefendi'ye teşekkürlerimi sunarım.

Ramazan AVCI
Kahramanmaraş, 2023

RAMAZAN AVCI'NİN ÖZGEÇMİŞİ

Eğitimci, araştırmacı, şair ve yazar Ramazan Avcı, 1962 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. Lisans eğitimini Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde yaptı. Lisans bitirme tezini Abdurrahim Karakoç üzerine hazırladı. Yüksek lisans eğitimini Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde tamamladı.

1986 yılında öğretmen olarak göreve başladı. Çeşitli liselerde edebiyat öğretmeni, 2004-2012 yılları arasında Kahramanmaraş İl Millî Eğitim Müdürlüğünde Kültür ve Basın Yayın Şube Müdürü, 2012-2015 yılları arasında Kahramanmaraş Bilim ve Sanat Merkezinde yönetici olarak görev yaptı. 2015 yılında kendi isteğiyle yöneticilikten ayrılarak öğretmenliğe döndü. Bu görevinin yanı sıra Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi KAMEK bünyesinde oluşturulan Yazarlık Atölyesinde ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER)'de öğretmenlik yaptı.

Yazarlık Eğitimi, Diksiyon, Resmî Yazışma Kuralları, Tiyatro, Drama, Protokol Kuralları konularında farklı kurum ve kuruluşlarda kurslar verdi. Kahramanmaraşlı şairlerin şiirlerinden yaptığı seslendirmeler Dulkadiroğlu Belediyesi tarafından “Şiirin Başkentinden Esintiler” adıyla albümleştirildi.

Türkiye Yazarlar Birliği üyesi olan Ramazan Avcı Kahramanmaraş Edebiyat ve Sanat Derneğinin başkanlığını yürüttü.

Ramazan Avcı, yapmış olduğu eğitim, kültür ve sanat alanındaki çalışmalarından dolayı çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından ödüllendirildi. 2014 yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi tarafından “Yılın Edebiyatçısı” ödülüne, 2021 yılında Valeh Hacılar Uluslararası Bilimsel ve Kültürel Araştırmalar Vakfı tarafından “Türk Dünyası Hizmet Ödülü”ne layık görüldü.

Araştırma, deneme ve inceleme yazıları Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, Bugu Dil ve Eğitim Dergisi, Bürküt Türk Dünyası Dergisi, Kardeş Kalemler Aylık Avrasya Edebiyat Dergisi, Türk Dili, Yitiksöz, Hece Taşları, Türk Edebiyatı, Edebiyat Bülteni gibi ulusal ve uluslar arası dergilerde yayımlandı. Ramazan Avcı'nın yayımlanan kitapları şunlardır:

Şiir Seçkisi (2004), Sevda Şiirleri Antolojisi (1997), Şiirlerle Kahramanmaraş (2006), Dil ve Anlatım 9 Yardımcı Ders Kitabı (2007), Türk Edebiyatı 9 Yardımcı Ders Kitabı (2008), Kahramanmaraşlı Şairler Antolojisi (2008), Dünya Dili Türkçe (2009), İlk ve Ortaöğretimde Okuma Alışkanlığı (2009), Başarı İçin Kılavuz Öyküler (2011), Çocukların Gözüyle Madalyalı Kahraman Şehir (2012), Türk Şiirinin Beyaz Kartalı Bahaettin Karakoç (2012), Çocuk Oyunlarıyla Kurulan Kültür Köprüsü (2012), Şairlerin Dilinden Kahramanmaraş (2013), Karacaoğlan'dan Günümüze Kahramanmaraşlı Şairler (2015), Şuaranın Yaşayan Yüzü (2017), Okumaya Davet (2018), Şehrimiz Kahramanmaraş (MEB Ders Kitabı - 2020), Kahramanmaraş Eğitim Tarihi (2021), Kahramanmaraş Ağzı Destanları (2021), Türk Dili ve Edebiyatı 1 (Müşterek, MEB Ders Kitabı -2023), Türk Dili ve Edebiyatı 2 (Müşterek MEB Ders Kitabı -2023).

Ayrıca, Akdeniz'in Altın Şehri Kahramanmaraş adlı ansiklopedinin editörlüğünü (müşterek) ve bölüm yazarlığını, Sütçü İmam Üniversitesi tarafından hazırlanan Kahramanmaraş Ansiklopedisi'nin bilim ve yayın kurulu üyeliğini ve madde yazarlığını, Kahramanmaraş'ta Eğitime Can Katanlar adlı kitabın editörlüğünü yaptı.

İçindekiler

GİRİŞ 19

**HALK ŞAİRLERİNİN ÖZ GEÇMİŞLERİ VE
ŞİİRLERİNDEN ÖRNEKLER** 35

ABDURRAHİM KARAKOÇ	36
ABİDİN DOĞANAY	42
ABİDİN POLAT (BERZAHİ)	46
ÂDEM KAR (DERTLİ ÂDEM)	50
ÂDEM KENGER (ÂDEMÎ)	54
ÂDİLE NECLA KANDEĞER	58
ÂDİL SOYDAN	62
AHMET BERTİZOĞLU	66
AHMET BULUT	70
AHMET ÇITAK	74
AHMET GÜNEŞ (PEHLÜL AHMET)	78
AHMET KAHVECİ	82
AHMET KAR (OZAN ÂDEMOĞLU)	86
AHMET KARAKAYA (ÂŞİK ERBABÎ)	90
AHMET KARTALKANAT (ÂŞİK KUL AHMET)	94
AHMET KÜÇÜK (KÜÇÜK AHMET)	100
AHMET ŞAHBALLI (BALLI OZAN)	104
AHMET TOPAK	108
ALAEDDİN KÜÇÜKKÜRTÜL	112
ALİ ARMUT	116
ALİ ARSLAN (ÂŞİK ALİYÂR)	120
ALİ ARSLAN (BERÇENEKLİ ALİ)	124
ALİ ATAŞ (ÂŞİK ALİ)	128
ALİ BAKIRCIOĞLU	134
ALİ BAŞPINAR (ÇÖTELİ)	138
ALİ ÇİMEN (ÂŞİK ÇİMANÎ)	142

ALİ DEMİR (ÂŞIK ALİ)	146
ALİ DOĞAN (ALİ HAKİ EDNA)	150
ALİ GÖZÜKARA.....	154
ALİ GÜLER (ÂŞIK MAĞDUR ALİ).....	158
ALİ İHSAN BAŞPINAR (ÂŞIK PINARİ)	162
ALİ İHSAN ÖKSÜZ (ÖKSÜZ OZAN)	166
ALİ İSPİR (ÂŞIK PERİŞAN ALİ)	172
ALİ KOZAN (ÂŞIK BEHLÜL ALİ)	176
ALİ RIZA CEVİZ	180
ALİ RIZA YÜKSEL.....	184
ALİ SAKALLI (ÂŞIK ÜZGÜNİ).....	188
ALİ ŞAHİN	192
ARİF SARITÜRK	196
ARİF TAŞKALE.....	200
ASEF GÜNEŞLİ (OZAN ASEFÎ)	204
ÂŞIK KUL HALİL.....	208
ATA CANANİ (CANANİ).....	212
AYŞE KARATAŞ.....	216
BAHATTİN BULUT (OZAN BULUT).....	220
BAHRİ KARAKOÇ	224
BEKİR KILINÇ	228
CELAL ÇAÇAN (CELALİ).....	232
CELİL ÇINKIR (DELİBAL).....	236
CUMA ALİ ÇETİN	242
CUMA TAŞDEMİR.....	246
DADALOĞLU	250
DURANİ KOCAĞA	256
DURDU KISACIK	260
DURDU MEHMET YOKSUL (ÂŞIK MAHFUZÎ).....	264
EMRİ KARAKUŞ (GULFANİ).....	268
ERDOĞAN BAŞIBÜYÜK (OZAN DİYARİ)	272
EROL BOYUNDURUK (GİRYANİ).....	276
ESHABİL KARADEMİR (KARAOZAN)	280
EYÜP ŞAHAN.....	286
FAZLI AYAR (ÂŞIK FAZLI)	290
FEYZULLAH İSPİR (OZAN İSPİR)	294
FUAT BOSTANCI (OZAN FUAT).....	298
GAMZE GÖKCEK	302
GÜNDEŞLİOĞLU	306
GÜZEL KÖSE (ÂŞIK PERİŞAN GÜZEL).....	310
HACI BEKTAŞ TAT.....	314

HACI HASAN UĞUR.....	318
HACI MUSA TUNCER (OZAN AZABÎ).....	322
HACI YENER (ÂŞIK YENER).....	326
HACI ZÜLKADİROĞLU	332
HALİL ÇİNPOLAT (SÖYLEMÎ)	336
HAMİT KOCA (ÂŞIK KUL HAMİT).....	342
HANİFİ KARA	344
HASAN GÖREN (ÂŞIK KUL HASAN).....	348
HASAN KISA.....	352
HASAN ÖZTÜRK (ÂŞIK MEÇHULÎ).....	356
HASİBE TÜRKMEN (HASİBE HATUN)	360
HAŞİM KALENDER	364
HATİCE ALTUK KEŞOĞLU (ÂŞIK SELVİNİZ).....	368
HAYATİ VASFİ TAŞYÜREK.....	372
HAYDAR ALİ TEMUR (BÖHTANİ)	378
HAYDAR KAYA (ALADELİ).....	382
HAYRETTİN ÖNDER (FİGANÎ)	386
HEZARÎ (BEYOĞLU).....	390
HİLMİ ŞAHBALLI (ŞAHBALLI)	394
HÜSEYİN ATÇI	400
HÜSEYİN ÇEKER (OZAN ŞAH HÜSEYİN)	404
HÜSEYİN GÜVERCİN	408
HÜSEYİN PALO.....	412
HÜSEYİN POLAT.....	416
HÜSEYİN TENECİOĞLU (ÂŞIK HÜSEYİN).....	420
İLBEYLİOĞLU (ELBEYLİOĞLU, İLBEYOĞLU)	426
İSA BİNBOĞA (DİRGENOĞLU).....	430
İSMAİL BALTACI	434
İSMAİL İPEK.....	438
İSMAİL KÖŞGER (KUL KÖŞGER).....	442
İSMAİL KUTLU ÖZALP	446
KALENDER EREN (KALENDER).....	450
KÂMİL BOZKURT	454
KARACA ERBİL (MELULÎ/LATİFE)	458
KARACAOĞLAN.....	462
KÂZİM YILDIZ (TACİM BABA).....	468
MAHİR BAŞPINAR.....	472
MAHMUT AĞDAK (ÂŞIK MEDENİ KARATAŞ)	476
MAHMUT BOSTANCI	480
MAHMUT EYNALLI (OZAN DURANOĞLU).....	484
MEHMET AVCI (ÂŞIK MEHMET)	490

MEHMET AYAR (AYAROĞLU).....	494
MEHMET BUDAK	499
MEHMET GÖZÜKARA.....	502
MEHMET HANİFİ SARIYILDIZ (DOSTOZAN)	508
MEHMET KAPLAN	512
MEHMET KİPER	516
MEHMET KONAK (HAFİZ RAHMÎ).....	520
MEHMET KÖSE (ÂŞIK DERMANÎ).....	524
MEHMET NAFİZ KARAKOÇ.....	528
MEHMET ÖZCAN (OZAN MEHMET)	532
MEHMET ÖZGÜL (TAKÎ)	536
MEHMET ZARİFOĞLU	540
MESUT TÜRKKAHRAMAN	544
MUHAMMET KÂMİL AĞDAŞ (BAHÇECİ HOCA).....	548
MURAT AKDEMİR (OZAN MURAT)	552
MUSTAFA BOZ (KOZANOĞLU)	556
MUSTAFA BOZKURT (KURTOĞLU)	560
MUSTAFA BUĞRAHAN (DEVAÎ).....	564
MUSTAFA DOĞAN (ÂŞIK MEFTUNÎ).....	570
MUSTAFA HAMİŞ.....	574
MUSTAFA HARTLAP (ÂŞIK MISDILI).....	578
MUSTAFA UĞUR	582
MUSTAFA ZENGİN (KUL MUSTAFA)	586
MUSTAFA ZÜLKADİROĞLU.....	590
MUZAFFER ASLAN	594
NURETTİN KARDİŞ (OZAN NURÎ).....	598
NURGÜL KAYNAR YÜCE.....	602
NURİ DEMİR (SİYAMÎ)	606
NURİ PEKER (ÂŞIK FİDANÎ)	610
OSMAN ÇAPAR (ERVAHÎ)	614
OSMAN DAĞLI (ÂŞIK MAKSUDÎ).....	618
OSMAN KONAK (KONAK)	622
OSMAN NACİ KARAKOÇ.....	626
OSMAN SALMAN (ÂŞIK SALMANÎ).....	630
ÖMER GÜNDOĞAN	634
ÖMER KARA (SEYMANÎ).....	638
ÖMER KAYA	642
ÖMER LÜTFİ PİŞKİN (DERDİÇOK).....	646
PENAHİ EMİRLİOĞLU (ÂŞIK PENAHİ)	650
RAHMİ KAYA (ÂŞIK MAHRUMÎ)	654
RAMAZAN MENGİLLİ (ÂŞIK SELAMÎ)	658

RAMAZAN PAMUK	662
RIZA ÇİFTÇİ (ÂŞIK RIZA)	666
SABRİ ORAK (HÜDÂİ).....	670
SEFER DEMİR (OZAN SERFANİ).....	674
SEYDİ KALENDER (SEYYİDİ).....	678
SİDDİK ÖZER	682
SİBEL ORÇAN	686
SÜLEYMAN BULUT (GARİP OZAN).....	690
ŞAZÎ	694
ŞERİF CIRIK (ÂŞIK MAHZUNİ).....	698
ŞİRAZÎ.....	704
TAHİR GÖRENLİ.....	708
TAHSİN SEDEFOĞLU	712
ÜMMÜ SOĞANCI.....	716
VAHİT KAHVECİ.....	720
VEYSİ KABACA.....	724
VİRÂNÎ	728
YAKUP KÖSE.....	732
YAŞAR ÖKSÜZ.....	736
YEMLİHA ERTEKİN	740
YETER ŞARLAK (OZAN YETER BACI)	744
YUSUF EYNALLI (ÂŞIK İSLAMİ)	748
YUSUF HAFIZ ATAÇ (HOZALOĞLU)	752
ZAHİDE ESKİCİ (AYKIZ).....	756
ZEKERİYA TUNÇ (OZAN TUNÇ).....	760
ZEKİYE TOLU (TOLUNAY).....	764

KAYNAKÇA.....	769
----------------------	------------

GİRİŞ

TARİHÎ SÜREÇ İÇERİSİNDE HALK ŞAİRİ KAVRAMI

Halk şairleri; başlangıcından bugüne kadar millî kültürün taşıyıcılığını yapan, halkın duygularını, özlemlerini, beklentilerini, sorunlarını, hayata ve olaylara bakışını, aşkını, sevincini, acısını, inancını, yabancı etkilerden uzak günlük yaşantısını, düşüncelerini ve hayallerini yine halkın dili ile yansıtarak tercüman olan, deyişleriyle halk edebiyatını, Türkçeyi ve halk müziğini zenginleştirerek yaşatan sanatçılardır.

Halk Şairlerinin Atası Ozan

Türk milletinin içinde bulunduğu her uygarlık sahasında adları değişen şair tipleri, bir ölçüde içinde bulunulan zamana göre veya genel kabul gören dine göre adlandırılmıştır (Sever, 2013.16). Bu adların ilki “Ozan”dır. İslamiyet’in kabulünden önceki Türk topluluklarında sığır, şölen, yuğ gibi törenlerde kopuz eşliğinde koşuk, destan, sagu söyleyen; aynı zamanda da din adamı, müzisyen, doktor, büyücü, danışman görevlerini üstlenmiş olan ozanlara Altay Türkleri kam, Kırgız Türkleri baksı, Yakut Türkleri oyun, Tonguzlar şaman, Kazak Türkleri akın ve Oğuz Türkleri ozan adını vermiştir. “Aprın Çor Tigin, Kül Tarkan, Ki-ki, Pratyaya Şiri, Şingko Şeli Tutung, Çısuya Tutung, Kalım Keşşi, Çuçu” adları bilinen ilk ozanlardan bazılarıdır.

Ozanların toplumda önemli bir yerleri olduğunu belirten Fuat Köprülü, Türklerin, İslâmiyet öncesi dönemlerde dinî inanışlarını yerine getirirken yaptıkları törenlerde ozanların da bulunduğunu genel süre avlarından ve şölenlerden sonra ozanların kahramanlık konulu destanlar okuduğunu ayrıca ozanların orduda çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerde bulunmak gibi işlevlerinin olduğunu belirtmiştir (Köprülü,1989:72).

Din adamlığı, şairlik, hekimlik, büyücülük, müzisyenlik vb. gibi çok sayıda mesleği bünyesinde toplamış olan ozanlar, sosyal hayatın çeşitlenmesi ve toplumsal işbölümünün gelişmesiyle yalnızca şiir üreten, şiir okuyan, bu

şiiirleri çalgılarııyla melodi üreterek söyleyen saz şairi olarak benimsenmeye başlanmıştır.

Ozanın Oğuz Türkleri arasında “saz şairi” anlamında kullanıldığını Dede Korkut Kitabı’nda geçen, “*At ayağı küllüg, ozan dili çevük olur.*” “*Karşımızda çalıp söyleyen ozan olsun.*”, “*Kolca kopuz yükseltip elden ele, beyden beye ozan gezer. Erin cömerdini, erin cimrisini ozan bilir.*” cümlelerinden de anlamak mümkündür.

Ozanlıktan Âşıklığa

XIII. yüzyıldan itibaren İslamiyet’in de etkisiyle ozan kelimesi yerini “âşık” kelimesine bırakır. Nitekim aşağıdaki mısralarda XIII. yüzyıl halk şairi Yunus Emre’nin “âşık” terimini kullandığını görmekteyiz:

“Âşık Yunus nider dünyayı sensiz
Sen hak Peygambersin şeksiz şüphesiz”
“Âşık Yunus’un sözleri
Efgan eder bülbülleri
Dost bahçesinde gülleri
Koka geldi koka gider”

20

XV. yüzyıla kadar bir tasavvuf terimi olarak kullanılan “âşık” kelimesi yaygınlaşarak özellikle XVI. yüzyılın başlarından itibaren Anadolu, Azerî ve Rumeli sahalarında saz eşliğinde din dışı şiir söyleyen ozanlar için kullanılmaya başlanmıştır. Âşıklar, halk şiirine kurallar getirmiş, yeni nazım şekilleri kazandırmış; atışma, lebdeğmez, muamma gibi deyişlerle şiirimizi zenginleştirmişlerdir. Bu şairlerin meydana getirdiği arı, duru bir dille yazılan ve aşk, tabiat, yiğitlik, ayrılık gibi konuları işleyen ürünler halk edebiyatının içerisinde “Âşık Tarzı Halk Edebiyatı” adıyla yerini almış ve günümüze kadar gelmiştir.

Âşık Tarzı Halk Edebiyatı sanatçısı olan âşık; usta-çırak ilişkisi içinde yetişen, saz çalabilen, irticalî olan, atışma yapabilen ve bir kısmı bade içtiğini söyleyebilen veya en azından bunların büyük çoğunluğunu bünyesinde toplayan şairdir.

Âşık yerine zaman zaman saz şairi ifadesi de kullanılmaktadır. Ancak saz çalamayan, şiirlerini halk şiirinin ölçü ve tekniği içinde geliştirmelerine hatta irticalen (hazırlıksız) söyleme yeteneğine sahip olmalarına rağmen eserlerini sözlü olarak değil yazıyla icra eden, kırsalda değil şehirde yaşayan ve divan şiirinden etkilenerek aruzla da şiirler yazan halk şairleri de vardır. Âşık Ömer, Gevheri, Dertli, Levni, Erzurumlu Emrah, Bayburtlu Zihni gibi. Bu şairlere “kalem halk şairi” denilmektedir.

Günümüze kadar yapılan çalışmalarda âşık ve ozan kavramlarının kimi hususiyetlere göre çeşitli ön adlar aldığını görmekteyiz. Sahanın duayeni değerli hocam Prof. Dr. Saim Sakaoğlu, konu ile ilgili bir çalışmasında çeşitli kaynaklardan derlediği terimleri “âşık, saz şairi, ozan, halk ozanı, sazlı ozan, halk şairi, Hak şairi, Hak aşığı, badeli âşık, meydan şairi, kalem şairi, çöğür şairi vs.” (Sakaoğlu, 1986: 17) olarak sıralamıştır. Daha sonra bu terimleri ayrı ayrı kısaca açıklayan Sakaoğlu, bütün bu terimlerin ortak paydası olarak şemsiye bir isim altında toplanması gerektiğini belirttikten sonra bu sanatçıların kendilerini “âşık” olarak tanıtmalarından ve dinleyenlerin de onları “âşık” olarak görmelerinden dolayı bu sanatçıları “âşık” terimi altında toplamayı teklif etmiştir (Sakaoğlu, 1986: 17).

Âşığın Özellikleri

Bir terim olarak “âşık”; elinde sazı, dilinde sözü ile diyar diyar gezen, gittiği yerlerde irticalen şiirler söyleyen, karşılaştığı âşıklarla atışmalar yapan, halk hikâyeleri anlatan, kültür taşıyıcılığı yapan, dili güzel kullanan, ulaklık görevi yapan, halkı belirli konularda zaman zaman uyaran sanatçı tipinin Anadolu’daki adıdır.

Âşığın özellikleriyle ilgili olarak Fuad Köprülü’den bu yana pek çok araştırmacı (Hikmet Dizdaroğlu, Saim Sakaoğlu, Fahrettin Kırzioğlu, Doğan Kaya, Mehmet Yardımcı) açıklamalarda bulunmuşlardır. Bu görüşlerden hareketle “klasik” âşığın özelliklerini şu şekilde özetlemek mümkündür:

- Kırsal kesimde yetişen halk şairlerinin bir kısmı ümmîdir. Okuma yazma bilmezler.
- Âşık, maddî veya manevî bir sıkıntı sonunda çoklukla kutsal sayılan bir yerde uyku ile uyanıklık arasında gördüğü rüyada pir elinden içtiği badeyle veya yediği bir gıda maddesiyle sâde kişilikten sanatçı kişiliğe ve kâmil insan mertebesine ulaşır. Bu rüyâ, âşık adayına sanat gücü (irticâlen şiir söyleyebilme, saz çalabilme), dünyevî veya ilahî aşk, ilim kazandırmaktadır. Bu bakımdan âşıklar badeli veya badesiz olarak sınıflandırılırlar.
- Saz (bağlama, cura) çalarlar ve şiirlerini saz eşliğinde söylerler. Ancak kalem halk şairleri şiirlerini sazsız olarak söylemişlerdir.
- Eski âşıkların eserleri halk içinde söylene söylene veya “cönk” denen şiir defterleri yoluyla zamanımıza kadar gelmiştir.

- Âşıklar, belli bir eğitimden sonra olgunlaşırlar. Usta âşıkların etrafında saz şairliğine meraklı pek çok genç toplanır. Memleket içinde gezilere katılır, çıraklık edip âşıklık için yeterli olan meslekî eğitimi alırlar.
- Şiirlerinde hece ölçüsünü ve dörtlük nazım birimini kullanırlar.
- Âşıklar, içinde yaşadıkları toplumun dilini kullanırlar. Dilleri yalın ve duru olup zaman zaman ait oldukları yörenin ağız özelliklerini de yansıtır.
- Doğa, kırsal ve konar-göçer yaşam, sevgi, gurbet, aşk, kahramanlık, halkın sorunları gibi konu ve temaları işlerler.
- Âşıklık yolunda ilerleyen kişi kendini yansıtan bir mahlas seçer ve şiirlerinde kullanır. Her âşığın/halk şairinin şiirinde kullandığı bir isim veya takma isim vardır ve bu isme mahlas denir. Şairler, şiirin sonunda mahlaslarına yer verirler, âşıkların deyimiyle tapşıırlar.
- Gelenekte âşıklara mahlas birkaç şekilde verilebilmektedir. Buna göre âşığa mahlasını ya rüyasında gördüğü pir vermekte, ya usta-çırak ilişkisi içerisinde artık olgunlaştığına inanılan adaya âşıklığı kendi başına sürdürebileceğine dair yetki yani icazet verilmesinin ardından ustası vermekte ya da âşık kendi mahlasını kendisi seçmektedir. Bir bakıma şairlerin şahsiyetlerini korumaya diğer taraftan dinleyici ve okuyucu zümrelerinin dikkatlerini çekmeye yarayan mahlas bir sıfat olarak onları diğer meslektaşlarından ayırmaya yarar.
- Halk şiirinde şairin ad ve soyadının birlikte kullanılması, sadece ismini veya sadece soy ismini kullanması, bir sıfatı veya sülale/boy adını tercih etmesi gibi mahlas kullanımları görülmektedir. Şairler, mahlas sahibi olduktan sonra âşıklık mesleğine girmiş olurlar.
- Hazırlıksız şiir söylemek âşıkların başlıca özellikleridir.
- Bu âşıkların barınacakları ve kendilerini ispatlama imkânı bulabilecekleri en önemli mekân köy kahvehaneleridir. Bu kahvehaneler kırsal yörelerin kültür ocağıdır.

XV. yüzyılın sonlarına doğru halk kitlelerine ulaşp, “âşık edebiyatı” adıyla günümüze kadar süren bu gelenek, sayısız âşığı bünyesinde barındırmıştır. XVI. yüzyıldan günümüze kadar âşık tarzı Türk şiir geleneği içinde yetişmiş ünlü âşıklarımızdan bazıları şunlardır:

XVI. yüzyılda Bahşi, Koroğlu, Kul Mehmet, Ozan, Öksüz Dede; XVII. yüzyılda Karacaoğlu, Âşık Ömer, Ercişli Emrah ve Gevherî; XVIII. yüzyılda Abdî, Levnî, Talibî; XIX. yüzyılda Âşık Seyranî, Âşık Ruhsatî, Gedâî, Bayburtlu Zihnî, Çıldırılı Âşık Şenlik, Erzurumlu Emrah, Sümmanî, Âşık Dertli ve Dadaloğlu.

XX. yüzyıl, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte âşıklık geleneğinin önemini yitirmeye başladığı bir dönem olmuştur. Buna rağmen XX. yüzyılda da bu geleneği sürdüren çok sayıda önemli şahsiyet yetişmiştir. Yüzyılın başlarında vefat eden Âşık Şenlik, Sümmanî, Ruhsatî gibi şairler kendilerinden sonraki halk şairleri üzerinde derin etkiler bırakmışlardır.

Cumhuriyet dönemi halk şiirinin en büyük âşıklarından biri şüphesiz Âşık Veysel'dir. Ali İzzet Özkan, Âşık Talibî, Sefil Selimî, Âşık Davut Sularî, Kağızmanlı Hıfzı, Âşık İlhamî Demir, Posoflu Müdami, Âşık Şeref Taşhova, Âşık Murat Çobanoğlu, Âşık Reyhani, Âşık Mahzunî Şerif, Neşat Ertaş, Kul Ahmet, Âşık Feymani ve kalem halk şairleri Halil Karabulut ile Abdurrahim Karakoç bu dönemin önemli âşık ve halk şairleridir.

GÜNÜMÜZDE ÂŞIKLIK VE HALK ŞAIRLİĞİ

Türk dili, Türk şiiri ve kültürünün günümüze aktarılmasında çok önemli rol oynayan; ozan, âşık, saz şairi, kalem halk şairi gibi adlarla anılan halk edebiyatının manzum ürünlerini meydana getiren sanatçılar günümüzde yaygın olarak “halk şairi” terimiyle ifade edilmektedir. Ancak, bu şairler şiirlerinde kendilerini “âşık” ya da “ozan” olarak adlandırmakta ve bu adlandırmayı mahlaslarında veya isimlerinin önünde ünvan olarak kullanmaktadırlar: Âşık Mahzuni, Ozan Arif, Öksüz Ozan gibi. Toplum da bu kavramı benimseyerek halk şairlerini ozan veya âşık adlarıyla ifade etmektedir. Bir dönem ozan kelimesi çağdaş şairler için de kullanılmaya çalışılmışsa da teveccüh görmemiştir.

Eski halk şairlerinin çoğunun okuma-yazma bilmemelerine ve gelenekten gelen kültürü öğrenerek kendilerini yetiştirmelerine karşılık günümüz halk şairlerinin çoğu okur-yazardır. Hatta bir kısmı yükseköğrenim görmüştür. Günümüzdeki hızlı sosyal değişme sonucu ülkemiz insanlarının çoğunluğu şehirlerde yaşar hâle gelmiştir. Televizyon, internet gibi iletişim araçları saz şairlerini besleyen ve yaşatan kahvehane, köy odaları gibi çevrelerini ortadan kaldırmış, bu durum âşıklık geleneğini etkilemiştir.

XX. yüzyıl âşık edebiyatının oluşması, âşıkların tanınması ve sevilmesinde yurdun bazı yörelerinde düzenlenen âşıklar bayramının küçümsenmeyecek

etkileri vardır. 1932 yılında Ahmet Kutsi Tecer'in öncülüğünde düzenlenmeye başlanan "Sivas Halk Şairleri Bayramı", bu etkinliklerin ilkinin oluşturur.

1966 yılında Feyzi Halıcı tarafından başlatılan "Konya Âşıklar Bayramı" bunlardan biridir. Abdulvahap Kocaman, Murat Çobanoğlu, Sefil Selimî, Halil Karabulut, Şeref Taşlıova, Âşık Feymanî, Hacı Karakılıçık gibi âşıkların yetişmesinde ve tanınmasında Konya Âşıklar Bayramı'nın payı çok büyüktür.

Tarsus Belediyesi tarafından düzenlenen ve başlangıçta ulusal düzeydeyken daha sonra uluslararası boyut kazanan "Karaca Oğlan Şelale Şiir Akşamları Âşıklar Bayramı", "Bayburt Saz Şairleri Haftası", Bursa Yıldırım Belediyesi tarafından düzenlenen "Âşıklar Bayramı", Kars Belediyesinin Murat Çobanoğlu'nun anısına düzenlediği "Âşıklar Bayramı", Osmaniye Belediyesinin Âşık Feymanî adına düzenlediği "Osmaniye Âşıklar Bayramı", Eskişehir Odunpazarı Belediye Başkanlığı tarafından düzenlenen "Âşıklar Bayramı", Atatürk Üniversitesi tarafından 1976-1980 yılları arasında düzenlenen "Âşıklar Şöleni", Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen "Uluslararası Karacaoğlan Âşıklar ve Ozanlar Festivali" âşıklık geleneğinin yaşatılmasında önemli katkı sağlayan etkinliklerdir.

24

Günümüz halk şairleri, bir taraftan geleneği sürdürmeye gayret ederken, diğer taraftan da sosyal değişikliklere ayak uydurmaya çalışmaktadırlar. Musa Eroğlu'nun ifadesiyle "Artık uzak illere turnalarla değil, telexle, telefonla, kısaca çağın araç ve gereçleriyle ulaşabiliyorlar." Bu şairler, bir taraftan plâk, kaset doldurmakta, CD albümleri yapmakta, şiirlerini kitaplaştırmakta, radyo, televizyon programlarına katılmakta, dijital ortamda şiirlerini paylaşmakta; bir taraftan da yurt içinde ve yurt dışında çeşitli konserlerle seslerini duyurmaktadırlar. Bu bağlamda pek çok âşığın özellikle Facebook hesabı açtığı, etkinliklerini sosyal medya platformlarında paylaştıkları, takipçileriyle bu tarz platformlar üzerinden iletişim kurdukları, böylece görünür, tanınır ve bilinir olmaya çalıştıkları görülmektedir. Fasl-ı Muhabbet Grup Atışmaları adı altında sosyal medyada onlarca şair, verilen ayak üzerine atışma yapabilmektedir.

Âşıklık daha önceki dönemlerde olduğu gibi usta-çırak geleneğine dayalı bir meslek olmaktan çıkmıştır. Âşıklar, artık kendilerine âşıklığın dışında bir geçim kaynağı bulmak zorundadır. Dolayısıyla işini, ailesini, çocuklarını bırakarak bir ustanın yanında yıllardır çırak olarak kapılanıp, Anadolu'yu dıyar dıyar dolaşma dönemi sona ermiştir. Bunun yerine âşık adayları, çevrelerindeki usta âşıkların sazını-sözünü dinleyerek, kitaplarını okuyarak, saz kurslarına devam ederek geleneği öğrenmeye çalışmaktadır (Çıblak Çoşkun, 2016:30).

Edebiyat, yaşanılan hayatın aynasıdır. Halk şairleri de hayatı yansıtırken sosyal değişimle birlikte ortaya çıkan konuları da işlemektedirler. Günümüz âşık ve diğer halk şairleri aşk, ayrılık, gurbet, ölüm, din gibi geleneksel konuların yanında hak, adalet, özgürlük, haksızlığa karşı çıkış, vatan, millet, bağımsızlık, cumhuriyet, demokrasi, eğitim, birlik ve beraberliğe çağrı, kardeşlik, işsizlik gibi sosyal ve politik konularda da şiirler söyleyip yazarak halk şiirinin konusunu genişletmişlerdir.

Divan edebiyatı ve Serveti Fünun sanatçıları tarafından horlanan, küçük görülen, aşağılanan, şiirden sayılmayan halk şiirinin öze dönüş hareketiyle birlikte Milli Edebiyat Dönemi'nde ve Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında "Beş Hececiler" gibi aydın kesim tarafından da itibar görmesi halk şiirine karşı ilgiyi artırmış, aydın sınıfa dâhil olan sanatkârlar da halk şiiri tarzında şiirler yazmaya gayret etmiştir. Bu durum Necip Fazıl Kısakürek ile doruk noktasına ulaşmıştır. Her ne kadar Birinci Yeni ve İkinci Yeni gibi biri gelenekten diğeri halktan kopuk arayış toplulukları ve şürekası halk şiirine sırt çevirmişlerse de günümüzde halk şiirinin biçim ve anlatım özelliklerine uygun olarak şiirler yazan aydın zümreye ait pek çok şair vardır. Günümüz halk şairlerinin de genellikle okumuş kişiler olmaları, yaşadıkları çağın getirdiği yeniliklere ayak uydurarak sanatlarını sürdürmeleri geleneksel halk ve aydın zümre arasındaki makası daraltmış ve şairler arasında halk şairlerinin tespiti zorlaşmıştır.

25

Halk şiirine katkıda bulunan önemli kaynaklardan biri de kalem şairleridir. Günümüzde başta Abdurrahim Karakoç, Abdolvahap Kocaman, Halil Karabulut, Hayati Vasfi Taşyürek gibi çok sayıda kalem halk şairi halkın dili, gözü, kulağı olarak halk şiirine çok başarılı örnekler kazandırmışlardır. Günümüzde kalem şairlerinin sayısı hızla artmakta buna karşın âşık/saz şairinin sayısı azalmaktadır.

HALK ŞAIRİNİN TESPİTİ

Kültür ve Turizm Bakanlığının Halk Şairi Ölçütleri

Kültür ve Turizm Bakanlığı, somut olmayan kültürel miras taşıyıcılarını tespit etmek ve kayıt altına almak amacıyla 1986 yılından itibaren "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespit ve Kayıt İşlemlerine İlişkin Yönerge" doğrultusunda bir çalışma yürütmektedir. Yönergenin kapsam alanında "Âşık-Ozan, Halk Şairi/ Kalem Şairi" de yer almaktadır.

Bu Yönerge'nin "Değerlendirme Ölçütleri" başlıklı dördüncü bölümün "Özel Ölçütler" başlıklı b maddesinde âşıklar, ozanlar, halk şairleri, kalem şairleri adayları için şu ölçütler istenmektedir:

- Kendi yöresinin kültürüne hâkim olmak, temsil ettikleri alandaki ustaları bilmek ve tanımak; ilgili sanatın tür, makam, şekil ve içerik bilgilerine hâkim olmak, Âşık, Ozan ve Halk/Kalem şairleri için mahlas sahibi olmak,
- İcra ettiği sanatı, bir ustadan geleneksel yöntemlerle öğrenmiş olmak,
- Sanatını ilgili kişilere öğretebilme yeteneğine sahip olmak,
- Yaşadığı yerde veya kendi yöresinde, kendisiyle aynı sanatı icra edenler arasında tanınıyor olmak,
- Geleneğin gelecek kuşaklara aktarımını sağlamak ve kendi icra alanında örnek alınabilecek ürünler ortaya koymak.

Bakanlık, yukarıdaki ölçütleri esas alarak şiiirlerini saz eşliğinde icra eden yani saz şairi özelliklerini taşıyan şairlere “halk ozanı/âşık”, saz çalmayan ancak halk şairinin diğer vasıflarını taşıyan şairlere “halk şairi” ünvanıyla sanatçı tanıtma kartı düzenlemektedir.

26

Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2021 yılında yaklaşık 40 yıldır kullandığı “halk ozanı/âşık” teriminin yerine “halk âşığı/halk ozanı” terimini kullanmış, 2022 yılında tekrar “âşık/ozan” ifadesini tercih etmiştir. Bu durum Kültür Bakanlığının da halk şairleriyle ilgili terimler konusunda kafasının karışık olduğunu göstermektedir.

Kültür Bakanlığı, aynı Yönerge kapsamında 2021 yılında “kalem şairi” adıyla sanatçı tanıtma kartı vermiştir. 2022 yılında “kalem şairi” terimi yerine “halk/kalem şairi” terimi kullanılmak suretiyle bize göre daha doğru bir adlandırmaya gidilmiştir.

Kahramanmaraş’ta 2023 yılı itibarıyla halk ozanı/âşık sanatçı tanıtma kartına sahip 28, halk şairi sanatçı tanıtma kartına sahip 39 şair bulunmaktadır.

Halk Şairlerinin Seçiminde Bizim Esas Aldığımız Ölçütler

Şiiirlerini saz eşliğinde icra eden saz şairleri/ozanları ayırt etmek kolaydır. Fakat Kahramanmaraşlı şairlerin çok büyük bir kısmı şiiirlerini heceyle ve halk şiiirinin biçimlerini kullanarak yazmaktadır. Şiiirlerinin çoğunu hece ve dörtlüklerle, halk şiiiri formunda yazan Necip Fazıl Kısakürek, Bahaettin Karakoç, Ali Akbaş, Celalettin Kurt, Tayyip Atmaca, Ahmet Süreyya Durana, Hanifi Yılmaz gibi şairlerle Abdurrahim Karakoç, Hayati Vasfi Taşyürek, Mehmet Gözükkara, Haşim Kalender, Hanifi Kara, Hanifi Sarıyıl-

dız gibi kalem halk şairlerini birbirinden ayırtmak için birtakım ölçütlere ihtiyaç vardır. Bundan dolayı hangi şairin halk şairi, hangi şairin çağdaş/modern şair kabul edilmesi konusunda titiz bir araştırma, ölçüt koyma ve seçme yapmak gerekmektedir.

Günümüzün ünlü âşığı Feymanî (Osman Taşkaya), bir şairin âşık/halk şairi sayılabilmesi için şiirlerinin dinleyicinin “dilini, kulağını, beynini yormayan” özelliklere sahip olması gerektiğini ifade ediyor. Usta bir âşığın bu tanımlaması bizim için de en önemli ölçüttür ve bu ilkeler temel alınarak *Kahramanmaraş Halk Şairleri* kitabında yer verilen şairler aşağıdaki ölçütler göz önünde bulundurularak seçilmiştir:

- İçinde yaşadığı çevrenin halkı tarafından halk şairi (ozan, âşık) olarak benimseniyor ve tanınıyor olmak,
- Şiirlerinin konularının; halkın yaşantısını, her türlü sorunlarını, acılarını ve sevinçlerini, zevk anlayışını, duygu ve düşüncelerini yansıtıyor; halkın inanç ve kültürel değerleriyle ters düşmüyor olmak,
- Şiirlerini, halk şiirinin nazım birimi olan dördlüklerle yazmış olmak,
- Şiirlerini hece ölçüsüyle ve hecenin 7’li, 8’li, 11’li, 12’li, 14’lü kalıplarıyla yazmak,
- Şiirleri uyak (kafiye) yönüyle sağlam olmak,
- Şiirlerini, içinde yaşadığı halkın konuştuğu yalın, sade, anlaşılır bir Türkçeyle söylemek/yazmak,
- Anlam ve anlatım bakımından şiirlerini halkın anlayabileceği açıklıkta yazıyor olmak,
- Şiirleri biçim ve tür bakımından halk şiirinin özelliklerini taşıyor olmak,
- Şiirlerinde işlenen konuların/temaların halkın duygu ve düşüncelerine tercüman olacak, toplumun kaynaşmasına, birlik ve beraberliğine katkı sağlayacak mahiyette olmak,
- Şiirlerinde mahlas kullanmak.

KAHRAMANMARAŞ'TA HALK ŞAIRLERİNİ BESLEYEN KAYNAKLAR

Kahramanmaraş, geçmişten günümüze Anadolu halk kültürünün oluşmasında, yaşatılmasında ve geleceğe taşınmasında çok önemli bir rol üstlenen; halkımızın duyan yüreği, gören gözü, düşünen beyni ve sözcüsü konumunda olan ozan/âşık/halk şairlerinin ve âşıklık geleneğinin yakın zamana kadar güçlü ve canlı bir şekilde yaşadığı mümbit bir şehirdir.

Kahramanmaraş'ta halk şairlerinin çok yetişmesi tesadüf değildir. Zira halk şairlerinin yetişmesi için gerekli olan halk kültürü bu şehrin coğrafyasında yakın zamana kadar zengin ve canlı bir şekilde yaşamıştır. Karacaoğlan'ın, Dadaloğlu'nun, Gündeşlioğlu'nun iz bıraktığı Binboğa, Engizek, Berit, Nurhak gibi yüksek dağları; Göksun, Tekir, Başkonuş gibi yaylaları ve Maraş, Elbistan, Afşin, Pazarcık ovaları arasında yakın tarihe kadar yaz-kış süren konar-göçer yaşam kültürü âşıklık geleneğine ortam oluşturmuştur.

Kahramanmaraş'ta halk şiiri geleneği XVI. yüzyılın sonları ile XVII. yüzyılın başlarında yaşamış ve Âşık tarzı Türk halk şiirinin en büyük saz şairi olan Karacaoğlan'a dayanır. Karacaoğlan ne kadar Adanalı, ne kadar Bahçeli, Kozanlı, ne kadar Mut'lu ise o kadar da Maraşlıdır. Onun şiirlerinde Pınarbaşı'sıyla, Bertiz'yle, Ahır Dağı'yla, Tekir'i, Göksun'u, Elbistan'ı, Başkonuş'u, Yavşan'ı ve tüm güzellikleriyle Maraş coğrafyası dile gelir. Karacaoğlan, Maraş coğrafyasının her karışımı şiirle mayalamıştır. Maraşlı halk şairlerinin büyük bir kısmı Karacaoğlan'ın şiirlerini dinleyerek, ezberleyerek, söyleyerek kendilerini geliştirmişlerdir. Karacaoğlan, Maraşlı halk şairlerinin manevi ustasıdır.

Yine XVIII. yüzyılın son çeyreği ile XIX. yüzyılın ortalarında Kayseri-Kahramanmaraş- Adana üçgeni içinde yaşamış olan güçlü saz şairi Dadaloğlu da, esin kaynağı olarak Maraş'ta halk şairlerinin yetişmesinde önemli rol oynamıştır.

XX. yüzyılda, özellikle Cumhuriyet Dönemi'nde, gelişen teknolojinin olumsuz etkileriyle halk şiirimizdeki gerilemeye rağmen, Kahramanmaraş ve yöresinde bu gelenek bütün canlılığı ile sürdürülmüş, bu alanda güçlü âşıklar yetişmiş ve yetişmektedir. Bu yüzyılın başında adından en çok söz ettiren âşıklardan biri, Prof. Dr. Fuat Köprülü'nün "Âşık edebiyatının asrımızdaki son değerli mümessillerindendir." dediği asıl adı Lütfi olan Derdiçok'tur.

Halk şiirinin kalem şuarasından olan ve çağdaşı pek çok şairi etkileyen Cumhuriyet Dönemi mizah ve hiciv edebiyatının güçlü şairi Abdurrahim

Karakoç, sosyal içerikli taşlamaları, gönül tellerimizi titreten aşk, tabiat ve ayrılık şiirleriyle Kahramanmaraş yöresinde yetişen halk şairlerinin ilham kaynağı ve rehberi olmuştur.

Halk şiirini kırsaldan kente taşıyarak halk şiirinin alanını genişleten, şehir halkının sorunlarını dile getiren; kişiliği, mücadeleciliği, sazı sözü, özgün deyiş ve ezgileriyle hayranlık uyandıran günümüz Türk halk şiirinin ünlü âşıklarından Âşık Mahzunî'nin, Maraşlı âşıkların yetişmesinde çok büyük etkisi olmuştur.

Kahramanmaraşlı halk şairlerinin etkisi altında kaldığı şairlerden biri de Afşin yöresinde yaşayan Hayati Vasfi Taşyürek'tir. Kalem halk şairi olan Hayati Vasfi, hitabeti ve etkili şiirleriyle yörenin şairleri üzerinde büyük etki bırakmıştır.

Maraşlı halk şairlerinin yarısı saz (bağlama) çalmamaktadır. Yabancı kültürlerin etkisiyle oluşturulan hurafeler sonucunda Türk milletinin milli enstrümanı olan sazın çalınmasının günah olduğu şeklindeki inancın etkisiyle âşık tarzı halk şairliğine özenen genç sanatçılar çok isteseler de saza sahip olamamış, şiirlerini saz eşliğinde icra etme imkânı bulamamıştır. Bu konuda pek çok şair, şiire başlarken biriktirdikleri kendi harçlıklarıyla ve ailelerinden gizli bir şekilde aldıkları sazın babaları tarafından kırıldığını beyan etmişlerdir. Âşıklık geleneğinin unsurlarından biri olan atışma yapabilmek için gerekli olan bu önemli enstrümandan yoksun kalan şairler içlerindeki ukdeyi farklı bir uygulamayla gidermeyi başarmışlardır. Yörede yetişmiş olan halk şairleri bu yüzyılın ikinci yarısından sonra “karşılaşma, atışma, deyişme” tarzında şiirler yazarak yerel gazetelerde yayımlatmak suretiyle geleneği yeni şartlar içinde yaşatmaya çalışmışlardır. Yüz yüze gelememenin ve irticalen söyleyememenin dışında sözlü gelenekle aynı özellikleri gösteren bu atışmalarda şairler mizah, hiciv ve yergi gibi türlerde üstünlüklerini gösterme gayretine girmişler ve dikkate değer karşılaşmalar, atışmalar ve deyişmeler ortaya koymuşlardır. Yerel gazetelerde sürdürülen bu etkinlikler yeni halk şairlerinin ortaya çıkmasına da ortam sağlamıştır.

Elbistan Havzası'ndaki yerel gazetelerde yayımlanan karşılaşma, atışma ve deyişme örnekleri Araştırmacı Yazar Arif Bilgin ve Mehmet Gözüokara tarafından kitaplaştırılarak bir model olarak günümüz edebiyatının istifadesine sunulmuştur.

Kahramanmaraş bölgesinde âşıklık geleneğinin geçmişten günümüze aktarılarak yaşatılmasının önemli bir nedeni de Alevi-Bektaşî geleneğidir. Bilindiği üzere âşık edebiyatının gelişiminde Alevi-Bektaşî zümrelere mensup âşıkların önemli bir yeri vardır. Araştırmacı/yazar Doğan Kaya, Sivas'ta

çok sayıda âşığın yetişmesinde Alevi-Türkmen zümrelerinin varlığının önemli etkisinin olduğunu belirterek şu ifadeleri kullanmaktadır: “Yöre- de Alevi-Türkmen zümrelerine bağlı pek çok yerleşim biriminin olması ve buna bağlı olarak sazlı-sözlü ortamın yaygınlığı, usta-çırak ilişkisinin oldukça güçlü olması, çeşitli icra ortamlarında usta malı şiiirlerin söylenmesi, çevredeki âşıkların âşıklığa yeni başlayanlar üzerindeki olumlu etkisi, halk hikâyesi anlatma geleneğinin varlığı vb. unsurlar hem âşık sayısını arttırmış hem de nitelikli ürünlerin verilmesinde ve günümüzde de âşıklık geleneğinin tüm canlılığıyla yaşatılmasında etkili olmuştur (Kaya, 2009: 134).

Aynı ifadeler özellikle âşıklığın en yaygın olduğu Nurhak-Elbistan-Afşin havzası için de geçerlidir. Alevi-Bektaşî geleneğinin kendine özgü inanç yapısı ve öğretileri içerisinde sazın ve deyişin büyük öneme sahip olması ve âşığın bu kültür ortamı içerisinde yetişmesi saz şairlerini besleyen önemli bir kaynak olmuştur.

Kahramanmaraş'ın kuzey ilçelerinin, âşıklık geleneğinin çok güçlü olduğu Sivas ile sınır komşusu oluşu, Sivashlı güçlü âşıklardan Âşık Veysel ve Davut Sulari'nin yöredeki âşıklar üzerinde etkili olmalarını sağlamıştır.

30

Dillere destan güzellikteki yaylalara ve çok sayıda kalelere sahip olan, Maraş'ı Çukurova'ya bağlayan yol güzergâhında bulunan Kahramanmaraş'ın Andırın yöresi, Karacaoğlan ve Dadaloğlu etkisinin en fazla hissedildiği bölgedir. Andırınlı halk şairleri; Osmaniye, Adana, Kozan, Kadirli gibi Çukurova bölgesi şairleriyle daima etkileşim içinde olmuştur. Özellikle Cumhuriyet Dönemi Türk halk şiiirinin güçlü âşığı Kadirli Âşık Feymani (Osman Taşkaya), Andırınlı âşıkların birçoğuna ustalık yapmış, onlara rol model olmuştur.

Kahramanmaraş'ta halk şairlerinin dayanışması, yeni âşıkların yetişmesi, âşıklık geleneğinin icra edilmesi için kurulan dernekler vardır. Bunlar Afşin Halk Ozanları Derneği, Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği ve Kahramanmaraş Ozanlar ve Şairler Kültür Derneği'dir. Bu derneklerin yanı sıra başkanlığını yaptığım Kahramanmaraş Edebiyat ve Sanat Derneği de halk şairlerinin yetişmesine ve varlıklarını sürdürmesine katkı sağlamaktadır.

“Kahramanmaraş Halk Şairleri” Adlı Kitabın Hazırlanma Süreci

Maraş'ta ikâmet etmeyen fakat Engizek Gazetesi'nde yazı ve şiiirleri yayımlanan Âşık Cevdet, 1956 yılında kaleme aldığı “Âşıklar Diyarı Maraş” başlıklı yazısında Maraş'ı “Âşıklar Diyarı” olarak nitelendirir. Maraş'ta şairin

fazla olma nedenini de esprili bir dille şöyle izah eder: “Maraş’ta niçin şair çok? Galiba Maraş’ın güzelleri de fazla. Çünkü bülbüllere ancak güllerin bulunduğu yerde rastlamak mümkündür.”

Âşık Cevdet, aynı yazısında Maraşlı halk şairleri hakkında bir kitap hazırlanmayışının büyük bir eksiklik olduğunu belirtir. Maalesef Âşık Cevdet’in önemle altını çizdiği bu eksiklik günümüze kadar giderilememiş, bu çalışma bize nasip olmuştur.

Kahramanmaraş Halk Şairleri adlı bu kitabın hazırlanmasında tarihi uzun bir geçmişe dayanan sağlam bir eğitim, kültür ve birikimin etkili olduğunu belirtmeliyim.

Kahramanmaraş merkezine bağlı batı köylerinde tanınan Babam Âşık Mehmet’ten dinlediğim deyişler daha çocuk yaşlarda âşıklık geleneği ile tanışmama vesile olmuştur.

Erzurum’daki üniversite öğrenciliği yıllarımda zaman zaman âşıklar kahvehanesine takılmam, orada Mevlit İhsani, Nuri Çırağı, Behçet Mahir gibi âşıklarla tanışmamı ve âşıklık geleneğini yakından tanımamı sağladı.

Lisans bitirme tezimi “Abdurrahim Karakoç’un Hayatı, Sanatı ve Eserleri” üzerine hazırlamış olmam ve tez danışmanımın halk edebiyatı alanının duayeni Sayın Prof. Dr. Saim Sakaoğlu Hocamın olması halk edebiyatına, halk şiirine ve halk şairlerine karşı ilgimi artırmış ve bende araştırma arzusu uyandırmıştı.

Bu kitabın hazırlanma sürecinin başlangıcını 2000 yılında hazırlamış olduğum ve Fatih Lisesi Müdürlüğü tarafından yayımlanan “Kahramanmaraşlı Halk Şairleri” adlı kitapçık oluşturmaktadır. Bu eserde, Kahramanmaraş’ta yetişmiş ve Türk edebiyatına mal olmuş sınırlı sayıdaki duayen âşıklara ve halk şairlerine yer vermiştik.

Kahramanmaraşlı halk şairlerini de kapsayan ikinci çalışmamız 2008 yılında Kahramanmaraş Valiliği tarafından yayımlanan *Kahramanmaraşlı Şairler Antolojisi* oldu.

2014 yılında editörlüğünü yaptığımız Kahramanmaraş Valiliği Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü yayını olan “Akdeniz’in Altın Kenti Kahramanmaraş” adlı prestij kitabının “Maraşlı Halk Şairleri” bölümünün de şahsım tarafından hazırlanmış olması bugünkü çalışmanın temellerinden birinin daha atılmasına vesile oldu.

Kahramanmaraşlı şairlerin araştırılması hız kesmeden devam etti ve tespit ettiğim yeni şairleri de içine alan “Karacaoğlan’dan Günümüze Kahramanmaraşlı Şairler” adlı eserimiz 2015 yılında Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından yayımlandı.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi tarafından yayımlanan Kahramanmaraş Ansiklopedisi’nin yayın kurulunda yer alıp madde yazarı olarak yeni halk şairlerinin tespitini yapma çalışmaları bizi daima araştırma alanının içinde tuttu.

Yukarıda ifade etmeye çalıştığımız kişisel birikimin dışında Serdar Yakar, Yaşar Alparslan, Celalettin Kurt, Mehmet Akif Önder, İbrahim Erşahin, Celil Çınkır, Seher Atmaca gibi il ve ilçelerin şairleriyle ilgili biyografik/antolojik çalışmalar yapan değerli araştırmacı/yazarlarımızın eserlerini, alanla ilgili kitap ve yüksek lisans çalışmalarını, 1950 yılından günümüze yerel gazete ve dergileri taramamız ve nihayetinde sahaya inip yaşayan âşık/halk şairlerinin büyük bir kısmıyla yüz yüze görüşme yapmamız bu çalışmanın alt yapısını oluşturmuştur.

32

Alanyazın incelendiğinde konuyla ilgili kitap başlıklarının ekseriyetle “halk şairleri” kavramını taşıdıkları görülür: *Kütahya Halk Şairleri*, *Rize Halk Şairleri*, *Sivas Halk Şairleri*, *Türk Halk Şairleri Antolojisi*, *Çağımızın Halk Şairleri*, *Yüzyıllar Boyunca Halk Şairleri* gibi. Âşık, saz şairi, ozan, kalem şairi gibi aralarında nüans olan kavramların tamamını “halk şairi” çatısı altında toplamanın uygun olacağını düşünerek biz de eserin adını “Kahramanmaraş Halk Şairleri” koyduk.

Şairlerin sıralanmasında isimler alfabetik sıraya göre düzenlenmiş, mahlası olan şairlerin mahlasları parantez içinde gösterilmiştir.

Türk halk şiirinin Kahramanmaraş bölgesinde yetişmiş olan halk şairlerini bir araya getirerek kayıt altına alıp onların tanınmasını, unutulmamasını, hatırlanmasını sağlamak ve bundan sonra yapılacak çalışmalara katkı sunmak, “Kahramanmaraş Halk Şairleri” adlı eserimizin temel amacıdır.

**HALK ŐAIRLERİNİN
ÖZ GEÇMİŞLERİ VE
ŞİİRLERİNDEN ÖRNEKLER**

ABDURRAHİM KARAKOÇ,

ABDURRAHİM KARAKOÇ

(d.1932 - ö.2012)

1960 sonrası Türk halk şiirinin en güçlü şairlerinden biri olan Abdurrahim Karakoç, 7 Nisan 1932 tarihinde Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Celâ köyünde –şimdiki adıyla Ekinözü ilçesinde - doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Daha sonra okula gitmedi fakat çok kitap okuyarak kendini yetiştirdi. Askerden döndükten sonra bir müddet köyünde marangozluk yaptı. 1958 yılında kasabasında kurulan belediyeye imtihan ile muhasebeci olarak girdi ve buradan 1982 yılında emekli oldu.

1984 yılında Ankara'ya taşındı. Ulusal gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Yazılarında ülke ve dünya gündemine ait sosyal, kültürel, sanatsal ve siyasi konularla ilgili düşüncelerini eleştirel bir üslupla kaleme aldı. Bir ara politikaya girdi ancak kısa bir süre sonra, kendi ifadesiyle “gördüğü lüzumsuzluk üzerine” politikadan ayrıldı.

Abdurrahim Karakoç'un edebiyatla ilgisi daha ilkokul yıllarında babasının şiirlerini okuyup dinlemekle başladı. Babasının ve kendisi gibi ünlü bir şair olan kardeşi Bahaettin Karakoç'un, şiirinin oluşumunda büyük etkisi oldu.

1958 yılından sonra yazdıklarını “Hasan'a Mektuplar” adıyla 1965 yılında yayımladı ve bu eserle ünü ülke geneline yayıldı. Şair, bu şiirlerinde âdeta yaşadığı dönemin zihniyetini ortaya koyarak fotoğrafını çekmiştir. Onun şiir serüveninde 1960 sonrası Türkiye'sinin günümüze kadarki kültürel, sosyal, sanatsal, iktisadi, siyasi alanlarda yaşadığı değişimin şiirle karikatürize edilmiş hikâyelerini görmek mümkündür.

Şiirleri başta Fedai, Devlet, Töre, Bizim Ocak, Doğuş, Dolunay olmak üzere yüzlerce dergide ve Yeni Düşünce, Yeni Hafta ve Yeni Akit gazetelerinde yayımlandı. Gündüz ve Yeni Akit gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı.

Saz çalmasını bilmediği için kalem halk şairi grubunda yer alan Abdurrahim Karakoç'un yayımlanan ilk şiiri bir taşlama olup bu şiir 1950 yılında Kahramanmaraş'ta çıkan Engizek Gazetesi'nde yayımlandı.

Şiirlerini halk şiirinin şekil özelliklerinden olan dörtlük - az da olsa bentlerle- ve hece vezniyle yazan Abdurrahim Karakoç, sosyal hayatta görülen aksaklıkları dile getirdiği taşlama türündeki şiirlerle döneminin sosyal ve kültürel hayatını okuyucuya yansıtmış; bunun yanı sıra "Mihriban" şiirinde olduğu gibi yazmış olduğu aşk, ayrılık, gurbet, vatan, millet ve yurt sevgisi konulu şiirleriyle de gönül tellerimizi titretmiştir.

Abdurrahim Karakoç'un bestelenmiş onlarca şiiri bulunmaktadır. Özellikle Musa Eroğlu tarafından bestelenen "Mihriban", "Unutursun Mihriban'ım", "Omuzumda Sevda Yüğü", "Sularını İslatamadım", "Sevgi Yetmiyor"; Âşık Mahzunî tarafından bestelenen "Tohdur Beğ", Ekrem Çelebi tarafından bestelenen "Sultanım"; Bayram Bilge Tokel tarafından bestelenen "Dağ İle Sohbet", Hasan Sağındık tarafından bestelenen "Ben Hep Seni Düşünürüm" adlı türküler Türk halk müziğinin klasikleri arasında yer almıştır.

Abdurrahim Karakoç, 7 Nisan 2012 tarihinde vefat etti ve Ankara Bağlum Mezarlığı'na defnedildi.

Abdurrahim Karakoç'un şiir türündeki ilk eseri *Hasan'a Mektuplar* adıyla 1965 yılında yayımlandı. Diğer eserleri şunlardır: *El Kullakta* (1969), *Vur Emri* (1973), *Kan Yazısı* (1978), *Sularını İslatamadım* (1983), *Dosta Doğru* (1984), *Beşinci Mevsim* (1985), *Gökçekimi* (1991), *Akl Karaya Vurdu* (1994), *Yasaklı Rüyalar* (2000), *Gerdanlık - I* (2000), *Parmak İzi* (2002), *Gerdanlık - II* (2002), *Gerdanlık III* (2005).

MİHRİBAN

Sarı saçlarına deli gönlümü
Bağlamışlar çözülmüyor Mihriban
Ayrılıktan zor belleme ölümü
Görmeyince sezilmiyor Mihriban

Yâr deyince kalem elden düşüyor
Gözlerim görmüyor, aklım şaşıyor
Lambamda titreyen alev üşüyor
Aşk kâğıda yazılmıyor Mihriban

Önce naz, sonra söz ve sonra hile
Sevilen seveni düşürür dile
Seneler, asırlar değışse bile
Eski töre bozulmuyor Mihriban

Tabiblerde ilaç yoktur yarama
Aşk deyince ötesini arama
Her nesnenin bir bitimi var ama
Aşka hudut çizilmiyor Mihriban

Boşa bağlanmamış bülbül gülüne
Kar koysam köz olur aşkın külüne
Şaştım kara bahtım tahammülüne
Taşa çalsam ezilmiyor Mihriban

Tarife sığmıyor aşkın anlamı
Ancak çeken bilir bu derdi, gamı
Bir kör düğüm baştan sona tamamı
Çözemedim, çözülmüyor Mihriban

İNCİTME

Gölgesinde otur amma
Yaprak senden incinmesin.
Temizlen de gir mezara
Toprak senden incinmesin

40

Yollar uzun, yollar ince
Yol kısalır aşk gelince
Yat kurban ol İsmail'ce
Bıçak senden incinmesin

Burdayım de ararlarsa
Doğru söyle sorarlarsa
Tabutuna sararlarsa
Bayrak senden incinmesin

İl göçsün göçtüğün vakit
Yol yansın geçtiğin vakit
Suyundan içtiğin vakit
Kaynak senden incinmesin.

Toz konmasın sakın sana
Hakkı geçer halkın sana
Gücenmesin yakın sana
Uzak senden incinmesin.

İSYANLI SÜKÛT

Gitmişti makama arz-ı hâl için
“Bey” dedi, yutkundu, eğdi başını.
Bir azar yedi ki oldu o biçim..
“Şey” dedi, yutkundu, eğdi başını.

Kapıdan dört büklüm çıktı dışarı
Gözler çakmak çakmak, benzi sapsarı...
Bir baktı konağa alttan yukarı
“Vay!” dedi, yutkundu, eğdi başını.

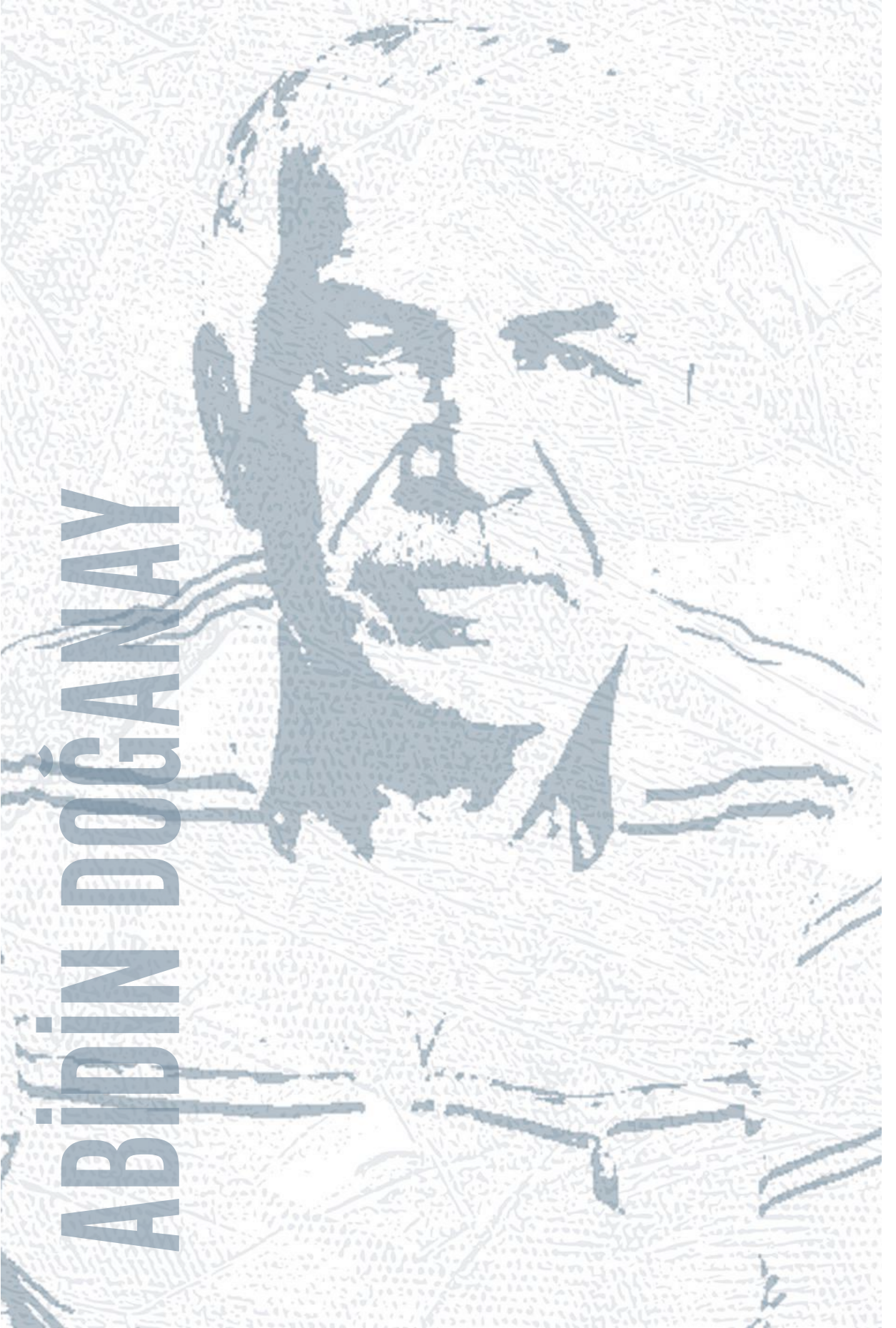
Çekti ayakları kahveye vardı
Açtı tabakasını, sigara sardı
Daldı... neden sonra garsonu gördü
“Çay” dedi, yutkundu, eğdi başını.

İçmedi, masada unuttu çayı
Kalktı ki garsona vere parayı
Uzattı çakmağı ve sigarayı
“Say” dedi, yutkundu, eğdi başını.

Döndü, gözlerinde bulgur bulgur yaş
Sandım can evime döktüler ateş
Sordum: “Memleketin neresi gardaş?”
“Köy” dedi, yutkundu, eğdi başını.

Yürüdü, kör-topal çıktı şehirden
Ağzına küfürler doldu zehirden
Salladı dilini, vaz geçti birden,
“Oyyy!” dedi, yutkundu, eğdi başını.

ABDİN DOĞANAY

ABİDİN DOĞANAY

(d.1960 -)

Abidin Doğanay, 1960 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Ortaklı (Mehre) köyünde doğdu. İlköğrenimini Elbistan İsmetpaşa İlkokulunda yaptı. İlkokuldan sonra askerlik çağına kadar inşaatçı olan babasının yanında çalıştı. Askerlik sonrası kendi inşaat firmasını kurarak müteahhitlik mesleğine başladı. Bu faaliyetlerini özel ve kamu alanında sürdürdü.

Şiirlerinde “Doğanay” mahlasını kullandı. Şiirleri Elbistan Gündem Haber gazetesinde yayımlandı.

Abidin Doğanay, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

Abidin Doğanay'ın *Karanlığa Doğan Ay* (2008) adlı bir şiir kitabı vardır.

ARTIK

Değer mi bir ömür çile çekmeyi
Ak ile karaya karışmam artık
Önüme çıkandan yedim tekmeyi
Boyumdan büyükle yarışmam artık

Gönüllerin çoğu kırık geziyor
İnsan yaşamaktan inan beziyor
Güçlü olan neden güçsüz eziyor
Ben bu düzen ile barışmam artık

44

Kötü olan neyse onu bıraktım
Yanlışlardan zaten ben çok ıraktım
Yaptıklarım varsa o gün çırağıtım
Ustayım bir daha alışmam artık

Kavga nizam nedir ne getiriyor
Hatır kıymet koymaz hep bitiriyor
Dostu arkadaşı bu yitiriyor
Meydanlara çıkıp vuruşmam artık

Davacı değilim mahkeme bilmem
Ortam düzelmeden kendime gelmem
Vadem yetmiş ise yakındır ölmem
Ahrette olacak duruşmam artık

Hakkımı çalan var saymakla bitmez
Sormayın boşuna itiraf etmez
Doğanay'dan özür dilense yetmez
Dünyada onlarla uyuşmam artık

GÖNLÜM

45

Razı ol itiraz etme
Katlan olanlara gönlüm
Doğru yoldan sapıp gitme
Katlan olanlara gönlüm

Bakıp gülsünler hâline
Boş ver aldırma neyine
Eyvallah etme beyine
Katlan olanlara gönlüm

Herkes kendini biliyor
Final günü de geliyor
Her canlı bir gün ölüyor
Katlan olanlara gönlüm

Kötülere verme meyil
Kaderin önünde eğil
Doğanay'im böyle değil
Katlan olanlara gönlüm

ABIDIN POLAT

ABİDİN POLAT (BERZAHİ)

(d.1944 -)

Abidin Polat, 1944 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Sinekli (İğdemlik) köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Afşin'de, lise öğrenimini Elbistan Mükrimin Halil Lisesinde tamamladı. 1976 yılında Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinden mezun oldu ve Afşin-Elbistan Tesis Grup Müdürlüğünde göreve başladı. 1993 yılında Ankara TEK Genel Müdürlüğüne tayin oldu ve 2002 yılında buradan emekli oldu.

Şiirleri yörenin ozanları tarafından bestelenerek seslendirilen Abidin Polat irticalen şiir söylemekte; atışma etkinliklerine ve yerel televizyonlarda programlara katılmaktadır.

Şiirlerinde “Abidin”, “Berzahi” veya “Polat” mahlaslarını kullanan Abidin Polat, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

AĞLAMASIN

Hor bakma toprağa, kıyma fidana
Sümbül boyun büküp gül ağlamasın.
Güzel dünyamızı koyma figana
Hâlden haber veren tel ağlamasın.

48

Hak'tan hediye dir yerin dokusu
Çiçeklerden gelir Cennet kokusu
Salma dört yanına ölüm korkusu
Toz duman savuran yel ağlamasın.

Balıklara mezar etme nehiri
Çağlayan dereye katma zehiri
Çöp dağına mahkûm etme şehiri
Perdeler yas tutup tül ağlamasın.

Yurdumuz, yaylamız yeşil dal olsun
Arılardan kovan kovan bal olsun
Yağmur eksilmesin suyu bol olsun
Kavrulan toprakta bel ağlamasın.

Herkes gayret etsin hâli halınca
Fidan varsa diksin vakit bulunca
Polat bir gidip de dünya kalınca
Nesil Mecnun olup çöl ağlamasın.

GÖRSÜN

Dostluk istiyorsan dostça beri gel
Tutuşalım ellerimiz el görsün.
Gül ekelim gül derelim birlikte
Bakışanlar koklayacak gül görsün.

Arı gibi dolaşalım çiçeği
Yaşayalım doğruları gerçeği
Hak diyerek ağartalım pürçeği
Takişanlar Hakk'a layık kul görsün.

Veysel Karani'yi örnek alalım
Anaya babaya bağlı kalalım
Güçsüzlere karşı sevgi duyalım
İsteyenler gidilecek yol görsün.

Yardım edip kaldıralım düşkünü
Doğru yola getirelim şaşkınlı
Yaşatalım örnek dostluk aşkımlı
Arı gibi peteğimiz bal olsun.

Berzahi'yem sevgi ile yaşarım
Azmetmişem hadefime koşarım
Gayretimle engelleri aşarım
Müridlerin gidilecek yol görsün.

ÂDEM KAR

ÂDEM KAR (DERTLİ ÂDEM)

(d.1974 -)

51

Âdem Kar 1974 yılında Kahramanmaraş'ın Reyhanlı köyünde doğdu. İlkokulu Reyhanlı köyünde okudu. Ortaokula Döngel kasabasında başladı fakat ikinci sınıfta okuldan ayrılmak zorunda kaldı.

Âdem Kar, 2005 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği üyesi oldu ve derneğin farklı kademelelerinde görev aldı. Derneğe üye olduktan sonra ozanlık sanatına ilgisi daha da arttı ve kendisini geliştirdi. Ustası olan Ozan Öksüz tarafından kendisine “Dertli” mahlası verildi. Birçok etkinlikte âşıklarla atışmalara katıldı.

Ozan Dertli, 2012 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

Öksüz Ozan ile birlikte oto galeri işletmeciliği yapan Âdem Kar, şiirlerinde aşk, ayrılık, gurbet, memleket sevgisi, doğa, talihten şikâyet gibi temaları işledi.

REYHANLI KÖYÜ

Başkonuş eteği köyümüz bizim
Nasıl anlatayım Reyhanlı seni?
Orda kaldı emmim dayımız bizim
Nasıl anlatayım Reyhanlı seni?

Toprağı başkadır, can eksen biter
Meyvesi sebzesi ilk önce yeter
Baba ocağımdır burnumda tüter
Nasıl anlatayım Reyhanlı seni?

Keldibi'nde dostlar davarı güttüm
Üşükgen Dağı'na çok yalnız gittim
Çadır yerlerini sanma unuttum
Nasıl anlatayım Reyhanlı seni?

Sevenleri yurttan aldım götürdün
Nicesini kucağına yatırdın
Dertli Âdem'imi aşka getirdin
Nasıl anlatayım Reyhanlı seni?

DERT MEKÂNI

Hapishanelerde güneş olmazmış
Dostlar beni bu mekâna yolladı
Bu yerlere ziyaretçi gelmezmiş
Dostlar beni bu mekâna yolladı

Belli başlı bizim soyumuz vardı
Reyhanlı adında köyümüz vardı
Başımızda Rüstem Bey'imiz vardı
Dostlar beni bu mekâna yolladı

Âdem'i seveni yarda öğrendim
İyi kötüyü darda öğrendim
Kapuska aşını burda öğrendim
Dostlar beni bu mekâna yolladı

ÂDEM KENGER

ÂDEM KENGER (ÂDEMÎ) (d.1967 -)

55

Âdem Kenger, 1967 yılında Kahramanmaraş'ın Kuzucak köyünde doğdu. İlkokulu Kahramanmaraş'ta okudu. Sivil toplum kuruluşlarında aktif görev aldı. Edeler Kültürü Sanatı Edebiyatı Koruma ve Yaşatma Derneği başkan yardımcılığı yaptı.

Şiir yazmaya gençlik yıllarında başlayan şair şiirlerinde “Âdemi” mahlasını kullandı.

Âdem Kenger, şiirlerinde genellikle zamandan şikâyeti ve güncel konuları işledi.

Âdem Kenger, 2020 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

ZAMAN BİR SU GİBİ AKIYOR

56

Boşa bekleme giden gelmez geri
Harlanmış kor ateşiyle yakıyor
Çoktandır değişti mekânı, yeri
Ah ah, zaman bir su gibi akıyor.

Fırsat elde iken kıymet bilesin
Yüreğinden kötülüğü silesin
Yüce Rabb'im hayırlısın dilesin
Ah ah, zaman bir su gibi akıyor.

Elinde değil durdurulmaz zaman
Bugün de günden zarar ettik aman
Sorarım el mi yaman bey mi yaman
Ah ah, zaman bir su gibi akıyor.

Sabah güneş doğar, akşam da batar
Kalp ritim hızlı, heyecanlı atar
Dertler birikmiş olur katar katar
Ah ah, zaman bir su gibi akıyor.

Yalvarsam, geri dön desem de dönmez
Âdemî'yim yürek hep yanar sönmez
İçin için kavrulur gene gönmez
Ah ah, zaman bir su gibi akıyor.

BAYRAM GELMİŞ NEYİME

Nedir hâlin yok soran
Ortalıkta kar boran
Her şeye kafa yoran
Bayram gelmiş neyime.

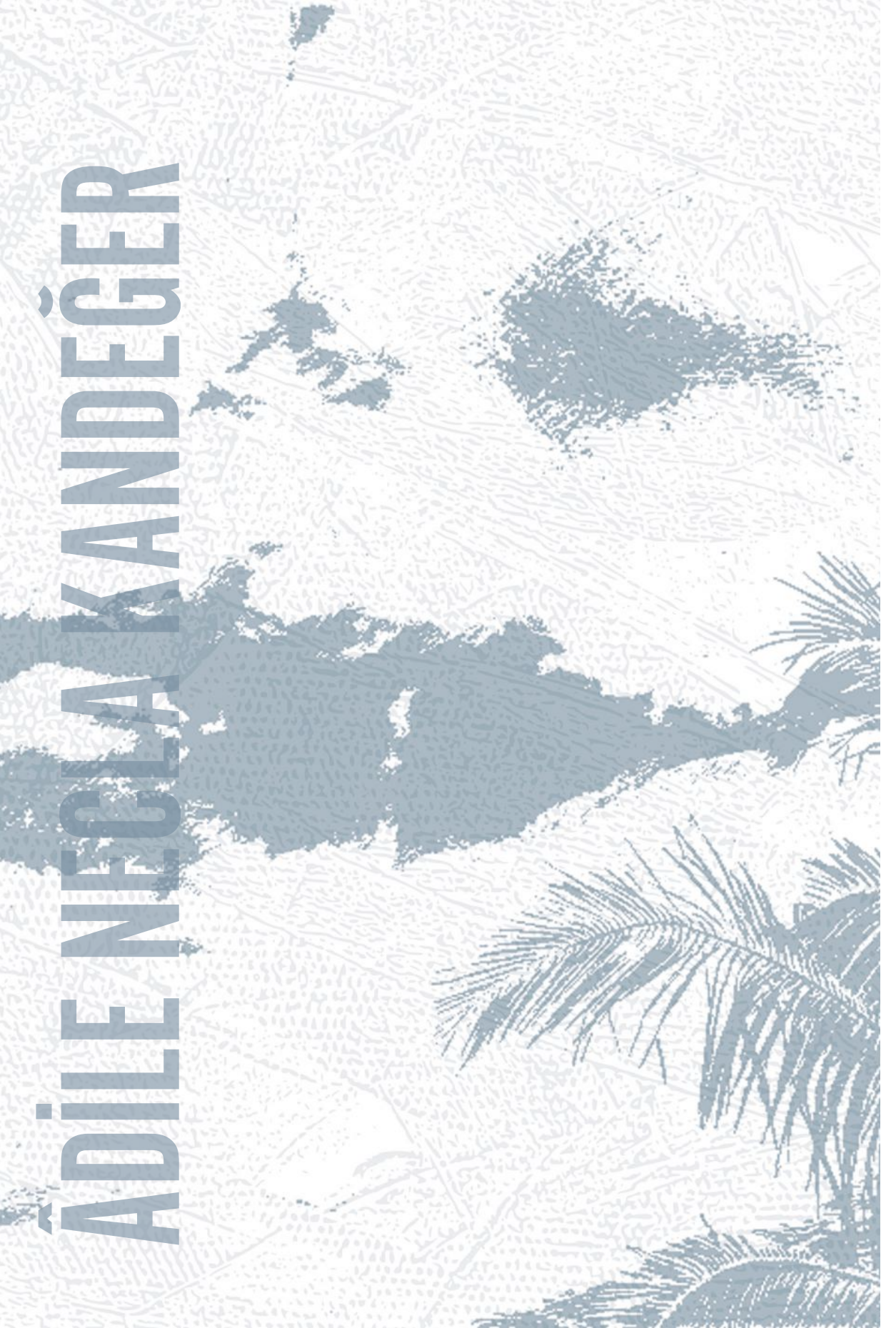
Dönmüyor işin çarkı
Bayramın yok hiç farkı
Söyleriz türkü şarkı
Bayram gelmiş neyime.

Nasıl ayakta kalım
Zayıflar gücüm alım
Tutmuyor kolum dalım
Bayram gelmiş neyime.

İçim kaplar acılar
Nerde kardeş bacılar
Bitmez hiçte sancılar
Bayram gelmiş neyime.

Âdemî kopmuş bağlar
İçimizde kan ağlar
Yokluk içimi dağlar
Bayram gelmiş neyime.

ADILE NECLA KANDEĞER

ÂDİLE NECLA KANDEĞER

(d.1910 - ö.1965)

59

Âdile Necla Kandeğer, 1910 yılında Selanik'te doğdu. Çocuk yaşlarda anne ve babasını kaybetti. Önce İstanbul Ortaköy İlkokulundan, daha sonra da İzmir Kız Muallim Mektebinden mezun oldu. 1932 yılında öğretmen olarak Maraş'a atandı.

Maraş, bu yıllarda diğer şehirler gibi Milli Mücadele'nin yaralarını sarmaya, toparlanmaya çalışmaktadır. Okuma-yazma oranı oldukça düşüktür. Âdile Necla, göreve başladığından itibaren çevresinde varlığını hissettirdi. Maraş'ı kısa zaman içinde memleketi olarak benimsedi. Maraş da Âdile Necla öğretmeni bağrına bastı. Maraş'a yazdığı şiirlerle o da Maraşlı şairler kervanına katıldı.

Âdile Necla, şiirlerinde genellikle Maraş'ın Kurtuluş Mücadelesi'nde gösterdiği kahramanlıkları, genç cumhuriyetin ilke ve inkılaplarını, Maraş'ın sosyal hayatını ve tabii güzelliklerini dile getirdi. Hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerinde anlaşılır, sade, yalın bir dil kullandı. 1945 yılında Halkevi tarafından açılan "Maraş Marşı" müsabakasına katıldı ve yazmış olduğu güfte beğenilerek Ankara'da bestelendi. 1965 yılında Maraş'ta vefat etti.

KAHRAMAN MARAŞ

Sırtını vermişsin Ahır Dağı'na
Koç yiğitler dolmuş dört bucağına
Düşmanı düşürdün çelik ağına,
Yurdun gözbebeği Kahraman Maraş.

Dik burcu andırır eğilmez başın,
Kurtuluş örneği olmuş savaşın,
Ayrı bir destanı yazar her taşın,
Yurdun gözbebeği Kahraman Maraş.

Kalen otağıdır şanlı aslanın,
Yiğitler fişkirir sanki her yanın,
Taşın, toprağına fedadır canın,
Yurdun gözbebeği Kahraman Maraş

Kırk yerden fişkirir duru kaynağın,
Şahlanan bir ata benziyor dağın,
Dalgalar saçıyor şanlı bayrağın,
Yurdun gözbebeği Kahraman Maraş

LÜGATÇEYE NAZİRE

-Hayati Vasfi Taşyürek'e-

Ne güzel yazmışsın lügatçemizi
Tanıtmışsın komşu illere bizi
Sözler inci olmuş hep dizi dizi
Pazartesi de isnândır bizde.

Unutulanları yazmak isterim
Şair Vasfi beni affetsin derim
Kahramanmaraş'ı candan severim
Şüphenin adı da gümandır bizde

Peştemala mezer, hamama hemem
Gizli şorları da kimseye demem
Tarhana sert olur ben onu yemem
Zahra tutulmazsa dumandır bizde

Bir güzel görünce derler hemen peh
Evet demek için lazım gelir eh
Üzüm kurusuna burada derler teh
Entarinin adı fistandır bizde

Kediye püsük der, nalına hapap
Omuza hop derler, sahanlara kap
Her şeye verilmiş burada bir lakap
Maraş'ı kurtaran imandır bizde

Perşembeye deri peynire pendir
Çamaşır ipine diyorlar kendir
Kız Anış şu damdan şaptayı indir
Tarhana yağlamak yamandır bizde

Pantolonon adı burada pontil
Anahtara ise diyorlar ki dil
Kadınlar hamamda kullanırlar kil
Kahramanlık ise destandır bizde

Şanlı kalesi de yiğit durağı
Bircunda kurmuştur düşmana ağı
Her an dalgalanır şanlı bayrağı
Zafer madalyası nişandır bizde.

ÂDİL SOYDAN

ÂDİL SOYDAN

(d.1918 - ö.1965)

Âdil Soydan, 1918 yılında Kahramanmaraş'ın Zeytun (Süleymanlı) bucağında doğdu. Elbistan'ın eski ve köklü ailelerinden biri olan Nakiboğulları'na mensuptur. İlk ve ortaokulu Elbistan'da okudu. Babasının ölümü üzerine eğitimine devam edemedi. Hayatı Elbistan'da geçen şair, Elbistan Maliyesi Millî Emlak Memuru olarak görev yaptı ve buradan emekli oldu.

Ailesinde çok sayıda şair bulunan Âdil Soydan, şiir yazmaya ortaokul yıllarında okul duvar gazetesinde başladı. Şiirleri sonraki yıllarda yerel gazetelerde yayımlandı. Şiirlerinde başta aşk olmak üzere aile, din, vatan, millet, bayrak konularını işledi. Bunun yanı sıra sosyal hayatta görülen olumsuzluklar, adaletsizlik, kültürel yozlaşma konularına da yer verdiği taşlama türünde şiirleri de vardır. Şiirlerinde kendi yaşantısından izleri bulmak mümkündür. Çevresinde yaşayan başta Ahmet Çıtak olmak üzere birçok halk şairiyle de atışmalarda bulundu.

Âdil Soydan'ın *Gönül Sazı* (1964) adlı yayımlanmış şiir kitabı vardır. Bu eserin yanı sıra *Yayla Çiçekleri*, *Bülbülün Feryatları*, *Mehmetçik Türküleri*, *Şeh Muhsin'in Gazelleri*, *Bir Şairin Hâl Tercümesi* adlarında basıma hazır eserleri vardı. Fakat bu eserleri yayımlamaya ömrü kifayet etmedi.

BÜLBÜL

Bu dünyanın neşeli bir günün göremedim
Safa bahçelerinin gülünü deremedim
Bir ömür böyle geçti murada eremedim
Sarardım sümbül gibi düştüm efkâre bülbül

Dokunmayın kalbime, sızlar yâresi derin
En ağır darbesine uğramıştır kaderin
Çektim ıstırabımı karanlık gecelerin
Acep senden olur mu derdime çare bülbül

Bir teselli ararım içli nağmelerinde
Âşıklara sırdaşsın sen yaz gecelerinde
Dolaşp duruyorsun gönül bahçelerinde
Yoksa sevdalı mısın sen de o yâre bülbül

Haydi, çoştur sazını, açılısın konca güller
Yeni baştan tabiat bürünsün ipek tüller
Dereler çağıldasın, handan olsun gönüller
Kavuştun hasretine, erdin bahara bülbül.

HAYRANIM

Hakk'ın hikmetini eyledim fikir
Eksiği yok her işine hayranım
İnsan yaratmıştır bizi bin şükür
Akıl izan verişine hayranım

Beni böyle düşündürür gerçekten
Kâinatı görüyoruz mercekten
Arıların elvan renkli çiçekten
Bal toplayıp derişine hayranım

Mevsimi var kurak ile yaşlığın
Meyvesi var yazlık ile kışlığın
Feza denen koskocaman boşluğun
Çevremizi sarışına hayranım

Bitki, hayvan, kuşlar hem de insanın
Rızkını veriyor bütün cihanın
Boşluğun içinde koca dünyanın
Muallakta duruşuna hayranım

Tevhidi yaparım şafak atarken
Tövbemi ederim her gün yatarken
Kalbimden bir sada “ya Allah” derken
Gümbür gümbür vuruşuna hayranım

Âdil der Tanrı'nın çoktur ihsanı
Öğren buyruğunu oku Kur'an'ı
Kâinat denilen koca nizamı
Hâlik'immin kuruşuna hayranım

AHMET BERTİZOĞLU

AHMET BERTİZOĞLU

(d.1915 - ö.1984)

67

Ahmet Bertizoğlu 1915 yılında Kahramanmaraş'ın Ekmekçi Mahallesi'nde doğdu. İlkokuldan sonra dönemin şartlarından dolayı eğitimine devam edemedi. Marangozluk öğrendi ve geçimini marangozluk yaparak sağladı.

Bir kalem halk şairi olan Ahmet Bertizlioğlu şiir yazmaya küçük yaşlarda başladı. Âşık Mısdılı'dan vezin ve kafiye dersleri aldı, onun şiirlerini örnek edindi. Şiirlerinde genel olarak "Ahmet Bertiz" mahlasını kullandı. Sahibi olduğu marangoz atölyesi bir dönem bir kültür mekânı ve şairlerin uğrak yeri oldu.

Ahmet Bertizlioğlu, şiirlerinde başlıca vatan, millet, Maraş sevgisi temalarını işledi, bazı şiirlerinde sosyal temalara yer verdi. Şiirleri mahalli gazete ve dergilerin yanı sıra Türkiye gazetesinde de yayımlandı. İki bin civarında şiirinin olduğu belirtilmektedir. Vefatından sonra kitapları ve özel defteri bir kuruma verilmiş fakat orada kaybolmuştur.

Ahmet Bertizoğlu 1984'te Maraş'ta vefat etti.

SENELER

68

Düştü teker teker ömür dalından
Ah, geçti seneler geçti seneler
Akıp giden hayat pınarlarından
Beni yudum yudum içti seneler.

Sıkıntı neşenin, yasın ahengi,
Yolcunun yollarda bitmedi cengi
Gençliğimden kalan her taze rengi
Taksit taksit aldı kaçtı seneler.

Kâr eden dünyadır hayat bir kumar
Sırası geldikçe herkes göz yumar
Günler demet demet ay tomar tomar
Gözlerden göklere uçtu seneler.

Gelenler gideni aratmasalar,
Sona ermez miydi, gamlar, tasalar?
Bütün dünya senin oldu deseler,
Ne fayda kollarımı açtı seneler.

Ahmet Bertizoğlu sonun n'olacak
Sanma ki dünyada bir kul kalacak
Akibeti senin toprak olacak
Kefeni boynuma biçti seneler.

MARAŞ'A SOYADI

Bin dokuz yüz yirmi ocak ayında
 “Allah Allah!” dedi, uyandı Maraş
 Aziz yurdu için hain düşmanın
 Kırmızı kanına boyandı Maraş.

Top tüfek sesleri arşa dayandı
 Zalim düşman ordulara güvendi
 Maraş arslanların uyuyor sandı
 Bire bin can aldı, dayandı Maraş.

Dört taraftan düşman toplar atıyor,
 Vurun arkadaşlar vatan batıyor.
 Sabiler sıbyanlar mâtem tutuyor,
 Ulu Allah'ına güvendi Maraş.

Silâhımız yoksa baltaya n'oldu
 Düşmanlar korkudan sarardı soldu,
 Çok şükür Mevlâ'ya muzaffer oldu,
 Vatan cidalinde ve yandı Maraş.

Çeteler evlerin barkların yaktı
 Yükseldi alevler semaya çıktı
 Beşikte masumlar “Ya selâm” çekti
 Bu cenk düğününe inandı Maraş.

Ahmet Bertiz der ki cengi severiz
 Yurda yanbakanın gözüün oyarız
 “Kahraman” soyadın birgün duyuruz
 Hem onu kendine katandı Maraş.

AHMET BULUT

AHMET BULUT
(d.1947 - ö.2021)

Ahmet Bulut, 1947 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Büyük Yapalak köyünde doğdu. Babası yörenin şairlerinden Garip Süleyman'dır. Yine yörenin güçlü halk şairlerinden Ozan Bulut'un kardeşidir. İlköğrenimini köyünde, ortaokul öğrenimini Elbistan'da tamamladı. Gaziantep Öğretmen Okulunu bitirdikten sonra öğretmenlik ve okul yöneticiliği yaptı. 1976 yılında öğretmenlikten ayrılarak Afşin - Elbistan Kömür İşletmelerine geçti. Sendikacılık yaptı. 1991 yılında emekliye ayrıldı.

Kalem halk şairi olan Ahmet Bulut, şiire gençlik yıllarında başladı ve şiirlerinde "Bulut" mahlasını kullandı. Şiirlerinde din, vatan, millet, memleket sevgisi; felsefi düşünceler ve didaktik konuları işledi. Şiirleri Elbistan Kaynarca ve Elbistan'ın Sesi gazetelerinde ve pek çok antolojide yayımlandı.

Ahmet Bulut, yöredeki halk şairleriyle atışmalara katıldı. Bu atışmalardan bir kısmı Arif Bilgin tarafından hazırlanan *Namluya Şiir Sürdüler Atışma* ve *Şiir Döşedik Yollarına Elbistan'ın Afşin'in* adlı eserlerde yayımlandı. Ayrıca atışma türündeki şiirlerinden bir kısmı da Mehmet Gözükara'nın *Söz Kuşandı Şairler Kılıçtan Keskin Atışmalar* adlı eserinde yer aldı.

Ahmet Bulut, halk şiiri formundaki şiirlerinin bir kısmını *Bir Hoş Seda* (2003) adlı kitabında yayımladı. 13.09.2021 tarihinde vefat etti.

NAZLI BAYRAĞIM

Sevdamsın, yüreğim senle atıyor;
Varlığın canıma, bin can katıyor,
Ecdadım, gölgede, rahat yatıyor,
Şerefim, şanımsın, nazlı bayrağım.

Şehit kanlarıyla, boyanmış rengin;
Bulunmaz bir daha, benzerin dengin,
Bu gönlüm seninle, mutlu ve zengin,
Damar-da-kanımsın, nazlı bayrağım.

Dün, bugün, yarınım, seninle güzel;
Ben sana aşığım, ebed ve ezel,
Ot bitse kabrimde, olsam da gazel,
Tarihim-anımsın, nazlı bayrağım.

72

Ecdâdım uğrunda, vermiş canını;
İndirtmemiş seni, dökmüş kanını,
Seninle korumuş, şeref şanı,
Gururum-ünümsün nazlı bayrağım.

Şehidimin örtüsüsün, elbette;
Bekler Mehmetçikler, kutsal nöbette,
İzlerin var, Ortasya'da, Tibet'te,
Evvelim-sonumsun, nazlı bayrağım.

Hep öndesin, savaşta ve barışta;
Yer alırsın, türlü-türlü yarışta,
Yücelirsin, her menzile varışta,
Bu günüm, dünümsün, nazlı bayrağım.

Şâir *Bulut*, ayyıldızlı bayrağım;
Dosta yakın, düşmanlara ırağım,
Senin aşkın ile çarpar yüreğim,
Bedende canımsın, nazlı bayrağım.

SORDUM HAYATI

Sordum hayatı çocuktan;
Daha küçük ufacıktan,
Hazırdı cevabı çoktan,
Dedi, bir oyundur hayat.

Sordum hayatı bir gence,
Şöyle, dalgın baktı önce,
Durup düşündü kendince,
Dedi, maceradır hayat.

Sordum hayatı fakire,
Horca görülen hâkire,
Maldan melâlden bakire,
Dedi, ızdıraptır hayat.

Sordum hayatı zengine,
Rağbet gösterir dengine,
Tepeden bakar engine,
Dedi, pür neşedir hayat.

Sordum hayatı yaşlıdan,
Kar yağmış beyaz başlıdan,
Bel bükük, kısık sesliden,
Dedi, çekilmez yük hayat.

Sordum hayatı deliden,
Kim bilir, belki veliden,
Baktı, irkildi aniden,
Dedi, imtihandır hayat.

Sordum hayatı ölüden,
Mesaj var, ruhu diriden,
Fayda yok, yattan, yalıdan,
Dedi, bir rüyadır hayat.

Şair *Bulut*, şaştı kaldı,
Derin hülyalara daldı,
Gidenlerden ibret aldı,
Dedi, bir hoş sedâ hayat!

AHMET ÇİTAK

AHMET ÇITAK
(d.1893 - ö.1963)

Ahmet Çıtak, 1893 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Kızılcaoba Mahallesi'nde varlıklı bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Ailesi, iyi yetişmesi için her çabayı gösterdi. Kayseri'de rüştiye ve medreseye devam ettiyse de bitiremeden ayrıldı. Köyünde hayvancılık ve tarımla uğraştı. 17 yaşında evlendi. İyi bir kalem halk şairi olan Çıtak, 18 Ocak 1963 tarihinde geçirdiği trafik kazasında vefat etti.

Ahmet Çıtak, bilhassa 1960 öncesi siyasi ortamı konu edinen yergileriyle tanındı. Bunun yanı sıra eşi Naciye Hanım'a evlenmeden önce yazdığı yüze yakın aşk şiirleri de eserleri arasında önemli bir yer tutar.

Kalem halk şairi olan ve doğaçlama şiirler söyleyebilen Ahmet Çıtak, yöresinde bulunan ve çevreden gelen âşıklarla atışmalara katıldı. Bu atışmaların çoğu 1950'li yıllarda mahalli gazeteler aracılığı ile gerçekleştirildi. Özellikle Abdurrahim Karakoç ile yaptığı atışma yörede ilgiyle takip edildi.

Şiirlerini Elbistan ve Maraş'ın gazetelerinde ve Ülkü dergisinde yayımlayan Ahmet Çıtak, şiire başladığı ilk yıllarda daha çok aşk, ayrılık, hasret, tabiat, vb. konuları işledi; daha sonraları toplumsal, ahlaki, dinî konulara yöneldi. Halk şiirinin yanı sıra divan şiiri türlerinde de şiirler yazdı. Bu şiirlerinden biri de "Ashab-ı Kehf Mesnevisi"dir.

Şiirlerinin bir kısmı Serdar Yakar tarafından *Ahmet Çıtak ve Şiirlerinden Seçmeler* (2022) adıyla bir kitapta toplandı.

NEYE YARAR Kİ

Zaman değirmendir öğütür bir bir
Başak başak açsan neye yarar ki
Hayat bir medrese eğitir bir bir
Okumaktan kaçsan neye yarar ki

Kimine bahardır geçen her mevsim
Kiminin hayatı soluk bir resim
Kimi iz bırakır kimisi isim
Kuşlar gibi uçsan neye yarar ki

Doğumunla başlar bu tuhaf yarış
Bazen yol uzundur bazen bir karış
Kaçınılmaz olan hedefe varış
Ab-ı hayat içsen neye yarar ki

76

Firavun ol geçmez ecele sözün
Karun ol istersen doymasın gözün
Huzur-u mahşerde yok ise yüzün
Servetini saçsan neye yarar ki

İster neşe bürün ister bat gama
Seçimin sadece süslü bir yama
Kısa çöp ömrünü uzatmaz ama
Uzunu da seçsen neye yarar ki

İskender giderken eli boş gitti
Kimin dünyalığı ahrete yetti
Her masal bir karış kefenle bitti
Altından da biçsen neye yarar ki

Azrail tahsildar şeklini alır
Emanetin gider posası kalır
Sırta kadem bassan ecelin bulur
Denizleri geçsen neye yarar ki.

GÖNÜLE

İslam oğlu derdin deme ellere
Sabırı tac eden temiz yürekdir
Tahammül et destan olma dillere
Dert görmeyen gövde kuru direktir

Sabreden sultanı Eyyub'u gözet
Kerbela'yı düşün filini düzelt
Derdini âleme eyleme mezat
Şikâyet eyleyen Hak'tan uzaktır.

Fakirim diyorsan dağlanır dilin
Yüz bin lira değer hemen bir kolun
Bunları bilmesi lazım her kulun
Bu emeli bilmek kuru firaktır.

Yiğit isen sabır eyle cefaya
Mahrum kalın meyil etme sefaya
Dünyaya meyleden dinsiz kafaya
Bu işten yakamı çabuk bıraktır.

Yusuf gibi dar kuyuda durmadın
Halil gibi ateşlere girmedin
Sahabeler gibi zahmet görmedin
Bunları hatıra almak gerektir.

Bir nur doğdu Mekke gibi şehirden
Neler çekti Resul anar ehlinden
Şikâyet etmedi Ebu Cehil'den
Ahmet Çıtak kapısında çıraaktır.

AHMET GÜNEŞ

AHMET GÜNEŞ (PEHLÜL AHMET)

(d.1902 - ö.1986)

Asıl ismi Ahmet Güneş olan Pehlül Ahmet, 1902 yılında Kahramanmaraş'ın Nurhak ilçesinde doğdu. Dedesinden okumayı ve yazmayı, babasından da Arapçayı öğrendi. Yine küçük yaşlarda bağlama çalmayı da amcasından ve babasından öğrendi. Henüz 11 yaşında babasının ölümü üzerine yetim kaldı ve annesiyle birlikte dört kardeşinin geçimini sağlamaya çalıştı. Çiftçilik yaptı. Yeni alfabeyi kendi kendine öğrendi. Gençlik yılları çok sakin ve dürüst geçtiği için yakınları tarafından Behlül Divane'ye benzetilmiş ve kendisine "Pehlül" lakabı verilmiştir. Ailesinin geçimini saz çalıp türkü söyleyerek sağladı.

Bektaşilik tarikatını benimsedikten sonra tasavvuf konulu şiirler yazmaya başladı. Cemlerde zakirlik yaptı. Sesinin güzelliği ve ozanlık geleneğinde gösterdiği başarıdan dolayı yalnızca Nurhak'ta değil çevre ilçe ve illerde de tanındı. Şiirlerinde bazen "Ahmet Güneş", bazen de "Pehlül Ahmet" mahlasını kullandı. Aşk, tabiat, insan sevgisi ve tasavvuf konularını işledi.

1970'li yıllarda bir süre Diyarbakır Radyosunda misafir sanatçı olarak çalıp söyledi. Deyişleri Diyarbakır Radyosunda okundu. 1986 yılında vefat etti. Oğullarından Halil Güneş (Pehlül Halil) de ozanlık geleneğini sürdürmüştür.

SÜRMELİ

Salına salına karşımda duran
Saçı sümbül, kaşı gözü sürmeli
Aşkın fabrikasını göğsüme kuran
Saçı sümbül, kaşı gözü sürmeli

Baktıkça gözüme düşürdü seyran
Mamur hayatımı eyledi viran
Ayrılmaz başımdan fırgatlı duman
Saçı sümbül, kaşı gözü sürmeli

Düşüm sevdasına on beş yaşında
Yetmiş yıl yaşadım hâlâ başında
Gündüz hayalimde, gece düşümde
Saçı sümbül, kaşı gözü sürmeli

Ahmet Güneş der ki derdim firağım
Çok kar verdim soğutmadı yüreğim
Yürüdüğüm yolda menzil durağım
Saçı sümbül, kaşı gözü sürmeli

DÜŞÜRDÜN

Yalan dünya beni niçin aldattın
Yarattın cismimi zara düşürdün
Bilseydim düşmezdim senin fendine
Her dem benim işim zora düşürdün.

81

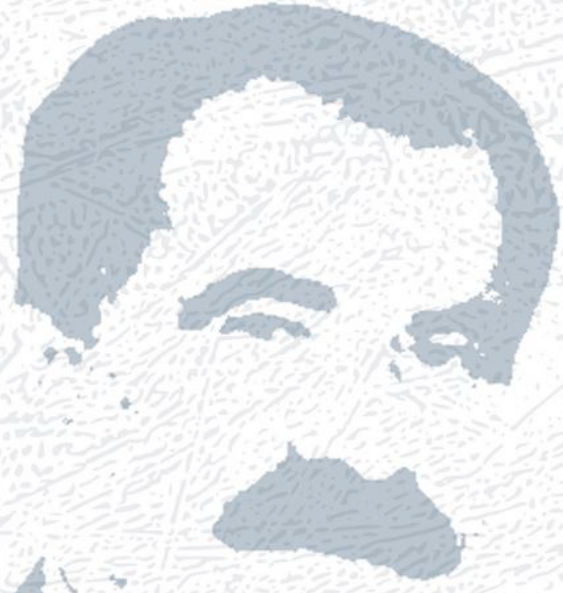
Kalbimin aynası açılmaz gamdan
Ölsem de vazgeçmem elif lam mim'den
Ben seni severdim sen kaçtın benden
Peşinde gezerken tora düşürdün.

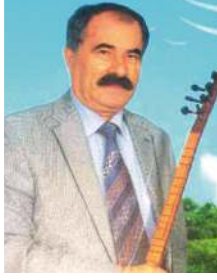
Felek dayanamam senin zarına
El bağlayıp nice durdum darına
Baka baka âşık oldum nuruna
Gözümün gövherin yere düşürdün.

Hidayetten meftun idim ben sana
Bunca işlerimi sen koydun tana
Ateşten gömleği giydirdin bana
Vücudum şiddetli nara düşürdün.

Ahmet Güneş fırsat geçti elimden
Er uyandım gece kaldım yolumdan
Kemendin ucunu aldın elimden
Dibi görünmeyen yere düşürdün.

АНМЕТ КАНВЕСІ

AHMET KAHVECİ

(d.1952 -)

Ahmet Kahveci, 1952 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesine bağlı Geben kasabasında doğdu. İlkokul öğrenimini Geben'de, ortaokul öğrenimini Göksun Ortaokulunda ve lise öğrenimini Kahramanmaraş Cumhuriyet Lisesinde tamamladı.

1965-1973 yılları arasında Kahramanmaraş Memleket Gazetesi'nde mürettip ve muhabir olarak çalıştı. Askerlik görevinden sonra sınavla Trabzon Orman Muhafaza Memurluğu okulunu kazandı. 1977 yılında Hatay Orman Bölge Şefliğinde orman muhafaza memuru olarak göreve başladı. Hatay ve Kahramanmaraş'ın çeşitli ilçelerinde görev yaptıktan sonra 2001 yılında emekli oldu. Emekli olduktan sonra Hatay'ın Dört Yol ilçesine yerleşti ve Kahramanmaraşlılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'ni kurdu, derneğin başkanlığını yürüttü.

Şiir yazmaya 12 yaşındayken başlayan Ozan Ahmet Kahveci, geleneksel halk şiiri kültürüyle yetişmiştir. Şiirlerini saz eşliğinde icra eden ozan, söze olduğu kadar saza da hâkimdir. Şiirlerinde “Kahveci” mahlasını kullanan şair genellikle memleket sevgisi, toplumsal bozukluklar, memleket meseleleri, din, vatan ve millet sevgisi konularını işledi. Şiirlerini 8'li ve 11'li hece ölçüsüyle yazdı.

Şiiri, “aşığın dili, canı, narası, imanının en gür sadası” olarak gören Ahmet Kahveci'nin şiirleri değişik dergi ve gazetelerde yayımlandı.

Ahmet Kahveci'nin *Kahve Molası* (2015), *Ağtlar ve Anılar* (2021), *Dört yoldan Esintiler* (2023) adlı yayımlanmış şiir kitapları vardır. “Meryemçil” ve “Yarıkkaya” adlı kitapları da basım aşamasındadır.

GEZ GEBEN'İ

Andırın'dan Kalbur beli
Coşkun akar Geben seli
Tarih kokar Meryemçil'i
Gör Geben'i, gez Geben'i

Anam ebem fesli başı
Hüzünlenir akar yaşı
Koca koca mezar taşı
Gör Geben'i, gez Geben'i

84

Tarih tarih, anıt anıt
Ses veriyor bekler yanıt
Geben'i âleme tanıt
Gör Geben'i, gez Geben'i

Tarih kokar buram buram
Yine sızladı yaram
Kalesinde mola verem
Gör Geben'i, gez Geben'i

Kayranlı'sı kafa tutar
Soğuk suyu kalpten akar
İnsanlara ışık yakar
Gör Geben'i, gez Geben'i

Güzel olur temmuz ayı
Çetin olur Kırksu Çayı
Kahveci'm der emmi dayı
Gör Geben'i, gez Geben'i

GÖZÜM GAYRI

Dost dostuna küser m'ola
Ateş aldı gözüm gayrı
Candan seven susar m'ola
Sönmez âşık közüm gayri

Garip sazı dala astım
Ben kadere şansa küstüm
Yâra sitem değil kastım
Batmaz m'ola, sözüm gayrı

Yandım bahtsız kul misali
Mangır oldum pul misali
Dokunmayan çul misali
Bu tarakta bezim gayrı

Kimse hâlden bilmez oldu
O şen yüzüm gülmez oldu
Beklediğim gelmez oldu
Aranmıyor çözüm gayrı

Aşk ehline dert neylesin
Ben söyleyim yâr dinlesin
Varsa suçum affeylesin
Hakk'a dönüm özüm gayrı

Kahveci'm der sevdam eser
Ben çalarım sazım susar
Sarı teller feryat basar
Dert söyleşir sazım gayrı.

AHMET KAR (OZAN ÂDEMOĞLU)

(d.1993 -)

Ahmet Kar, 1993 yılında Kahramanmaraş'ın Reyhanlı köyünde doğdu. On iki yaşından itibaren ailesinin geçimine yardımcı olmak amacıyla simit sattı, keçi otlattı, kaynak işleri yaptı.

Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği'nin yönetim kurulu üyesi olan babası Ozan Dertli'den etkilenerek türkü söylemeye ve şiir yazmaya başladı. Vatani görevinden sonra kendisi de Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği üyesi oldu. Ustası Öksüz Ozan tarafından kendisine “Âdemoğlu” mahlası verildi.

Ahmet Kar, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

Çok sayıda şiirleri bulunan Ozan Âdemoğlu, şiirlerinde genellikle aşk, tabiat, yoksulluk gibi temaları işledi. Birçok atışmaya katıldı.

ŞU MARAŞ'IN GÜZELLERİ

İffet dolu haya dolu
Şu Maraş'ın güzelleri
Burma bilezikli kolu
Şu Maraş'ın güzelleri

Analar kirmen eğirir
Kızlar tarhana yoğurur
Gelin gelir bey doğurur
Şu Maraş'ın güzelleri

Karanlıkta fener gibi
Susuzlara pınar gibi
Sanki ulu çınar gibi
Şu Maraş'ın güzelleri

Âdemoğlu bas bağrına
Umutla bakar yarına
Çok canlar yakar uğruna
Şu Maraş'ın güzelleri

BETER ŞİMDİ

Bülbül dalıma konardı
Hani nerde öter şimdi
Benim sevdama yanardı
Nerde yanar tüter şimdi

Acep ne olur hallerin
Konuşmaz olur dillerin
Varmam dediği kulların
Kollarında yatar şimdi

Bir gün yüzümüz gülmedi
Nasihat verdim almadı
Âdemoğlu'nu bilmedi
Halı benden beter şimdi.

AHMET KARAKAYA

AHMET KARAKAYA (ÂŞIK ERBABİ) (d.1993 -)

Asıl adı Ahmet Karakaya olan Âşık Erbabî, 1962 yılında Afşin ilçesinin Emirli Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu doğduğu köyde, ortaokulu Kahramanmaraş Gazi Ortaokulunda ve liseyi Kahramanmaraş Endüstri Meslek Lisesinde tamamladı. 1984 yılında Afşin Kadastro Müdürlüğünde çalışmaya başladı 1993 yılından itibaren Afşin Belediyesi, Kayseri Pınarbaşı Belediyesi, Afşin Çoğulhan Belediyesinde memur olarak çalıştıktan sonra 2012 yılında emekli oldu.

Erbabi, şiir yazmaya 16-17 yaşlarında başlayarak başladı. O yıllarda gelin olan komşu kızının düğün gününde vefat etmesi üzerine ağıt türündeki ilk şiirini yazdı. Saz çalmayı ustası âşık Penahî'den öğrendi. Okul yıllarında halk oyunları ekibinde bağlama çalarak sazını geliştirdi. Yörede yaşamış olan Âşık Mahzunî, Hayatî Vasfî, Derdiçok, Kul Hamit gibi halk şairlerinden etkilenerek ozan geleneğine yöneldi. Yöresinde bulunan âşıkların yanı sıra farklı yörelerin âşıklarıyla atışmalara katıldı. İrticali güçlüdür. Ozanlığın bütün gereklerini yerine getirmektedir. Şiirlerinde, kendisine Âşık Mahzunî tarafından verilen "Erbabi" mahlasını kullandı.

Erbabi, hem usta malı hem de kendine ait deyişleri söylemektedir. Bazı türkü ve deyişleri hikâyeleriyle birlikte anlatmaktadır. Koşma nazım türüyle söylemiş olduğu şiirlerinde aşk, ayrılık, talihten şikâyet, kahramanlık, ağıt, memleket sevgisi gibi temaların yanı sıra toplumda görülen aksaklıkların dile getirildiği konuları işledi. Hâlen Afşin Halk Ozanları Derneği başkanlığını yürütmektedir.

Âşık Erbabî, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "Halk ozanı/âşık" olarak tescil edilerek kimlik verilen şairler arasında yer aldı.

Ozan Erbabî, şiirlerinin bir kısmını *Çoban Pınarı* (2022) adlı kitabında yayımladı.

BU SENE

Baharı bekleyen serçe misali
Süyüklerde üşür oldum bu sene
Kader bana dargın, hayalim küskün
Yarelerim eşer oldum bu sene.

Belli bir nesilin sonu gelir ya
İnsan kendi hâllerini bilir ya
Ömrü belirlenmiş hasta olur ya
İşte öyle yaşar oldum bu sene.

Gün olur ki geçen güne kızarım
Sarhoş gibi bir köşede sızarım
Dedim artık hazır olsun mezarım
Kazma kürek deşer oldum bu sene.

Erbabi'm çileyi yüklemek niye?
Günahına günah eklemek niye?
Böyle hayat ile beklemek niye?
Kabristana koşar oldum bu sene.

CEYLANIM

Gamzen yüreğimde yaktı ateşi
Görmeyince duramıyom ceylanım
Seninle birlikte hayali düşü
Kurmayınca duramıyom ceylanım

93

Sabır taşı mıyım, bu kadar olmaz
Her gün ağlarım hâlimi sormaz
Seninle rüyamı kimseler yormaz
Görmeyince duramıyom ceylanım.

Aramıza giren yıkılsın dağlar
Sana vuslatımda yolumu bağlar
Senin hasretliğin yüreğim dağlar
Görmeyince duramıyom ceylanım.

Seni düşünürüm bitmez kederim
O Aslı'nın Kerem'inden beterim
Seni seviyorum, yemin ederim
Görmeyince duramıyom ceylanım.

Erbabi'm, kalemin kırılısın derim
Yüreğimde ayrı hep senin yerin
Sen benim canımsın hem de ciğerim
Görmeyince duramıyom ceylanım.

AHMET KARTALKANAT

AHMET KARTALKANAT (ÂŞIK KUL AHMET) (d.1932 - ö.1996)

Asıl adı Ahmet Kartalkanat olan Âşık Kul Ahmet, Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesine bağlı Bozlar köyünde doğdu.

Henüz bir yaşındayken babasını kaybeden Âşık Kul Ahmet, kız kardeşiyle birlikte yetim kaldı. Annesinin evlenmesi üzerine üvey babasının himayesinde zor şartlarda büyüdü. İlkokulu doğduğu köyde bitirdi. Babası ve dedesi de âşık olan Kul Ahmet, köylüsü Hasan Usta'dan saz dersleri aldı.

On beş yaşından itibaren saz çalıp şiirler söylemeye başlayan Kul Ahmet, rüyasında gördüğü Mihrimelek'e âşık olmuş ve sevgilisini aramak için yollara düşmüştür. Elinde sazıyla Malatya, Sivas, Şarkışla, Zara, Banaz gibi âşıklık geleneğinin yaygın olduğu birçok yöreyi gezip dolaştı, âşık meclislerinde yer aldı. Daha sonra Ankara'ya yerleşti. Ankara'da çeşitli radyo ve televizyon programlarına katılan Kul Ahmet, beş yıl kadar da çeşitli devlet dairelerinde devlet memuru olarak görev yaptı. Bir ara hapis cezası çekti. Hapishanedeyken bile mahalli gazetelere şiir gönderdi ve şiirleri yayımlandı.

Saz şiiri geleneğini sürdüren tanınmış âşıklardan biri olan Âşık Kul Ahmet; Âşık Veysel, Âşık Osman Dağlı ve Âşık Mahzunî ile arkadaşlık etmiş, Avrupa ülkelerini gezmiş, yurt içi ve yurtdışında sayısız konserler vermiş, kasetler çıkartmıştır.

Şiirlerinde Karacaoğlan'ın, Âşık Kerem'in, Pir Sultan Abdal'ın, Şah Hatayi'nin, Fuzuli'nin ve Âşık Veysel'in etkileri görülür.

Âşıklık geleneğinin bütün özelliklerini yerine getiren şair, gençlik yıllarında genellikle aşk, ayrılık, gurbet gibi bireysel temaları işlemiş, 1960 yılından sonra bu temaların yanında toplumsal konulara ağırlık vermiştir. Kendisi de pek çok çırak yetiştirmiştir.

Âşık Kul Ahmet'e, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk ozanı/âşık" ünvanı verildi.

Âşık Kul Ahmet'in şiirleri, *Kul Ahmet Hayatı ve Şiirleri*, *Kul Ahmet ile Şah Zeynep*, *Güzel Anadolu'm*, *Dünyanın Sesi* adlı kitaplarda yayımlandı. Oğlu Mehmet Kartalkanat 2013 yılında babasını konu alan *Âşık Kul Ahmet Bir Şah Olsam, Hayatı ve Şiirleri* isimli bir kitap yayımlamıştır.

"*Seher Yeli Nazlı Yâre*", "*Gül Yüzlü Sultanım*", "*Dedi ki Yok Yok*", "*Ömrüm*" adlı deyişleri çok tanınmış olup radyo ve televizyonlarda pek çok ünlü sanatçı tarafından söylenmektedir.

Âşık Kul Ahmet, 16 Temmuz 1996 tarihinde vefat etti ve Ankara'da defnedildi.

KURBANIM

Canımı kimlere kurban ederim
Başta anamdaki bele kurbanım
Sadık olup bir ikrarda durarak
Beni aşkla salan kola kurbanım

Sel olup ummana birliğe dalan
Dost için gönlünü ateşe salan
Varıp bir kâmilden dersini alan
İlimler öğreten dile kurbanım.

Mahrum kalmaz her dem doğru söyleyen
İnip aşkın deryasını boylayan
İnsanlara büyük hizmet eyleyen
Edison'lar gibi kula kurbanım.

Telefon telsizde fende çalışan
Marifet ilmiyle kaynayıp taşan
Bir hamlede yüce dağları aşan
Uçakları yapan ele kurbanım

Kul Ahmet'im çalış iş görsün beden
İnsanlarda ilim toprakta maden
Füze ile yeri göğü keşfeden
Ay'a doğru giden yola kurbanım.

DÜŞTÜ

Sevdiğimle malımızı bölüştük
Halı ona düştü, çul bana düştü
Şu senin, bu benim derken anlaştık
Kervan ona düştü, yol bana düştü

Tenim çıplak oldu, güneşte yandı
Kendisi de al yeşile boyandı
Sıra geldi büyük mala dayandı
Dağlar ona düştü, çöl bana düştü

Beni üryan etti, saldı çöllere
Kendisi benzedi gonca güllere
Karayı bitirdik, döndük sulara
Derya ona düştü, sel bana düştü

Kul Ahmet'im güzel didara baktık
Ay ile güneşi ona bıraktık
Gayri yeryüzünden göklere çıktık
Allah ona düştü, kul bana düştü

SEHER YELİ

Seher yeli nazlı yare
Bildir beni bildir beni
Düşmüşüm elden ayaktan
Kaldır beni kaldır beni

Söyle güzeller şahına
Yüz süreydim dergâhına
Zehir olan kadehine
Doldur beni doldur beni

Kul Ahmed'im gönül versem
Bağrında gülünü dersem
Senden gayrı yar seversem
Öldür beni öldür beni

AHMET KÜÇÜK

AHMET KÜÇÜK (KÜÇÜK AHMET)

(d.1955 - ö.2023)

Ahmet Küçük, 1955 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Topaktaş köyünde doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Serbest meslek sahibi olarak gurbette çalıştı. Yöresindeki âşıkların türkülerinin etkisiyle saza merak saldı. Saz çalmayı kendi kendine öğrendi. İşçi emeklisi olan Ahmet Küçük, 2023 yılında vefat etti.

Afşin Halk Ozanlar Derneği üyesi olan Ahmet Küçük'ün *Gündönümü* (2022) adlı bir şiir kitabı vardır.

Şiirlerinde “Küçük Ahmet” mahlasını kullanan şair ağırlıklı olarak talihten şikâyet, memleket sevgisi, doğa temalarını işledi.

Ahmet Küçük, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

FANİ DÜNYA

Şu fani dünyaya geldim geleli
Bir türlü yüzümü güldüremedim
Koşup da ardından geldim geleli
Nedense kıymetim bildiremedim.

102

Çocuk yaştan beri koştum peşinde
Gözüm yoktur ekmeğinde aşında
Bilmem ne istiyor dertli başımda
Akan çeşmim yaşın sildiremedim

Ne bekliyor bende neyim alacak
Beni alsa sana soyham kalacak
Neyim varsa alıp bomboş salacak
Koşturup ardında yeldiremedim

Batsın bu dünyanın malı serveti
Parasız insanın olmaz kıymeti
Evladın babaya yoktur hürmeti
Boş kafaya bir şey dolduramadım

Küçük Ahmet neye yarar bildiğim
Boşunaymış bu dünyaya geldiğim
Dostlar için gözyaşlarım sildiğim
Çok vurdum düşüme öldüremedim.

OLMAZ MI?

Alını mor perçemli giden güzeller
Sizinle beraber gitsek olmaz mı?
Yürüdükçe bağrıçığım ezenler
Size arkadaşlık etsek olmaz mı?

Biri mor giyinmiş biri alları
Esiyor başında kavak yelleri
Dağılmış yüzüne zülfün telleri
Bağlayıp ondele etsek olmaz mı?

Hangisi çirkin ki hangisin seçek
Sanki bir yudum su bardakla içek
Siz bostan olsanız ben de bir çiçek
Baharda beraber açsak olmaz mı?

Ne işin var ise beraber yapak
Ne güzel yakışmış kazanla kapak
Ak göğsün üstünü eyleyek yatak
Uykuyu uykuya katsak olmaz mı?

Uyan artık hayallere dalmadan
Kalk gidelim dostum sabah olmadan
Yutamazsın tüm ekmeği bölmeden
Bölüp de beraber yutsak olmaz mı?

Küçük Ahmet der de ben de bir kulum
Olmaz ki insana bu kadar zulüm
Eğer ki sonunda var ise ölüm
Mezarda beraber yatsak olmaz mı?

AHMET ŞAHBALLI

AHMET ŞAHBALLI (BALLI OZAN)

(d.1968 -)

105

Ahmet Şahballı, 1968 yılında Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesine bağlı Beyoğlu Mahallesi'nde doğdu. Babası ünlü halk ozanı Hilbi Şahballı'dır. İlkokulu ve ortaokulu Beyoğlu'nda okudu. Lise öğrenimini Kahramanmaraş'ta tamamladı. 1993 yılında özel bir şirkette çalışmaya başladı.

Ahmet Şahballı, şiir yazmaya ve bağlama çalmaya 1996 yılından sonra başladı. "Ballı Ozan" mahlasını kendisine Denizlili ozan Nihat Sönmez verdi. Ballı Ozan'ın bestelenmiş türküleri ve çok sayıda şiirleri vardır.

Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği üyesi olan Ballı Ozan; Ozan Arif, Öksüz Ozan, Ozan Nihat, Hilmi Şahballı, Neşet Ertaş'tan etkilendi ve onları kendisine örnek aldı.

Ahmet Şahballı, 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk ozanı/âşık" ünvanı aldı.

DEVİR-İ ŞU ÂLEM

Devr-i şu âleme şöyle bir baktım
Vallahi gidişat beter mi beter
Dünyada ot sevmeydiği yılanın
Burnunun dibinde biter mi biter

Düşmanın yanında kendin bildiyse
Onunla ağlayıp onla güldüyse
Bazı horozlara ecel geldiyse
Vakitli vakitsiz öter mi öter

Kendinden mesulsün kendini eğit
Bak sonra arkandan yakarlar ağıt
Helal süt emmişse anadan yiğit
Her yerde düşmana çatar mı çatar

Kulak versen *Ballı Ozan*'da sese
İnsan kazancını helalden yese
Yalancı bir kere bir doğru dese
Dillerine diken batar mı batar.

ANNEM

Arıyor seni gözlerim
Neredesin güzel annem
Allah şahit çok özlerim
Neredesin güzel annem

Saçların belik örmeli
Ve de öylece görmeli
Kara gözleri sürmeli
Neredesin güzel annem

Ballı Ozan çalsın sazın
Olmasın içinde sızın
Sana hasret oğlun kızın
Neredesin güzel annem

АХМЕТ ТОРАК

AHMET TOPAK
(d.1906 - ö.1979)

Ahmet Topak, 1906 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin İğde köyünde doğdu. Çocukluğundan itibaren köyde çiftçilik ve hayvancılıkla uğraştı. Genç yaşlarda bağlama çalmaya başladı. Şiirlerini bir defterde toplamaya çalıştı.

Şiirlerinde “Âşık Ahmet” ve “Ahmet Bendi” mahlaslarını kullanan Ahmet Topak, kırk yaşına kadar beşeri aşk, doğa güzelliği, memleket sevgisi gibi temaları işledi. Kırk yaşlarında gördüğü bir rüyadan sonra dinî konulara, ilahi aşka yöneldi. Hak şairi olarak ilahi türünde şiirler yazdı. Şiirlerinde nasihat türündeki didaktik şiirleri ağır basmaktadır.

Ahmet Topak, şiirlerinin büyük bir kısmını ilahi ve koşma türünde yazdı. Şiirlerinde Yunus Emre ve Karacaoğlan'ın etkisi görülmektedir.

Şiirleri oğlu Hacı Mustafa tarafından derlenerek *Seher Yeli* adıyla yayımlandı.

BERİT DAĞI

110

Berit derler bulamadım eşini
Gezemedim toprağını taşını
Kara kışta duman sarar başını
O zaman azgındır yüzü dağların

Garip olan sılasını arzular
Dertli olan yüreğinden sızılar
Eser poyraz yeli çamları sızlar
Çalınır kemanı, sazı dağların.

Donunu giymişler ova, yazılar
Koç yiğitler avcı olmuş sızılar
Tek başına meleşirse kuzular
O zaman geliyor yazı dağların

Her zaman giydiğim yaşlı karalar
Azdı gene sinemdeki yaralar
Erir kara, coşkun akar dereler
Çekilir yaylaya yozu dağların

Âşık Ahmet ağlar kan ile yaşı
Geyikler yatağı dağ ile taşı
Fatma Pınarı da yaylanın başı
Toplanır gelini kızı dağların.

GÖRMEYE GELDİM

Hakk'a gönül bağlayarak
Yanıp yürek dağlayarak
Gece gündüz ağlayarak
Kendim yola vurup geldim.

Bahçende bülbül olmaya
Açılarak gül olmaya
Deryanızda göl olmaya
Ben zatini sorup geldim.

Daim izledim izini
Aşkına vurdum özümü
Hem eşiğine yüzümü
Ağlayarak sürüp geldim.

Aşk ırmağı almaz oldu
Akıp bendi yıkmaz oldu
Kimse bana bakmaz oldu
Bu derdime çare geldim.

Ahmet Bendi çalıştırır
Dostlar ile buluşturur
Beni Hakk'a ulaştırır
Senin gibi yâre geldim.

AL-ABBASIN KÜÇÜK KÜRTÜL

ALAEDDİN KÜÇÜKKÜRTÜL

(d.1929 - ö.1991)

Alaeddin Küçükkürtül, 1929'da Maraş'ta doğdu. Babası Berber Ali Efendi, Millî Mücadele Dönemi'nde Maraş ve Antep savunmasında savaşmış bir gazidir. İlkokulu Sakarya İlkokulunda okudu. Babasının genç yaşta ölümüyle beraber evin geçimini ve idaresini çocuk yaşta omuzlarına aldı. On üç yaşında dokuma tezgâhlarında çalışmaya başladı. Askerden sonra çalışmak için gurbete çıktı. Türkiye'nin birçok yerini gezen şair, sırasıyla dokumacılık, çerçilik, çorap üretimi, el dokuma halı üretimi, briket vb. üretimi gibi çeşitli işlerde çalıştı.

Kayıtlı ilk şiirini on yedi yaşında yazdığı görülen şair halk şiirinin şifahî geleneği içinde âşık edebiyatından ve türkülerden etkilenecek yetişmiş ve hayatının sonuna kadar şiirle iştigal etmiş, bazı şiirlerini türkü usulüyle besteleyip söylemiştir. Eserleri, kendisinin tertip ettiği defterlerle bugüne ulaşmıştır.

Şiirlerinde çoğu zaman "Alaeddin" mahlasını bazen de "Alaeddin Kürtül" mahlasını kullanan Alaeddin Küçükkürtül'ün aşk, ayrılık, gurbet, yokluk, hasret, tabiat, vatan, millet ve memleket sevgisi, aile, talihten şikâyet, Allah'a yakarış gibi bireysel konuların işlendiği şiirlerinin yanı sıra erdemli insan olmaya yönelik nasihat ve toplumda görülen yozlaşma gibi toplumsal konuların ele alındığı taşlama türünde şiirleri de vardır. Şiirler, yazıldığı dönemin, özellikle 1950'li yılların sosyal hayatının izlerini taşımaktadır.

Alaeddin Küçükkürtül'ün oğlu Bünyamin Küçükkürtül ve torunu Mehmet Raşit Küçükkürtül, şairin defterinde kayıtlı 300 civarındaki şiir arasından seçme yaparak bu şiirleri *Nar Rengi Defter* (2022) adı altında kitaplaştırıp yayımlanmasını sağladılar.

KİMİNİ GURBETE KİMİNİ SILAYA

Kimini gurbete kimini silaya
Eğrile büküle götürür yollar
Dev gibi dağları perde araya
Edip uzaklaşır bitmeyen yollar

Gönüllerde sılasını izletir
Hanesinde eşi dostu özletir
Çoluk çocuk hasret ile sızlatır
Yönü silaya gitmeyen yollar

Hasretlik çok acı keskin bir satır
Gariplik pek zordur sayılmaz hatır
Kadir kıymet bilmeze de uğratar
Tozu toprağı dinmeyen yollar

Alaeddin yad elde eyledi bizar
Söyler türküsüyle yâresi azar
Sayrılık zor, hasretlik zor, ellik zor
Kervan sesleriyle inleyen yollar

SIRTINDA DAĞARCİK ELİNDE ASA

Sırtında dağarcık elinde asa
Gezer diyar diyar garip bir yolcu
Ermemiş murada bürünmüş yasa
Arzusunda o yâr garip bir yolcu

Akşam yeli hazin hazin esince
Dallardaki kuşlar sesin kesince
Karşı yamaçları gölge basınca
Gönlü hüznü duyar garip bir yolcu

Kahrolarak gider hasret yasından
İslamır yanağı çeşm-i yaşından
Sunar dudağına gurbet tasından
Yudum yudum içer garip bir yolcu

Biter yaylaların gülü çimeni
Ermeyince artar ah-ı gümanı
Bir tarafta olsa sıla kelamı
Derdine dert koyar garip bir yolcu

Dost ilinden hoş bir haber duyunca
Yollar alır yüce dağlar boyunca
Seherleyin şafak vakti olunca
Yıldız gibi doğar garip bir yolcu

Alaeddin Kürtül ömür bitecek
Kazanç sağla ahirete yetecek
Dost bulasın ellerinden tutacak
İhtirastan cayar garip bir yolcu

ALI ARMUT

ALİ ARMUT
(d.1958 -)

Ali Armut 1958 yılında Kahramanmaraş'ın Kızılseki köyünde doğdu. İlköğrenimini köyünde yaptıktan sonra maddi imkânsızlık nedeniyle eğitimine devam edemedi. 1972 yılında köyden Kahramanmaraş'a taşındı. Orman İşletme Müdürlüğü bünyesinde bulunan yangın söndürme ekibinde görev yaptı. 2003 yılında emekli oldu.

Şiir yazmaya çocuk yaşlarında başlayan Ali Armut, 2017 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğine üye oldu. Şiirlerinde memleket sevgisi, doğa, aşk temalarını işledi.

Ali Armut, 2020 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

ALLAH YÜRÜ KULUM DEMİŞ

118

Geriyeye dönüp de bakmam
Allah yürü kulum demiş
Yokluğa kafayı takmam
Allah yürü kulum demiş

Lordları eyleme merak
Bırak ağgözlülü bırak
Taksi senin nene gerek
Allah yürü kulum demiş

İbadette kalma fakir
Canlıları görme hakir
Yaradan'a eyle şükür
Allah yürü kulum demiş

Sana ne elin işinden
Yeme namerdin aşından
Resulullah'ın peşinden
Allah yürü kulum demiş

Ne yaptıysan bulacaksın
Kibirilenme öleceksin
Bir gün bana geleceksin
Allah yürü kulum demiş.

SEVERİM

Ben insan kalbini kıramam gardaş
Ben dikenden korkar gülü severim
Adam gibi adam sağlam bir sırdaş
Ben gönüller yapan dili severim

Kimliği değişmez ne ise bana
İsyankâr değilim aylara güne
Cephe alan varsa aziz vatana
Ben onu susturan eli severim

Bilmediğim yola kendimi atmam
Dibi görünmeyen sulara batmam
Saygım var hocaya âlime çatmam
Ben Resul'e giden yolu severim

Saçları bakımsız yapığı sevmem
Kamı bozukları kopuğı sevmem
Edepsiz insanı sapığı sevmem
Ben arlı namuslu kulu severim

Çok sözden insanlar vallahi bıkar
Ali'm yetim hakkı insanı yakar
Kimseden beklemem zerrece çıkar
Helal kazanılan malı severim.

ALI ARSLAN

ALİ ARSLAN (ÂŞIK ALİYÂR)

(d.1961 -)

Ali Arslan, 1961'de Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin, Arıtış kasabasında doğdu. İlkokul ve ortaokulu Arıtış'ta okudu. Lise öğrenimini yarıda bırakarak esnaflık yaptı. Askerliğini yaptıktan sonra 1985'te Afşin-Elbistan Termik Santraline işçi olarak girdi. 2010'da emekli oldu.

Ali Arslan, çocukluğunda dedesi Âşık Kôr Hüseyin'in şiirlerini dinleyerek ve okuyarak şiire ilgi duymaya başladı. İlk şiirini 13 yaşlarındaiken doktoruna yazdı. Yöredeki Mahzunî Şerif, Osman Dağlı, Âşık Kul Hasan gibi usta âşıkların deyişlerinden etkilendi. On yıl Rahmi Kaya'nın (Mahrumî) çıraklığını yaptı. Aliyâr mahlasını kendisine babası verdi.

Aşk, ayrılık, tabiat ve sosyal konuları işlediği halk şiiri formundaki şiirlerinde "Aliyâr" mahlasını kullandı. Önceleri usta malı eserleri çalıp söyledi, daha sonraları kendi eserlerini de okumaya başladı.

Âşık Aliyâr, 2016 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk ozanı/âşık" ünvanı aldı.

Âşıklık geleneğinin bir taşıyıcısı olarak sanatını icra etmeyi sürdüren Âşık Aliyâr, halk şiirinin usta-çırak geleneği içinde çırak da yetiştirmektedir.

DÜŞER

Taş atma gelişigüzel
Ummadığın yere düşer
Sevda ateş damlasıdır
Bir gün gelir ser'e düşer

Cefa vardır elvan elvan
Sevda lıda sürer devran
Uyur kalırsa bahçıvan
Gonca güller hâra düşer

Verir ise cevri canan
Buna neylesin ki bu can
Gönül bağı olur viran
Şeydaları zâra düştü

Yıldızlar yere eğilse
Bedir üstüne sağılse
Dünyaya neşe dağılsa
Keder *Aliyâr*'a düşer

GÖRÜN SİZ

Şu bizim ellerin yüce dağları
Ala kara bürünsün de görün siz
Eteğinde mor çubuklu bağları
Yeşiliyle görünsün de görün siz

Ovada yeşersin çimi göceği
Dalına yürüsün börtü böceği
Mis koku salarken iğde çiçeği
Yılanları sürünsün de görün siz

Yeşil yaprak sardığında dalları
Sanırsınız ecelerin şalları
Güzelleri bezenipte alları
Yaylalara yürünsün de görün siz

Göçler yol alırken dere boyunda
Gözler hedefinde oklar yayında
Eriyen karların buzlu suyunda
Terli yüzler arınsın da görün siz

Olamaz da böyle bir şey olamaz
Yaşamayan böylesini bilemez
Uçan kuşlar kemlik ile gelemes
Obalarım korunsun da görün siz

Siz dedim siz dedim değilsiniz siz
Siz değil, biz değil olmalıyız biz
Aliyar netice özümüzden bir söz
Çıkıp ona erinsin de görün siz

ALI ARSLAN

ALİ ARSLAN (BERÇENEKLİ ALİ)

(d.1966 -)

Ali Arslan 1966 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Berçenek Köyü'nde doğdu. İlkokulu köyünde, Ortaokulu Afşin'de okudu. Lise öğrenimini Elbistan Endüstri Meslek Lisesinde tamamladı. 1987 yılında Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Makine Mühendisliği Bölümünü kazandı ama maddi durumu iyi olmadığı için okuyamadı. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi'nde okudu. 1989 yılında İstanbul Ambarlı TEK'te işe başladı. 1990 yılında Afşin-Elbistan Termik Santraline geçti. 2016 yılında buradan emekli oldu.

Mahzuni Şerif'in köylüsü olmasından dolayı onun türkülerini dinleyerek büyüdü ve ondan etkilendi. Ses ve yorum olarak onun şiirlerini, türkülerini okudu. 2012 yılında Âşık Mahzuni Şerif'in ölümünün 10. yılı nedeniyle "Yollar Mahzuni'yi Bulamıyorum" adlı bir albüm çıkardı. Kendisine ait 150'yi aşkın şiiri bulunan Berçenekli Ali, zaman zaman çeşitli etkinliklerde, yerel ve ulusal kanallarda programlara katıldı.

Ali Arslan, 2015 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

HEDER MAHZUNİ'M

Mızrabı çileli sazı çileli
Garip bülbül gibi öter Mahzuni'm
Düşündüm kendimi bildim bileli
Ağlar gözyaşını yutar Mahzuni'm

Baktım çiçek gibi sararmış rengi
Sordum aşıklara yoğumuş dengi
Aklına düşünce Kerbela cengi
Yanar için için tüter Mahzuni'm

Berçenekli Ali'm gözlerim yaşta
Yitirdim aklımı kalmadı başta
Nevşehir elinde Hacıbektaş'ta
Pirin eşliğinde yatar Mahzuni'm

DE YAVAŞ YAVAŞ

127

Gizliden gizliye kaynatıp durma
Gel de şu esrarı de yavaş yavaş
Eğer yürekliysen çık da karşıma
Sana ne demiştim de yavaş yavaş.

Âşık olan söyler dilinden sözü
Hakaret edenin karadır yüzü
Bizi bizden eder ellerin sözü
Gerçeği yüzüme de yavaş yavaş.

İncitmek kâr ise üzme kâr ise
Adam cahil ise adam kör ise
Benden ayrılmanız bahane ise
Gerçeği yüzüme de yavaş yavaş.

Berçenekli'm özde namertlik yoktur
İmalı imalı konuşan yoktur
Benim Hak'tan gayri sevdiğim yoktur
Bahaenesi yoktur bil yavaş yavaş.

ALI ATAŞ,

ALİ ATAŞ (ÂŞIK ALİ)

(d.1946 -)

Ali Ataş, 1946 yılında Kahramanmaraş'ın Çağlayancerit ilçesinde doğdu. İlkokul öğreniminden sonra imkânsızlık yüzünden öğrenimine devam edemedi. Çocuk yaşlardan itibaren annesi ve kardeşleri ile Çukurova'ya pamuk tarlalarında çapa yapmaya ve pamuk toplamaya gitti. Çocukken köyde ayna, tarak, iğne, boncuk vb. sattı, akrabalarının hayvanlarını güttü, ilerleyen yaşlarda fotoğrafçılık, su tesisatçılığı, sıvacılık, çay ocağı işletmeciliği, elektrik tesisatçılığı, marangozluk, boyacılık, seyyar satıcılık ve gazete satıcılığı gibi muhtelif işlerde çalıştı. Kitapları okuyarak kendi kendine öğrendiği radyo tamirciliğine başladı ve geçimini radyo ve televizyon tamirciliği ile sağladı, emekli oldu.

Şiir yazmaya ilkokul sıralarındayken başladı. Bu yıllarda saz çalmaya da merak sardı. Saz çalmanın günah olduğuna inanan babası harçlıklarını biriktirerek aldığı sazını kırdı. Bunun üzerine âşık, köyden kaçıp Kahramanmaraş'a gitti, orada çalışarak para kazandı ve yeni bir saz aldı. Gittiği ortamlarda saz çalıp kendisinin ve Âşık Mahzuni'nin şiirlerini okudu. Kısa sürede halk arasında Âşık Ali olarak tanındı.

Âşık Ali Ataş, ünlü halk şairi Abdurrahim Karakoç'un şiirlerinden etkilendi ve Karakoç'u kendisine rehber eyledi. Şiirlerinde köyünü ve köylünün yaşantısını anlattı. Birçok ili dolaştı, birçok âşıkla karşılaşmış atışmalar yaptı.

Şiirleri başta kendi adına hazırlanan sitede olmak üzere çeşitli gazetelerde ve antolojilerde yayımlandı. Şiirlerinde “Âşık Ali” mahlasını kullanan şair memleketi Çağlayancerit’in yanı sıra millî, dinî, sosyal, siyasal konuları; tabiat, aile, aşk, şair dostları, diğer kişiler ile kişisel durumunu ve duygularını dile getirdi.

Koşma ve semai nazım biçimiyle dile getirdiği şiirlerinde hece ölçüsünün 8, 11 ve 14’lü kalıplarını kullandı. Güzelleme, koçaklama, taşlama ve ağıt nazım türlerinde şiirler yazdı. Dili sade ve yalındır. Şiirlerinde Çağlayancerit’in ağız özellikleri, yöresel söyleyişler, deyimler ve atasözlerine de yer verdi.

Âşık Ali Ataş’ın *Çağlayancerit* (2011), *Anlatamadım* (2012), *İnanmadılar* (2014), *Dinlemediler* (2015), *Düşünüyorum* (2016), *Umudu Kestim* (2017), *Küstüm Ben* (2018), *Yaranamadım* (2019), *Kimi Koydun ki!* (2021), *Sitemim Vardır* (2021), *Vasiyetname* (2022) adlarıyla yayımlanmış on bir şiir kitabı vardır.

BİZİM KÖYÜN HANIMLARI

Sabah kalkar, yayık yayar
Bizim köyün hanımları
Üç tavuğu maldan sayar
Bizim köyün hanımları

Şan şöhretle yapar nişan
İşlerinde olmaz pişman
Gerçek gururlu bir insan
Bizim köyün hanımları

Çapaya pamuğa gider
Ak alnından akıtır ter
Her gün hâline şükreder
Bizim köyün hanımları

Çalışırlar kışın yazın
Mevla'ya eder niyazın
Geçirmez vakit namazın
Bizim köyün hanımları

Her çileyi hanım çeker
Ağzı baldır dili şeker
Çiftçi olur, tohum eker
Bizim köyün hanımları

Bazen olur düğün dernek
Sofrasında sıcak yemek
Anelikte büyük örnek
Türkiye'nin hanımları

Ali'm olmasın gam keder
Bir merhaba ona yeter
Viski görse çay zanneder
Bizim köyün hanımları

EL DEĞDİ ELİME BUGÜN

Şu çarşı pazarı cevlan eyledim
Binlerce el değdi elime bugün
Aklıma geleni hemen söyledim
Ne kelimeler geldi dilime bugün

Güzelde görmedik edayı nazı
Rahat yaşamadık baharı yazı
Duvara asınca küstürdük sazı
Mızrap değmez oldu teline bugün

Ağrı aman vermez sızlıyor beden
İlaçlar kâr etmez bey nasıl edem
Bir tabip gösterin ben ona gedem
Hep kramplar girdi belime bugün

132

Kimisi dünyada bahtiyar oldu
Kimisi ah çekti saçların yoldu
Bir hazan uğradı yaprağı soldu
Bülbüller konmadı gülüme bugün

Yaralı bağrımı nara dağladım
Gam kasavet bastı kara bağladım
Gönül deryasında akıp çağladım
Karıştım güzümün seline bugün

Neşenin sevincin sonu bu muydu
Yaşamım bozuldu, kestim umudu
Suyum akmaz pınarlarım kurudu
Ördek girmez oldu gölüme bugün

Âşık Ali'm bilmem nic' olur hâlin
Soramadık eşin dostun ahvalin
Yaş yerini aldı buldu kemalin
Az daha yaklaştım ölüme bugün.

ŞU SİGARAYI

Tiryakiler size sözüm
İçmeyin şu sigarayı.
Sıkıntıya değil çözüm
İçmeyin şu sigarayı.

Kulak verin sözlerime
Biraz düşün dal derine
Örnek olma gençlerime
Yaşlım içme sigarayı.

Düşünerek verin karar
Parana canına zarar
Pişmanlıklar neye yarar
İçmeyin şu sigarayı.

Etrafına bakamazsın
Yüzünü yıykayamazsın
Merdiveni çıkamazsın
İçmeyin şu sigarayı.

Günde içer bir paketi
Sırtından soyar ceketini
Bedenden alır takatini
İçmeyin şu sigarayı.

Faydası olmaz efkâra
Başka bir çözümler ara
Nefes borun olur yara
İçmeyin şu sigarayı.

Kalkar ava gider avcı
Ali sizlerden davacı
Dinleyik hâkim ve savcı
İçmeyin şu sigarayı.

ALİ BAKIRÇIOĞLU

ALİ BAKIRCIOĞLU

(d.1926 - ö.2017)

Ali Bakırcıoğlu, 1926 yılında Kahramanmaraş'ın Hartlap köyünde (Mahallesi'nde) doğdu. Çocukluğu 1933 yılına kadar Yavşan Dağı'nın Yakup denilen mevkiinde geçti. İlkokuldan sonra eğitim yapamadı. 15 yaşından itibaren çerçilik yapmaya başladı. 1954 yılında bir yıllık Orman Muhafaza Okulu'nu bitirip Kahramanmaraş Orman İşletme Müdürlüğünde göreve başladı. 1964 yılında kâtip mutemet kadrosuna geçerek koruma hizmetinden ayrıldı. 1974 – 1982 yılları arasında Andırın Orman İşletme Müdürlüğünde görev yaptı ve buradan emekli oldu. Emekli olduktan sonra 1999 yılı sonuna kadar Andırın'da esnaflık yaptı.

Ali Bakırcıoğlu'nun şiire ilgisi ağabeyinin evinde bulduğu bir şiir defteriyle başladı. Defterdeki şiirler ilgisini çekti ve şiirleri zevkle okudu. Daha sonra bu şiirlerden etkilenerek kendisi de gizli gizli şiir yazmaya başladı. 1970 yılında *Nasıl Katil Oldum* adlı şiir kitabı yayımlandı. Şiirleri Edik, Edem, Uzun Oluk, Tek Madalyalı Şehir Kahramanmaraş, Andırın Postası, Tırşik Dergisi, Kahraman Kent ve daha birçok mahalli gazetelerde yayımlandı.

Şiirlerinde Bakırcıoğlu mahlasını kullanan şair, şiirlerinde birlik beraberlik, vatan ve millet sevgisi, yakın çevresine ait güzellikler, hayatından kesitler başta olmak üzere siyasi ve sosyal taşlamalara yer verdi. 13 Ocak 2017 tarihinde 91 yaşında vefat etti.

Hakkında Yaşar Alparıslan tarafından *Sevinci ve Hüznüyle Ali Bakırcıoğlu* (2021) adlı bir kitap hazırlandı.

ÇAM AĞACI

Güzellikte benzeri yok
Faydası hepsinden çok
Girmedığı sanayi yok
Kıymetlidir çam ağacı.

Ne güzel de kokusu var
Azametli yapısı var
Yetişemez sedir göknar
Kıymetlidir çam ağacı

136

Yemyeşildir kış ile yaz
Gölgesinde gez sen biraz
Olman sıtma, tüberküloz
Kıymetlidir çam ağacı.

Her sanatkâr onu arar
Bin bir türlü işe yarar
Tababete ilaç sunar
Kıymetlidir çam ağacı.

Demez kıraç, demez kalker
Her bakımdan pek kanaatkâr
Takdir eder her sanatkâr
Kıymetlidir çam ağacı.

Mütevazı, saygıdeğer
Bakırcıoğlu onu över
Ölürüm görmesem eğer
Kıymetlidir çam ağacı.

CİMRİLER

Anlatayım beyler cimriyi size
Kul olur paraya tapar cimriler.
Yemeden içmeden nesip almazlar
Para için canın satar cimriler.

Durmadan çalışır, gündüz ve gece
Bini on bin yapmak gaye böylece
Kendine zulmeder, nefse işkence
Canına eziyet yapar cimriler.

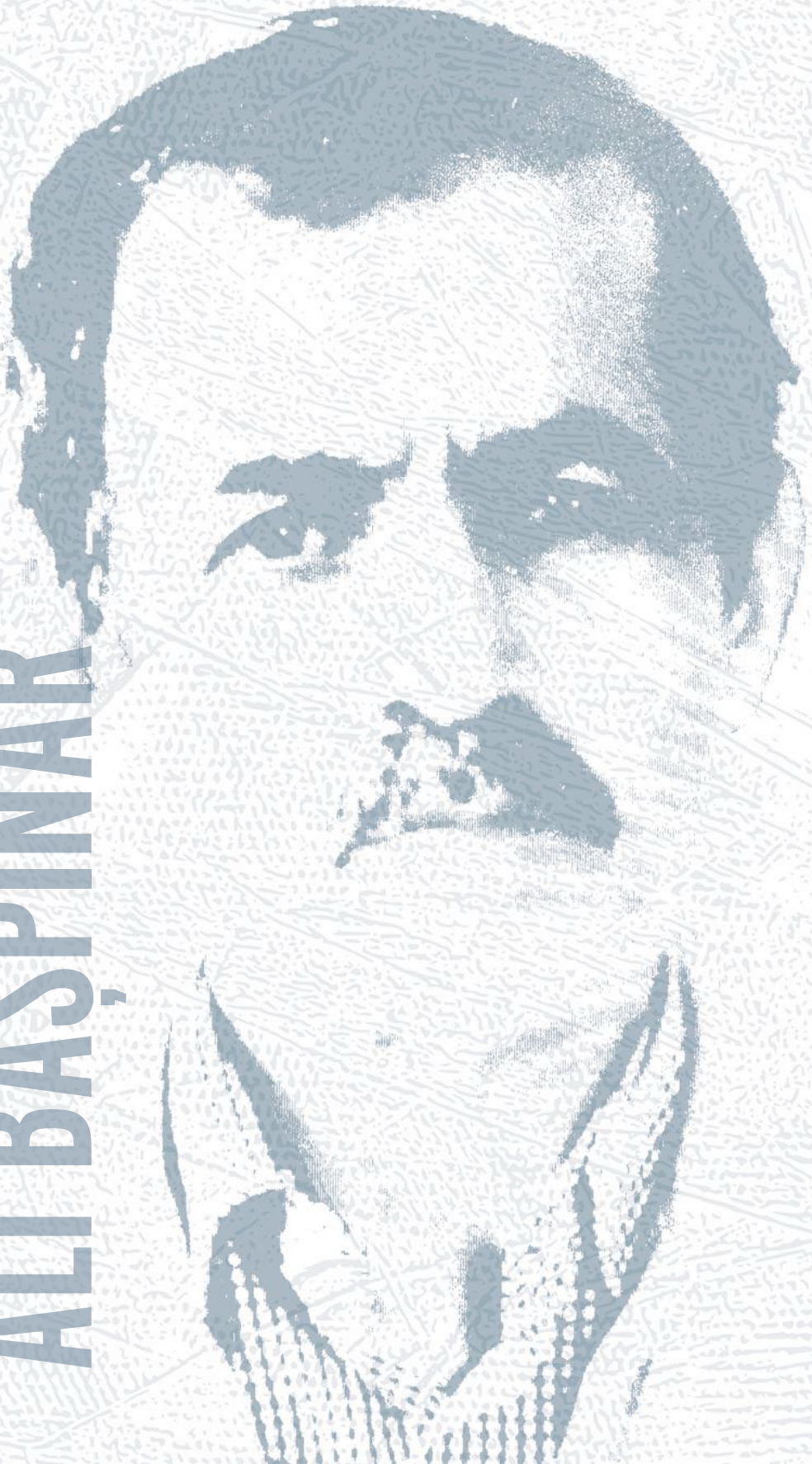
Parası bol amma, sırtına giymez
Vita'yı bulursa tereyi yemez
Senede bir defa et yüzü görmez
Tatlılara perhiz tutar cimriler.

En kötü tarafı misafır almaz
Bir muhtaca öndüç para da vermez
Sadaka zekâtı zaten hiç bilmez
Şeriat yolundan sapar cimriler.

Karı der: “Be adam nedicin bunu
Seninle mezara koymazlar onu
Çocuklar çıplaktır, yalındır kimi”
Sus deyip kariya çatar cimriler.

Der *Bakırcıoğlu* dokunsan buna
Cimriler kızar da karışmam sana
Almaz ki üstüne bu sözler kime
Peki, yazmayayım, yeter cimriler.

ALI BAŞPINAR

ALİ BAŞPINAR (ÇÖTELİ)

(d.1953 -)

Ali Başpınar, 1953 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Alimpınar köyü Çöte mezrasında doğdu. Çiftçi bir ailenin çocuğudur. İlkokulu Afşin'in Alimpınar köyünde okudu. İmkânsızlıktan dolayı öğrenimine devam edemedi. Karacaoğlan ve Âşık Kerem'in kitaplarını daha ilkokuldayken okudu, aynı yıllarda da şiire merak sardı. İnşaat işleriyle uğraştı. Yurdun çeşitli bölgelerinde ve yurt dışında (Aruba Adası) soğuk demirci ustası olarak çalıştı ve emekli oldu.

Ali Başpınar, şiir yazmaya ilkokul yıllarında başladı ve şiirlerinde Çöte mezrasında oturduğu için "Çöteli" mahlasını kullandı. Ustası yörenin şairlerinden Cuma Şahin'dir. Şair Osman Konak'tan da etkilenmiştir. Afşin'in ünlü âşıklarından Âşık Mahrumi'nin de şairin yetişmesinde önemli rolü olmuştur.

Ali Başpınar, şiirlerini irticalen yazan bir kalem halk şairidir. Âşık Mahrumi ile atışmalar yaparak kendini geliştirdi. Yörenin diğer âşıklarıyla atışmalara katıldı.

Şiirleri; Afşin'in Sesi, Yeşil Afşin gibi yerel gazetelerde ve antolojilerde yayımlandı.

Ali Başpınar'a Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı verildi. Başpınar, şiirlerinin bir kısmını *Aşk-ı Temaşa* (2020) adlı kitabında yayımladı.

GÖZLERİN

140

Kıvrık kirpiklerin çatık kaşların
Mecnun'u bent eden deli gözlerin
Dökük zülüflerin siyah saçların
Maziyi anlatan hâli gözlerin.

Sustu birden zehir kusan havalar
Civciv sesleriyle dolar yuvalar
İlkbaharda yeşillenir ovalar
Toprağa can verir sulu gözlerin.

Nergiz eteklerin, sümbül ellerin
Sarmaşık kolların, navruz bellerin
Yanağında kızarıyor güllerin
Âşıkların ilham yolu gözlerin.

Göçmen kuşlar gider iken yurduna
Kar serpeler yüce dağlar ardına
Merhem olur tabiatın derdine
Döker tane tane tolu gözlerin

Dur *Çöteli*'m yâr sevende hâl olur
Kimi yanar Kerem gibi kül olur
Damlasına gemi girse Nil olur
Tarifi imkânsız ulu gözlerin.

LEYLA'M

141

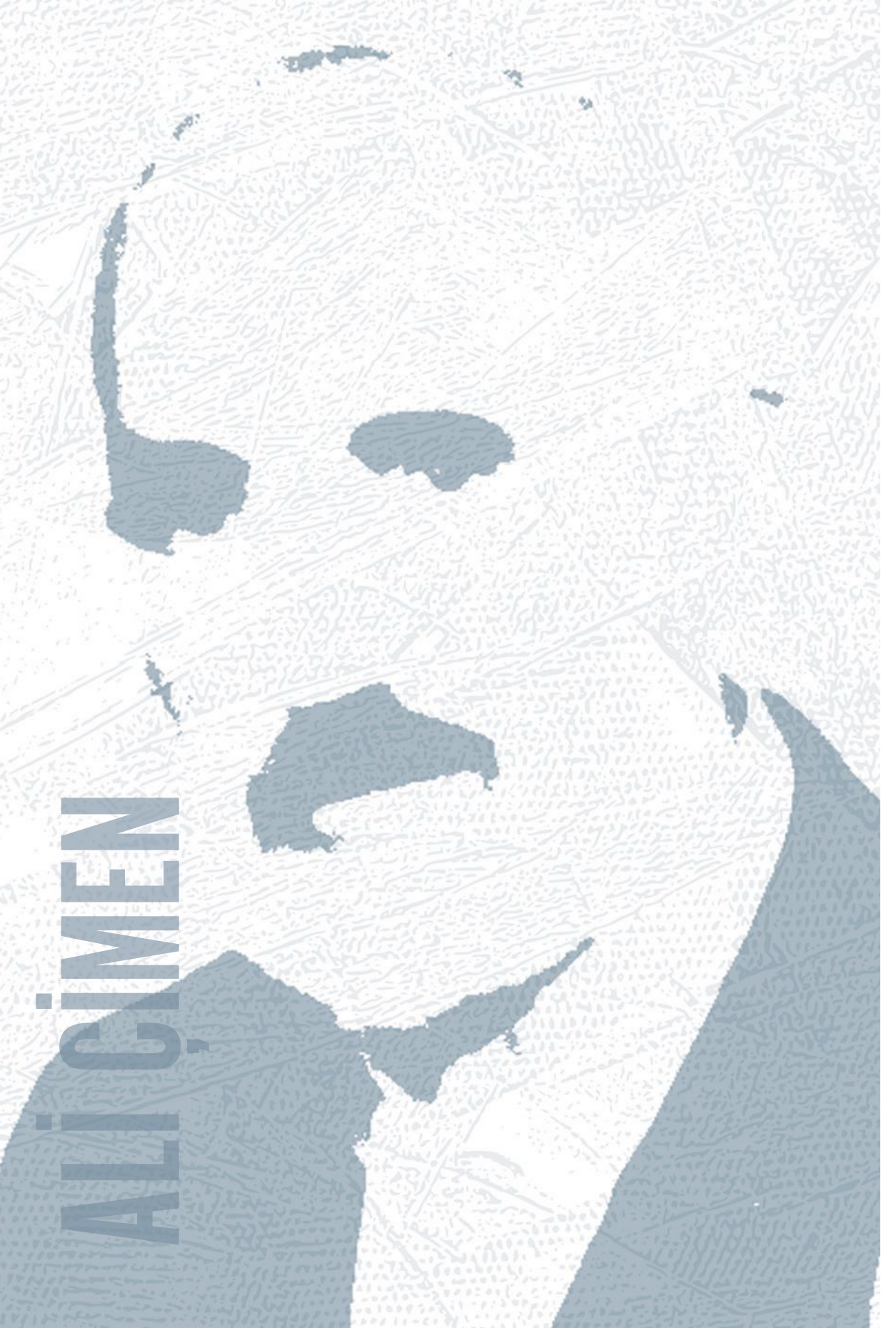
Karanlık gecede çıra istemez
Çatık kaşlarında hilali Leyla'm
Yaram senden başka çare istemez
Sevgini sinemde bulalı Leyla'm

Kekiline kırmızı gül takışın
Bülbül gibi her bahçeye yakışın
Fetheyler kalbimi bir kez bakışın
O ela gözleri belalı Leyla'm

Güzellerden güzel seni bilirim
Hasretinden kahrolurum ölürüm
İster isen can vermeye gelirim
Aşkın yüreğimde ulalı Leyla'm

Gözyaşımı ark eyledi yürüdü
Çektüğimi fark eyledi yürüdü
Çötelî'yi terk eyledi yürüdü
Eşarbi başında dolalı Leyla'm

ALİ ÇİMEN

ALİ ÇİMEN (ÂŞIK ÇİMANÎ)

(d.1932 - ö.1988)

Ali Çimen, Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin İğde kasabasında doğdu. Henüz yedi yaşındayken babasını kaybederek anesi ve kardeşleriyle ortada kalması, karakterinde bulunan içe kapanıklığı, ailesinin geçimine katkı sağlamak için küçük yaşlarda çalışması, yoksulluk gibi etkenler; çevresi tarafından “Sefil Ali” olarak anılmasına sebep oldu.

İlkokuldan sonra yoksulluk nedeniyle öğrenimine devam edemedi. Şoförlük, oto tamirciliği, yapı ustalığı gibi mesleklerde çalıştı. 1978 yılında Almanya'ya işçi olarak gitti. 1988 yılında Almanya'dan Elbistan'a gelirken geçirdiği trafik kazası sonunda vefat etti.

Şiirlerinde çoğu kez “Âşık Çımanî” veya “Sefil Çımanî” mahlaslarını kullanan şair toplum hayatında görülen sosyo-kültürel bozulmalar, dinî/hamasî duygular gibi toplumsal konuların yanı sıra aşk, ayrılık, gurbet, ölüm, tabiat gibi konuları şiirlerinde sıkça işledi. 7, 8 ve 11'li hece vezniyle semai ve koşma biçiminde söylediği şiirlerinde sağlam bir şiir tekniği ve üslubu vardır. Aşk şiirlerinde coşkun bir lirizm, toplumsal konuları ele aldığı şiirlerinde ise ince bir ironi ve istihza görülür. Şiirlerinin bir kısmı Araştırmacı/yazar Arif Bilgin tarafından *Âşık Çımanî* adlı kitapta toplanarak yayımlandı.

DEDİLER-DEDİM

144

Dediler ki gonca güller açılmış
Dedim çevresinin çimeniyim ben
Dediler deryaya yollar açılmış
Dedim sefinenin dümeniyim ben

Dediler ki niçin giydin külahı
Dedim bulmak için Resulullah'ı
Dediler ki sever misin Allah'ı
Dedim yanıkların dumanıyım ben.

Dediler ki kâtibi sır kalemin
Dedim evet sahibidir âlemin
Dediler ki neden çoktur elemin
Dedim dertlilerin romanıyım ben.

Dediler ki nedir yârin mirası
Dedim mihrabımdır kaşı arası
Dediler ki ne zamandır sırası
Dedim tam göçgöçün zamanıyım ben.

Dediler ki biz de size gelelim
Dedim gelin ölmezden ön ölelim
Dediler ki mahlasın ne bilelim
Dedim *Âşık Sefil Çimani*'yim ben

KAŞLARIN GÖZLERİN

Selmin'im bir hoş duruyor
Kele kaşların, gözlerin
İçmeden sarhoş duruyor
Bile kaşların, gözlerin.

Güzelliğin sana yeter
Dilin şeker kaymak yutar
Anladım ki oruç tutar
Hele kaşların, gözlerin.

Bülbül oldum öte öte
Baksana bunca hürmete
Zerre kadar merhamete
Gele kaşların, gözlerin.

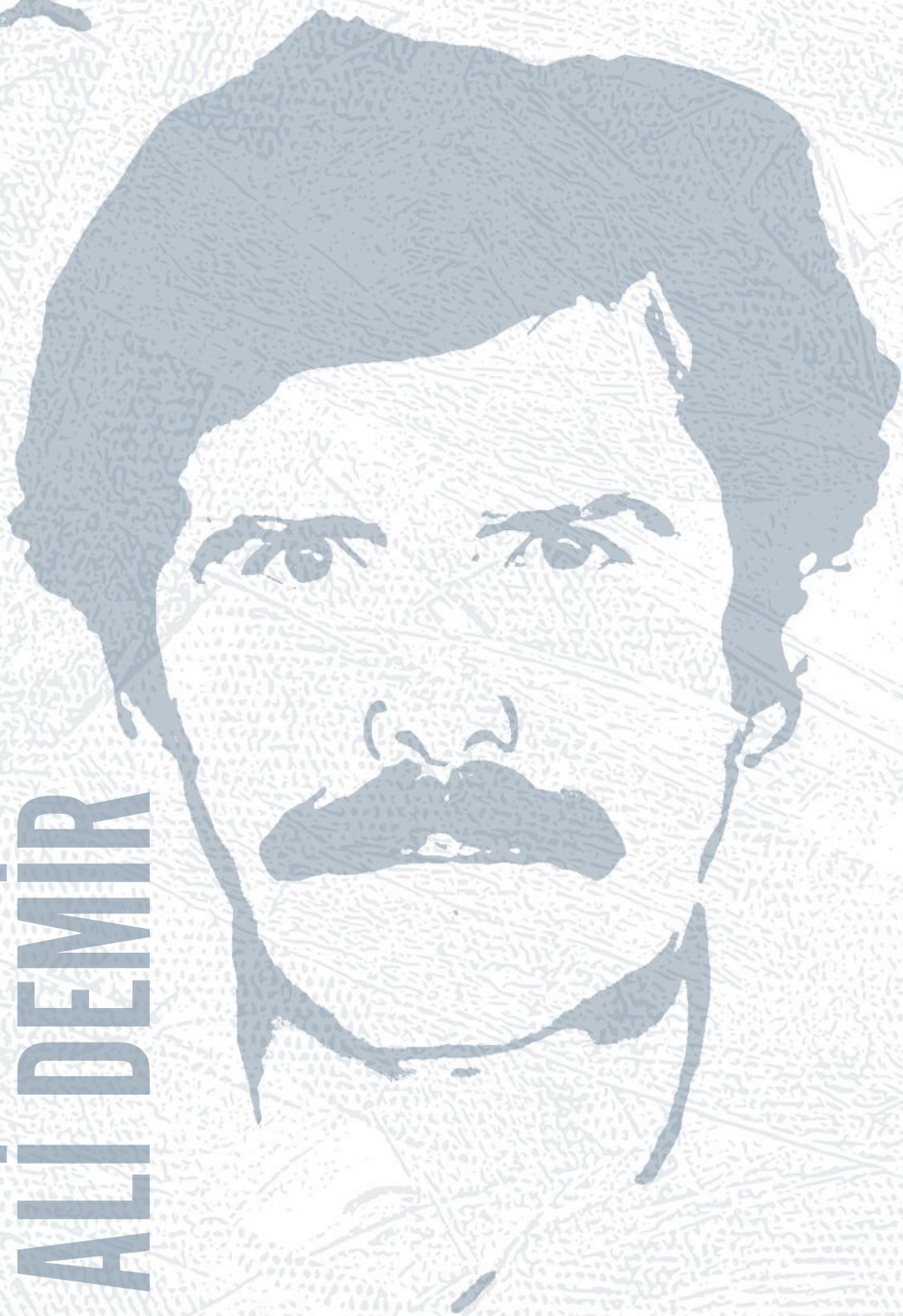
Ak göğsünde çifte şamdan
Baktıkça görünür camdan
Uyumamış ilk akşamdan
Bele kaşların, gözlerin.

Dudakların ballı kiraz
Sana kurban Acem, Şiraz
Bayram yaklaşıyor biraz
Güle kaşların, gözlerin.

Beyaz giyme böyle her gün
Yayılr âleme dergin
Korkarım ki eder bir gün
Köle kaşların, gözlerin.

Girmişsin yirmi yaşına
Yalan söyleyemem boşuna
Sefil Çimani'm başına
Bela kaşların, gözlerin.

ALI DEMİR

ALİ DEMİR (ÂŞIK ALİ)

(d.1948 - ö.1987)

Âşık Ali Demir, 1948 yılında Andırın ilçesine bağlı Efiragızlı Mahallesi'nin Sazak Obası'nda doğdu. 1959 yılında yapılan bir iğne nedeniyle vücudunun belden aşağısı felç oldu. Yürüyemediği için ilkökul öğrenimini zor şartlar altında yaptı.

Evlerinde bulunan Karacaoğlan, Dadaloğlu, Derdiçok, Âşık Garip ve Şahsenem kitaplarını defalarca okudu. Okuduğu şiirleri hemen ezberledi. Karacaoğlan'a hayranlık duydu ve onun gibi şiirler yazmaya çalıştı.

Marangoz olan ağabeyi, kardeşinin türkü çığırma, şiir yazma yeteneğini görünce ona canı sıkılmaması, vakit geçirmesi için ilkel ve basit bir bağlama yaptı. Ali, bu bağlamayla saz çalmayı öğrendi.

17-18 yaşlarındayken komşularının kızına âşık oldu. Aşkını şiirlerle dile getirdi ve bu şiirler çevrede dillere destan oldu. Düğünlerde, kutlamalarda çalıp söyledi. Ünü çevre ilçe ve illere kadar yayıldı.

Ticarete de çok yatkın olan Ali Demir, dükkân işletti, ortaklık kamyon olarak nakliyecilik yaptı. 1970 yılında dükkânı ve kamyonu satarak ağabeyiyle birlikte Osmaniye'ye yerleşti. Osmaniye'de bir marangozhaneyi satın alıp işlettiler.

Osmaniye Malul Sanatçılar Derneğinin kurulmasında önyak oldu. Kurmuş oldukları dernekle çeşitli ilçe ve illere konserlere katıldı.

Çağının ünlü ozanları Âşık Reyhani, Âşık Ferrahi, Âşık Feymanî, Abdulvahap Kocaman, Hacı Karakılçık ile tanıştı, birlikte çalıp söyledi. 1987 yılında vefat etti.

Söylediği türkü ve deyişler usta malı değil, kendine aitti. Halk şiiri formunda, dörtlüklerle, genellikle 7'li, 8'li ve 11'li heceyle yazmış olduğu şiirlerde ağırlıklı olarak aşk olmak üzere, ayrılık, felsefe, din ve toplumsal konuları işledi.

Âşık Ali Demir sağlığında kitap çıkaramamıştır. Onun yazdığı şiirlerin bir kısmı araştırmacı yazar/şair Celil Çınkır tarafından *Andırın Sevdasının Mimar Andırınlı Âşık Ali* adıyla kitaplaştırılarak yayımlandı.

YANARIM

Bülbül gibi kapatsalar kafese
Figan eder çaresize yanarım
Azrail'i göndersen de nefese
Yürekleri paresize yanarım.

Düşünerek nice hayal kurarken
Divaneler diyarında ararken
Çiçek için dikenleri sayarken
Ehli bilmez töresize yanarım.

Kara saçın niye eğik taradın
Bana nispet midir yoksa muradın
Saadeti sefalette aradın
El içinde parasıza yanarım.

Sormadın ki bir gün *Âşık Ali*'ni
Kime verdin o domurcuk gülünü
Ben ölmeden oldun elin gelini
Ödünç almaz kirasıza yanarım.

ORMAN AĞIDI

Gel vatandaş eli ele verelim
Güzel yurda yeşil kilim gerelim
Orman cennettir biz de üretelim
Kalkınmamıza büyük yol olur

Atalarlar konmuş asırlar beri
Bu vatan atayın hep alın teri
Yurdun seviyorsan ormanı koru
Orman tükenirse bu yurt çöl olur

Durma yorulma büyüt bir fidan
Büyük ulusuna hem hizmet eden
Birçok felaketler hep yelden sudan
Yağan yağmur gelen seller göl olur.

Diktiğin o fidan gün gelir büyür
Gelir gölgesine bir mümin uyur
Yegâne bir iştir bu da bir hayır
Ölsen de bu ağaç sana sal olur.

Âşık Ali size der fidan dikin
Büyük küçük buna edelim akın
Göz bebeğin gibi yangından sakın
Büyük servetimiz yanar kül olur

ALI DOĞAN

ALİ DOĞAN (ALİ HAKİ EDNA)

(d.1889 - ö.1961)

Asıl adı Ali Doğan olan Ali Haki Edna, 1889 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesine bağlı Yayılıpınar köyünde doğdu. Babasının isminden dolayı yörede Kamber'in oğlu Ali olarak tanındı. Yaşadığı dönemde iyi bir eğitim aldı ve çok okuyarak kendini yetiştirdi. Çevresinde bilgili, kültürlü ve entelektüel bir kişi olarak tanındı. Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesine bağlı Çıtlık köyünde Arap harfleriyle eğitimini tamamladıktan sonra, yaşadığı köy ve civar köylerde 28 yıl boyunca başta çocuklar olmak üzere yöredeki birçok insana okuma ve yazmayı öğretti. Yörede Ali Hoca olarak da tanındı.

Kurtuluş Savaşı sırasında halktan devlete yardım amaçlı para topladı ve yöresindeki gençleri asker olmaya teşvik etti. Ömrünün neredeyse tamamını, Alevi Bektaşî inancını tasavvufî ve felsefî yönleriyle özümseyerek yaşadı ve çevresine yaymaya çalıştı.

Eğitim faaliyetleri dışında kalan zamanını yörede "Hakikatçiler Meclisi" diye anılan arkadaş grubuyla bir araya gelerek, sazlı sözlü ilim ve irfan sohbetleri yaparak geçirdi.

Ali Haki Edna, hece ölçüsünün yanı sıra aruz ölçüsüyle de şiirler kaleme aldı. Alevi Bektaşî tasavvufuna ait kavram ve terimlere şiirlerinde yoğun bir biçimde yer veren şairin şiirlerinde Arapça ve Farsça kelime ve terkiplere sıkça rastlanmaktadır. Şiirlerinin temel konusunu tasavvuf ve tasavvufa bağlı felsefî hususlar oluşturmuştur. Az da olsa kişisel duygu ve hayallerini, sosyal konuları da ele aldığı olmuştur.

Ali Haki Edna, şiirlerinde çok çeşitli mahlaslar kullanmıştır. Bunlar Ali Haki Edna, Harhari, Figanî, Hicranî, Gulamî, Visalî, Gedaî'dir.

1961 yılında doğduğu köyde vefat eden Ali Haki Edna'nın bizzat kendi eliyle kaleme aldığı bir adet mensur eseri ile aruz ve heceyle yazdığı şiirlerden oluşan bir adet Divan'ı mevcuttur.

CANLAR MERHABA

152

Çoktan beri arzuladım ben sizi
Hoş sefa geldiniz canlar merhaba
Şükür kavuşturdu Yaradan bizi
Hoş sefa geldiniz canlar merhaba

Şükür kıldım bu maksuda erince
El bağlayıp divanına durunca
Mesrur oldum gül cemalin görünce
Hoş sefa geldiniz canlar merhaba

İzzetle hürmetle hem şefkat ile
Dilerim Mevla'dan gönül şad ola
İnayet kaldınız bu teşrif ile
Hoş sefa geldiniz canlar merhaba

Hak sizleri kadim etsin dostuna
Niyazım var cümleminizle destine
Bu meyli muhabbet demin üstüne
Hoş sefa geldiniz canlar merhaba

Hakî'yim hizmetle hitamdır sözüm
Hak-i payinize süreyim yüzüm
Noksanım var ise tamama yazın
Hoş sefa geldiniz canlar merhaba

OLURMUŞ

Dünyayı terk edip yalandan geçen
Hakikat mülkünde veli olurmuş
Pir-i aşk elinden doluyu içen
Mihr-ü muhabbetle dolu olurmuş

Nar-ı dilaramla bağı pişenler
Kaynayıp da kazan gibi taşanlar
Sevdiği dildardan ayrı düşenler
Dostun hasretiyle deli olurmuş

Hakk kelamı haktır gitme inada
Erilmez maksuda zorla dünyada
Sadık olup erişenler murada
İşinde gerçekler eli olurmuş

Tir-i ahi hedefine saplayıp
Vücutumu dost sevgisi kaplayıp
Has bahçede saf çiçekler toplayıp
Öyle arıların balı olurmuş

Ali keşf olunmuş nokta-i ba'de
O da göz içinde görünür sade
Allah'ın birliğin eder ifade
Mahublar yüzünde hâli olurmuş

Haki'ya söyleyen men allemini
Şah-ı vilayetin lafz-ı deheni
Bir harfi gösteren kul eyler beni
Bu kelama kail Ali olurmuş

ALİ GÖZÜKARA

ALİ GÖZÜKARA

(d.1928 - ö.2005)

Ali Gözükara, Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Eldelek köyünde doğdu. İlkokulu Elbistan'da okudu. Babasının ölümüyle yetim kaldı ve eğitime devam edemedi. Askerlik görevini Erzincan, Erzurum ve Kars'ta yerine getirdi.

Yeğeni şair/yazar Mehmet Gözükara'nın verdiği bilgiye göre Erzincan'da askerlik görevini yaparken yakın arkadaşının yeğeni Emine'ye âşık olur. Ne var ki dağıtım için Erzurum'a gitmek zorunda kalır. Erzurum'dayken Emine'nin hasretine fazla dayanamaz ve onu görmek için firar edip Erzincan'a gider. Fakat Emine'yi bulamaz. Çünkü Emine ve ailesi Erzincan'dan taşınmıştır. Emine'nin izini bulamayan Ali Gözükara askerliği bitirerek Elbistan'a döner fakat Emine'nin hasretinden dolayı hastalanır. Daha sonra şiirler yazarak kendini teselli etmeye çalışır.

Çevresinin etkisiyle şiir yazmaya küçük yaşta başlayan, saz çalmadığı için kalem halk şairlerinden olan Ali Gözükara, geçimini destan yazıp satarak sağlamaya çalışmıştır. Yaşadığı dönemde yalnızca Elbistan ve Maraş'ta değil Hatay'da da destanlarıyla tanınan bir halk şairidir. Şiirlerinde başlıca aşk, güncel olaylar ve ölüm temalarını işlemiştir. Son şiirlerinde beşeri aşk temasının yerini vatan aşkı almıştır. Şiirlerinin bir kısmı 1950'li yıllarda Demokrasiye Hizmet adlı yerel gazetede yayımlandı.

Ali Gözükara'nın, *Elbistanlı Âşık Ali Gözükara'nın Seçme Şiirleri* (1956), *Kalbimin Feryadı* ve *12 Şubat'ta Kahramanmaraş* adlı yayımlanmış şiir kitapları vardır.

Şiirlerinde "Gözükara" mahlasını kullanan, güçlü bir irticali olan Ali Gözükara 2005 yılında vefat etti.

ÖZLEYİŞ

156

Eski hatıralar aklıma düşer
Nerde bir güzel kız gördüğüm zaman
Gözüm pınar olup etrafa taşar
Hatıra saçların ördüm zaman

Nerde kaldı mektup terbi yollayış
Gözyaşıyla üzerini pullayış
İçimde canlanır mendil sallayış
İstasyona varıp durduğum zaman

N'oldu hani armut elma soymalar
Aşk şarabın kadehlere koymalar
Hayalini aksettirir aynalar
Yatak odasına girdiğim zaman

Sular gibi gurbet gurbet akışta
Aklım oynar her albüme bakışta
Gözyaşları mendilimde nakışta
Kokar yüzlerime sürdüğüm zaman

Gam yükün yüklenmiş *Gözükara*'da
Besledim büyüttüm kaptırdım yada
Eller gibi eremedim murada
Aşk ile bir yuva kurduğum zaman

YİĞİTSİN ALİ

*(Maraş kurtuluşunda eşsiz kahramanlık gösteren
17 yaşındaki Çuhadar Ali'nin destanı)*

Albayrak göğsünde bir genç yatıyor
Ne mutlu bu günde şehitsin Ali
Bütün Maraş matemini tutuyor
Kahraman, cesursun, yiğitsin Ali

Tarihte yaşıyor ebedi adın
On yedi yerinden yara mı yedin
Hırlak ölmedikçe ben ölmem dedin
Tanrı huzurunda şehitsin Ali

Dünya düşman olsa Türk'ü yener mi
Kalbindeki nurlu iman söner mi
Türk bayrağı kalelerden iner mi
Çeteler kaleye seyirtsin Ali

Şerefli bayrağı çektin kaleye
Gölgesinde dua ettin Mevlâ'ya
Temiz ruhun verdin cennet alâya
Hem şehit hem gazi zabitsin Ali

Atatürk madalya salmış düşüne
Muratsız yazın mezar taşına
Bacılar toplanmış ağlar başına
Annen kimle gönlün avutsun Ali

Gözükara'm bugün ziyaret kıldı
Destanın yazarken gözleri doldu
Zeynep'le düğünün mahşere kaldı
Bütün Maraşlılar işitsin Ali

ALI GÜLER

ALİ GÜLER (ÂŞIK MAĞDUR ALİ)

(d.1955 -)

Ali Güler, 1955 yılında Kahramanmaraş'ın Çağlayancerit ilçesinde doğdu. Doğum sırasında kalçasının çıkması üzerine ayaktan sakat kaldı. İlkokulu Çağlayancerit'te okudu. İlkokuldan sonra eğitimine devam edemedi. Köyünde yaşayan Âşık Ali adlı şairden etkilenerek âşıklağa başladı. Onu dinleyerek kendini yetiştirdi

1970 yılında ailesinden habersiz Kahramanmaraş'a gitti. Kahvehanelerde, çay ocaklarında garsonluk, esnaflık ve dolmuş şoförlüğü yaptı. Evlendi. 1977 yılında Âşık Meftuni ile tanıştı ve ondan saz dersleri aldı.

Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğine üye oldu. Burada Öksüz Ozan, Âşık Kul Osman ve birçok ozan arkadaşıyla tanıştı. Kendisine Öksüz Ozan tarafından "Mağdur Ali" mahlası verildi. Dernekteki arkadaşlarının teşviikiyle sazını alıp toplum karşısına çıkmaya başladı. Özel günlerde, düğünlerde sahne aldı. Yerel televizyon programlarına ve festivallere konuk olarak katıldı. Bazı şüirlerini besteledi. Çağlayancerit Ceviz ve Kültür Festivali'nin düzenlenmesinde görev aldı.

Mağdur Ali'nin şüirleri genellikle aşk, vatan sevgisi, talihten şikâyet konularını içermektedir.

BİR KIZ SEVDİM

Evi yaptırdım taştan
Bir kız sevdim Maraş'tan
İstedim vermediler
Gözüm görmüyor yaştan

Ağladım ben gülmedim
Gözyaşımı silmedim
Düştüme kara sevdaya
Önceleri bilmedim.

Başı dumanlı dağlar
Etrafı bahçe bağlar
Sevdiğinden ayrılan
Durmadan her gün ağlar.

Mağdur Ali'ye taktın
Ateşine çok yaktın
Ölsem ayrılmam dedin
Zalim neden bıraktın?

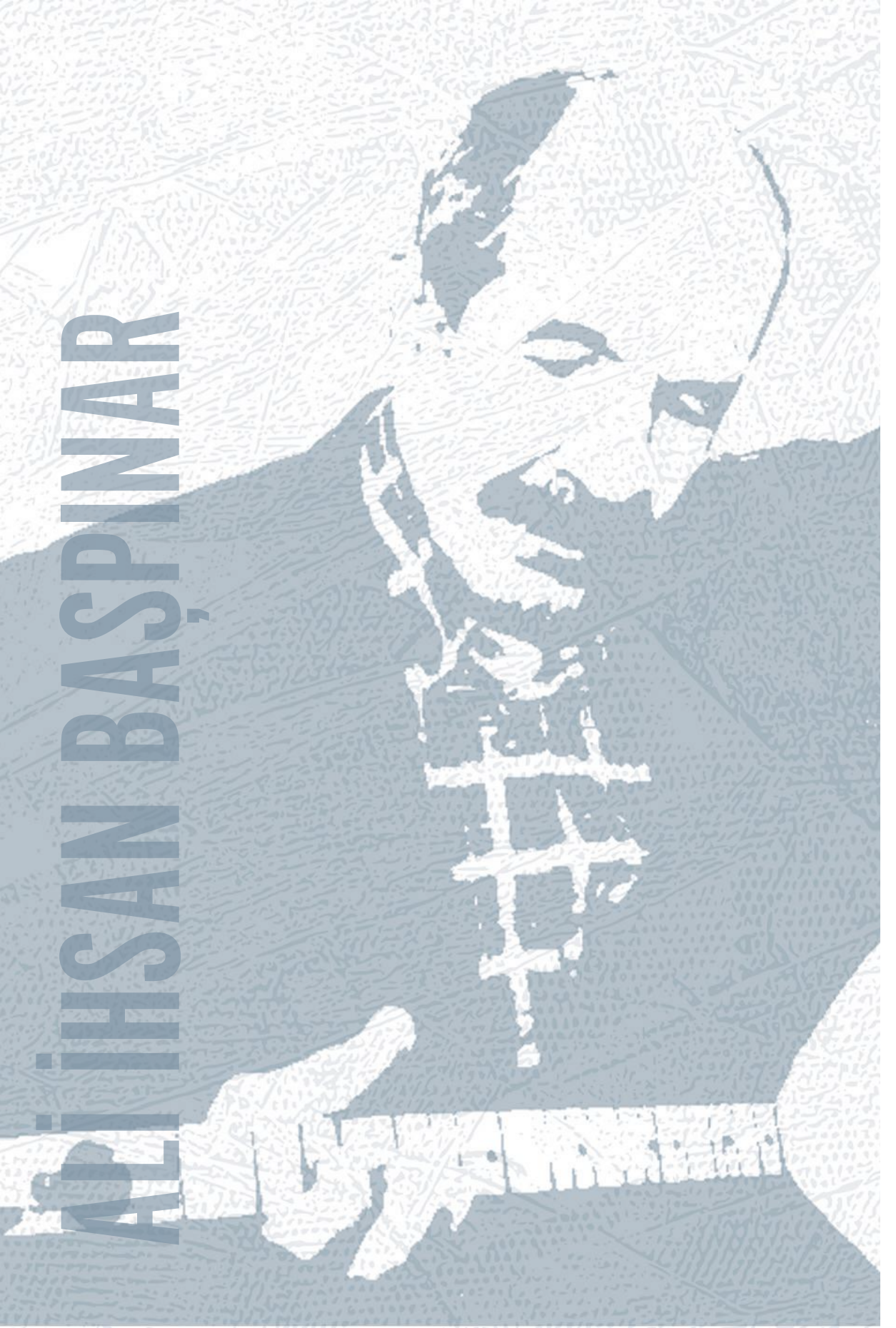
BENİM HÂLİM

Hasta oldum, döşeklerde yatarım
Böyle mi olacak dost benim hâlim
Bu dert beni öldürecek korkarım
Böyle mi olacak dost benim hâlim?

Ne doktor bulunur, ne de ilacım
Gittikçe artıyor içimde sancım
Yoklamaya gelmez gardaşım, bacım
Böyle mi olacak dost benim hâlim?

Mağdur Ali'm rahat yatamıyorum
Belayı başımdan atamıyorum
Eliminen bir şey tutamıyorum
Böyle mi olacak dost benim hâlim?

ALİ İHSAN BAŞPINAR

ALİ İHSAN BAŞPINAR (ÂŞIK PINARİ) (d.1955 -)

Ali İhsan Başpınar, 1955 yılında Afşin’de doğdu. İlkokulu Afşin’de okudu. Maddi imkânsızlıklar nedeniyle eğitimine devam edemedi. Askerlikten sonra demircilik mesleğine başladı. Bir ara yurt dışına gitti. Hâlen inşaat ustası olarak geçimini sağlamaya devam etmektedir.

Şiire ilkokul sıralarında söylediği bir ağıtla başlayan Ali İhsan Başpınar, şiirlerinde kendisine Âşık Mahrumi tarafından verilen “Âşık Pınarı” mahlasını kullanmaktadır. “Pınarı” mahlası, kendi mahallelerine de adını vermiş olan bir pınardan gelmektedir. Âşık Mahzuni’den etkilenen ozan ayrıca yöresinin ozanlarından Cuma Şahin, Osman Konak ve amcasının oğlu Çöteli ile birlikte çalıp söylemiş ve bu birliktelik sanatı için dönüm noktası olmuştur.

Âşık Pınarı, 1995 yılında kurulan Afşin Halk Ozanları Derneği’nin kurucu üyeleri arasında yer aldı. 2021 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğine de üye oldu.

Atışma yeteneği çok güçlü olan Âşık Pınarı, yöredeki çeşitli şiir etkinliklerine katılmakta ve şiirleri yerel gazete ve dergilerde yayımlanmaktadır.

Âşık Pınarı, şiirlerinde ağırlıklı olarak memleket sevgisi, gurbet, doğa, vatan sevgisi temalarını işledi. Saza olan hâkimiyetini sözle birleştirerek saz şairliğinin bütün gereklerini yerine getirdi.

Âşık Pınarı, 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

EKSİK DİLEK

Şu gönlüme bir hâl oldu
Acep ne ki bilemiyom
Gözüm yaşı sele döndü
El uzatıp silemiyom

Felek ne eyledim sana
Ateş düşürdün yuvama
İstesem de vermez bana
Eksik dilek dilemiyom

Dinledim duymam ki sesi
Bilmeden çekersin yası
Düştüm açamam kafesi
Dosta haber salamiyom

Pınarı'yem der hanedan
Hemi yârdan hem anadan
Ayrı düşmüşüm sıldan
Yollar uzak gelemiyom.

OLMAZ

165

Bak yine yollarım gurbete gider
Gayri gelsem olmaz gelmesem olmaz
Yol kenarı lale menekşe biter
Durup yolsam olmaz yolmasam olmaz.

Kırıldım kaderin coşkun seline
Su verdi elleri sefil gülüme
Dertlerimi çözüp sazın teline
Alıp çalsam olmaz çalmasam olmaz

Yükledim nereye çeker gücümü
Izdırap mı bilemedim suçumu
Elim ile başımdaki saçımı
Çekip yolsam olmaz yolmasam olmaz.

Pınari ah çeker nerden nereye
Ne kalacak ben gidersem geriye
Dostlar hak etmişler birer hediye
Sarıp salsam olmaz salmasam olmaz.

ALİ İHSAN ÖKSÜZ

ALİ İHSAN ÖKSÜZ (ÖKSÜZ OZAN) (d.1959 -)

Ali İhsan Öksüz 1959 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Kocafakılı (Yeşilyurt) köyünde çiftçi bir ailenin ferdi olarak doğdu. Çocukluğu doğduğu köyde geçti. İlk, orta ve lise öğrenimini Andırın'da tamamladı. Lisedeyken halk oyunlarıyla ilgilendi, saz çalıp türkü söyledi ve konserler verdi. Lise öğreniminden sonra Doğu Gazetesi'nde çalıştı ve bu gazetede şiirler, fıkralar, hikâyeler yazdı.

Şiir yazmaya 12 yaşında başlayan ozana ilk sazı harman zamanı ekin biçen ırgatı gayrete getirmek, onlara moral vermek için güzel sesiyle türkü söyleme, su ve azıklarını getirme karşılığında harmanda çalışanlar tarafından alındı. Şiire ilgi duymasında şair olan babası Hasan Öksüz'ün büyük payı oldu. Karacaoğlan, Âşık Veysel, Murat Çobanoğlu, Reyhani, Abdurrahim Karakoç, Hilmi Şahballı ve Âşık Mahzuni Şerif'ten etkilendi ve bu ozanları kendine rehber edindi. 1970 yılından itibaren âşık meclislerine katılmaya başladı. Hem usta malı hem de kendi eserlerini okuyan ozan kuvvetli irticali ile dikkat çekti.

1977-1979 yılları arasında Osmaniye Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünde çalıştı. Bu süre içinde Mahmut Coşkuner ile tanıştı. 1977 yılına kadar İhsan Öksüz adıyla şiirlerini yazan ozan, bu tarihten itibaren Mahmut Coşkuner'in verdiği "Öksüz Ozan" mahlasını kullanmaya başladı. 1979 yılında Almanya'ya gitti, saz çalıp türkü söylemeyi orada da sürdürdü. 1983 yılında Türkiye'ye dönüşünden sonra sırasıyla Topraksu Bölge Müdürlüğünde, Orman Bölge Müdürlüğünde, Köy Hizmetleri İl Müdürlüğünde, İl

Özel İdare Müdürlüğünde ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nde görev yaptı ve emekli oldu. Yerel ve ulusal televizyonlarda "Ozanlar Dergâhı" adlı programlar yaptı. Yurt içi ve yurt dışı çeşitli konser ve etkinliklere katıldı. Konya, Kars ve Bursa'da düzenlenen Âşıklar Bayramı'na katıldı ve bu etkinliklerde çeşitli dereceler aldı. Askerlerim-Polislerim adında bir kaset çıkarttı.

Ali İhsan Öksüz, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk ozanı/âşık" ünvanı aldı.

Hâlen Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğinin başkanlığını yürütmekte olan Öksüz Ozan, başkanı olduğu dernek ve Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin işbirliği ile Uluslararası Âşıklar ve Ozanlar Festivali'nin düzenlenmesinde öncü rol oynadı. Ozanlık geleneğinin sürdürülmesi adına büyük çaba gösterdi, çıraklar yetiştirdi. Şiirlerinde; aşk, ayrılık, ölüm, gurbet, tasavvuf, tabiat, vatan sevgisi temalarını işledi. Yer yer sosyal ve siyasi konularla ilgili taşlamalar söyledi.

SELVİ BOYLUM

Geze geze koyun güder koyakta
Selvi boylarına kurban olduğum
Başımı kapatmış, şalvar ayakta
Selvi boylarına kurban olduğum.

Bir selam göndersem varır mı ola
Konu komşu bizi görür mü ola
Babandan istesem verir mi ola
Selvi boylarına kurban olduğum

Öksüz, yemin ettim sazın üstüne
Ne istersen başım gözüm üstüne
Ben seni alırım sözüm üstüne
Selvi boylarına kurban olduğum

ALIN DÜNYA SİZİN OLSUN

Maneviyatı satanlar,
Alın dünya sizin olsun.
Nefsini üstün tutanlar,
Alın dünya sizin olsun.

Kemaline ermiş yaşın,
Bitirdin mi dünya işin,
Göklere mi erdi başın,
Alın dünya sizin olsun.

Kimisi çöktü oturdu,
Karun malını batırdı,
Anan baban ne götürdü,
Alın dünya sizin olsun.

Öksüz Ozan dedi dama,
Kalp kırıldı tutmaz yama,
Kimseye hayretmez ama,
Alın dünya sizin olsun.

DELİ GÖNÜL

171

Bir gün olsun uslanmadın
Dertler açtın başa gönül
Doğru dürüst yaslanmadın
Sonun geldi boşa gönül

Güldürmedin hep ağladım
Sevdanla kalbim dağladım
Ümidi yaza bağladım
Sen çevirdin kışa gönül

Ümitler yitti uykuda
Cansıza can veren Huda
Hayat vardır damla suda
Muhtaç ettin yaşa gönül

Öksüz Ozan birisine
Âşık oldum yandı sine
Kırk yaşında yirmisine
Düşe gönül düşe gönül.

ALİ İSPİR

ALİ İSPİR (ÂŞIK PERİŞAN ALİ)

(d.1944 -)

Asıl adı Ali İspir olan Âşık Perişan Ali, 1944 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Örenli köyünde doğdu. Yoksul olması nedeniyle ortaokul eğitimini tamamlamadan okuldan ayrılmak zorunda kaldı. Köyünde çobanlık yapmaya başladı ve yaşamının sonuna kadar da çobanlık yapmaya devam etti. Ayrıca çiftçilik ve hayvancılıkla da uğraştı.

Yaşamını yoksulluk içerisinde geçiren Âşık Perişan Ali, yöresindeki diğer köyleri de sürekli gezip dolaşarak âşıklık geleneğini icra etti

Perişan Ali, âşık yetiştiren dede ve yol muhiplerinin cemlerinde yetişti ve hayat felsefesini bu anlayışa göre şekillendirdi.

Âşık Mahzuni Şerif, Âşık İsmail İpek, Osman Dağlı, Âşık Mahrumi, Âşık Aladeli, Âşık Meçhuli gibi âşıklarla arkadaşlık yapma ve aynı meclislerde bulunma imkânı buldu. 11 Şubat 2013 tarihinde vefat etti.

Mizahi dili, hazırcevaplığı ve insanlara karşı muhabbeti ile yaşadığı yöredeki insanların kısa zamanda sevgi ve saygısını kazandı.

Ali İspir'e "Perişan" mahlasını arkadaşı Âşık Mahzuni verdi. Mahzuni bir şiirinde "Perişan, Ören'de böyle yaşıyor/ Sabırlar pişirip zehirler yiyor/ Mahzuni Ali'ye Perişan diyor/ Belki Perişan'dan kendi Perişan" dizeleriyle bu mahlası takmış ve Ali İspir de bu tarihten itibaren "Perişan Ali" mahlasını kullanmayı tercih etmiştir.

Şiirlerinde sosyal ve beşeri konuları, insan sevgisini, yoksulluğu, Bektaşî inancını dile getiren Perişan Ali'nin eserleri çeşitli saz ve ses sanatçıları tarafından müzik albümlerinde icra edildi.

HİRSİZ

İki dünya hırsız olsa
Hırsız neyimi çalacak
İster dünya âlem olsa
Hırsız neyimi çalacak

Hazinem yok servetim yok
Be dünya senden karnım tok
Soyulacak bir yerim yok
Hırsız neyimi çalacak

Perişan'ım malım da yok
Kaygı çeken halim de yok
Param da yok pulum da yok
Hırsız neyimi çalacak

ALDANIRSIN

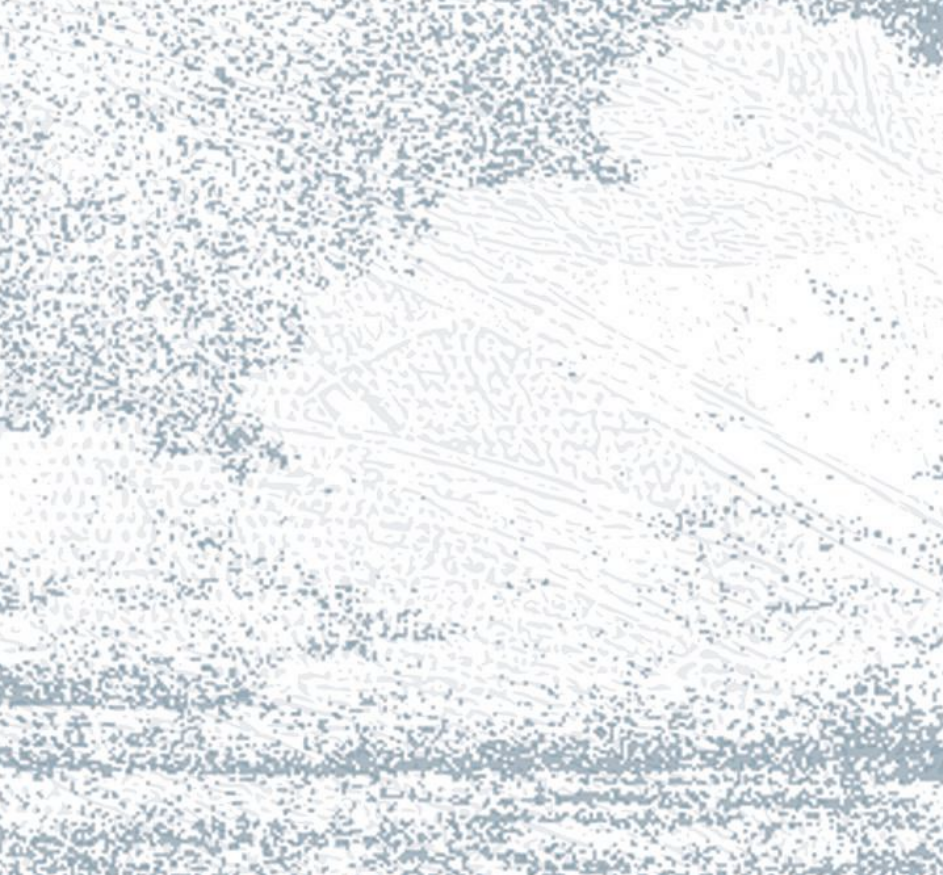
Eğil deli gönül eğil
İnsanlıkla bile değil
Her görünen yüze meyil
Verme gönül aldanırsın

Hani dünyanın ötesi
Cahillerin boş hevesi
Gönül evi Hak binası
Kırma gönül aldanırsın

Kâmil bellidir sözüyle
Yolcu bilinir iziyle
Her insanı Hak gözüyle
Görme gönül aldanırsın

Dost *Perişan* divaneye
Yak kanadın pervaneye
Tamir olmamış haneye
Varma gönül aldanırsın
Girme gönül aldanırsın

ALI KOZAN

ALİ KOZAN (ÂŞIK BEHLÜL ALİ)

(d.1886 - ö.1957)

Asıl adı Ali Kozan olan Behlül Ali, Elbistan'ın Izgın köyünde doğdu. Okuma yazmayı ve ilk dinî bilgileri köyün imamı olan babasından aldı. Dedesi olan yörenin ünlü âşıklarından Viranî'nin de teşviki ve desteğiyle iyi bir öğrenim görmesi için Sivas'a gönderildi. Sivas'ta Rüşdiye seviyesinde bir süre eğitim gördü. Bir süre sonra tekrar Elbistan'a döndü. Elbistan'da medrese eğitimi aldı ve köyüne gitti. Köyde bir süre çiftçilikle uğraştı.

Dedesinden âşıklık geleneğini, babasından dinî bilgileri almış olması, güzel sesi ve konuşması, samimiyeti çevresinde çok sevilmemesini sağladı. 1910 yılında babasının ölümü üzerine köyünde imam oldu. 1945 yılına kadar imamlık yaptı. 1917 yılında gönül verip sevdiği Güllü Fadime ile evlendi.

Fadime'nin 1929 yılında vefat etmesi Behlül Ali'yi çok etkiledi. Bu etki ömrünün sonuna kadar sürdü. İlk şiirlerinin çoğunu genç yaşta ölen karısı Fadime'nin üzerine söyledi. Bu şiirlerini "*Behlül Ali ile Güllü Fadime*" adlı defterinde topladı. Badeli âşıklardan olan Behlül Ali, irticalen şiirler söyleyen ama saz çalmayan şairlerdendir. Şiirlerinde tarz ve üslup olarak Karacaoğlan etkisi görülür. 8'li ve 11'li heceyle yazdığı şiirlerinde koşma, semai, destan, türkü nazım biçimlerini; nazım türü olarak da güzelleme, ağıt ve ilahiyi kullandı.

Teknik, dil ve üslup bakımından sağlam bir yapısı olan şiirlerinde diğer âşıklar gibi aşk, tabiat, ayrılık, gurbet, sevgili, yoksulluk, din, zamandan şikâyet gibi konulara yer verdi.

Hakkında, araştırmacı/yazar Ali Karaçalı tarafından *Maraşlı Âşık Behlül Ali* adlı kitap hazırlandı.

Behlül Ali, 16 Mayıs 1957 yılında vefat etti.

GELİR GIDER

Gam kasavet çekme hey kömür gözlüm
Yiğidin başına iş gelir gider
Genç yaşında güzel seven yiğidin
Sinesinde yare baş gelir gider

Nice diyem başa gelen halleri
Kömür gözlüm gel güldürme elleri
Hele bir parça da bekle yolları
Salarım selamın kuş gelir gider

Şifa olsun yediceğın yoğurtlar
Izgın'ın kenarı sıra söğütler
Aklı da olmayan babayiğitler
Yalancı dünyaya boş gelir gider

Behlül Ali'm der ki yoldaş yarenler
Azgın yaralarım yok mu saranlar
Olura olmaza sırrın verenler
Şu yalan dünyaya caş gelir gider

GELDİM

179

Büsbütün şavkın da tutmuş âlemi
Parlıyor cemalin nur diye geldim
Ağlı hançeri vurdum sineme
Dertliyim hallerim sor diye geldim

Görmesin gözlerim ezel ben ölem
Sakınırım sana erişir âlem
Boyun usul boylu kaşların kalem
Saçından iki tel ver diye geldim

İçerimde yanar ateşin ördün
Hergiz iflah etmez şu beni derdin
Hey kız kerem eyle kolumu kırdın
Kırıldı kollarım sar diye geldim

Eydür *Behlül Ali*'m ecelin yakın
Atılma her yere sen seni sakın
Yedim şu feleğin ağlı okun
Derdimin ilacı var diye geldim

ALI RIZA CEVİZ

ALİ RIZA CEVİZ

(d.1938 - ö.2013)

181

Ali Rıza Ceviz, 1938 yılında Afşin ilçesinin Bakraç (Aristıl) Kasabası'nda çiftçi bir ailenin beş çocuğundan biri olarak doğdu. İlkokul öğrenimini doğduğu kasabada yaptı.

Askerden döndükten sonra bir süre çiftçi ve işçi olarak çalıştı. 1968 yılında PTT'de telefon tesisatçısı olarak göreve başladı. Bu görevde Gaziantep ve Afşin'de çalıştıktan sonra emekli oldu.

Ali Rıza Ceviz, gençliğinde yaşadığı bir sevda ile şiire başladı. Yaşadığı ailevi sıkıntılar da onu şiir yazmaya teşvik etti. Yöre şairlerinden Hafız Rahmi Konak'ı kendisine örnek aldı.

Şiirlerinde “Rıza” mahlasını kullanan şair koşma ve semai biçimlerinde yazdığı şiirlerinde hayatın sıkıntıları, maziye özlem, felsefi düşünceler, geçim derdi gibi temaları işledi. Şiirleri mahal- li gazetelerde ve antolojilerde yayımlandı.

OLMA HA OLMA

Elbet ziyandadır avara yatan
Sokakta gezinip çalımlar satan
Avcını kirletip burnunu tutan
Böylesi deli de olma ha olma.

Yasağa dikkat et düşün günahı
Kahve köşesinde yapma sabahı
Mutlaka dokunur mazlumun ahı
Yetimden beddua alma ha alma.

Her işi düşeni savma başından
İbret al dikilen mezar taşından
İnsanlar bellidir arkadaşından
İlim meclisinde kalma ha kalma.

Azgın Dehri yaradanım yok diyor
Bazı bülbül gül dalında leş yiyor
Fırsatçı milletin kanın emiyor
Muhtekir kârını sorma ha sorma.

BAL ARISI

İncelemek için bile
Arının sırrını düşün
Bal bırakmış yeni yıla
Hesap et kârını düşün.

Çiçek açarken gözeden
Odur ömrünü uzadan
Mevla korusun kazadan
Doğacak sorunu düşün.

Çürük, leke yok kovanda
Arı bal verir bu anda
Şair arıcıyım ben de
Yemişiz balını düşün.

Halk beğenmez eski türü
Seni kuan sağlam arı
Bey seçildi şimdi biri
Bugün boş yerini düşün.

Kâr yok diyen yanlış görür
Çiçek toplar bal da verir
Nizam ancak böyle yürür
Var mı başka türün düşün.

Almadan veremez balı
Uzun hesap kısa yolu
Bekle çiçek açar çalı
Baharda gülünü düşün.

ALI RIZA YÜKSEL

ALİ RIZA YÜKSEL

(d.1944 -)

185

Ali Rıza Yüksel, 1938 yılında Elbistan ilçesinin Elmalı köyünde doğdu. 16 yaşlarına kadar ailesinin yanında köy işleriyle uğraştı. 16 yaşında Ankara'ya ağabeyinin yanına gitti. Ankara'da Muzaffer Sarısözen'le tanıştı ve onun yanında radyoda yayın yapmaya başladı. Vatanî görevinden sonra Yurttan Sesler Korosu'na girdi.

1968 yılında Almanya'ya giden Yüksel, burada iş hayatının yanı sıra, Mahsunî Şerif, Muhlis Akarsu gibi ünlü isimlerle Almanya'da konser verdi. Almanya'da emekli oldu.

Şiirlerinin bir kısmını *Hayatın Son Hatıraları Güneş Batarken* (2009) adlı kitabında yayımladı.

220 adet bestelenmiş şiiri bulunan şairin “Anam Beni Haslarınan Hasladı” adlı eseri THM Kırık Hava Repertuar Kitabı'nda 356 numarada kayıtlı olup âşıktan Muzaffer Sarısözen tarafından derlenmiştir.

DERVİŞ GİBİYİM

Yine neler geldi benim başıma,
Elbet uzaklarda kalmış gibiyim.
Sen beni ayırdın eşim dostumdan,
Kaldım gurbet elde, derviş gibiyim.

Güllerim açmadan hemen kurudu,
Yollarım kapandı, duman bürüdü,
Gelir diye dostum bekler dururdu,
Çaresiz bir aşka yanmış gibiyim.

Aylar yıllar birbirine karıştı,
Gözüm kaynar oldu, çağladı taşı,
Dönemem sılaya, çok zaman geçti,
Dostun ateşiyle yanmış gibiyim.

Ne çabuk güz geldi, güller kurudu,
Her gelen hançeri bağrıma vurdu,
Gönül bir ümitle gezer dururdu,
Şimdi yaşamadan ölmüş gibiyim.

Alir'za'm Allah'tan kesmez umudu,
Puslanmış dağlarım, duman bürüdü,
Bu dünya fanidir, kimlere kaldı,
Ben de en sonunda döner gibiyim.

ANAM BENİ HASLARINAN HASLADI

Anam beni haslarınan hasladı
Saçlarımı gülsuyuyla ısladı
Anam beni gurbet için besledi
Gel güle güle ayrılalım anamdan

Yukarıdan ivil ivil göç gelir
Aşağıdan kınacılar geç gelir
Kız anadan ayrılması güç gelir
Gel güle güle ayrılalım anamdan

Bizim elin harmanları savrulur
Savrulur da sağ yanına devrilir
Anadan ayrılan başı çevrilir
Gel güle güle ayrılalım anamdan

ALLS KALLI

ALİ SAKALLI (ÂŞIK ÜZGÜNİ)

(d.1980 -)

189

Ali Sakallı, 1980 yılında Kahramanmaraş'ın Nurhak ilçesinde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Nurhak ve Elbistan'da, lise öğrenimini Gaziantep'te, yükseköğrenimini Malatya İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesinde tamamladı. Doktor olarak göreve başladı.

Ozan bir aileye mensup olan Ali Sakallı, çocuk yaşlarından itibaren cem törenlerinde bulundu, 12 yaşından itibaren yakın çevresinin de etkisiyle şiir yazmaya başladı. Usta âşık ve zakirlerin yanında bulundu ve saz çalıp deyişler okumayı öğrendi. Zakirlik yaptı.

2015 yılında çıkan “Nurhak Cem Nefesleri” adlı albümde çalışmalarının bir kısmı yer aldı. Kendisine ait 200'ün üzerinde şiiri bulunan Ali Sakallı'ya cem erenleri tarafından “Üzgünü” mahlası verildi ve şair şiirlerinde bu mahlası kullandı.

Ali Sakallı'nın, Kültür Bakanlığının SOKÜM taşıyıcılığı listesinde zakir olarak kaydı bulunmaktadır.

NE FAYDA

Kendi kusurunu görüp bilmeyen
Elin noksanını bilse ne fayda
Verdiği ikrara sahip olmayan
Hak yoluna talip olsa ne fayda.

190

Cehalet nârında kendin pişiren
Haramiler ile lokma aşırın
Muhabbet demine leke düşüren
Bin yıl Şeriat'ta kalsa ne fayda.

Şeriat'tan öte tarikat vardır
Erenler dolusun içmesi zordur
Aşk deryası derler ateştir, kordur
Yüzgecim var diye dalsa ne fayda.

Edep-erkân marifetin gereği
Varlık âleminin yoktur durağı
Turaplıktır hakikatin süreği
Rüzgâr gidip yağmur gelse ne fayda.

Âşık Üzgünü'ye derdi, dermanı
Tufana uğradı gönül kervanı
Fırsat elde iken iki cihanı
Bir sana bir bana bölse ne fayda.

YAZIK

191

Zamansız daldıysan aşkın bahrine
Çırpınıp yorulma koluna yazık
Vücut kovanında ruh arısının
Sırrını faş etme balına yazık.

Muhammed-Ali'ye gönül verdiysen
İkrar verip hidayete erdiysen
Bin hu çekip bir kez gönül kırdıysan
Hakk'ı zikreleme diline yazık.

Kâmilin kuyusun deşenler oldu
Cahilin fendine koşanlar oldu
Daha kaynamadan pişenler oldu
Sonradan tuz katma eline yazık.

Üzgünî yanmışım aşkın nârına
Zerrece arzum yok dünya varına
Elif Lam Mim meylim Hak didarına
Her ateşe girme külüne yazık.

ALI ŞAHİN

ALİ ŞAHİN

(d.1966 -)

193

Ali Şahin, 1966 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin İğde Mahallesi'nde doğdu. Maddi imkânsızlıklardan dolayı ilkokul eğitimini yarıda bırakmak zorunda kaldı. On iki yaşında şehirlerarası yolcu taşıyan otobüs şirketinde muavin olarak çalıştı. İşi dolayısıyla Türkiye'nin her şehrini gezme imkânı buldu. 11 yıl bu işte çalıştıktan sonra 1990 yılında işçi olarak Almanya'ya gitti. Buradaki bir metal fabrikasında torna ustası olarak çalıştı.

Şiirlerinde yaklaşık 30 yıldır gurbette olmanın verdiği duyguyla genelde memlekete duyduğu özlemi ve hayat mücadelesini dile getirdi. Şiirlerinde “Şahin” mahlasını kullandı.

Ali Şahin, 2019 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

Ali Şahin'in *Mevsimler Geriye Döner* (2018), *Bekliyorum Akşamüstü* (2019), *Gözyaşım Akıyor Annem* (2020) adlarında yayımlanmış şiir kitapları vardır.

YÂR DİYEMEDİM

Aşkın ile yandım ağlar gözlerim
Gel de bir teselli ver diyemedim
Bunca yıl her zaman seni özlerim
Hasretini çekmek zor diyemedim

Açtım kollarımı sarmaya hazır
Sevgimle kalbine girmeye hazır
Uğruna canımı vermeye hazır
Eyledim de sana yâr diyemedim.

Sensiz geceleri çöküyor hüznün
Yıllar oldu bir kez görmedim yüzün
Baharı unuttum her ayım güzün
Yüreğim ateşten kor diyemedim.

Yolunu beklerim kalpten susarak
Gönlüme gam keder gelir eserek
Buğulu gözlerime mendil basarak
Ağlarken hâlimi gör diyemedim.

Seni sevdiğimi dedim kuşlara
Hayalin kurarak daldım düşlere
Özlemin başımı vurdu taşlara
Kanayan yarımı sar diyemedim.

Deli divaneyim döner dururum
Gül yaprağı gibi solar kururum
Derdime dermanı nerde bulurum
Gönlüme arama dur diyemedim.

Her zaman suludur ağlıyor gözüm
Arada bir gülmek olmuyor çözüm
Evhamlıdır gönül tutmuyor sözüm
Gel yüzüme tokat vur diyemedim.

Şahin der umuda boyun bükerim
Ömür boşa gider hasret çekerim
Her gün gözyaşımı nehre dökerim
Hüzünlü yüreğim var diyemedim.

ARABAM KÖTÜ

Böyle bir araba düşman başına
Kör körüne düştüm aklım aymadı
Yanıldım bilmeden aldım boşuna
Çok pahalıymış çok bana uymadı.

Her zaman bozulur atamıyorum
Başa bela oldu yatamıyorum
Pazara götürsem satamıyorum
Açık ilan verdim kimse duymadı.

Akisleri dönmez manşeti yırtık
Tamirciler bile usandı artık
Zaten çizik dolu kapısı sürtük
Malı mülkü yedi yine doymadı.

Şarız tam doldurmaz aküsü biter
Sağ olsun komşular her sabah iter
Tekleyip çalışır boz duman atar
Soluyacak temiz hava koymadı.

Balansı bozuktur tutmuyor ayar
Teker desen kışlık yine de kayar
Bir kamyon sollasam arada koyar
Hacı Murat dahi adam saymadı.

Yolda biri görse dönüp bakıyor
Arkadan çöktürsem önü kakıyor
Hortumları delik benzin akıyor
Bereket versin ki koku yaymadı.

Şahin diyor buna nereden çattım
Hemen hemen her gün altına yattım
Sonunda götürüp çöplüğe attım
Pişman oldum lakin gönül caymadı.

ARIF SARITÜRK

ARİF SARITÜRK

(d.1964 -)

197

Arif Saritürk, 1964 yılında Kahramanmaraş'ın Dadağlı köyünde doğdu. İlk ve ortaokuldan sonra maddi imkânsızlıklar nedeniyle öğrenimini devam ettiremedi. Askerlik dönüşü Devlet Su İşleri 20. Bölge Müdürlüğünde görev aldı. 2013'te emekli oldu.

Şiire çocuk yaşlarda başladı. Sivil toplum kuruluşlarında etkin görevler alarak sosyal adaletsizliklere şiiriyle karşı çıktı. Şiirleri Sözün Ustaları ve Alkış dergisinin yanı sıra çeşitli gazete ve dergilerde yaymlandı.

Arif Saritürk, 2015 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

Şairin *Fitne Büyük Oymuyor* (2014) adlı yayımlanmış şiir kitabı vardır.

GARDAŞ

Konuştuğun dilin sana yabancı
Yormuyor mu gardaş hele bir söyle.
Batıdan aldığın taklit dil sancı
Vermiyor mu gardaş hele bir söyle.

198

Şiir'e yazamam güfte eylerken
Notaya gelmiyor hece sayarken
Dilime dolaşır diyemem erken
Germiyor mu gardaş hele bir söyle.

Dedemin babamın atasözleri
Heder oldu gitti görmez gözleri
Görse değnek ile kovlar bizleri
Yermiyor mu gardaş hele bir söyle.

Her gelip geçenden alırsan sözü
Konuştuğun sözün kalmaz bir özü
Doğru yöne çevir gel artık yüzü
Durmuyor mu gardaş hele bir söyle.

Arif bak ne diyor kulak ver ona
Dinledikten sonra götür babana
Hah doğru söylüyor diyecek sana
Sormuyor mu gardaş hele bir söyle.

SAYGISIZI ÖRNEK ALMA TAMAM MI

Ceddini örnek al, modayı değil,
Nesline hayırsız olma tamam mı
Büyüğün horlama, saygıyla eğil,
Saygısız örnek, alma tamam mı.

199

Çalışmak, kazanmak, sana yakışır
İmrenerek konu komşu bakışır
Zora düşersen bil cümle akışır
Kimsenin malını, çalma tamam mı.

Namerdin ağzına sözünü verme
Olduğu meclise hele hiç girme
Nefsine hâkim ol, başkasın yerme
Olur olmaz yere, dalma tamam mı.

Haklı ol, haksızlık yiğidi yıkar
Saklasan bile bil, bir gün bak çıkar
Bu söz senin diye, ağzına tıkar
Mahcup olup zorda, kalma tamam mı.

*Arif*e kendine haksızlık etme
Sevilmedin yere ölsen de gitme
Hoş görülü ol sen, kimseye çatma
Kahpelik yapandan yılma tamam mı.

ARIF TAŞKALE

ARİF TAŞKALE

(d.1934 - ö.2019)

201

Arif Taşkale, 1934 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinde doğdu. İlkokulu Afşinbey İlkokulunda bitirdi. Ortaokulu Afşin'de, liseyi Adana Ziraat Lisesinde okudu.

1955 yılında Afşin'de stajyer ziraat teknisyeni olarak göreve başladı. Daha sonra yurdun değişik illerinde ziraat teknisyeni ve yönetici olarak görev yaptı.

Devamlı gurbet gezmesi onu şiir yazmaya yöneltti. 1992 yılında emekli oldu. Emeklilikten sonra memleketi Afşin'e yerleşti. 2019 yılında Afşin'de vefat etti.

Arif Taşkale, kalem halk şairidir. Şiirlerini halk şiiri formatında yazdı. Şiir alanında çeşitli etkinliklere katıldı. Yörenin halk şairleriyle sözlü atışmalar yaptı. Şiirlerinde tema çeşitliliği bulunan Taşkale, taşlama türünde de başarılı örnekler vermiştir.

Arif Taşkale'nin *Dağlar* (2009) ve *Sanıcı* (2011) adlı yayımlanmış iki şiir kitabı vardır.

BAŞKA

202

Şu yalan dünyada neyimiz kalır
Gök kubbede hoş bir sedadan başka
Doğmuştur her canlı mutlaka ölür
Aranır mı muin Huda'dan başka

Dileğim bu dostluk ebedi kalsın
Gönüllerde sevgi saygılar dolsun
Atışmamız bitti hayırlı olsun
Sözler mecazidir nidadan başka

Dokunmadık gönül denen makbere
Dokunsak yüzümüz gelirdi yere
Ne kırıldık ne de kırdık bir kere
Bal lezzeti kaldı gıdadan başka

Kinler unutulur sevgiler kalır
Her gün her dakika ömür azalır
Fani insanlarınız elden ne gelir
Rahmeti rahmana duadan başka

Başta iman etmek Mevla'ya haktır
Saymakla biter mi günahım çoktur
Fakir *Taşkale*'nin bir şeyi yoktur
Candan dostlarına vedadan başka

AKŞAM

Azimle sabahtan çıktı evinden
İş bulup sevinçle dönecek akşam
Tahsilli dürüsttü emin kendinden
Umutlu ışıklar yanacak akşam

Dolaştı her yeri kendini yordu
Gözleri köşede bir kahve gördü
Bir çay içmek için içeri girdi
Çayı masasına konacak akşam

Çıkardı kutuyu sigara sardı
Kaldırdı başını garsonu gördü
Ekmek davasıyla garibin derdi
Maişet sırtına binecek akşam

Ürkek adımlarla kalktı masadan
Sanki uyurgezer dertten tasadan
Yöneldi kapıya vardı keseden
Gün zevale erdi inecek akşam

Bütün bu olaylar canını sıktı
Yaş doldu gözüne tek damla aktı
Akşam olmasaydı gündüz sıcaktı
Odun yok kömür yok donacak akşam

Şimdi karlar yağdı umduğu dağa
Pembe hayallerle geldi bu çağa
Üşüdü acele girdi yatağa
Taşkale umutlar sönecek akşam

ASEF GÜNEŞLİ

ASEF GÜNEŞLİ (OZAN ASEFİ)

(d.1961 -)

Asıl adı Asef Güneşli olan Asefi, 1961 yılında Elbistan'ın İkizpınar köyünde doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra çobanlık ve çiftçilik yaptı. Çocukluğu yoksullukla geçti. Çocuk yaşlarında babasının kitaplığından Karacaoğlan ve Köroğlu deyişleriyle tanıştı. Halk müziğine ve saza karşı büyük bir sevgi ve heves duydu. Fakat yoksulluk nedeniyle on dokuz yaşına kadar bir saz alamadı. On dokuz yaşındayken kazandığı ilk maaşıyla bir saz aldı. Sazı kendi başına öğrendi. O günden sonra kendi eserlerini besteleyerek çalıp söyledi.

Asefi; Pir Sultan Abdal ve Âşık Mahzuni çizgisinde yazıp söylediği şiirlerinde sosyal hayatta görülen adaletsizlikleri, düzensizlikleri, gurbet hayatını, yoksulluğu, insan sevgisine dayanan felsefi düşünceleri dile getirdi. Şiirlerinde “Asefi” mahlasını kullanan şair anlamı şekle tercih eden bir anlayışla halk şiiri formunda şiirler yazdı.

Asefi, şiirlerini *63'ün Günahı Ne?* (2005), *Olmasın Ayrılmaz Gayrımız* (2006), *Bunuyom Şimdi* (2008), *Sılaya mı Gider?* (2010) adlı kitaplarında yayımladı.

Asef Güneşli'nin şiirlerinin yanı sıra kendi yaşantılarından hareketle yazdığı *İnsanlar Koyunlar Şeytanlar* (2009) ve *İnsanlığın Fay Hattı* (2015) adlı iki romanı vardır.

MECNUN GİBİYİM

Bir Leyla misali Mecnun gibiyim
Çöllerde arayıp durdum ben beni
Aslı'nın aşkıyla Kerem gibiyim
Savrulan küllere sordum ben beni.

Arzu'yla Kamber'i aratmaz aşkım
Sümmani, Gülperi derdine düştüm
Karacaoğlan'ın derdini deştim
Gurbetten gurbete vurdum ben beni.

Pir Sultan'ı darda inerken gördüm
Kara topraklarda Veysel'i sordum
Koroğlu, Ayvaz'ı dağlarda gördüm
Bolu Bey harında gördüm ben beni.

Bağrı yanıkların oduna yandım
Bir pervane gibi doluya döndüm
Kendimi bir *Ozan Asefi* sandım
Deryadan damlaya verdim ben beni,

MEST EYLER BENİ

207

Bir çift turna gördüm karlı kayada
Turnalar sedası mest eyler beni.
Kanat çırpır semah döner havada
Turnalar sedası mest eyler beni.

Turnalar yüceden süzer söyleşir
Semah döner durur pire erişir
Bülbül güle konmuş güzel yakışır
Turnalar sedası mest eyler beni.

Üşüştü kargalar ne hâle döndü
Her türkü çığırın âşığım sandı
Yeltendi cahiller hazıra konu
Ozanlar sedası mest eyler beni.

Eli mızrap tutan karışır göçe
Halkın duyguları sayılır hiçe
Çıkar hırsı bizi yöneltir suça
Asefi söylerse mest eyler beni

ÂŞIK KUL HALİL

ÂŞIK KUL HALİL

(d.1840/1850? - ö.1905/1915?)

Kaynaklarda Beşbucaklı Âşık Halil olarak geçen Kul Halil, 1840-1850 yılları arasında eski adı Yarpuz olan Afşin’de doğdu. Genç yaşta ağabeyiyle Yarpuz’un Çiçekli köyüne, sonra Andırın’ın Soğanclar köyüne göç etti. Burada su değirmeninde çalışıp tarım ve hayvancılık yaptı. Daha sonra Kavak adı verilen mezraya yerleşti.

Kaynak kişilerin anlatımlarına göre Âşık Halil okuma yazmayı şöyle öğrenmiş: Âşık, bir gün bir molladan kendisine ders vermesini istemiş. Hoca, Âşık Halil’in elindeki sazı görünce kabul etmemiş. Âşık Halil nedenini sorunca hoca: “Okumak için itikat gereklidir.” demiş. Âşık Halil itikatlı olduğunu söylemiş. Hoca aşığın elindeki sazı göstererek “Ben buraya şeytan sokmam.” demiş. Bunun üzerine âşık, sazını kırarak yakmış. Hocaya şöyle seslenmiş:

“Sazım yandı oldu kömür / Yarenlerim size ömür / Allah’ımdan geldi emir / Sazım merhum oldu bugün”

Hoca âşığın bu içten seslenişi üzerine onu öğrenciliğe kabul etmiş, Kul Halil de kısa zamanda okumayı öğrenmiş ve hafız olmuş.

Araştırmacılar, yörede Âşık Halil olarak bilinen âşığı, Cumhuriyet öncesi Osmaniyeli âşıklardan biri olan Âşık Halil’den ayırmak için Kul Halil mahlası ile anmayı uygun bulmuşlardır. Bununla beraber âşık şiirlerinde Âşık Halil mahlasını kullanmıştır.

Kul Halil’in eldeki şiirlerinde daha çok konar-göçer yaşamın ve köy hayatının izleri görülmektedir. Şiirlerinde, aşk ve tabiatın anlatıldığı güzellemeleler, zamandan, dünyadan yakınma gibi konuları işlemiştir.

KOŞMA

210

Çukurova'dan da kalktı bir güzel
Sebilin suların içmeden gitsin
Korkarım yollarda ederler nazar
Ak göğsün döğmesin açmadan gitsin

Hamam köprüsünden beğlik yolundan
Doğru geçin hükümetin kolundan
Azgıt kalesinden Halbir Beli'nden
Yörüktür atımız uçmadan gitsin

Geben'in önü de konalga yeri
Oraya çözüdür devesi tülü
O yârin gideceği Çinçin'in Beli
Boyu selvi dala ölçmeden gitsin

Bele çıkıncak da Göksün görünür
Hep güzeller vatanına derilir
Ancak böyle güzel Avşar'da bulunur
Gergefe nakışın atmadan gitsin

Âşık Halil der de Binboğa yurdun
Yayladın yaylayı da murada erdin
Binbir çiçeklerden destime derdin
Yekte mor menekşe biçmeden gitsin

BENİM

Gece gündüz derdime yanarım
Niçin eyler gıybetimi el benim
Okudum kitabı gördüm yerimi
Kıldan ince geçeceğim yol benim

Padişahım saray olur, köşk olur
Her âşığın yüreğinde aşk olur
Haram(i)ci kul çalımlı, başk'olur
Şu dünyada kara bahtlı kul benim

Âşık Halil yanar aşkın nârına
Tamah etmem şu dünyanın malına
Her dem düşünürüm mahşer yerine
Bugün yarın yola çıkan sal benim

ATA CANANI

ATA CANANİ (CANANİ)

(d.1963 -)

Ata Canani, 1963 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesine bağlı Kızık köyünde doğdu. Çiftçilik yapan babası 1971 yılında işçi olarak Almanya'ya gitti. Ata Canani de 12 yaşında ailesinin yanına Almanya'ya gitti. Canani, babası Ozan Kul Köşger tarafından kendisine alınan bağlamayı kısa zamanda öğrendi. Henüz 14 yaşındayken Türk aile kutlamalarında kendi bestelediği türkülerini çalıp söyledi.

Mahzuni, Nurşani, Yusuf Polatoğlu, Ruhi Su, Cem Karaca gibi birçok âşık ve sanatçıyla birlikte çeşitli konser ve şenliklere katıldı. Âşık Mahzuni'nin şiir ve müzik tarzını kendine örnek aldı. Kendini geliştirdi ve geleneğe ilişkin bilgisini pekiştirdi.

Bir dönem usta malı türküler söyleyen Canani, sonraki yıllarda kendi şiirlerini seslendirmeye başladı. Şiirlerinde özellikle Almanya'ya göç eden Türk işçilerinin hasretini, sorunlarını, yaşamlarını dile getirdi. Yaptığı özgün müzikle insanların yakınlaşmalarını ve birbirlerini anlamalarını sağlamayı amaçladı.

1980 yılında Almanya'da düzenlenen "Demokratischer Lieder (Demokratik Türküler)" adlı uluslararası halk ozanları yarışmasında 160 yarışmacı arasında; misafir işçilerin kötü çalışma koşullarını, yurt hasretini, ırkçılığı Almanca olarak dile getirdiği "Deutsche Freunde (Alman Dostlar)" adlı eseriyle birinci oldu. Şiirlerinde "Canani" mahlasını kullandı.

Türkülerinin bir bölümünü *Gönül Yolculuğu* adıyla albümleştiren Ozan Ata Canani'nin Almanca yazıp söylediği şarkılar Alman basınında geniş yer aldı.

BIRAKMAZ

Ulu çınar sen gibi ummanlara
Dalacağım amma seller bırakmaz
Aşkın gemisini ben deryalara
Salacağım amma göller bırakmaz

Kış ettiler baharımı yazımı
Kül ettiler özümdeki közümü
Seni hatırlayıp sevda sazımı
Çalacağım amma teller bırakmaz

Canan'yim çözedim düğümü
Yine duman sardı gönül dağımı
Viraneye çevirdiler bağımı
Solacağım amma güller bırakmaz

TEZ GEL

Kara gözlüm senden ayrı kalalı
Aşkımız tertemiz durudur tez gel
Gecem sensiz günüm sensiz olalı
Her anım cehennem narıdır tez gel

Doğduğum köy kadar sevmiştim seni
En güzel huy kadar sevmiştim seni
Güneşle ay kadar sevmiştim seni
Bir gülüşün dünya varıdır tez gel

Kara gözlü yâre naz yakışıyor
Gönülden gönüle göz bakışıyor
Cananî burada can çekişiyor
Ruhuna Fatıha yeridir tez gel

AYŞE KARATAŞ

AYŞE KARATAŞ
(d.1979 -)

Ayşe Karataş, 1979 yılında Osmaniye'nin Düziçi ilçesinin Pirsultanlı köyünde doğdu. Aslen Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Erçene köyünden olup büyük dedesi Osmaniye'nin Düziçi ilçesine göç etmiştir.

İlkokulu Pirsultanlı İlkokulunda, ortaokulu Düziçi İstiklal Ortaokulunda, liseyi ise Düziçi Atatürk Lisesinde okudu. Yükseköğrenimini Niğde Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünde yaptı. 2002 yılında öğretmen olarak Batman Yunus Emre İlköğretim Okuluna atandı. 2006 yılında Kahramanmaraş Küçüksır Oynaklı İlkokuluna'ta tayin oldu. Bu tarihten sonra Kahramanmaraş'ın çeşitli liselerinde tarih öğretmeni olarak görev yaptı. Hâlen Gülizar Şamil Aktaş Anadolu Lisesinde tarih öğretmeni olarak görevini sürdürmektedir.

Şiirlerinde “Şah Sultan” mahlasını kullanan Ayşe Karataş'ın şiirlerinde tema zenginliği görülmektedir. Şiirleri birçok edebiyat/sanat dergisinde yayımlandı.

Ayşe Karataş, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

OĞUL

218

Çorak tarlalarda verim arama
Böyle yere tohum ekilmez oğul.
Erdem hırkasını bir kez yırtarsan
Kırk yama vursan da dikilmez oğul.

İnsanoğlu aklın başa dermeli
Gösteriş yapmadan gizli vermeli
Hakikat ehlinin izin sürmeli
O yolda bilekler bükülmez oğul.

İstenmeyen yerde zorla kalınmaz
Aramadan derde derman bulunmaz
İyiyim demekle iyi olunmaz
Her çiçek yakaya takılmaz oğul.

Hak edene sevgi saygı verilir
Gönüller hassastır çabuk kırılır
Hemen yargılanmaz sebep sorulur
Pire için yorgan yakılmaz oğul.

Edep erkân öğren ilimle büyü
Şah Sultan diyorlar güzide huyu
Kökünden kurutur ayrıanın suyu
Ağacın dibine dökülmez oğul.

GÜZEL

219

Irana irana gidişin var ya
Nice ocakları yıkansın güzel
Görenin aklından bir daha çıkman
Kaşının altından bakansın güzel

Aşkın yolarından sensiz gidilmez
Elin değmediyse bade içilmez
Sendeki asalet tarif edilmez
Gönülde ateşler yakansın güzel

Sana hazırlanır gönül köşkleri
Gül bülbül misali yapar meşkleri
Nasıl tarif etsem ulvi aşkları
Sineye usulca akansın güzel

Şah Sultan söylüyor anzer dilleri
Kokusu andırır misk-i amberi
Baharda rengârenk açan gülleri
Taç edip başına takansın güzel

BAHATTIN BULUT

BAHATTİN BULUT (OZAN BULUT)

(d.1957 - ö.2013)

Bahattin Bulut 1957 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Büyükyapalak köyünde doğdu. İlkokul eğitimini köyünde, ortaokul ve lise öğrenimini Elbistan'da tamamladı. Dönemin siyasi ortamı nedeniyle yüksek öğrenimine devam edemedi.

Bahattin Bulut şiirlerinde “Ozan Bulut” mahlasını kullandı. Ozanın babası Süleyman Bulut da yörede Garip Süleyman adıyla bilinen güçlü bir halk ozamıdır. Bahattin Bulut, babasının etkisiyle şiire başladı, on iki yaşında sazı öğrendi. Halk şiiri geleneğini usta-çırak ilişkisi içinde babasından öğrendi. Asker dönüşü ozanlık çalışmalarına ağırlık verdi.

Bulut Ozan, sazıyla, sözüyle deyişler söyleyerek âşıklık geleneğini icra etti. Yerel radyolarda ve televizyon kanallarında “Ozanlar Diyarı” adlı programlar yaptı. Şiirleri yerel gazetelerde yayımlandı.

Ozan Bulut; Reyhani, Ozan Arif, Şahballı ve Mahzuni'yi kendine örnek aldı. Anadolu'nun çeşitli yerlerinde konserler verdi, yarışmalara katıldı, çeşitli ödüller aldı. Güçlü irticali ile atışmalar yaptı. Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği kurucu üyeleri arasında yer aldı.

Bulut Ozan'ın şiirlerinde vatan, millet, tarih, bayrak sevgisi gibi hamasi temalar ağırlıktadır. Bunun yanı sıra aşk, gurbet, hayat-tan şikâyet gibi temalarla sosyal taşlamalara da yer vermiştir.

Bulut Ozan; *Yalnız Kırdım*, *Kan Davası*, *Kanayan Yara* ve *Biz Devleti İstiyoruz* adlarını taşıyan dört adet albüm-kaset çıkardı. 2013 yılında vefat etti.

SEVDİĞİM

Diz çökmedim namertlerin yerinde
Elinen hatırla beni sevdiğim
Yürümedim yalakanın yanında
Yolunan hatırla beni sevdiğim

Karşımda duruyor nazlı gelinim
Vallahi o yüzden senin delinim
Nerde dalgalansan ora yürürüm
Alınan hatırla beni sevdiğim

Hainler bıçağı sırtımdan vurdu
Sızım Altaylardan Tuna'ya vardı
Feryadımız arşılâyı sardı
Dilinen hatırla beni sevdiğim

Ozan Bulut dağlarma bir çıksam
Boz atın üstünde ovaya baksam
Çakalların inlerini hep yaksam
Külünen hatırla beni sevdiğim

SOYUMUZ ATAMIZ

223

Hareti İbrahim, Âdem soyundan
Saltuk Buğra Han'dır bizim atamız.
Bulgar, Yunan değil, Oğuz boyundan
Saltuk Buğra Han'dır, bizim atamız.

Kopuz çalar idi, Dedem Korkut Han,
Yirmi dört boyun da tertemizdi kan
Tarihte bıraktık şeref ile şan
Ergenekon'dandır bizim atamız

Selçuklu, Göktürk'ler yetmez mi bize
Romen Diyojen'i getirdi dize
Allah'a, Kur'an'a yemindir size
Sultan Alparslan'dır bizim atamız.

Bazıları tarih yazar savsata
İmansız dinsizler gelecek hata
Ebu Cehillere diyemem ata,
Resulullah övdü, bizim atamız.

BAHRI KARAKOÇ,

BAHRİ KARAKOÇ

(d.1945 -)

Bahri Karakoç, 1945 yılında Ekinözü ilçesinde doğdu. Ünlü şair Abdurrahim Karakoç ve Bahaettin Karakoç'un amcasının oğludur. İlkokulu Ekinözü'nde okudu. Soyca şair bir aileden gelmiş olması, onu küçük yaşlarda şiir vadisine yöneltti. Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki kurumlarda hizmetli olarak görev yaptı ve Ekinözü Çok Programlı Lisesinden emekli oldu.

Bahri Karakoç, taşlama türünde başarılı eserler vermiş bir şairdir. Özellikle sosyal ve siyasi konularda ince taşlamaları vardır. Amcasının oğlu Abdurrahim Karakoç gibi halk şiirinin kalem şairlerinden olan Bahri Karakoç semai, ilahi ve koşma tarzında yazdığı şiirlerinde aşk, ayrılık, tabiat konularında da başarılı şiirler yazmıştır.

Halkın sevincine, üzüntüsüne ortak olan ve ortak duyguları dile getiren şair, yöresinde düzenlenen etkinliklere katıldı. Askere gidecek olan gençler için şiirler yazıp okudu, iftar programlarında okuduğu şiirlerle gecelere renk kattı.

Şiir yazmaktaki mahareti kadar yazdıkları şiirleri coşkulu bir şekilde okuması da ünlüdür. Şiirleri pek çok yerel gazete ve dergide, antolojilerde yayımlandı. Şiirlerinin bir kısmını *Beş Duyu* (2000) adlı kitabında yayımladı.

MEZARA DOĞRU

Ben anamdan doğduğumdan bu yana
Giderim mezara hep adım adım
Ağlasam gülssem de çıksa feryadım
Her adım attığım mezara doğru

Öksüz kor acımaz, dul kor acımaz
O tatlı canına el kor acımaz
Aman kâtip defterimi temiz yaz
Her adım attığım mezara doğru

Canını cananla eyleme şirk
Cenabı Hak nasıl çizmiş grafik
O bir yol ki döndüremez trafik
Her adım attığım mezara doğru

Nasıl imiş bu mimarın yapısı
Ne penceresi var ne de kapısı
Doğduğum gün verilmiştir tapusu
Her adım attığım mezara doğru

YALANCISIN GOCA DÜNYA

227

Yalancısın koca dünya
Nasıl inanayım sana
Her geçen günümüz rüya
Nasıl inanayım dünya

Mezar taşı orda burda
Yatar zemheride karda
Mekân olur kuşa kurda
Nasıl inanayım sana

Bu çağlarım ömrüm yarım
Her geçen günü sayarım
Bir gün rengine uyarım
Nasıl inanayım sana

Ferhat'ı dağlara saldın
Şirin'i elinden aldın
Mecnun'u çöllere saldın
Nasıl inanayım sana.

BEKİR KILIÇ

BEKİR KILINÇ

(d.1954 -)

229

Bekir Kılınç, Kahramanmaraş'ın Göksun ilçesinde doğdu. İlkokuldan sonra Göksun Ortaokuluna kaydoldu. Maddi imkânsızlık nedeniyle öğrenimine devam edemedi.

Askerlik görevinden sonra inşaatlarda çalışarak inşaat ustası oldu. Gurbet ellerde inşaat işlerinde çalıştı. Daha sonra çok sevdiği Kireç köyüne dönerek orada yaşamaya başladı.

Bekir Kılınç'ın içindeki okuma isteği hiç kaybolmadı, ne bulursa okudu. Şiirlerinde "Ahi" mahlasını kullandı ve sevda, talihten şikâyet, gurbet, memleket sevgisi gibi konuları işledi.

YARALAR BENİ

Hasret yüreğime saplanmış bir ok
Çekerim çektikçe yaralar beni
Nice tabip baktı geçti, derman yok
Deşerim, deştikçe yaralar beni

Ömürden sayılmaz böylesi günler
Dünü aratıyor ağaran günler
Ölçüye gelmiyor boylar ve enler
Ölçerim, ölçtükçe kareler beni

Türkü dilimdeyse ağıt içimde
Düşünceler başka başka biçimde
İki dünyam birbirinin içinde
Girerim, girdikçe zareler beni

Kapanmaz ki zehir saçılan yare
Ahi, artık yad ellerde avare
Fikir ummanından içmek tek çare
İçerim, içtikçe hareler beni.

BENDE KALSIN GÖZLERİN

Önce gözlerine yakalanmışım
Dökülürken yapraklar sonbaharda
Çölde Mecnun misal yol aramışım
Ak saçlarım ekilirken yollarda.

Saklı durur içimde çok şiirler
Bir gün olsun sana söyleyemeden
Uzaklarda geçti gitti vakitler
Yüreğimde yerin var diyemeden.

Kaç defa beklenen mektuplar gibi
Bin bir umut ile geldim kapına
Yağmursuz, şiirsiz sevdalar gibi
Bir sırlı serabın düştüm ardına.

Ben ömrümü yontan yerlerden geldim
Sıcak şiirlere hasretken için
Uykusuz geceler, günlerden geldim
Gelişim ikrama geçmedi “niçin”?

Bilirim şiirler seni getirmez
Çook takvim bitecek gelmeyeceksin
Dağ olsa bendeki yükü götürmez
Yıkılıp düşersem bilmeyeceksin.

Kul Ahi'ye yad el vatan olurken
Kulağımda çınlar durur sözlerin
Madem gidiyorsun, bari giderken
Hiç olmazsa bende kalsın gözlerin.

CELAL ÇAĞAN

CELAL ÇAÇAN (CELALÎ)

(d.1955 -)

233

Celal Çağan, 1955 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Yazı (Abaza) köyünde doğdu. Ailesinin Adana'ya yerleşmesiyle ilk ve ortaokulu Adana'da okudu. Ailevi nedenlerden dolayı lise öğrenimini yarıda bıraktı. İnşaat işlerinde çalışmaya başladı. Askerliğini yaptıktan sonra Afşin'e döndü. İnşaat işlerini bırakıp bağlama atölyesi açtı. Afşin Belediyesinde çalıştı ve belediye encümen üyeliği yaptı.

Saz yapmayı bir hobi olarak gören Celal Çağan, bu mesleği ve saz çalmayı kendi kendine öğrendi. İlkokul sıralarındayken saz çalıp türkü söylemeye başladı. Şiirlerinde "Celalî" mahlasını kullanan şair, bazı konserlerde bağlamasıyla yer aldı. Âşık Mahzuni Şerif, Hacı Yener ve Hayati Vasfi Taşyürek'le bir arada bulunarak onlardan feyz aldı. Yerel ve ulusal TV kanallarına konuk oldu.

Celal Çağan, 1995 yılında Afşin Halk Ozanları Derneğinin kuruluşunda görev aldı. 1995-2016 yılları arasında derneğin başkanlığını yürüttü.

KAYBETTİM

Yoksulluk kapıyı çalınca bir gün
Sanki her şeyimi birden kaybettim
Gelmiyor selamlar, kesildi gün gün
Selamı sabahı seni kaybettim

Yalan imiş sevgililer sevenler
Boşunaymış çekilen hep çileler
Acıya dönüştü o mutlu günler
Sevgi dolu günlerimi kaybettim

Ne taraftan baksam yanlış hesaplar
Yalanlar, rüyalar, bin bir dolaplar
Sahte sevgililer, yapmacık dostlar
Celali'yim ben aklımı kaybettim

DÖNDÜM

Aşkın beni erim erim eritti
Kurudum iğneden ipliğe döndüm
Parçaladı içerimi çürüttü
Döküldü her yanım örene döndüm

Gülerdim bir zaman güller misali
Çağlardım bir zaman çağlar misali
Şakırdım bir zaman bülbül misâli
Lal oldu dillerim, baykuşa döndüm

Toz pembeydi dünya gözümde benim
Hem sevdiğim vardı hem de sevenim
Celali'yim alt üst oldu düzenim
Akılsız, fikirsiz kullara döndüm

CELİL ÇINKİR

CELİL ÇINKIR (DELİBAL)

(d.1961 -)

Celil Çinkir, 05 Mayıs 1961 tarihinde Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesine bağlı Efirağzılı Mahallesi'nde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Osmaniye ili Kadirli ilçesinde tamamladı. 1980 yılında Kuleli Askeri Lisesinden, 1984 yılında Kara Harp Okulundan mezun oldu. 1995-1998 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans eğitimi aldı ve Geli-bolu ve Coğrafya isimli tez çalışmasını hazırladı. TSK'nin çeşitli kademelerinde çalıştıktan sonra 1998 yılında emekliye ayrıldı.

Emekli olduğu tarihten itibaren kültürel çalışmalara ağırlık verdi. Araştırmalarının büyük çoğunluğunu Toroslar'a ve Çukurova bölgesine vakfetti. Şiir denemeleri yaptı ve şiirlerinde Delibal mahlasını kullandı.

Şiirleri, Andırın Gelişim Platformu tarafından yayımlanan Tırşik Dergisi'nde, Andırın Kaymakamlığı ve Kahramanmaraş Valiliği tarafından ortaklaşa hazırlanan Andırın Tarih ve Kültür Varlıkları Envanteri'nde, Andırın Folklorü'nde ve çeşitli gazete ve dergilerde yayımlandı. Şiirlerinden bir kısmı Türk sanat müziği ve Türk halk müziği formatlarında bestelendi.

Celil Çinkir, şiirlerinin ekserisini halk şiiri formatında dördlüklerle ve hecenin 11'li ölçüsüyle yazdı. Bunun yanı sıra 8'li ve 14'lü hece ölçüsüyle yazdığı şiirler de vardır. Az sayıda fakat başarılı serbest tarz şiirler de yazmıştır. Şiirlerinde döner kafiyeyi tercih etmiştir.

Celil Çınkır, yalnızca hecede değil, aruz ölçüsüyle de başarılı şiirler yazan bir şairdir. 2013 yılında Ümraniye Belediyesi tarafından düzenlenen şiir yarışmasında 9.630 şair arasında aruz dalında üçüncü olarak dereceye girdi.

2014 yılında yapılan Atatürk konulu şiir yarışmasında birinci, 2015 yılında Gaziantep Şair-Gazeteci-Yazar Vahittin Bozgeyik anısına düzenlenen şiir yarışmasında ikinci oldu.

2013-2016 yıllarında Osmaniye Ozanlar, Şairler ve Yazarlar Derneği tarafından düzenlenen Geleneksel Ekmek Ödüllü Şiir Yarışması'nda çeşitli dereceler elde ederek ödüller aldı.

Bölge kültürünü araştırmaya ve onu kayıt altına almaya çalışan Celil Çınkır, 2015 yılında *Karacaoğlan Coğrafyası Söz Çıkımı* adlı araştırma, inceleme, sözlük özelliği taşıyan kitabı yayımlandı. Kaleme aldığı *Karacaoğlan Coğrafyası Söz Çıkımı* isimli eserinden dolayı Kadiri Vakfi (KAVAK) tarafından 2016 yılının kültür üstün hizmet ödülü ile taltif edildi.

2017 yılında *Türkçe'nin Sağdan Sola ABC Sıralı Söz Çıkımı, Uyaklı Sözler Dizini & Yazım Kılavuzu* isimli eseri yayımlandı.

Birçok sivil toplum kuruluşuna üye olan ve bu kuruluşlarda etkin rol oynayan Celil Çınkır, hâlen Kadiri Yedi Mart Kültür Merkezi Derneği'nin Yönetim Kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır.

Şiirlerinde “Delibal” mahlasını kullanan Celil Çınkır, şiirlerini *Gönülden Geçenler* (2017) ve *Gönül Sürgünü* (2017) adlı kitaplarında yayımladı.

ÇOK ÜZÜLÜRSÜN

Dere kenarına kurma çadırı
Sel alır götürür, çok üzülürsün
Çobansız bırakma sakın nahırını
El alır götürür, çok üzülürsün.

Çiğ süt emmiş insan, farklı kabile
Yaşıyorlar nefis denen şef ile
Söyleme sırrını dostuna bile
Dil alır götürür, çok üzülürsün.

Yapsa da ezası canından yılgın
Belli etme sakın, olsan da kırgın
Kırma ha dostunun gönlünü sakın
Sal alır götürür, çok üzülürsün.

Sevdiğinden kalma, gönüllü sürgün
Yeyince anlarsın gözlerden vurgun
Gurbet elin kahırını ömründen her gün
Yıl alır götürür, çok üzülürsün.

Mesul etmiyorsa bağın kuralı
Örtük olsun dış kapının mandalı
İnsan kılıklılar kırarak dalı
Gül alır götürür, çok üzülürsün.

Gönül kovanına sokma sineği
Bataklığa yapsın onlar konağı
Delibal'ım sebil bunun örneği
Bal alır götürür, çok üzülürsün

YOLCULAR HEP GARİPTİR

240

Değişmeyen bir kural, ta ezelden ebede
Yolcular hep gariptir, yolları hana çıkar
Yoluna yeminliler, ziyaret eyleyince
Çiçeklerin menzili, kara kovana çıkar

Ardında çok sırlar var, tabiat olayının
Mağrur mağrur dururken, kardelenler beyinin
Yüzünü güldürerek, ırmağının, çayının
Gün vurup eriyince, seli ummana çıkar

Basiret bağlanınca, kavrayamaz öz onu
Gölgesinde ararız, bilmeyince biz onu
Nârın hükmü nur olur, görmeyince göz onu
Âşık olanlar külden, hep yana yana çıkar

Gönlümü mest etmeye kursam da sana hülya
Uykudan uyanınca bitecek bir gün rüya
Göbekten bağlanamam, kusura bakma dünya
Dostlarımın dilinde, adın yalana çıkar

Bir elden çizilmese, yıldızlara yörünge
Tasadüf eseriyle kurulamaz bu denge
İndinden ilme dalıp kâinatta ahenge
Delibal'ım can veren, canı seyrana çıkar

SORMA SONUMUZU BİLMİYORUM Kİ

Kanma dizelerde diz çöktüğüme
Yüklen tüm gücünle, yılmıyorum ki
Bakma yanağımdan yaş döktüğüme
Sendendir diyerek silmiyorum ki

Hücrelerim sensiz gezecek diye
Bedenim gölgemi üzecek diye
Sorgu melekleri kızacak diye
Aklımdan bir yere salmıyorum ki

Görmelisin eserini ne hâlde
Aciz kalır anlatmaya ifade
Eyleyemem camı cansız iade
Bu yüzden ben sensiz ölmüyorum ki

Kırmızıya küstüm, beyaza küstüm
Tekirdağ'a küstüm, Boğaz'a küstüm
Izgaraya küstüm, piyaza küstüm
Sensiz kavun bile dilmiyorum ki

Kaptan limanıma dümen kırmadan
Vurgunların hesabını sormadan
Yangınımı gözlerine sarmadan
Sendeyim kendime gelmiyorum ki

Kar yağdırsa ellerime arzuhal
İcazet vermiyor düşe Zülcelal
Otur oturduğun yerde *Delibal*
Sorma sonumuzu, bilmiyorum ki

CUMA ALI ÇETİN

CUMA ALİ ÇETİN
(d.1970 -)

Cuma Ali Çetin, 1970 yılında Elbistan Kabaktepe Köyü Meriçler mezrasında doğdu. İlkokulu Kahramanmaraş Erkenez İlkokulunda okudu. Ortaokulu dışarıdan bitirdi. Açıköğretim lisesindeki öğrenimini yarım bıraktı. Geçimini kaynakçılık, bakkallık ve fotoğrafçılık yaparak sağladı. Şiir yazmaya 1990 yılında başlayan Cuma Ali Çetin, Karacaoğlan ve Âşık Mahzuni'nin türkülerini dinleyerek halk şairliğine yöneldi. 1996 yılından itibaren saz çalmaya başladı. Doğaçlama şiirler söyleyen Cuma Ali Çetin, yöresindeki âşıklarla atışmalara katıldı. İlk şiirlerinde aşk, ayrılık, hasret gibi bireysel konuları işledi. Sonraki yıllarda toplumsal, didaktik ve hamasî konulara yöneldi. 2015 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğü'nce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

2015-2016 yılları arasında 17 sayı yayımlanan Sözü'n Ustaları adlı derginin imtiyaz sahipliğini yaptı. Şiirlerinin bir kısmını Şair Çetin'in Şiirleri (2015) adıyla kitaplaştırdı. Bir grup arkadaşlarının şiirlerinden oluşan *Kahramanmaraşlı Şairler Antolojisi* (2017) adlı kitap yayımladı.

Celil Çınkır, yalnızca hecede değil, aruz ölçüsüyle de başarılı şiirler yazan bir şairdir. 2013 yılında Ümraniye Belediyesi tarafından düzenlenen şiir yarışmasında 9.630 şair arasında aruz dalında üçüncü olarak dereceye girdi.

GÜZELİM

İçten duygularla sessiz, kelamsız
Adını her zaman andım güzelim.
Sen gelip geçtikçe her gün selamsız
Ben ömrümü derde bandım güzelim.

244

Sevda, sevenler ediyor arsız
Dedim dağ olur da olur mu karsız?
Bir yalan âlemde taşsız, duvarsız
Konaklayacağın handım güzelim.

Kuru su doluydu aşk denen vadi
Tiksindirsen bile demedim hadi!
Anladım sahteydi onca vaadi
Bilerek yine de kandım güzelim.

Meymenet yoksa da soru, suvalda
Çeyrek sevgi resmi vardı tuvalda
Girip yılan, çiyen dolu çuvalda
Mutlu olacağım sandım güzelim.

Senin derdin baskın geldi vereme.
Cumali yarına taşıtı cereme
Aslı köz dükmüştü seven Kerem'e
Ben sana ateşsiz yandım güzelim.

BİLİR

Kültürü, şiiri edebiyatı
Yüreği zenginler, berenler bilir.
Ne kadar yaşamın gerçek fiyatı
Avcıdan saklanan cerenler bilir.

Susuz kalıp dalda solmasın diye
Bunu hoyrat bir el yolmasın diye
Benim olan elin olmasın diye...
Gülü dikeniyile derenler bilir.

Aşmış gönülleri artık taşlığı,
Sevgi diye atmış onlar başlığı,
Parlak cisimlerle arkadaşlığı
Süreyya yıldızı, perenler bilir.

İnanan bir gönül olamaz katı,
Aykırı yollara süremez atı,
Beka âleminde gerçek vuslatı
Yâr yoluna ömrü serenler bilir.

Hainin alınına yumruk çakmayı,
Karanlık âleme kandil yakmayı,
Billur su misali yere akmayı,
Ruhu şehitliğe verenler bilir.

Bilir misin beden kimlerin yemi?
Cumali var mıdır yaranın emi?
Yaşamı, ölümü, diğer âlemi...
Basireti açık zerenler bilir.

CUMA TAŞDEMİR

CUMA TAŞDEMİR

(d.1955 -)

Cuma Taşdemir, 1955 yılında Kahramanmaraş'ın Kavlaklı Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu Kavlaklı'da okudu. Öğrenimine devam edemedi. Babasını trafik kazasında kaybedince 18 yaşından itibaren annesinin ve beş kardeşinin geçimini ve sorumluluğunu üstlendi. Askere gidinceye kadar köy şartlarında çalıştı, çobanlık yaptı, ziraatle uğraştı, babasının ortağı olduğu kamyonda nakliyecilik yaptı. Asker dönüşünde de şoförlük-nakliyecilik mesleğini sürdürdü. 2010 yılında bir inşaat şirketinden emekli oldu.

Şiir yazmaya on bir yaşında başlayan Âşık Cuma; Karacaoğlu, Dadaloğlu, Yunus Emre gibi halk şairlerinin şiirlerini okuyarak kendini geliştirdi. Rüyasında bir pirin ona ekme yedirdiğini, şiir okuttuğunu ve uyandığında şiir okumaya devam ettiğini anlatan şair böylece badeli âşıklar kervanına katıldığını ifade etmektedir. Kalem halk şairi olan Âşık Cuma, halk şiiri formundaki şiirlerinde 8'li ve 11'li heceyi başarıyla kullandı. Şiirlerinde aşk, memleket sevgisi, vatan temalarını ve sosyal hayatta gördüğü problemleri kaleme aldı.

Cuma Taşdemir'in *Yaban Güllü* (2016), *Kalbe Düşenler* (2018) ve *Gönül Gözü* (2021) adlarında yayımlanmış şiir kitapları vardır.

BEN

248

Arama boşu boşuna
Bir arının balıyım ben
Kopar beni tek başına
Bir dikenin gülüyüm ben

Lale sümbül biçer isen
Kanatlanıp uçar isen
Eğer gelip geçer isen
Bir güzelin yoluyum ben

Kıyılır mı seven cana
Arıyorum yana yana
Selam olsun Yaradan'a
Bir Yaradan kuluyum ben

Kirpiklerin ok eyleme
Öldür lakin çok söyleme
Mezarımı yok eyleme
Bir çift gözün seliyim ben

Âşık Cuma kafadarım
Bitmez işler kalır yarım
Dostlar yanı benim yerim
Bir dostumun eliyim ben

DOST

Yücesinde kar var engininde buz
Sen gönül dağına çıkamazsın dost
Kayaları sarptır ovaları toz
Sen gönül dağına bakamazsın dost.

Bazen boran çöker ben de bakarım
Ben derdimi yollarına saçarım
Kardelen çiçeği olur açarım
Sen beni düşüne takamazsın dost.

Ben de hayran oldum gülün zarına
Varıp giremem ki kalbin darına
Yıllarca yanmışım aşkın nârına
Sen beni bir daha yakamazsın dost.

Dünya dosyasında ben de bir erim
Her zaman dediğim hep Mevla kerim
Kara toprak benim mekânım yerim
Sen beni toprağa çakamazsın dost.

Ozan Cuma bilmem neye ağlarım
Ben kendi kendimi çözer bağlarım
Irmak olur denizlere çağlarım
Sen benim yerime akamazsın ki.

DADALOČLU

DADALOĞLU

(d.1785 - ö.1868)

Dadaloğlu, Toros Dağları yörelerinde göçebe olarak yaşayan Türkmenlerin Afşar boyundan, Âşık Musa adlı bir ozanın oğludur. XVIII. yüzyılın son çeyreğinde doğmuştur. Mahlasını oluşturan birleşik ismin ilk kelimesi olan “Dadalı”, bir Türkmen aşiretinin adıdır. Kahramanmaraş’ta bu adı taşıyan “Dadağlı” köyü (mahallesi) bulunmaktadır. Ozan, şiirlerinde bazen “Dadal” bazen de “Dadaloğlu” mahlasını kullanmıştır.

Araştırmacılar, Dadaloğlu’nun asıl adının Veli olduğunu Gâvur ve Ahır Dağları yörelerinden yaşadığını, Çukurova’da da bulunduğu belirtmektedirler. Konargöçer bir âşık olduğu için yazılı eğitim almamıştır.

Dadaloğlu, şiirlerinde göçebe halkının toplumsal olaylar karşısındaki tepkilerini dile getirdi. Osmanlı Devleti’nin göçerleri belli bir yerde oturmaya, iskâna zorlaması zaman zaman ayaklanmalara neden oluyordu. Osmanlı Devleti Kozanoğulları’nın başkaldırması üzerine “Fırka-i İslahiye” adlı bir orduyu bölgeye gönderdi. Aşiretler ağır bir yenilgiye uğradılar. Yenilen aşiretler arasında Dadaloğlu’nun aşireti de vardı. Dadaloğlu, “Ölen ölür kalan sağlar bizimdir” diyerek aşiretinden geri kalanlarla birlikte Orta Anadolu’nun bilinmeyen bir yerine göç etti. XIX. yüzyılın ikinci yarısının ortalarına doğru vefat etti.

Dadaloğlu; Kayseri-Kahramanmaraş-Adana üçgeni içinde yaşamış güçlü bir saz şaridir. Dadaloğlu’nun şiirlerinin incelenmesi sonucunda günümüzdeki Adana, Osmaniye, Mersin, Hatay,

Gaziantep, Kilis, Kahramanmaraş, Kayseri, Sivas, Yozgat ve Kırşehir illerinin bulunduğu bölgelerin Dadaloğlu'nun ve konar-göçer Avşarların yaşadıkları yerler arasında bulunduğu tespit edilmiştir.

Dadaloğlu şiirlerinde konargöçer aşiretler arasındaki mücadelelerini, aşiretlerin Osmanlı Devleti ile mücadelelerini, beşerî aşkı, sıra hasretini, Avşar boyunun yaylak-kışlak arasındaki göçleri gibi konuları dile getirmiştir. Kavga, yiğitlik, savaş temalı şiirlerinde Köroğlu; aşk, tabiat şiirlerinde Karacaoğlan özelliği görülür.

Kullandığı dil, halkın yöresel dilidir. Bu şiirler dilden dile, telden tele günümüze kadar gelmiştir. Dadaloğlu türkülerinin (şiirlerinin) toplu hâlde bulunduğu cönk, mecmua veya divan bulunmamaktadır. Şiirleri daha ziyade sözlü belleklerde yaşamaya devam etmiştir.

Genelde Çukurovalı, özelde Kahramanmaraşlı aşıkların Karacaoğlan'dan sonra sevip beğendikleri ve etkisi altında kaldıkları ikinci saz şairi Dadaloğlu'dur.

Onu şiirleri çağının diğer halk şairlerinin diline göre daha yalın ve arıdır. Gür ve tok seslidir. Çoğu, savaşlar ve çarpışmalar üzerine yazılmış olan şiirlerinde aşiret halkını savaşmaya, saldırılara karşı koymaya, boyun eğmemeye çağırır. "Hakkımızda devlet etmiş fermanı/Ferman padişahın dağlar bizimdir" deyişi onun özgürlüğe düşkünlüğünü ve kendine güvenini ortaya koymaktadır.

SEMAİ

Seyir etsem görünür mü
Başkonuş'un dağı şimdi
Yaylalarda dem sürmenin
Vakti geldi çağı şimdi

Bizim yaylanın kuşuna
Can dayanmaz ötüşüne
Serin yaylalar başına
Kuraydım otağı şimdi

Kalbi mahzun olanların
Görek diye evenlerin
Dadaloğlu beylerinin
Sis'tedir oymağı şimdi

KOŞMA

254

Atım kalk gidelim sılaya doğru
Tırnağını taşa vurmam düzünen
Koç yiğit de gurbet ele düşerse
Yanar bağı ateşinen közünen

Bilirdim Kilis'i ezel ezeli
Çok olur oranın okur yazarı
Şirin olur Antep eli güzeli
Eğler koç yiğidi cilve nazınan

Karakuyu derler beyler dolanır
Orda içen Gövdeli'de sulanır
Pazarcık suyunda gönlüm bulanır
Ötüşür ördeği turna kazınan

Ahır Dağı'n erken geçin ağalar
Alışar çevresi bahçeler bağlar
Kısık'ın yöresi şol ulu dağlar
Karı yatar namlı namlı buzunan

Dadaloğlu'm der Cela'ya varalım
Orada dost hatırımı soralım
Ketizmen'den Pınarbaşı'n bulalım
Eşe Fatma'm oynar döner nazınan

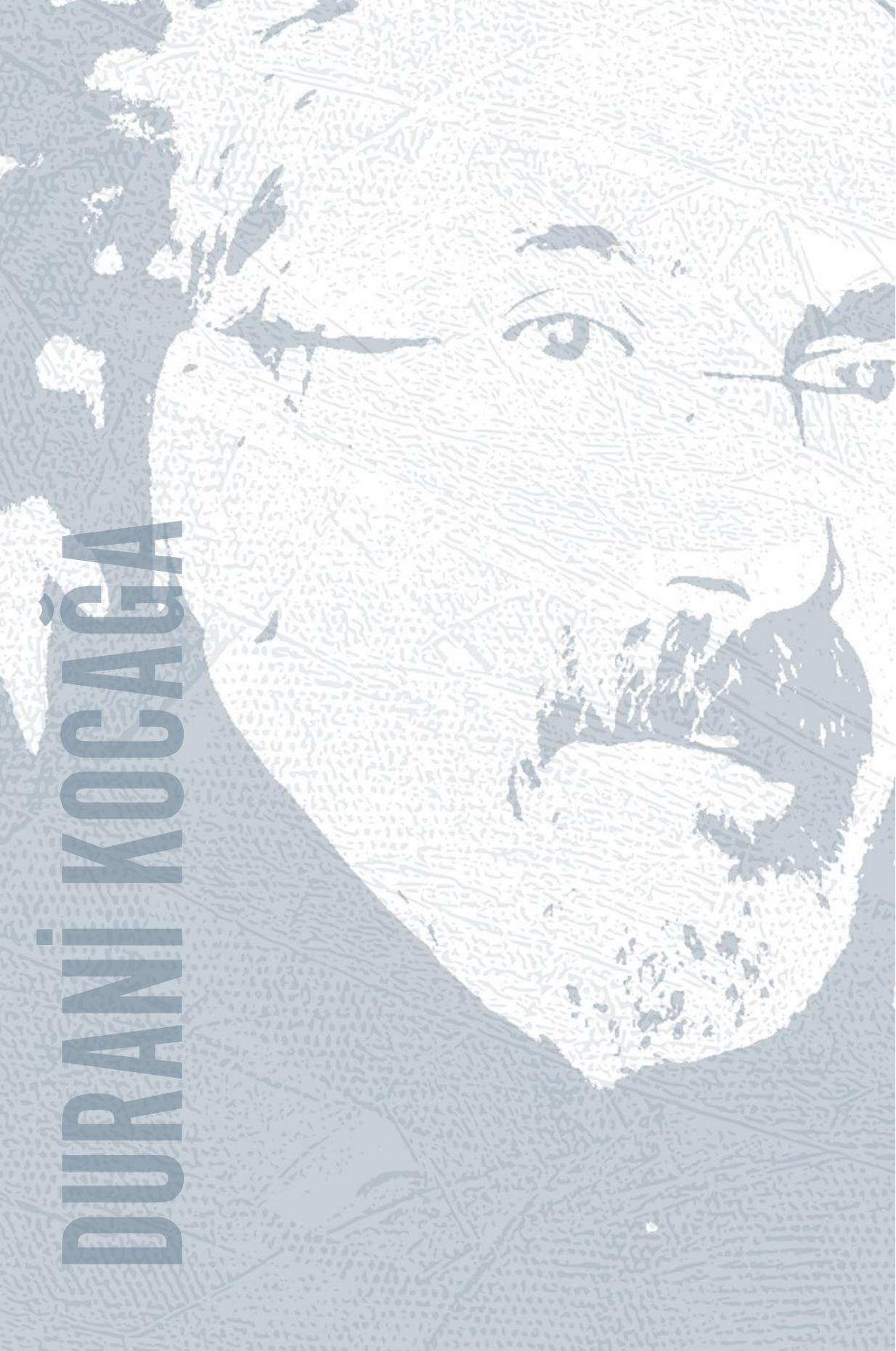
KOŞMA

Kalktı, göç eyledi Avşar elleri
Ağır ağır giden eller bizimdir
Arap atlar yakın eyler ırağı
Yüce dağdan aşan yollar bizimdir

Belimizde kılıcımız kirmanî
Taşı deler mızrağımın temreni
Hakkımızda devlet etmiş fermanı
Ferman padişahın dağlar bizimdir

Dadaloğlu'm yarın kavga kurulur
Öter tüfek davlumbazlar vurulur
Nice koç yiğitler yere serilir
Ölen ölür, kalan sağlar bizimdir.

DURANI KOČAČA

DURANI KOCAĞA

(d.1962 -)

Durani Kocağa, 1962 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesi, Arıtış kasabasında doğdu. İlk ve ortaokulu Arıtış'ta, liseyi Afşin ve Samandağ Liselerinde okudu. 12 Eylül Darbesi nedeniyle eğitim sürecine ara vererek çalışma yaşamına başladı. Şiirlerinde Yunus Emre, Karacaoğlan, Köroğlu, Dadaloğlu, Pir Sultan, Âşık Veysel, Hayati Vasfi Taşyürek, Mahsuni Şerif, Abdurrahim Karakoç, Ahmet Arif ve Nazım Hikmet gibi isimlerin etkisi vardır. Bazı şiirleri radyo programlarında seslendirildi ve birçok antolojide yayımlandı. Bazı şiirleri ise ses sanatçıları tarafından türkü olarak bestelendi.

Durani Kocağa, 2013 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

Devlet memuru olarak başladığı kamu görevi sırasında kamu yönetimi okudu ve hâlen kamu personeli olarak görev yapmaktadır. Tekirdağ, İstanbul, İzmit, İzmir, Kırklareli ve Edirne de yapılan kültürel faaliyetlere konuk olarak katılmanın yanında Tekirdağ Şairler ve Yazarlar Derneğinin başkanlığını yürütmektedir.

MENEKŞE DARGINDIR

Özlemim sılaya söyleme dilim
Sessizlik sarınca ne olur halım
Döküldü yaprağım kırılır dalmım
Ayrılık bağrıma kor deli gönül

Yine elim bağlı durdum darına
Külfeti mihneti koyma yarına
Kalır son baharın yaz kenarına
Bozular bağları bor deli gönül

258

Sarardı solacak hüznü resim
Bütün şarkılarda inliyor sesim
Bir sana ermedi durur nefesim
Umudu rüzgâra sor deli gönül

Sürüden ayrılan keklğim ferik
Menekşe dargındır laleler kırık
İçimde canlanan mısradan lirik
Dağların özlemi zor deli gönül

Bağrımda kederin seni özlerim
Kaybolur yolunda ayak izlerim
Yaş doluyor yine kara gözlerim
Neler gelir başa gör deli gönül

Can *Durani* sanma emanet bizde
Yaktın ciğerimi korlanan közde
Ermedin sevgiye verdiğin sözde
Akıl verip biraz yor deli gönül

İNER YÜREĞİME İNER BİR TANEM

Bakışın kıyamet gözlerin alev
Fener yüreğime fener bir tanem
Seni sevmek gibi asil bir görev
Hüner yüreğime hüner bir tanem

259

Dünyaya bedeldir zülfünün teli
Elimde dolanır pamuktan eli
Vuruyor gönlüme can seher yeli
Siner yüreğime siner bir tanem

Dilin mücevherdir dudağın takı
Sensiz bu dünyanın çekilmez yükü
Özlemin sarınca sevdanın oku
Döner yüreğime döner bir tanem

Ellerin yanında görürsem seni
Neylerim imanı neylerim dini
Hâl bilmez zalime kul etme beni
İner yüreğime iner bir tanem

Durani gönlümü görünce şaşkın
Yürür ince ince gözüme taşkın
Dağ oldu dertlerim başımdan aşkın
Biner yüreğime biner bir tanem

DURDU KISACIK

DURDU KISACIK
(d.1928 -)

Durdu Kısacık, 1928 yılında Kahramanmaraş'ın Bulanık köyünde fakir bir ailenin çocuğu olarak doğdu. İmkânsızlıklardan dolayı okula gidemedi. Gençlik yıllarında rençperlik ve çobanlık yaptı. Vatani görevini tamamlayıp döndükten sonra evlendi. Köyünde rençperlik yaparak hayatını devam ettirdi. 1956 yılında Maraş'ta bir fabrikada bekçiliğe başladı. Ailesi ile birlikte şehre taşındı. Araştırmayı ve kendini geliştirmeyi seven şair kendi kendine daktiloyu öğrendi ve bu sayede odacılığa yükseldi. Şiirlerini de daktilo ile yazmaya başladı. Otuz yıllık çalışma hayatından sonra emekli oldu. Emeklilikten sonra bir süre de esnafılık yaptı. Daha sonra kendisini şiire verdi.

Durdu Kısacık'ın şiirlerinde tarlasıyla, koyunu-kuzusuyla, dağı, deresi ile, çobanı, çiftçisi ile kırsal yerleşim yerlerine ait canlı yaşam tabloları görülmektedir. Gariplik, talihsizlik, yalnızlık, aşk, gurbet, doğa gibi bireysel konuları ve yer yer de toplumda görüldüğü aksaklıkları ele alan şair yaşadığı yöreyi olumsuz etkileyen olaylar üzerine ağıtlar yakmakta da başarılıdır. Genellikle dörtlüklerle ve 11'li heceyle yazan şair, bent bölümü üç mısradan, kavuştak bölümü de iki mısradan oluşan türkü formunda da pek çok şiir kaleme aldı. Şiirlerinde “Şair Durdu” veya “Âşık Durdu” mahlasını kullandı.

Durdu Kısacık'ın şiirlerinin bir kısmı araştırmacı/yazar Yaşar Alparslan tarafından “Kader Kurbanı” adlı kitapta yayımlandı.

DOĞRU

262

Ekin ekim biçemedim
Köprü kurdum geçemedim
Çeşme yaptım içemedim
Aktı gitti göle doğru.

Düşmanıma sövemedim
Güzel gördüm övemedim
Harmanımı dövemedim
Uçtu gitti sele doğru.

Yağmur yağdı yer yarıldı
Kimler kimlere sarıldı
Leyla Mecnun'a darıldı
Çekti gitti çöle doğru.

Fidan diktim bitme bilmez
Horoz aldım ötme bilmez
Çoban tuttum gütmeye bilmez
Vardı gitti bele doğru.

Şair Durdu dünya döner
Yurt kurulur yurtlar söner
Ben inerim yavrum biner
Yönün döner yele doğru.

DAĞA GİDELİM

Yükseklere yağar lapa lapa kar
Geçemez üstünden insanlar naçar
Kar erir ardından kardelen açar
Yürü ayaklarım dağa gidelim.

Dağın etekleri kâmilen ağaç
Nefes al içinde ruhuna ilaç
Dağların tepesi her zaman yamaç
Yürü ayaklarım dağa gidelim.

Dağların içleri karanlık dere
Gider gider ancak varır bir yere
Dağlarda otlaklar yarar göçere
Yürü ayaklarım dağa gidelim.

Dağların yücresi sanki kaladır
Buluda bürünür rengi aladır
Dağlar yurdumuzdur, şehir sıladır
Yürü ayaklarım dağa gidelim.

Şair Durdu der ki dağlarda hürüm
Sürûr neşe geçer anım ömürüm
Üstünden inenler olur kötürüm
Yürü ayaklarım dağa gidelim.

DURDU MEHMET YOKSUL

DURDU MEHMET YOKSUL (ÂŞIK MAHFUZÎ) (d.1923 - ö.2012)

Durdu Mehmet Yoksul, 1923 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra eğitimine devam edemedi. Ailesine katkıda bulunmak için köşker çıraklığı, kilimci çıraklığı gibi çeşitli işlerde çalıştı. Sonradan iyi bir kilim ustası oldu. Orman muhafaza memuru ve belediyede işçi olarak çalıştı ve emekli oldu.

Genç yaşta halk şiirine ilgi duyan ve Karacaoğlan'ın bütün şiirlerini ezberleyen şairin şiir yazmaya başlaması, 15-16 yaşlarında gördüğü bir rüya sayesinde olur. O rüyada kendisine Hak'tan şairlik verilir.

Bütün şiirlerini hece vezniyle ve koşma biçiminde yazan Durdu Yoksul, hikâyeci ve şair Şevket Bulut'un yönlendirmesiyle, Kilis'te çıkan Hududeli ve Kent gazetelerinde çağdaş halk ozanlarıyla atışmalara katıldı. Hasan Şahmaranoğlu, Şevket Bulut, Mustafa Zülkadiroğlu gibi şairlerle atışmalar yaptı.

Şiirlerinde "Yoksul" veya "Mahfuzî" mahlaslarını kullanan şairin halk şiiri tarzında yazmış olduğu şiirleri Kahramanmaraş'ın ve Kilis'in yerel gazetelerinde yayımlandı. Şiirlerinde; yaşadığı dönemin çarpıklıklarından şikâyet, din, aşk, güzellik övgüsü ve hasretlik temalarını işledi.

Durdu Mehmet Yoksul'a Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede kendisine "halk şairi" ünvanı verildi.

Hayatı ve şiirleri, Yaşar Alparslan ve Serdar Yakar tarafından *Âşık Durdu Mehmet Yoksul (Âşık Mahfuzî) Hayatı ve Şiirleri* adıyla kitaplaştırıldı.

ETMEN Mİ GÜZEL

Yeşil gözlüm ben bu dertle ölürsem
Acıyıp merhamet etmen mi güzel
Nere gitsen peşin sıra meleşem
Sen çoban ben koyun; gütmen mi güzel?

Biliyorum ben bu dertle no'lucum
Diler isen sana köle olucum
Genç yaşımda ahu vahla ölücüm
Canımı kendime satman mı güzel?

266

İşte boyun uzatıyom ipine
Başımı taş diye koydur yapına
Aylıksız, yıllıksız uzal kapına
Yalvarsam yakarsam tutman mı güzel?

Yıllarca peşinden ağlayıp koşsam
Aç susuz perişan dağları aşsam
Hicranla inleyip yatağa düşsem
Yarama biraz em katman mı güzel?

Güzelliğin şanı insaf bilmen mi?
Bu dertlinin gözyaşımı silmen mi?
Son nefeste başucuma gelmen mi?
Ayrılık balından tatman mı güzel?

Bu dertli *Yoksul*'un acıklı hâli
Ölüyor aşkım sana vebali
Mezarım başında bülbül misali
Konup baş taşıma ötmen mi güzel?

AH TÜRKAN ŞORAY İNAN Kİ

Ah Türkan inan ki şu yan bakışın
Tavsife karşılık dilde bulunmaz
Hoplayıp zıplayıp nazla sekişin
Nehirde ırmakta selde bulunmaz

Ne tatlı halk etmiş seni Yaradan
Hasretlik bağıny kaldır aradan
Lutfeyle bir selam yolla oradan
O cilve sazımda, telde bulunmaz.

Seni bir görenin ömrü sökülür
Sevdana düşenin beli bükülür
Söylerken ağzından kaymak dökülür
Lezzeti şekerde, balda bulunmaz.

Seni çok severim gözüm gibisin
Canımsın, ruhumsun, özüm gibisin
Yanağı dumanlı üzüm gibisin
Bir eşin melekde kulda bulunmaz.

Aşkınla eserim yel ettin beni
Bağladın gönlümü kul ettin beni
Ey Leyla Mecnun'um del'ettin beni
Menendin sahrada çölde bulunmaz.

Der *Yöksul* aradım hep çevre yanı
Bu yolda çok yordum dertli tabanı
Edirne'den tut da dolandım Van'ı
Benzerin köy kaza ilde bulunmaz.

EMRİ KARAKUŞ,

EMRİ KARAKUŞ (GULFANI)

(d.1962 -)

269

Asıl adı Emri Karakuş olan Gulfani, 1962 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Ördek Köyü'nde doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra öğrenimine devam etmedi. Çalışmak için genç yaşta gurbete gitti. Çeşitli işlerde çalıştı.

Çocuk yaşlarında yöredeki ozanlardan etkilenerek şiire ve saza ilgi duymaya başladı. Ozanların bulunduğu ortamlarda şiir yeteneğini geliştirdi. Âşık Bazo Mehmet (Mehmet Ayar) tarafından kendisine “Gulfani” mahlası verildi ve şair şiirlerinde bu mahlası kullandı. Kayseri’de yaşamakta olan şair yalnızca şiir ve müzikle uğraşmaktadır.

Şiirlerini hem söyleyip hem de besteleyen Gulfani'nin bestelenen türküleri çeşitli sanatçılar tarafından seslendirildi. Yerel ve ulusal televizyon programlarına katılarak çalıp söyledi. Kültür Bakanlığından “mahallî sanatçı” ünvanı aldı.

Âşık Gulfani'nin *Bizim Ezgilerimiz*, *Naz Etmeden Gel*, *Bizim Eller*, *Gurbet*, *Nereye*, *Gönül Dağım* ve *Vay Gönül* adlarında yedi adet albüm çalışması oldu.

YÂRİN ELİNDEN

Yağdım yağmur gibi görsünler diye
Sel gibi taşıdığım yârin elinden
Hamayla taş ile vursunlar diye
Sinemi açtığım yârin elinden

Bazen acı sazак esiyor yeller
Ne çare derdimi anlamaz kullar
Dar geldi ovalar hemi düz yollar
Dağları aştuğım yârin elinden

Virane bağımda baykuş ötüp de
Ne'm kalacak bu dünyada satıp da
Gulfani gurbeti mekân tutup da
Biçare düştüğüm yârin elinden

VAY GÖNÜL

Niçin yokuşa sürersin atını
Hiçbir söz anlamaz oldun vay gönül
Bilemedin gramını tartını
Niye boş hayale daldın vay gönül

Tükettin şu ömrüm ile özümü
Görür idim görmez ettin gözümü
Bir gün olsun dinlemedin sözümü
Beladan belaya saldın vay gönül

Kahpe felek koydun beni hep darda
Sanki zemheriye döndüm baharda
Gulfani'yim kaldım elden kenarda
En son, dediğime geldin vay gönül.

ERDOĞAN BAŞBÜYÜK

ERDOĞAN BAŞIBÜYÜK (OZAN DİYARİ) (d.1959 -)

273

Erdoğan Başibüyük, Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Cambaz köyü Güzelbeyli mezrasında doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Maddi imkânsızlık nedeniyle eğitimi devam edemedi. İnşaat işçiliği yaptı. Sosyal Sigortalar Kurumundan emekli oldu.

Bağlama çalmaya ve şiir söylemeye ilkokul yıllarında başladı. Şiirlerinde “Ozan Diyarı” mahlasını kullandı. Saza ve söze hakimiyeti yüksek bir şair olan Ozan Diyarı, pek çok televizyon programına katılarak sanatını icra etti.

Erdoğan Başibüyük, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

YOKSULLUK

Bilemem, adresimi nereden aldın
Bir sabah kapımı çaldı yoksulluk
Dedim kardeş yanlış yere gelmişsin
Açınca kapıyı daldı yoksulluk

O gün bu gün hep peşimde dolaştı
Ne yaptımsa hemen geldi karıştı
En sonunda emeline ulaştı
Benim ile aynı oldu yoksulluk

Bir de başka yolu deneyim dedim
Vardı ödenmeyen borcum senedim
Bir zengine versem sevinecektim
Gitmedi başımdan kaldı yoksulluk

Diyari'yim ben de buna alıştım
Kurtulmaya otuz yıldır çalıştım
Köşe bucak kaçtım gurbet dolaştım
İzim sürdü yine geldi yoksulluk

BİZİM ELİ GÖRDÜNÜZ MÜ

275

Bizim eli gördünüz mü
Hallerini sordunuz mu?
Kıvrım kıvrım yollarından
Andırın'a vardınız mı?

Baharınan şenleniyor
Tırşik ile ünleniyor
Yorgun olan dinleniyor
Andırın'a geldiniz mi?

Muhteşem Azgıt Kalesi
Çığışar'da kiraz yaylası
Oksijen dolu havası
Andırın'a geldiniz mi?

Diyari'm gider hoşuna
Değmeden altmış yaşına
Çıkak dağların başına
Andırın'a geldiniz mi?

EROL BOYUNDURUK

EROL BOYUNDURUK (GİRYANÎ)

(d.1963 -)

217

Erol Boyunduruk, 1963'te Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Bakraç (Arıstıl) köyünde doğdu. Çocukluk ve gençlik yılları yoksulluk içinde geçti. İlkokulu köyünde okudu. Şairliğe de ilkokul yıllarında çevresindeki şairlerden etkilenerek başladı. 1985 yılından itibaren Afşin Elbistan Termik Santralinde işçi olarak çalıştı.

Şiirleri yerel gazete, dergi, antoloji ve internet sitelerinde yayımlandı. Çevredeki âşıklarla atışmalara katıldı. Atışma türündeki şiirlerinden bir kısmı Arif Bilgin tarafından yayımlanan *Namluya Şiir Sürdüler Atışma* ve Mehmet Gözükara tarafından yayımlanan *Söz Kuşandı Şairler Külçtan Keskin* adlı kitaplarda yayımlandı.

Erol Boyunduruk, şiirlerinde “Giryanî” mahlasını kullandı. Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede kendisine “halk ozanı/âşık” ünvanı verildi.

LEYLA

278

Sicim et zülfünü dola boynuma,
İstiyorsan beni as Leyla Leyla.
Yeni düştüm ben bu aşkın koynuna,
Sevda rüzgârımsın es Leyla Leyla.

Baktım tebessümle ne hoş gülüyor,
Bazen açılıyor, bazen soluyor.
Gördüm güzellerin şahı geliyor,
Sordum/soruşturdum has Leyla Leyla.

Yüreğim eziktir kan ağlar içim,
Söyle nazlım nedir bileyim suçum?
Bağlandım kapına kurbanlık koçum;
Helal olsun başım kes Leyla Leyla.

Yakından görünce bana göz eder,
Bakışları yüreğimi köz eder.
Bazen sitem eder, bazen naz eder;
Sana olmadım ki küs Leyla Leyla.

Fırtınalı başım çilem bitmiyor,
Bu sevda bahtıma düştü gitmiyor.
Erol Giryani'yim gücüm yetmiyor;
Kaldırdım elimi pes Leyla Leyla.

VASIYETİMDİR

Heybetine, duruşuna hastayım,
Dostlarım derdimi yazın dağlara.
Hasret çekiyorum her gün yastayım,
Gizli sırlarımı çözün dağlara.

279

Gözlerimde boncuk boncuk yaşınan,
Dolaşırım bir belalı başınan.
Şu gövdemi baltayınan, taşınan,
Parça parça edip dizin dağlara.

Varsın ardıç kuşu habercim olsun,
Kayıp cesedimi avcılar bulsun.
Yalçın kayalarda hatıram kalsın,
Ressamlar resmimi çizin dağlara.

Yiğitler yatağı, garipler yurdu,
Sana vasıl olan murada erdi.
Eğer saklamazsa mertoglu merdi,
Aslanlar, kükreyip kızın dağlara.

Bu dert beni çok perişan edecek,
Peşim sıra gölge gibi güdecek.
Giryani'm gözlerim açık gidecek,
Çobanlar kabrimi kazın dağlara.

ESHABİL KARADEMİR

ESHABİL KARADEMİR (KARAOZAN) (d.1947 -)

Eshabil Karademir, 1947 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. İlkokulu İnönü İlkokulunda bitirdi. Babasının esnaf olması ve oğlunun da esnaf olmasını istemesi nedeniyle Kahramanmaraş Ortaokulundan ayrılmak zorunda kaldı. İrticalen şiir söyleyebilen annesi Hacer Hanım'ın etkisiyle şiire başladı ve âşıklık geleneğine yöneldi. Küçük yaşta saz çalmaya ve şiir söylemeye başladı.

Askerliğini yaptıktan sonra 1971 yılında yerel gazetelerde muhabir olarak çalışmaya başladı. Gazetelerde ve yerel TV'de haber müdürlüğü ve bir dönem Kahramanmaraş Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı yaptı.

1971 yılında Kahramanmaraş ve Kilisli Âşıkları Neşriyat Müdürlüğünü yaptığı Kahramankent gazetesinde yayımladığı şiirlerle atışma geleneğini sürdürdü. 15 âşığın katıldığı bu atışma tam altı ay sürdü. Bu dönemde Bahaettin Karakoç, Hayati Vasfi Taşyürek ve Şevket Bulut'la tanıştı. Uzun süre bu şairlerin sohbetlerine katılarak kendi ifadesiyle “gönül tasını doldurdu.”. Daha sonra ünlü şair Hayati Vasfi Taşyürek'e uzun yıllar çıraklık ederek ondan icazet aldı. İstanbul'da Âşık Akif Timurhan Zevraki ile tanıştı ve ondan 3 yıl ders aldı. Başta Konya ve Kars Âşıklar Bayramı olmak üzere yöredeki birçok etkinliklere katılarak âşıklık geleneğinde Kahramanmaraş'ı temsil etti ve birçok ödül aldı.

Karaozan şiirlerinde aşk, vatan ve millet sevgisi, sosyal hayattaki bozukluklar gibi konuları işledi. Bazı şiirlerinde cinasları başarıyla kullandı. Şiir sanatının sınırları içinde taşlamalar yaptı.

Şiirleri Doğuş, Kahramankent, Aksu gibi yerel gazetelerde; Hisar, Alkış, Usare, Mevsimler gibi edebiyat dergilerinde ve antolojilerde yayımlandı. Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğinin kurucu başkanlığını yaptı.

Basın ve ozanlık hayatını internet ortamında köşe yazıları ve şiirler yazarak sürdürdü ve uzun yıllar Kahramanmaraş Valiliğinde İnsan Hakları Komisyonu üyeliği yaptı.

Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı verildi.

VASITADIR

283

Gönül yâr adını söyler
Diller birer vasıtaadır
Bülbül Habib'in zikreyle
Güller birer vasıtaadır

Kök toprakta tespih çeker
Dallar gıyam, rükû eyler
Yaprak ığralanır hu der
Yeller birer vasıtaadır

Ne hikmetler var bedende
Hakk'ın nuru sende bende
Kul Rabb'e dua edende
Eller birer vasıtaadır

Ey aşksızlar, ey üryanlar
Kar'ozan'ı sınayanlar
Şu sazımı kınayanlar
Teller birer vasıtaadır

ÇÖZÜLMÜYOR Kİ

284

Soyha çıhasıca gara gaderim
Bana deri olmuş yüzülmüyor ki
Ayrımı açmayan şernaz gaderim
Şemreye uğrayıp büzülmüyor ki

Bu leymunî huylu çarhıd gapılı
Otuz üç senedir bana dapılı
Kestepor duruşlu, giynik yapılı
Uzanıp arlanıp üzülmüyor ki

Çok intizar eddim dudduramadım
Yakamı elinden pıddıramadım
Cemakana koydum saddıramadım
İpe sapa gelip düzülmüyor ki

Bir çintik biticik yüzüme gülmez
Uğundurur ama amanı bilmez
Gıran giresice hasd'olup ölmez
Teneşire yatıp süzülmüyor ki

Kul Karaozan'ı terk edesice
Bedeninin suyu çekilesice
Gözünün elifi dökülesice
Körtüğüm olmuş da çözülmüyor ki

İKİNDİ ZAMANI

Vakit nasıl gelip geçmiş
Zaman ikindi zamanı
Ömür bir uykuluk düşmüş
Zaman ikindi zamanı

Çok yaşadım az yaşadım
İlkbahar, kış, yaz yaşadım
Eğri değil, düz yaşadım
Zaman ikindi zamanı

Paylaştım ekmek aşımı
Eğmedim kula başımı
Doldurdum altmış yaşımı
Zaman ikindi zamanı

Bitince kulun nefesi
Bamboş kalır can kafesi
Okunur Yasin suresi
Zaman ikindi zamanı

Kapanır ömür perdesi
Bir ayrılık veda sesi
Ruhumda dostun busesi
Zaman ikindi zamanı

EYÜP ŞAHAN

EYÜP ŞAHAN

(d.1950 - ö.2020)

Eyüp Şahan, 1950 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Çobanbeyli beldesinde doğdu. İlk ve ortaokulu Afşin'de, liseyi Artvin'de bitirdi. 1970 yılında Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünde işe başladı. İç hizmet kurslarına katılarak metal madenler ve sondaj elemanı olarak görev yaptı. Bu kurumda işçi sendikasına yönetici seçilerek sendikacılık yaptı. Görevi gereği Yurdun her tarafını dolaşan şairimiz yöre kültürlerini yakından tanıma fırsatı buldu. Çeşitli statülerde çalıştı. Ocak 1996 yılında emekli oldu.

İlk şiirini 1966 yılında yazmasına rağmen şiirlerini 2007 yılından itibaren yayımlatmaya başladı.

Eyüp Şahan, kalem halk şairidir. Şiirlerinde “Eyüp” mahlasını kullandı. Şiirlerini halk şiiri formunda yazan, çeşitli şiir yarışmalarında dereceler alan, şiirlerinde oldukça sade ve zengin bir halk Türkçesi kullanan Eyüp Şahan, şiirlerini genellikle hecenin 11'li ölçüsüyle yazdı. Az sayıdaki şiirleri de 8'li heceyle yazılmıştır. Şiirlerinde aşk, ayrılık, gurbet, talihten şikâyet, memleket sevgisi, doğa, adaletsizlikten yakınma, vatan ve millet konularını işledi.

Eyüp Şahan'a Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taisiycularının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı verildi.

Eyüp Şahan'ın *Bir Dilek Tuttum, Ağla Be Dayı, Bir Yalnız Çınar, Aşkın Badesi, Bir Sazın Telinde Gönül, Bir Gönül Hikâyesi* adlı yayımlanmış şiirler kitapları vardır.

Eyüp Şahan, 26 Aralık 2020 tarihinde Ankara'da vefat etti.

SÖZE DİKKAT ET

288

Bazen bal damlatır bazen de zehir,
Ağzından çıkarken söze dikkat et.
Bazen gülümsetir bazen de kahır,
Söylerken baktığın yüze dikkat et.

Tatlı söylediğin can katar cana,
Ninniyle uyurdun söylerken ana
Gönüller okşayan sözlerden yana,
Sevgiler bağlanır öze dikkat et.

İlim meclisinde hisse alırsın,
Güzel sözü ancak dostta bulursun
Kem sözler söyleme yalnız kalırsın,
Konuşan dildeki yoza dikkat et.

Erbabından olan gönüller yakar,
Sözden anlayanlar manaya bakar,
Nice sözler vardır özlere akar,
Duyduğun sözlerde hazza dikkat et.

Çok sözler yalansız olmaz denilir,
Söylenen sözlerin azı bilinir,
Eyüp doğru yola özle gelinir,
Sözün bıraktığı ize dikkat et.

YİNE BAHAR GELDİ – 1

Yine bahar geldi eritti karı
 Çaylar boz bulanık delirir şimdi
 Çiçekler dallarda al, yeşil, sarı
 Dağlar al rengini sarılır şimdi.

Pare pare duman karlar alaca
 Dorukta yer tuttu geyik karaca
 Dinmedi rüzgârlar eser delice
 Dağılan bulutlar görülür şimdi.

Dağlardan bakınca düze engine
 Arılar bal için girer cengine
 Can bulur ormanlar döner rengine
 Sırtımız çamlara verilir şimdi.

Çaylarda sulanır keklük kuşları
 Canlara devadır yayla başları
 Getirir gençliği döner yaşları
 Bastonlar atılır kırılık şimdi.

Şırl şırl gider karların suyu
 Göçmen kuşlar döner görülür huyu
 Cıvıldaşır dalga kurarlar toyu
 Coşkusu içimde derilir şimdi.

Kıvrılır nehirler coşkundur çayı
 Ne güzel kavisli çiziyor yayı
 Atlar dizginlenir peşinde taya
Eyüp yaylalara serilir şimdi.

FAZLI AYAR

FAZLI AYAR (ÂŞIK FAZLI)

(d.1947 -)

291

Fazlı Ayar, 1947 yılında Kahramanmaraş'ın Göksun ilçesi Kanlıkavak köyünde doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra köyünde çiftçilik, bağ bahçe işleri ve arıcılıkla uğraştı. Şair olan kardeşleri Mehmet Ayar ve Musa Ayar'ın da etkisiyle küçük yaşlarda şiir yazmaya ve saz çalmaya başladı. Şiirleri dergi, gazete ve antolojilerde yayımlandı. Yerel ve ulusal kanallarda programlara katıldı. Ünlü halk ozanlarıyla atışmalara katıldı.

Şiirlerinin bir kısmını *Hasretim Dağlar* (2019) adlı kitapta yayımladı. Kitabın ismiyle ilgili olarak şu açıklamayı yaptı: “Çocukken çobanlık yaptım. Koyunlarımızı güttüm. Dağlarda kendi kendime türküler söyledim. Dağlarla ne kadar da iç içe olsam da yine de hep hasret kaldım. Dağlara doyum olmuyor. Şiirlerimi hep dağlarda yazdım. Sazımın teline dağlarda vurdum. Onun için kitabımın adını *Hasretim Dağlar* koydum.”

Şiirlerinde memleket sevgisi, aşk, doğa, din konularını işleyen ve şiirlerinde “Âşık Fazlı” mahlasını kullanan ozan Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği üyesidir.

GÖÇER GİDERSİN

Yaşın otuz oldu divane gönlüm
Artık bundan sonra geçer gidersin
İsterim ki olsun yüz sene ömrün
Daha çok gözyaşı saçar gidersin.

Felek bana verdiklerin çok gibi
Yoksulluk bağrımı deler ok gibi
Yaradan'ın bütçesinde yok gibi
Muhannete gönül açar gidersin

Ozan Fazlı der ki n'olacak halim
Kahırdan iş çıkmaz alışmış dilim
Bugün böyle yokluk yarın da ölüm
Kupkuru dünyadan göçer gidersin

ARILAR

Bir yanda iğnesi bir yanda balın
Dağlardan dağlara koşar arılar
Balını ben aldım ne olur halın
Bazen tereddüte düşer arılar.

Eyyüb'ün genini yemiyen arı
Kimseye sırrını demiyen arı
Yetmiş iki derdi komuyan arı
Kandığı çiçeği deşer arılar.

Her nereye gitse bulurlar yolun
Sırtında kanat var ayaklar yalın
Çiçeğin özünde görünce balın
Hemen tepesine üşer arılar.

İlkbahar gelince düzgün zamanı
Sonahar gelince üzgün zamanı
Oğul verir iken kızgın zamanı
O zaman sevinçten coşar arılar.

Âşık Fazlı'm arı verir poleni
Peteği işlerken yapar planı
Hiç duymadım arı sırrı bileni
Elli beş altmış gün yaşar arılar

FEYZULLAH İSPİR

FEYZULLAH İSPİR (OZAN İSPİR)

(d.1966 -)

295

Feyzullah İspir, 1966 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde doğdu. İlkokulu Kahramanmaraş'ta okudu. Maddi imkânsızlık nedeniyle eğitimine devam edemedi. Küçük yaşlarda âşıklığa merak sarıp saz çalmaya başladı. Geçimini inşaat işlerinde çalışarak kazandı.

2011 yılından itibaren Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğine üye oldu ve derneğin etkinliklerine katıldı. Öksüz Ozan'dan âşıklık geleneğinin gereklerini öğrendi. Şiir yazmayı ve kendi eserleriyle beste yapma ustalığını geliştirdi. Öksüz Ozan tarafından kendisine "Ozan İspir" mahlası verildi. Şiirlerinde ölüm, yalnızlık, aşk, özlem, ayrılık, yoksulluk, doğa gibi temaları işledi.

Ozan İspir, Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğinin yönetim kurulunda etkin olarak görev almaya devam etmektedir.

ÖLDÜKTEN SONRA

Neyleyim dünyada serveti malı
Hakk'ın huzuruna vardıktan sonra
İstersen fakir ol istersen zengin
Ahrette hesap verdikten sonra

Saçlarım ağardı döküldü yere
Gidiyorum gardaş göz göre göre
Böyle yaşamaya bulunmaz çare
Azrail karşımda durduktan sonra

Ozan İspir der ki çıkmaz avazım
Geçmez oldu galan dostuma nazım
Tadı kaçtı artık baharın yazın
Galan son güz ayı girdikten sonra

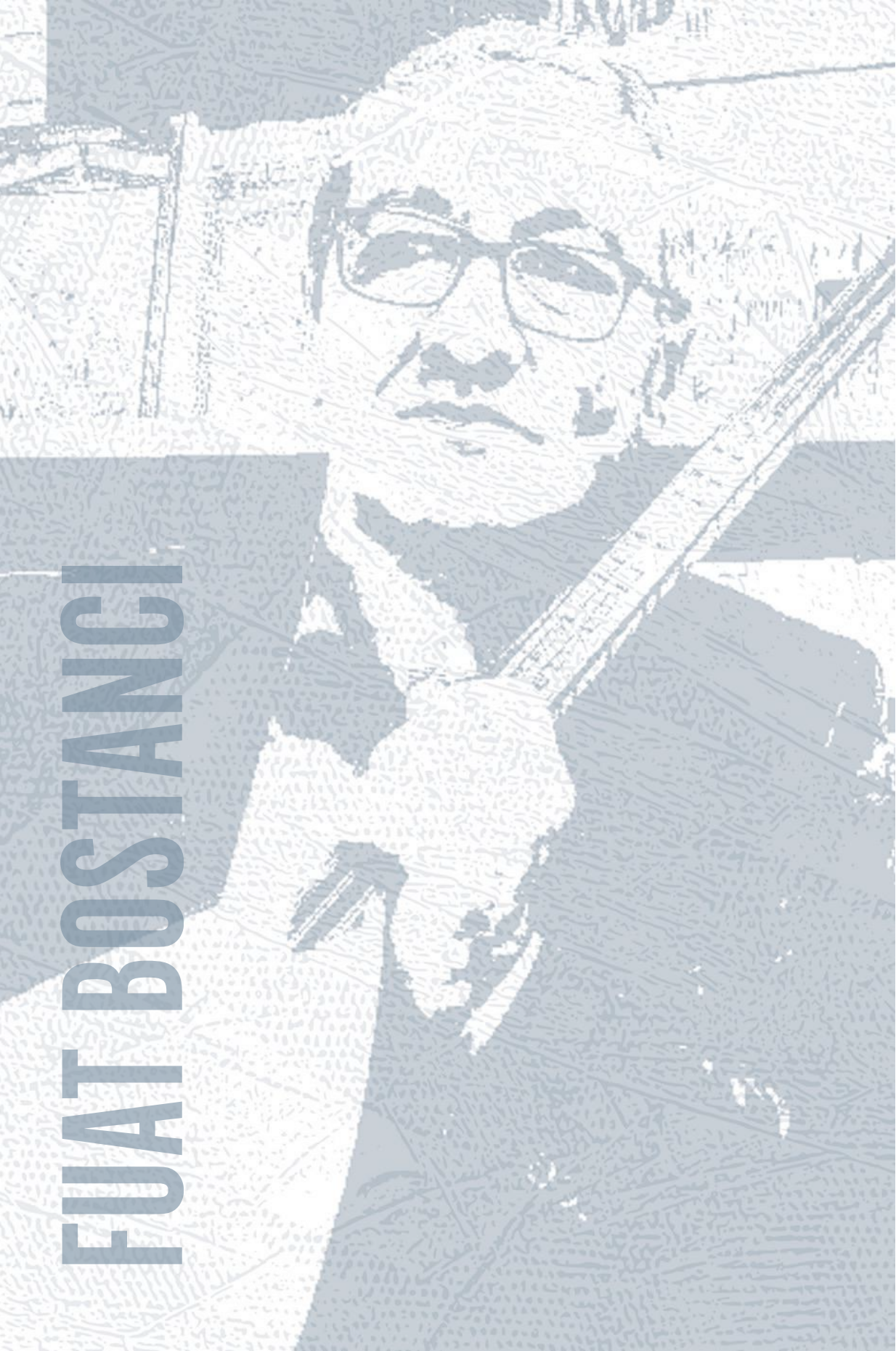
YALAN OLDU

Yâr senin aşkına düştüm
Hâlim yaman oldu şimdi
Aşılmaz engeller aştım
Başım duman oldu şimdi

Yıllar oldu sarmıyorum
Yanlarına varmıyorum
Sevdiğimi görmüyorum
Belki haber saldı şimdi

Derdine dert ekler mi ki
Gam yükünü yükler mi ki
İspir'imi bekler mi ki
Başkaları aldı şimdi

FUAT BOSTANGI

FUAT BOSTANCI (OZAN FUAT)

(d.1965 -)

299

Fuat Bostancı, 1965 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesi Taşburun (Ketizmen) Mahallesi'nde doğdu. İlk orta ve lise öğrenimini Elbistan'da tamamladı. Askerlik görevinden sonra Elbistan Şeker Fabrikasında, PTT'de ve Türk Telekomda teknik personel olarak görev yaptı ve emekli oldu.

Her Elbistanlı şair gibi şiire ilgisi küçük yaşlarda başladı. Ozanlık geleneğine lise yıllarında başladı. Saz çalıp türküler söyledi. Türkü ve şiir iklimine bu tarihler milat oldu. Çeşitli dergi ve gazetelerde şiirleri yayınlandı.

Şiirlerinde “Ozan Fuat” mahlasını kullandı. Ozanlık geleneğini yerel radyo ve televizyonlarda programlar yaparak sürdürdü. Şiir yarışmalarında dereceler aldı.

Ozan Fuat, şiirlerinin bir kısmını *Bağlamamın Yedi Teli* (2020) adlı kitabında yayımladı.

SULTANIM

Sen gidersen mevsim sene değişir
Ey'olmaz yaralar sine değişir
Zannetme düzelir yine değişir
Beni dertten derde atma sultanım.

Nefesindir bana hayat ilacım
Belli etmesem de sana muhtacım
Her hâlinle güzel başıma tacım
Bir derdime bin dert katma sultanım.

300

Gün oldu beraber ağladık güldük
Kuru ekmek soğan yarıya böldük
Mihir belirlendi bir karar aldık
Bensiz kara yere yatma sultanım.

Sendeki güzellik edep namus ar
Üç evlada ana bana oldun yâr
Bırakmazsın beni senin sözün var
Feleğin sözünü tutma sultanım

Bunu sana yazdım kahr eyleme
Şu fani dünyamı zehir eyleme
Kurur gözüm yaşı nehir eyleme
Her dem gül kaşını çatma sultanım.

Beni bırakmazsın iyi bilirim
Sen gidersen inan ben de gelirim
Fuat'ım der yaşar iken ölürüm
Seviyorsan beni satma sultanım.

DUY KARA GÖZLÜM

Kara göz dediğin, çok insanda var
Seninki bir başka, ey kara gözlüm
Bilmem kim kavrulur, kimleri yakar
Kadehsiz bir aşka, mey kara gözlüm

Bakışında edep, duruşunda ar
Süzülüştü bile, yâr bakışım yâr
Peşinden gidilir, hep diyar diyar
Gönlündeki köşke, koy kara gözlüm

Hilâli görürüm, gözüne baksam
Dünyamı ıstır, yüzüne baksam
Özüm kavruluyor, özüne baksam
Sende ölsem keşke, oy kara gözlüm

Konamadım senden, başka bir dala
Yüzümü sürerim, geçtiğin yola
Öfkeli sözlerin, benziyor bala
Sevmesen de meşke, say kara gözlüm

Kardelenden keskin, eğik sümbülden
Şiir türkü olur, düşmez hiç dilden
Kokusu gitmiyor, dokunan elden
Yanında gül solar, vay kara gözlüm

Ozan Fuat yazar, arif sayılmaz
Sevda olmaz gönül, zarif sayılmaz
Ne kadar övsem de, tarif sayılmaz
Sensizlik ölümdür, duy kara gözlüm

GAMZE GÖKÇEK

GAMZE GÖKÇEK

(d.1987 -)

303

Gamze Gökçek, Kahramanmaraş'ın Kürtül kasabasına bağlı Hacıdedeler köyünde doğdu. Küçük yaşta büyüklerinin anlattığı destanlar, yaktığı ağıtlar ve söylediği anlam yüklü halk türkülerinden etkilenerek sözlü edebiyata ilgi duymaya başladı. İlkokulu köyünde okudu.

İlkokul beşinci sınıftayken babasının hastalığının iyice ilerlemesi ve bunun sonucunda yaşadığı duygusal atmosferi şiire dökerek hafifletmeye çalıştı.

İlkokulu tamamladıktan sonra çalışma hayatına atıldığı için ortaokulu ve liseyi açıktan okudu. 2006 yılında basın sektöründe çalışmaya başladı. 2017 yılında Hasta ve Yaşlı Bakım Merkezinde görev yaptı. 2019 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyoloji Bölümünden mezun oldu.

Şiirleri çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan Gamze Gökçek'in *Yaşadıkça Son Damlalar* (2021) adlı yayımlanmış şiir kitabı bulunmaktadır.

AH KAHRAMANMARAŞ'IM

Koca yürekli Maraş'ım,
Kahraman toprağın, taşın,
Hangi nazara geldin de,
Zehroldu ekmeğın aşın.

Can bağımız demet demet,
Koptu, kopardı kıyamet!
Canlara yetişemedik,
Gayri Allah'a emanet.

İki yakan bir araya,
Gelir belki, gir sıraya,
Hangi ilaç deva olur,
Bu onulmayan yaraya.

Ah benim şiiirden kentim,
Sen beden, bense yürektim,
Kimler ah eyledi bize,
Parçalandık santim santim.

ÖĞRETMENİM

Kalbi iyilikle dolu,
Öğrettiği hayat yolu,
Sizin gibi gönlü bolu,
Zor bulunur öğretmenim.

Hayat derin bir kuyu,
Unutamam ömür boyu,
Gönlümde kazdığım kuyu,
Hayat dolu öğretmenim.

Ayrılmamız zor olacak,
Gönlüm hüznle dolacak,
Aradan yıllar geçse de!
Aklım: hep sizde kalacak.

GÜNDEŞLİOĞLU

GÜNDEŞLİOĞLU

(d.XVIII. yüzyıl sonu - ö.XIX. yüzyıl ortaları)

Halk şairi Gündeşlioğlu, XVII. yüzyılın sonları ve XIX. yüzyılın ortalarında Maraş'ta yaşamış güçlü bir âşıktır. Hayatı hakkında oluşan hikâye ve hikâyeye bağlı şiirlerin dışında hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Türkmenlerin Dulkadiroğulları boyunun Gündeş oymağından olup bu oymak XVII. yüzyıl sonlarında bir göçle Maraş'a gelmiştir.

Gündeşlioğlu, Maraş'ta kendi adıyla anılan köyü kurmuştur. Rivayete göre, çok zenginken servetini yitirip yollara düşer ve bir beldede, geleneğe göre, uçurulan kuşun başına konmasıyla ülkenin emiri seçilir. Kaybettiklerini yeniden kazanır.

TÜRKÜ

308

Evvel bahar yaz ayları gelince
İller göçüp göçüp gider yaylaya
Yiğidin sevdiği bile olunca
Dostun koca koca gider yaylaya.

Karşumuzda al saybanlı ordu var
Kelb rakibin yüreğinde derdi var
Bir yiğidin arkası da ardı var
Göğsün aç aça gider yaylaya.

Henüz bildim bu yerlerin havasını
Garip bülbül terk eylemiş yuvasın
Türkmen kızı katarlamış devesin
Sular geççe geççe gider yaylaya.

Yine dağlar başı duman üstüne
Deli gönül kaldı güman üstüne
Bir beğ oğlı çayır çimen üstüne
Dolu içe içe gider yaylaya.

Bir yiğit kim dolu içe pirinden
Duman eksik olmaz anın serinden
Gündeşoğlu yeni ayrılmış yârinden
Ağlar amma nâçâr gider yaylaya

KULAK VERDİM ÇAR KÖŞEYİ DİNLEDİM

Kulak verdim çar köşeyi dinledim
Ardım sıra gıybet eden çoğumuş.
Toplanmış dertliler derdini söyler
Sordum ki dertsiz bir kimse yoğumuş.

Başına bağlamış sırmalı poşu
Nedir bu feleğin ettiği işi
Tırnağın var ise başını kaşı
Kardaştan kardaşa fayda yoğumuş

Gündeşlioğlu der dünyaya gelmeden
Ben usandım el işine yelmeden
Gurbet ilde padişahlık sürmeden
İlimizde çoban olmak yeğimiş.

GÜZEL KÖŞE

GÜZEL KÖSE (ÂŞIK PERİŞAN) (d.1918 - ö.2000)

Asıl adı Güzel Köse olan Perişan Güzel, 1918 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Kaşanlı köyünde doğdu. Köyündeki ve yöredeki çoğu insan gibi, çocukluğu ve gençliği yoksulluk içinde geçti. Hayatının önemli bir bölümü köyde ve Maraş'ta geçti.

Güzel Köse, çocukluk yıllarından itibaren babasının da yardımıyla bağlama çalmayı öğrendi ve âşıklık-zâkirlik geleneğine adım attı Köylerine gelip giden âşıkları, zâkirleri dinleyerek ve onlarla vakit geçirerek âşıklık ve zâkirlik geleneğinin inceliklerini öğrendi ve kendini geliştirdi. Bu sayede kendi yöresinde birçok âşıkla, zâkirle tanışarak onlarla dostluk kurdu. Yöre âşıkları gibi, daha sonra âşık tarzında şiirler yazmaya başladı. Son yıllarını Gaziantep'te geçiren şair, rahatsızlanarak köyüne döndü ve 2000 yılında köyünde vefat etti.

Şiirlerinde «Perişan» mahlasını kullanan ve tasavvufi halk edebiyatına ait sembol ve remizleri ustaca kullanarak konu edinen şiirler söyleyen şair, halk şiiri formundaki şiirlerini kendine has özgün ezgilerle besteledi. Perişan Güzel'in bu eserleri Arif Sağ, Mahsun Kırmızıgül, Hüseyin Karakuş gibi saz ve ses sanatçıları tarafından icra edildi.

EŞİNDEN AYRILAN YARALI ÖRDEK

Eşinden ayrılan yaralı ördek
Öter garip garip göle çevrilir
Vefasız derdime olmadı ortak
Ağlarım gözyaşım sele çevrilir.

İnleyen bir ahı dağlar başında
Uyur yavrusunu görür düşünde
Pervaneler gibi aşk ateşinde
Kerem yanar Aslı küle çevrilir.

Eyüb'ün dertleri benimle bile
Duyanlara kolay gelir bu çile
Leyla sevdasına Mecnun'dur köle
Leyla'm diye diye çöle çevrilir.

312

Eyvah vefasına kul oldu gönül
Sitemkâr dilberden usandım hasıl
Şakır feryad eder zavallı bülbül
Gülü hârda görür, dala çevrilir.

Anlamaz rızayı sever nizayı
Mazlum gönüllere verir cezayı
Cengâver misali açar kazayı
Vasfi hâl konuşsam kala çevrilir.

Bir değirmen yaptım koydum taşını
Bent ile çevirdim gözüm yaşını
Denedim talihin müfsid işini
Ben sağa zorlarım sola çevrilir.

Perişan kulunum pek yaman halım
Cehalet şehrine uğradı yolum
Cevahir satarım bilmez tellalım
Nadanlar anlamaz pula çevrilir.

NAZ ETME SEVDİĞİM

313

Naz etme sevdiğim naz para etmez
Karardı bu sinem kömürdür kömür.
Eski muhabbetler aklımdan çıkmaz
Ağlarım gözyaşım yağmurdur yağmur.

Bahçıvan getirdim aşlatamadım
Tabipler getirdim uslatamadım
Yağmur oldum yağdım ıslatamadım
Yokladım gönlünü demirdir demir.

Bir fırtına koptu zemin sarsıldı
Bağlar harab oldu bahçeler soldu
Dostlar birleşmekten ümit kesildi
Dağlar baran, yollar çamurdur çamur.

Şikest-i ser kaldı talihsiz bülbül
Zulumette kaldı çıkarmadı yol
Perişan şah değil acizane kul
Şimdi işim gücüm sabırdır sabır.

HACI BEKTAŞ TAI

HACI BEKTAŞ TAT

(d.1959 -)

315

Hacı Bektaş Tat, 1959 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin İnci köyünde doğdu. Mesleklere olan ilgisi dolayısıyla başta inşaatçılık olmak üzere tamirhanecilik, elektrikçilik, su tesisatçılığı, hububatçılık, kepçe operatörlüğü gibi birçok meslekte çalıştı. Yurt dışına işçi olarak gitti.

Afşin Halk Ozanları Derneği üyesi olan Hacı Bektaş Tat, 2016 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

SİL GİTSİN

Ömrünün yarısı dolu geçtiyse
Beraber olduğun çile verdiyse
Seni anlamayıp benim dediye
Onu hayatından artık sil gitsin.

Sevgide saygıda kusur etmedim
Olgunca davranıp nefret etmedim
Boş bahane bulup ona çatmadım
Bilmediyse seni artık sil gitsin.

Kul kusur içinde hep dedim durdum
Yola gelir deyip kendimi yordum
Bazen gizli gizli ağlıyan oldum
Yatalak olmadan artık sil gitsin.

Hacı Bektaş sende günah kalmadı
Yıllarca dil döktüm yerin bulmadı
Güler yüze hasret kaldım bilmedi
Üçte dokuz deyip durdun sil gitsin

DAĞLARIN DİLİ YOK

Şu dağlara ne türküler yazılmış
Dili olsa konuşurlar bizimle
Dağ türküsü beynimize kazılmış
Gözü olsa gülüşürler bizimle.

Rüzgârın gücüyle dağlar iniler
Sarp kayalar geçit vermez bilinir
Gezersen dağları stres silinir
Dili olsa konuşurlar bizimle.

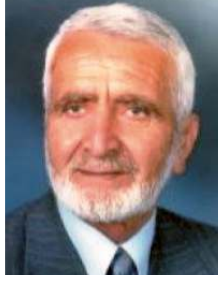
Mevkisi yüksektir hem de havalı
Kesik dağlar olmaz hepsi sıralı
Çok çobanlar gezdi çok da sevdalı
Dili olsa konuşurlar bizimle.

Mesken tutmuş bu dağları çobanlar
Dağa zarar vermez akli olanlar
Ses çıkmazsa her tarafı budarlar
Dili olsa konuşurlar bizimle.

Ben âşığım bu dağlara doğuşta
Hep gözüüm ıslanır dağa bakışta
Kin kibir bulunmaz *Hacı Bektaş*'ta
Nefes olsa konuşurlar bizimle.

HACI HASAN UĞUR

HACI HASAN UĞUR

(d.1928 - ö.2016)

Hacı Hasan Uğur, 1928 yılında Elbistan'ın Ambarcık köyünde doğdu. İlkokulu Elbistan'da, ortaokulu Malatya'da okudu. Geçimini çiftçilikle sağladı. 1995 yılında Kültür Bakanlığının düzenlemiş olduğu "Aile ve Toplum" konulu yarışmada Türkiye birincisi oldu.

Kalem halk şairi olan Hacı Hasan Uğur, irticalen şiir söyleme ve yöresindeki şairlerle atışma konusunda oldukça başarılıdır. Dörtlüklerle, 8'li, 11'li ve 14'lü heceyle yazdığı şiirlerinde başta vatan, millet, bayrak, memleket sevgisi, din konuları olmak üzere yaşadığı dönemin toplumsal sorunlarını ele aldı, çevresinde toplumu huzursuz eden tipleri ve durumları istihza ile eleştirdi.

Şiirleri başta Elbistan'ın Sesi olmak üzere birçok gazetede yayımlanan Hacı Hasan Uğur'un biyografisi ve şiirleri Elbistanlı Şairler Antolojisi, Kahramanmaraş Şairler Antolojisi, Karacaoğlan'dan Günümüze Kahramanmaraşlı Şairler ve Öncü Şairler adlı antolojilerde de yayımlandı.

Hacı Hasan Uğur'un, *Bir Sevda Saçtım Söğütlü'den* (1995), *Şardagından Bâd-ı Sabâ*, *Kervanda Zaman* (2005) ve *Çınarın Gölgesi* (2013) isimli yayınlanmış şiir kitapları vardır.

AŞKIN BİTTİĞİ YER – 1

Bunca yıldır eşim diye severdim
Sevgisin başından attı da gitti
Her gittiğim yerde onu överdim
Derdini derdime kattı da gitti.

Bunca çiçekleri hep bana verdi
Yükledi sırtıma olanca derdi
Bir mezarı benden ileri gördü
Bir avuç toprağa sattı da gitti.

Daha gökyüzünde yıldızlar varken
Sabah namazını kılardı erken
Şu sabah, şu öğle, ikinci derken
O bir güneş gibi battı da gitti.

320

Gel kulum diyerek gelmişti çağrı
Hakka kavuşunca kalmadı ağrı
Döndürdü yönünü kibleye doğru
Usulca toprağa yattı da gitti.

Acımadı yetmiş yıllık eşine
Dönüp de bakmadı gözüm yaşına
Aşkımız bağlandı mezar taşına
Bana edeceğin etti de gitti.

O anda yetiştim son nefesine
Eğilip de kulak verdim sesine
Çok bekletme beni gel dercesine
Elimin ucundan tuttu da gitti.

Osmanlı gelini, başı ağırdu
Kötü söze kulakları sağırdı
Uğur der ki çağıranı çağırdı
Ecel şerbetini yuttu da gitti.

GÖNÜL

Gönül havalandı yüksek uçmaya
En gönül diyom da endiremiyom
El ayak yetecek engin dallara
Kon gönül diyom da konduramıyom.

Aklım ermez şu feleğin işine
Malım deme toprağına taşına
Gel bu kadar düşme nefsin peşine
Diyom amma lakin kandıramıyom.

Ne vazgeçip ne de ikrar güdüyor
Bilmiyom cilve mi naz mı ediyor
Gitme dediklerim yere gidiyor
Kendi bildiğinden döndüremiyom.

Kanımlı kuruttu kalbim çürüdü
Aşk yoluna erim erim eridi
Ateşlendi alev aldı yürüdü
Atsam da ummana söndüremiyom.

Uğur'um da der ki vazgeçtim candan
Bırak şu yakamı ne isten benden
Bütün şikâyetim sendendir senden
Gözümün yaşını dindiremiyom.

HAGI MUSA TUNGER

HACI MUSA TUNCER
(OZAN AZABÎ)
 (d.1965 -)

Hacı Musa Tuncer, 1965 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Köleli köyünde doğdu. İlkokulu Köleli Köyü İlkokulunda bititirdikten sonra 1976 yılında ailesinin Osmaniye'ye göçmesiyle ortaokul ve liseyi Osmaniye'de tamamladı. Yükseköğrenimini Açık Öğretim Sosyal Bilimler Fakültesinde tamamladı. Askerlik görevinden sonra Balıkesir Polis Okulundan mezun oldu ve polis memuru olarak, emniyet teşkilatına katıldı. Yurdun çeşitli yerlerinde 30 yıla yakın görev yaptı ve 2019 yılında emekli oldu.

Dedesı, annesi, babası, teyzeleri ve dayıları da şiir yazıp söyleyen Hacı Musa Tuncer'in şiire ilgisi küçük yaşlarda başladı. Beş yüzün üzerinde şiirleri olan şairin şiirleri birçok gazete ve dergide yayımlandı.

Şiirlerinde "Azabî" mahlasını kullanan Hacı Musa Tuncer, şiirlerinde genellikle sosyal, hamasi konuları ve kırsal hayatı didaktik ve taşlama türünde dile getirdi. Mizahî yönü çok güçlü olan Ozan Azabî'nin mizah ve taşlama türündeki şiirleri başta Açikkara Dergisi olmak üzere birçok dergide yayımlanmaktadır.

ARAMA!

Biz içten yanarız, kalpten söyleriz
Bizim ağıtlarda nota arama!
Derd-i maişeti havâl eyleriz
Ondan daha evla rota arama!

324

Önlem almalıyız çile artmadan
Erdem kul olunmaz kusur örtmeden
Önce kendimizi ölçüp, tartmadan
İnsan-ı beşerde hata arama!

Acımız, sancımız, tasamız birken
İnsan, ar etmeli kusur ederken
Anlı şanlı, ulu, geçmişin varken
Gidip, ötelerde ata arama!

Kazançta kanaat, şükür yok ise
Doymazsın tüm nimet önüne inse
Küçücük hanende gönlün zenginse
Bu dünyada saray, şato arama!

Bastiğimiz yerler zulüm mayını
Gererken gevşettik okun yayını
Sataşan, hak eder, alır payını
Ozan Azabi'de kota arama!

ARKADAŞ

İşinde ehil ol, düşün, yap, üret
Daima yükselsin ivme arkadaş!
Kiminden dua al, kiminden ücret!
Sakin ol, sabır et, evme arkadaş!

Değer verdiklerin değerini bilsin
Sevecekse seni sen gibi sevsin
Övecekse seni başkası övsün
Sen kendi kendini övme arkadaş!

Ahlakın, saygının bozuldu geni
Eskinin yerini tutmuyor yeni
Sen sevsen de seni, pek sevmeyeni
Yüzüstü bırak git! Sevme arkadaş!

Betbahtlar girmesin sokak, caddene!
Açıktan kin gütmek kimin haddine?
Yedi sülalene, yedi ceddine
Ne sövdür, ne de sen, sövme arkadaş!

Yaşam, yol misali, hem dik, hem eniş
Karın var çok dardır karın var geniş
Namert karşısında dik dur, öz konuş!
Sözünü ağzında gevme arkadaş

Bu ülkem insanı olgun yaşında
Kimi ekmeğinde kimi aşında
Olduğun mevkîde, masa başında
Kimseyi başından savma arkadaş!

Azabî, gör, gözet, yetimi, dulu!
Devlet kesesinden harcama pulu
İhtiyaç sahibi yoksul bir kulu
Hor görüp kapından kovma arkadaş!

HACI YENER

HACI YENER (ÂŞIK YENER)

(d.1928 - ö.13.10.2009)

Asıl adı Hacı olan Âşık Yener, Afşin'in Tanır kasabasında doğdu. İlkokulu kendi köyünde okudu. Seyhan Düziçi Köy Enstitüsü'nde üç yıl öğretmenlik alanında eğitim gördükten sonra Hasanoğlan Köy Enstitüsü sağlık bölümüne geçiş yaptı. Buradan 1946 yılında mezun oldu. Eğitimi tamamlandıktan sonra sağlık memuru olarak göreve başladı. Evlendi ve sonrasında yedek subay olarak askerliğini yaptı. Yurdun çeşitli yerlerinde otuz yıl görev yaptı. Bu süre içinde Nahiye müdürü olarak yöneticilik görevinde de bulundu. 1976 yılında emekli oldu, İstanbul'a yerleşti ve ömrünün sonuna kadar İstanbul'da ikamet etti.

Annesi bir ağıtçı dayısı da şâir olan Hacı Yener, Tanırlı ünlü türkölü halk hikâyesi kahramanı Yazıcıoğlu Osman Ağa'nın yedinci kuşaktan torunudur. Küçük yaşlarda aile büyüklerinden dinlediği türküler ve halk hikâyeleriyle okuyup ezberlediği Karacaoğlan şiiirleri âşıklık geleneğini tanınmasında yardımcı oldu. Köy enstitüsü döneminde şiiir yazmaya başladı. Saz ve irticali kuvvetli olmasına rağmen yarışmalara katılmadı, atışmalara girmedi. Saz şiiirinin en kuvvetli, en usta âşıklarından biri oldu. Şiiirlerinde toplumsal çözülmeyi, sömürüyü, bozuk düzeni, insan sevgi ve eşitliğini ve aşkı işleyen şair, duyarlı ve özlü deyişlerle, yergi ve taşlamalarıyla da ünlendi. Sosyal adalet ilkelerine bağlılığı, toplumda gördüğü çeşitli olaylar karşısındaki tutumu ve davranışları onu zaman zaman güç durumlara düşürdü. Fakat yılmadı, daima haksızlıklarla mücadele etti. Kendi ifadesiyle 3500'den fazla

şiiire imza attı. 200'den fazla şiiiri bestelenerek çeşitli sanatçılar tarafından plaklara ve kasetlere okundu. Bunların arasında “Kız Sen İstanbul'un Neresindensin”, “Yol Ver Dağlar Yol Ver Bana”, “Yol Üstüne Bir Gül Diktim” gibi ünlü şarkı ve türküler de bulunmaktadır.

1989-90 yıllarında İstanbul Gülhane Parkı Etkinlikleri'ne katıldı. Halk Ozanlarıyla ilgili programlar yönetti. Şiirlerini *Değişler Demeti*, *Şiirler Demeti*, *Yol Ver Dağlar Yol Ver Bana* ve *Binboğa'dan Marmara'ya* adlı kitaplarında toplayan, hayatının son günlerinde sağlık sorunları artan Âşık Yener, 13 Ekim 2009 yılında İstanbul'da vefat etti ve çok sevdiği bu şehre defnedildi.

BİLİR

329

Hasretliğin acısını
Gurbet kahrı çeken bilir
Uğrun uğrun ağlayıp da
Gözyaşını döken bilir

Ne zevktedir, ne neşede
Küsmüş dost ile eşe de
El gülerken bir köşede
Garip boynun büken bilir

Gam, keder gitmez başında
Besbelli çatık kaşında
Daha otuzbeş yaşında
Günden güne çöken bilir

Âşık Yener gör sen seni
Ahuzarın geçti bini
Dertli bülbülün kadrini
Ne gül ne de diken bilir

EKSİK OLMAZ

Ağustos gelse de Temmuz geçse de
Yüce dağ başında kış eksik olmaz
Kimse bakmaz söğüt yaprak açsa da
Meyveli ağaçta taş eksik olmaz

İyiler iyilik yolundan şaşmaz
Denizler coşsa da kabarıp taşmaz
Bir kötüye varıp kimse bulaşmaz
Yiğidin başında iş eksik olmaz

Nehirler coşarlar ırmaklar çağlar
Yol vermez ki gidem sıralı dağlar
Yârinden ayrılan ah çeker ağlar
Âşığın gözünden yaş eksik olmaz

Gül açar dalların yücelerinde
Yâr ismi dilimin hecelerinde
Ben *Âşık Yener*'in gecelerinde
Karalı karalı düş eksik olmaz

BEN MİYİM

Saçlar beyaz, çehre solgun, göz fersiz
Aynalarda şu gördüğüm ben miyim?
Meğer ömür geçip gitmiş habersiz
Aynalarda şu gördüğüm ben miyim?

Dalga dalga siyah saçlı baş hani
Çengel kirpik hilâl hilâl kaş hani
Ağzımdaki inci gibi diş hani
Aynalarda şu gördüğüm ben miyim?

Yaylalara çıkar idik her nisan
Elimde saz dilimde bir hoş lisan
Hani nerde güler yüzlü o insan
Aynalarda şu gördüğüm ben miyim?

Seller gibi sığmaz idim bendime
El sallardım Fadime'me, Döndü'me
Bakıp bakıp soruyorum kendime
Aynalarda şu gördüğüm ben miyim?

İhtiyarlık kapımızı tez çaldı
Gençliğimi ellerimden kim aldı
Yandım bittim külden başka nem kaldı
Aynalarda şu gördüğüm ben miyim?

Dönüş yok ki yalvarsam bin kere de
Umutlarım sel götürdü derede
O bildiğim *Âşık Yener* nerede
Aynalarda şu gördüğüm ben miyim?

HACI ZÜLKADİROĞLU

HACI ZÜLKADİROĞLU

(d.1902 - ö.1958)

333

Aslen Andırın'lı olan Hacı Zülkadiroğlu, 1902 yılında Maraş'ta doğdu. Asıl adı Hacı Mehmet'tir. Ali Rifat Efendi'nin oğludur. Halk şiiri formundaki şiirleri mahalli gazetelerde yayımlandı. Çağdaşları Âşık Ahmet Çıtak ve Âşık Durdu Yoksul ile atışmalarda bulundu.

Hacı Zülkadiroğlu'nun *Maraş Kahramanlığının Tarihi Destanı* (1954) adlı yayımlanmış şiir kitabı vardır. 1958 yılında Andırın'da vefat etti.

GÜZEL

Dilber huri misin durun mu biraz
Lisanın ne tatlı, baldan mı güzel
Dişlerin saf inci, dudağın kiraz
Cemalin billur mu, nurdan mı güzel.

Gözyaşım akıyor aslından taşkın
Cemale âşıkım eyledin şaşkın
Yaktı viran etti gönlümü aşkın
Soğumaz ateşin kordan mı güzel

Var mı şu dünyada benzerin dengin
Kudret hazinesi eylemiş zengin
Hangisine benzer giyimin rengin
Aldan mı şaldan mı mordan mı güzel.

Hacı Zülkadir'i daldırmış aydın
Çoban mısın dedi sürüsün yaydın
On sekiz vilayet adını saydın
Dosdoğru gelişin Bor'dan mı güzel.

CEYHAN'DA BİR GÜZELE

335

Dört kitaptan okur bir güzel gördüm
Aklımı şaşırın dilimi bilmem
Zemheride nasıl çiçek açılır
Yoksa yediveren gülü mü bilmem.

Gerdan açık kapatmaya erinir
Kara üzüm yutmuş olsa görünür
Güvercin göğüslü çeksem sürünür
Sıkıttım pamuk mu, eli mi bilmem.

Şairler kurtulmaz gamdan gümandan
Ne tatlı anlatır dinden imandan
Bir baktım ders verir uttan kemandan
Sarhoş mu, ayık mı, deli mi bilmem.

Hacı Zülkadir'im gördüm kemalın
Doğan aya benzedirim cemalin
Aşkın tekkesinde çalar kavalın
Talip mi, mürit mi, veli mi bilmem.

HALİL ÇİNPOLAT

HALİL ÇINPOLAT (SÖYLEMİ)

(d.1950 -)

Halil Çinpolat, 1950 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Binboğa köyünde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Afşin'de, lise öğrenimini Kahramanmaraş Ticaret Lisesinde ve Yüksek öğrenimini Eskişehir Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesinde tamamladı. Çalışma hayatına 1974 yılında Çankaya İlçe Seçim Kurulu Başkanlığında başladı. Daha sonra Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu ve Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunda seçim danışmanı ve yönetici olarak görev yaptı.

Halil Çinpolat'ın şiire ve müziğe ilgisi 15 yaşlarında başladı. Bu yıllarda amatör olarak şiir yazdı ve yazdığı şiirleri besteleyerek saz eşliğinde söyledi. O günden bugüne geçen 55 yıllık süreçte dost meclislerinde saz çalıp söyledi, nidasıyla kulaklarda yer edindi. Şiirlerinde "Söylemi" mahlasını kullandı.

Halil Çinpolat, şiirlerini, 2008 yılında *Söylemi* adı altında bir kitapta toplayıp yayınladı. Bu şiirlerden 36 âdeti bestelendi ve kendisinin çalıp seslendirdiği "Mesaj Geldi" adı altında CD şeklinde yayınlandı. Çinpolat, Musiki Eserleri Sahipleri Meslek Birliği (MESAM) ile Türkiye İlim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri Meslek Birliği (İLESAM) üyesidir.

Halil Çinpolat, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk ozanı/âşık" ünvanı aldı.

ZOR İMİŞ

Ben de kâmil insan olmak istedim,
Kusuru özünde bilmek zor imiş.
Kendimi arayıp bulmak istedim
Kendinde insanı bulmak zor imiş.

Barış için tuzun var mı dediler
Haksızlığa sözün var mı dediler
İnsanlığa yüzün var mı dediler
Kardeşçe yaşayıp gülmek zor imiş.

Su gibi içilir misin dediler
Ekilip biçilir misin dediler
Deryaya açılır mısın dediler
Şu gönlü deryaya salmak zor imiş.

Söylemi, kendimi terk edip gittim
Baktım ki eskimiş dışarı attım
Karşıya geçip de kendime baktım
Göründüğü gibi olmak zor imiş

MEKTUP GELDİ

339

Mektup geldi emmi kızı Bahar'dan
Abi tadım tuzum kalmadı diyor
Yine bir hüzündür çöktü içime
Bir gün olsun yüzüm gülmedi diyor

Ben de yaşamadım bahar yazımı
Şaşırdım yolumu bulmam düzüümü
Bir vefasız için yaktım özümü
Şu gönlüm dengini bulmadı diyor

Neydi ben de bilemedim suçumu
Uğruna süpürge ettim saçımı
Bir hayırsız yıktı tahtı tacımı
Bir gün olsun yaşım silmedi diyor

Söylemi bu hayat böyle çekilmez
Gönülde kış varsa yaza geçilmez
Gönülden sevene baha biçilmez
Kadir kıymetimi bilmedi diyor

HAMIT KOCA

HAMİT KOCA (ÂŞIK KUL HAMİT)

(d.1916 - ö.27.01.1987)

Âşık Kul Hamit, Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Alemdar köyünde doğdu. Asıl ismi Hamit Koca'dır.

Birinci Dünya Savaşı'nın zorlu şartlarında doğan Hamit'in çocukluğu yokluk, fakirlik ve sefalet içinde geçti. Okumayı ve yazmayı okula gitmeden kendi kendine öğrendi. Babasından ve çevresindeki din hocalarından dinî bilgiler aldı. Küçük yaşta aile ekonomisine katkıda bulunmak için çalışmaya başladı. Köyde ırgatlık ve çiftçilik yaptı. Akçadağ Eğitim Okulundayken Hatay'ın Türkiye'ye katılması dolayısıyla askere alındı. Eğitimi yarım kaldı. Orta yaşlarında bir ara Afşin'e bağlı Kerevin köyünde imamlık görevinde de bulundu. Bu köyde sevdiği kızla evlendi.

Hayatının büyük bir kısmını Afşin'de geçiren Hamit Koca, ailesinin de karıştığı bir kan davası münasebetiyle Kahramanmaraş Merkez'e taşındı. Ömrünün son yıllarını doğduğu yerden uzakta geçirdi.

Hamit Koca, badeli bir âşıktır. Şiirlerinde kendi tercihiyle Kul Hamit mahlasını kullandı. Badeli olmasına rağmen saz çalmadı. İrticalen şiir söylemesine rağmen şiirlerini saz eşliğinde çalıp söylemediği için halk şiirinin kalem şuarası arasında yer almaktadır. Şiirlerini enstrümentsiz ama belirli bir ezgi eşliğinde elini kulağına atarak ve hafifçe sallanarak söylerdi. Geleneğin atışma ve deyişme dallarında da etkinlik gösterdi. 1974 yılında TRT tarafından çekimi yapılan ve içeriğinde Âşık Mahzunî, Âşık Mahrumî, Âşık Meftuni gibi halk şairlerinin de bulunduğu "Maraşlı Günümüz halk Ozanları" belgeselinde tanıtımı yapıldı.

Koşma, semai ve destan nazım biçimiyle yazdığı şiirlerinde genellikle aşk, gurbet, doğa, hasret, vatan ve ağırlıklı olarak da dinî konuları işledi. Zaman zaman toplumsal konularla ilgili şiirler de yazdı.

Kul Hamit'in şiirleri çeşitli tarihlerde Afşin'in Sesi ve Yeşil Afşin gazetelerinde yayımlandı. 1974 yılında 138 şiirini *Umut Çiçekleri* adlı kitabında yayımladı. Kul Hamit, 1987 yılında Alemdar'da vefat etti.

NASİHAT

342

Muhannet atına binme
İncitse de yol seni
Kahırlı sofraya sunma
Karşılasa bal seni.

Zehir iç merdin elinden
Derdine derman olur
İçme namert tiryakını
Helak eder bil seni.

Ârifi kelam olup
Sükûnu lisan eyle
Olmadık derde düşürür
Ağzındaki dil seni.

Bilir isen nasihat et
Seni dinleyenlere
Bilmez isen söz konuşma.
Bilir sansın el seni

Yokluk öyle bir kaftan ki
Giyen kıymetten düşer
Kul Hamid'im cevher olsun
O gösterir pul seni.

YALAN DÜNYA

Yörü yalan dünya sana
Geldim de neyini aldım
Muhman oldum altmış sene
Kaldım da neyini aldım.

Düştüm nefesin izine
Kandım şeytanın sözüne
Mecazi aşk denizine
Daldım da neyini aldım.

Gelmeyeydim sana keşke
Düştüm bir amansız aşka
On metre bezinden başka
Buldum da neyini aldım.

Sana gelen memnun m'ola
Açdın üzerime bela
Kuru sevdaya müptela
Oldum da neyini aldım.

Bulamadım ipucumu
Sarf ettim olan gücümü
Hani göster kazancımı
Aldım da neyini aldım.

Ovalarda koşa koşa
Seğirttim dağlara taşa
Hamid'i gezdirdin boşa
Öldüm de neyini aldım.

HANIFI KARA

HANİFİ KARA

(d.1945 -)

Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Alemdar beldesinde doğdu. İlkokulu doğduğu beldede, ortaokulun birinci sınıfını Afşin Ortaokulu, ikinci ve üçüncü sınıfları ise Elbistan Ortaokulunda okudu. Daha sonra Gaziantep Erkek Öğretmen Okulunun yatılı bölümünü kazandı. Bu okulu bitirdikten sonra 1965 yılında öğretmen olarak göreve başladı. Yurdun değişik okullarında öğretmen ve yönetici olarak görev yaptıktan sonra 1994 yılında emekliye ayrıldı.

Türkiye Yazarlar Birliği üyesi ve Kültür ve Turizm Bakanlığında kayıtlı halk şairi olan Hanifi Kara'nın şiir ve yazıları yerel ve ulusal gazete ve dergilerde yayımlandı.

Şiirlerinde Allah, din ve peygamber sevgisinden beşeri aşka, memleket meselelerinden yurt sevgisine kadar çok zengin konuları işleyen Hanifi Kara'nın aşkı konu edinen şiirlerinde coşkun bir lirizm, sosyal konuları işlediği şiirlerinde hakimâne bir söyleyiş, milli konuları işlediği şiirlerinde de gür bir ses hâkimdir. Zaman zaman ironik bir söyleyişin görüldüğü bazı şiirlerinde de yergi ve nüktenin güzel örnekleri sergilenmektedir.

Hanifi Kara, şekil bakımından halk şiirinin hece veznine ve dörtlük nazım birimine dayalı biçimini kullandı. Ülke genelinde düzenlenen yarışmalarda pek çok derece aldı. Yine ülke genelinde düzenlenen şiir etkinliklerine katıldı. Birçok il ve ilçede okullarda sanat eğitimi ve şiir konulu konferanslar verdi. Televizyon kanallarında program yapımcılığı ve sunuculuğu yaptı.

Hanifi Kara'nın yayımlanmış eserleri şunlardır: *Güneş ve Yarasalar* (1995), *Gönül Pınarından Damlalar* (1996), *Yüzdeki İmza* (1997), *Taşlar Toprağa Bağlı* (1998), *Bir Avuç Özgürlük* (1999), *Söze Vuran Dalga* (2000), *Aynadaki Görüntü* (2001), *Kalemin Gizlediği* (2002), *Adın Saklı Durur* (2004), *Pipetleme* (köşe yazıları, 2005), *Gel ki Gül Köksun Dünya* (2007), *Çeşm-i Şehlâ* (2009), *Yediler Diyarından Esintiler* (2014), *Sevgi Ekelim* (2020).

ÂŞIĞIN YAŞI SORULMAZ

346

Âşıklar sevdiğin öyle sevmiş ki
Güzel mi, çirkin mi eşi sorulmaz?
Cânân'ı uğruna her şeyden geçmiş
Mecnûn gibi gezer işi sorulmaz.

Aşkın çöllerinde öyle koşmuş ki
Yâr uğruna nice dağlar aşmış ki
Bu derde düşenler öyle düşmüş ki
Çileyse katığı aşı sorulmaz.

Hazan vakti geldi hâlâ gazel yok
Sevdiğimden başka başka özel yok
Bana göre ondan daha güzel yok
Dilber-i Rânâ'nın kaşları sorulmaz.

Yârdan cefâ gelse yine de yılmaz
Âşğın kapısını hiç kimse çalmaz
Cânânından bir an olsun ayrılmaz
Hayâliyle yaşar düşü sorulmaz.

Otuz iki dişi, bir bir çekilse
Kâkülü aklaşsa, saçları dökülse
Pir-i fâni olsa, beli bükülse
Âşıklara beden yaşı sorulmaz.

DOSTLUĞA ÇAĞRI

Gelin bir olalım, birlik olalım
Kavgaya gerek yok bu ülke bizim.
Cehlin her türünden uzak duralım
Kavgaya gerek yok bu ülke bizim.

Hoşgörüyü alış durma ileri
Mâmur hâle getir bütün illeri.

Baharı kim gördü görmeden kışı
Gerekirse vatan için taş taşı
Ehline vermeli her türlü işi
Kavgaya gerek yok bu ülke bizim.

Onurunla çalış durma ileri
Mâmur hâle getir bütün illeri.

Olayları eyle ferâsetle test
Al götür gönlümü sevgiyle derdest
Herkes inancında olmalı serbest
Kavgaya gerek yok bu ülke bizim.

Her yönünle geliş durma ileri
Mâmur hâle getir bütün illeri.

Olan dertlerini getir de dile
Sonunda gitmesin emekler yeke
Ne zaman bitecek çekilen çile?
Kavgaya gerek yok bu ülke bizim.

Hakkı, hakça bölüş durma ileri
Mâmur hâle getir bütün illeri.

Kürt-Türk, Çerkez-Çeçen, Abaza-Gürcü...
Sakin ha, kimseye yıktırma burcu!
İlgi, bilgi, sevgi... toplumun harcı
Kavgaya gerek yok bu ülke bizim.

Yeter, Hakk'ta buluş durma ileri!
Mâmur hâle getir bütün illeri..

HASAN GÖREN

HASAN GÖREN (ÂŞIK KUL HASAN) (d.1933 - ö.2010)

Âşık Kul Hasan, Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Emirilyas köyünde doğdu. Asıl adı Hasan Gören'dir. İlkokulu 3. sınıfa kadar köyünde okudu. Henüz 6-7 yaşlarındaiken, köylerine gelip giden dedeler ve âşıklar aracılığıyla şiirle ve türkülerle ilgilenmeye başladı. Pir Sultan, Şah Hatayî, Seyit Nesimî'nin şiirlerini ezberleyerek yetiştirdi. 1960 yılında köyünden ayrılarak Mersin'e, Silifke'ye ve oradan da Ankara'ya taşındı. Ankara Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğünde bir süre gece bekçiliği yaptı. Ankara Büyükşehir Belediyesinde çalıştı ve emekli oldu.

Âşık Davut Sularî, Âşık Veysel, Âşık İhsanî, Âşık Mahzunî gibi âşıklarla Anadolu konserlerine katıldı. Şiirleri başta Halk Ozanlarının Sesi Dergisi, Yenigün Gazetesi olmak üzere pek çok dergide ve antolojide yayınlandı. 1982 yılında Hacı Bektaş Veli'yi anma törenlerinde "Pirimiz" adlı şiiriyle birincilik kazandı. "Gönlümdeki Köşk Olmasa" adlı sinema filminde Âşık Veysel rolüyle yer aldı.

Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede kendisine "halk ozanı/âşık" ünvanı verildi.

Âşık Kul Hasan, toplumcu bir halk şairi olarak gelenek içerisinde usta-çırak ilişkisi içinde yetişmiş, başta sosyal, siyasî konular olmak üzere aşk, gurbet, tasavvuf konulu şiirlerini taşlama, güzelleme, deyiş, nefes türünde dile getirmiştir.

Âşık Kul Hasan'ın "Bana Bana" ve "Yana Yana" adlı yayınlanmış iki kaseti; *Yirminci Yüzyılın İnsanlarıyız*, *Âşıklar Bahçesi* ve *Âşık Kul Hasan* adlarında üç kitabı yayınlandı.

Âşık Kul Hasan, 12.03.2010 tarihinde vefat etti.

BANA

Senden ayrılalı hiç yüzüm gülmez
Sensiz dünya hayal düş gelir bana
Çiçekler açılsa gönlüm açılmaz
Sensiz yaz ayları kış gelir bana.

Hasret bitip didarına erince
Gonca gülüm gül cemalin görünce
Leblerinden aşk badesin alınca
Aşk muhabbet, sevgi coş gelir bana.

Gönlüm alçak yükseklerden uçamam
Ağyarın elinden bade içemem
Âlem bir yan olsa senden geçemem
Sevdan cümlesinden baş gelir bana.

Kul Hasan'ım her güzele aldanmam
Gerçek güzel görmeyince inanmam
Cennet huri gilman verseler almam
Sensiz dünya ahret boş gelir bana.

BENZER

351

Gülşen bahçesinde bir güzel gördüm
Ağlayan bülbülün gülüne benzer
Cemalin görünce kıyama durdum
Usul boyu Tuba dalına benzer

Ay ile gün doğmuş yanaklarından
Şeker şerbet akar dudaklarından
İçip kanam hayat ırmaklarından
Lezzeti arının balına benzer

Gece gündüz serden gitmez hayali
Kaşları Zülfikâr gözleri Ali
Zülüfler kıvrılmış sümbül misali
Cıgalı turnamın teline benzer

Kul Hasan'ım gülüm Leyla mısın sen
Âşğın başına bela mısın sen
Cümle güzellerden âlâ mısın sen
Seni gören Mecnun kuluna benzer.

HASAN KISA

HASAN KISA
(d.1944 -)

Hasan Kısa, 1944 yılında Kahramanmaraş'ın Hartlap köyünde doğdu. Hartlap İlkokulundan mezun oldu. İlkokuldan sonra imkânsızlık nedeniyle öğrenimine devam edemedi. Çiftçilik yaptı ve Bağkur'dan emekli oldu.

Çevresinde Âşık Hasan ismiyle tanınan Hasan Kısa, çocukluk yıllarından itibaren iyi bir dinî eğitim aldı. Siyer, Hazreti Ali'nin cenk hikâyeleri, kıssalar dinleyerek ve okuyarak yetişti. Gençlik yıllarında ise Mehmet Akif Ersoy, Necip Fazıl Kısakürek, Osman Yüksel gibi şairleri okudu ve onlardan etkilendi. Komşu köylüsü olan Âşık Mehmet ile arkadaşlık yaptı.

Halk şiirinin kalem şairlerinden olan Hasan Kısa, halk şiiri formunda yazdığı şiirlerinde ağırlıklı olarak aşk, köy hayatı, din ve hamasî konulu şiirleri işledi. Çevresindeki şair ve dostlarına mektup tarzında şiirler yazdı.

Hasan Kısa, şiirlerinin bir kısmını *Güzel Sözlü Tebessümlü Omalı* (2008) ve *Aşk ve İlham Meyveleri* (2021) adlı kitalarında topladı.

BİZDEDİR

Soyumuz var Osmanlıdan, Oğuz'dan
İlham aldık Fatih'lerden, Yavuz'dan
Kimse bizi durduramaz bu hızdan
Çağları aşacak yarış bizdedir.

Güzel Türkiye'miz, cennet yurdumuz
Kahraman Mehmetçik bizim ordumuz
Vatana kurbandır her bir ferdimiz
Göğsümüzü siper geniş bizdedir.

Şehadet en büyük rütbe biliriz
Al bayrağın gölgesinde ölürüz
Çanakkale, Sakarya'dan geliriz
“Allah” deyip cenge giriş bizdedir.

354

Bu milletin dört kıtada ünü var
Tarihlere destan olmuş şanı var
Bir avuç toprakta şehit kanı var
Al kanla huzura varış bizdedir.

Hak Resul Muhammed, İslam dinimiz
Beş vakitte kibleyedir yönümüz
Vatan, millet için feda canımız
Kalpleri beraber vuruş bizdedir.

Gönderden bayrağımız inmesin
Camilerden ezan sesi dinmesin
Hiçbir kimse bölücüye kanmasın
Hakikati gören görüş bizdedir.

Yetmiş milyon Müslümanız, kardeşiz
Acı günde, tatlı günde yoldaşız
Bir çorbayız, bir ekmeğiz, bir aşız
Birlik-beraberlik, barış bizdedir.

MEHMET AVCI'YA

Dinle sözlerimi sevgili şair
Sevgilimden haber alamıyorum.
Yazdığım şiirler hep ona dair
Ben başka güzeli dilemiyorum.

Aklıma düştükçe şiirler yazdım
Âşık olmak zormuş canımdan bezdim
Bir Mecnun misali dolaştım gezdim
Yitirdim Leyla'mı bulamıyorum.

Sevgili kardeşim sen meslektaşım
Ne kadar belalı bu benim başım
Aşk ile akıyor gözümde yaşım
Gülmek istesem de gülemiyorum

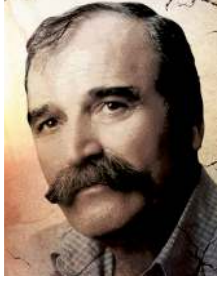
Aklımdan çıkmıyor sevgili dostum
Kavuşmak zor imiş ümidi kestim
Beni aramayan o yâre küstüm
Nasıl barışırız bilemiyorum.

Bayram gelmiş derler bana gelmedi
Yüzüm gülse bile içim gülmedi
Çektiğim çileyi kimse bilmedi
Bu aşkı serimden silemiyorum

Hasan Kısa der ki anla sözümü
Sevgilimin aşkı yakar özümü
Düzeni bozulmuş gönül sazımı
Kırılmış telleri çalamıyorum.

HASAN ÖZTÜRK

HASAN ÖZTÜRK (ÂŞIK MEÇHULÎ) (d.1946 - ö.2011)

Hasan Öztürk, Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Kaşanlı köyünde doğdu. İlkokulu köyünde okudu. İçine doğduğu çevrenin zengin halk kültürü sayesinde çocuk yaşta sazla tanıştı. Dokuz yaşında irticalen şiir söylemeye başladı. Yaşadığı yörenin âşıklarını kendine usta edindi ve onlardan feyz aldı. On bir yaşlarında yazdığı şiirlerden dolayı yörenin usta âşığı Âşık Kul Hasan tarafından “Sarı Abdal” mahlası verildi. Üç yıl kadar Kul Hasan’a çıraklık etti ve böylece kendi ifadesiyle “âşıklık geleneğinin bir üyesi” oldu.

Askerlik dönüşü Ankara'ya taşındı. 1966 yılından sonra “Meçhulî” mahlasını kullanmaya başladı. İsmail İpek tarafından plaklara okunarak seslendirilen “Memo” isimli şiiriyle adını Türkiye geneline duyurdu. İçişleri Bakanlığı bünyesinde memurluk yaptı. Sosyal temalı şiirlerinden ve siyasî görüşünden dolayı askerî darbe döneminde Ankara'yı terk etmek zorunda kaldı. Bir süre cezaevinde yattı. Adana, Osmaniye ve İzmir gibi illerde ikamet etti. 12 Eylül darbesinden sonra Fransa'ya gitti. Hayatı boyunca yalnızlık ve yoksulluk içinde yaşadı. Pek çok şiiri ses sanatçıları tarafından seslendirilen, şiirlerinde sosyal hayattaki bozukluklardan şikâyet, dinî/tasavvufî, aşk, ayrılık, gurbet, dostluk, yoksulluk gibi konuları ele alan Meçhulî, şiirlerini *Diri Gezen Ölü* (1972) *İşyan* (1990) ve *Dumansız Ataş* (2011) adlı kitaplarında yayımladı. Ayrıca şiirlerinden oluşan beş adet kaset doldurdu. Konya'da düzenlenen Konya Âşıklar Bayramı'na katıldı.

Âşık Meçhulî'ye Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı verildi.

Âşık Meçhulî, 2011 yılında Fransa'da vefat etti ve doğduğu Kaşanlı köyüne defnedildi.

KESİN BENİ

Gittim dostumu görmeye
İster ise kovsun beni
Azgın yaramı sarmaya
Demir ile dövsün beni

Ağlayanın zarı isem
Ölü gezen diri isem
Ben yaramaz biri isem
Kuşlar kurtlar yesin beni

Şu güzeller hepisine
Kurban olam yapısına
Güzel dostun kapısına
Al götürün asın beni

Meçhuli neden gülmüyor
Ne yaptı da ne bilmiyor
Duydum dost bize gelmiyor
Ayağına kesin beni

YALAN SÖYLER

Karaçalıdan bir gül
Olur diyen yalan söyler
Okumuş ama zır cahil
Bilir diyen yalan söyler

Neler gördük daha neler
Mazlum ahı dağı deler
Bunca erler evliyalar
Ölür diyen yalan söyler

Akşam sabah durma yalvar
Paçandaki yırtık şalvar
Her ettiğin yanına kâr
Kalır diyen yalan söyler

Var olana yok diyenler
Hele kul hakkı yiyenler
Eli beyni boş gidenler
Gelir diyen yalan söyler

Aranan şey elif be'den
Adamlığa budur neden
Meçhulî'yem bu sevdadan
Yılar diyen yalan söyler

HASIBE TÜRKMEN

HASİBE TÜRKMEN (HASİBE HATUN)

(d.1882 - ö.1945)

Hasibe Hatun, 1882 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesine bağlı Gökahmetli köyünde doğdu. Henüz on dört yaşında yaşadığı muhitin saygın ailelerinden birine mensup olan ve sonraki yıllarda Kadirli'de belediye başkanlığı yapan Mustafa Ağa ile evlendi.

Adana Halkevi İdaresinin Ankara Radyosunda görevlendirilecek kişilerin görevlendirilme tarihini talep eden 16.12.1941 tarihli dilekçesinde ve sonraki yıllardaki resmi belgelerde Hasibe Hatun'un ismi "Hasibe Türkmen" olarak geçmektedir. Bu durum şairin soyad kanundan sonra "Türkmen" soyadını aldığını göstermektedir.

Hasibe Hatun, eşi Mustafa Ağa'yı ve çocuklarını kaybetmenin vermiş olduğu acı üzerine söylediği ağıtları ile yöresinde meşhur oldu. Ali Rıza Yalgın, Yaşar Kemal, Cezmi Yurtsever ve Çukurova yöresinde ağıtlar üzerine derleme yapan birçok araştırmacı, çalışmalarında ondan bahseder. Ağıtçılığı dışında çete kurup Millî Mücadele'ye de katılmış olan Hasibe Hatun, 1945 yılında Kadirli'de vefat etti.

Ağıt deyince ve ağıtçı denince, Yaşar Kemal'in kitaplarında, Çukurova'nın ve Türkmenlerin en ünlü ağıtçısı, diye yazdığı Hasibe Hatun akla gelir. Hasibe Hatun, hem ağıt yakan hem de usta malı şiir söyleme geleneğini devam ettiren önemli bir kaynak kişidir.

Topluluk içinde bulunduğu birçok yerde söz söyleme sanatının inceliklerini kullanan şair, söz ve şiirlerinde yetiştiği yörenin kültürünün izlerini sade bir dille aktarmıştır.

HATİCE'NİN AĞIDI

Öksüz dedirmem yavruma
Halay çekeceğim biraz
Hayriye'mi biliniz mi
Yüz gülgülü dudak kiraz

Vallahi yalan değilim
Bir kız yitirdim birinci
Hayriye'mi biliniz mi
Dudak kiraz dişler inci

Pırtısı bohçada solan
Cehizi sandıkta kalan
Kimise karşıma çıksın
Nişanlıyken kızı ölen

Aman çatladım çatladım
Dört bohçayı bir katladım
Benim analığım batsın
Çehiz sandığı kitledim

Abdullah'a bir şey demem
Onun da aklı şaştı
Kızımın salı gelince
Sağmeninen doldu taştı

Andırın'dan atlı geldi
Düğün kurun edin ziynet
Amanın düğün mü kurdum
Top top olmuş bakar millet

Dostum olanlar görmesin
Ben usandım kara yastan
Bekir'in eline verdim
Kara manto pembe fistan

Sürmedi dünya demini
Almadı gönlüm gamını
Hatice diye çağırdım
Vermedi atın gemini.

TESLİM ET HATAY'I ÇEKİL FRANSIZ

Koca Yavuz gelmiş deryada yüzer
Atarsa topları orduyu bozar
Eline geçersen hizaya dizer
Teslim et Hatay'ı çekil Fransız.

Yavuz gelmiş dağlar gibi oturur
Atarsa topları ocak batırır
Seni tutar Atatürk'e götürür
Teslim et Hatay'ı çekil Fransız.

Dünyayı tutmadan topların sesi
Şahana benziyor Türk'ün pençesi
Sokağa düşmeden düşman kellesi
Teslim et Hatay'ı çekil Fransız.

Allah izin verir toplar atarsam
Emir ile muradıma yetersem
İki kulağımı birden çatarsam
Hiç elimden kurtulaman Fransız.

Candarmalar gelir martini yağlar
Topçular gelmiş de topunu tağlar
Atarsam topları ananız ağlar
Teslim et Hatay'ı çekil Fransız.

Babandan mı kaldı şer misin bana
Niçin vatanımı vereyim sana
Canım hayatımı koydum ben buna
Teslim et Hatay'ı çekil Fransız.

HAŞİM KALENDER

HAŞİM KALENDER

(d.1963 -)

Haşim Kalender, 1963 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Marabuz kasabasında doğdu. İlk ve orta öğrenimini Tanır kasabasında, lise öğrenimini Afşin Endüstri Meslek Lisesinde tamamladı. Daha sonra bir kamu kuruluşunda elektrik teknisyeni olarak çalıştı ve 2015 yılında emekli oldu.

Şiire küçük yaşlarda başlayan Haşim Kalender'in şiire ilgi duymasın- da yöresinde yetişen Hayati Vasfi Taşyürek, Hacı Yener, Derdiçok gibi şairlerin etkisi oldu. Özellikle de Hayati Vasfi Taşyürek'in sohbetleri ve şiirleri şairi şiir yazmaya teşvik etti. Okul yıllarında katıldığı şiir yarışma- sında birincilik kazanması da şairi cesaretlendiren olaylardan biri oldu.

Haşim Kalender'in şiirleri Afşin'in Sesi, Yeşil Afşin, Elbistan'ın Sesi ga- zetelerinde ve Çıngı, Berceste, Vesselam, Sözü'n Ustaları, Serencam, Somuncu Baba ve Hece Taşları dergileriyle antolojilerde yayımlandı.

2005 yılında Afşin'de yapılan bir şiir yarışmasında ikincilik, 2009 yılın- da Kapadokya Kültür Derneği Şiir Yarışması'nda mansiyon ödülü aldı.

Haşim Kalender, halk şiiri formunda, dörtlüklerle yazmış olduğu şiirler- de 7'li, 8'li ve 11'li heceyi kullandı. Az da olsa 14 heceli şiirleri de vardır. Bütün şiirlerinde sağlam bir kafiye yapısı vardır. Şiirlerinde sade, akıcı ve zengin bir halk Türkçesiyle aşk, hasret, memleket sevgisi, toplumsal sorunlar, doğa, dinî ve hamasî konuları işledi. Lirik şiirlerinin yanı sıra didaktik ve satirik türde şiirler kaleme aldı. Bazı şiirleri Avrupa Birliği Projeleri kapsamında Makedonca, Sırpça ve Arnavutçaya çevrildi.

Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdür- lüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede kendisine "halk şairi" ünvanı verildi.

Haşim Kalender'in *Kalenderce Bakış* (2004), *Ayrıntıda Şırlıtları* (2012) *Aşk Heybesi* (2014), *Eshab-ı Kehf Laleleri* (2015), *Kalan Ne Der?* (2020), *Za- man Pash Bıçak* (2021) ve *Sancılı Ana-dolu* (2021) adlı şiir kitapları vardır.

GÜLER GEÇERDİM

Beklenilen değil alında yazı
Olur deselerdi güler geçerdim
Acısı geçer de yürekte sızı
Kalır deselerdi güler geçerdim

Toprak, toprak eder gözü elayı
Bir doğuş bir ölüş toplar alayı
Mevla'yı ararken şaşan belayı
Bulur deselerdi güler geçerdim

Dert olmasın zaman emer kanını
Kederlerin kaplar dört bir yanını
En sevdiğin vurur tatlı canını
Alır deselerdi güler geçerdim

366

Yan yana yürüyor yoklukla varlık
En büyük yoksulluk gözdeki darlık
Çocukken ansızın bu ihtiyarlık
Gelir deselerdi güler geçerdim

Kaç kere eskidi sırtımda abam
Olacağı vardı boş imiş çabam
Yaslandığım dağdı anamla babam
Ölür deselerdi güler geçerdim

Kötü, kötü olsun sen kötü bakma
İki dünya yorar çığırdan çıkma
Kâbe'yi yıkarsın gönülü yıkma
Nolur deselerdi güler geçerdim

Kalender, olurmuş zamanla pişen
Derman değil imiş derdini deşen
Düşenin halini o damda düşen
Bilir deselerdi güler geçerdim.

BAHANE

Olacaklar olur ama
Kul bahane, kul bahane
Gerektir adam adama
Çul bahane, çul bahane

Acı yetirir insanı
Kibir bitirir insanı
Aklı götürür insanı
Yol bahane, yol bahane

Çıkmaz sarar kin kuşatır
Derdine oda döşetir
Gün var ki doksan yaşatır
Yıl bahane, yıl bahane

Her koşan menzil alamaz
Her ürüyen it dalamaz
Her adam, adam olamaz
Hâl bahane, hâl bahane

Ot da bitmez bitirmezse
Akıl yetmez yetirmezse
Kalender kök götürmezse
Dal bahane, dal bahane

HATİCE ALTUK KEŞOĞLU

HATİCE ALTUK KEŞOĞLU (ÂŞIK SELVİNAZ) (d.1969 -)

Hatice Altuk Keşoğlu, Kahramanmaraş'ın Göksun ilçesine bağlı Aslanbey köyünde doğdu. Ortaokulu ve liseyi Göksun Lisesi'nde tamamladı. 1988 yılında ekonomik nedenlerden dolayı ailesiyle İzmir'e göç etti.

Âşık Ayhan Aslan'ın çırağı olan Hatice Altuk Keşoğlu, 2004 yılında İzmir Halk Ozanları ve Âşıklar Derneği'ne üye oldu ve bu dönemde âşıklık geleneğiyle ilgilenmeye başladı. Saz çalma ve irticalen şiir söyleme konusunda âşıklardan eğitim almaya devam eden Keşoğlu, ustası Ayhan Aslan tarafından verilen "Selvinaz" mahlasını kullanmaktadır.

Şiirlerinde aşk, memleket sevgisi, insan sevgisi gibi temaların yanı sıra toplumsal konulara da yer verdi. Bazı didaktik şiirlerinde yaşam felsefesini dile getirdi. Hem hece ölçüsüyle çalıp söylemekte hem de aruz ölçüsüyle şiirler yazmaktadır.

Türkiye kadın bestecileri arasında yer alan Hatice Altuk Keşoğlu'nun şiirleri gerek kendi facebook sayfasında gerekse dergi ve antolojilerde yayımlanmaktadır.

Hatice Altuk Keşoğlu, 2019 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

DEDİM DEDİ

Dedim oğlan niye geldin peşimden
Dedi sevdalandım izine güzel
Dedim git eyleme beni işimden
Dedi vuruldum ay yüzüne güzel.

Dedim seller gibi coşup akarsın
Dedi benim yüreğimi yakarsın
Dedim niye bana baygın bakarsın
Dedi daldım ela gözüne güzel.

Dedim *Selvinaz*'ım yalan dinleme
Dedi sözüm doğru girdin gönlüme
Dedim yorulup da boşa inleme
Dedi kırıldım ben sözüne güzel.

KADINLAR

Bahçede çapacı tarlada ırgat
Vurulur taşlardan taşa kadınlar
Şehirde hanımdır, köylerde avrat
Sofrada tuz olur aşı kadınlar.

371

Şehide anadır, şaire dize
Düşman ile geldik bizler yüz yüze
İşte Nene Hatun örnektir bize
Hazırdırlar her savaşı kadınlar.

Ülkemde kanayan derin yaradır
Hangi adaleti neye göredir
Olmaz olsun bunun adı töredir
Kumadır beşinci eşi kadınlar.

Gönülleri bahçe çiçek yetirir
Aşkıyla Mecnun'u çöle götürür
Nice yiğitleri dize getirir
Girerler hayale düşe kadınlar.

Dinleyin ağalar, dinleyin beyler
Selvinaz'ın dili kötü de söyler
Padişahlar bile kadınsız neyler
Her zaman taç olsun başa kadınlar.

HAYATI VASFI TAŞYÜREK

HAYATİ VASFİ TAŞYÜREK

(d.1931 - ö.1990)

Hayati Vasfi Taşyürek, 17 Mayıs 1931 tarihinde Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Tanır kasabasında doğdu. Asıl adı Hayati Taşyürek'tir. Babası Yüzbaşı Hüseyin Dede Efendi Hayati Vasfi'yi köyde tarım işlerinin yanında sanat öğrenmesi için Elbistan'da bir kunduracının yanına çırak olarak verdi. Askerlik çağına gelinceye kadar bu kunduracının yanında çalıştı.

Resmî bir eğitim görmeden kendisini yetiştiren şair, bilgisi ve irfanıyla çevresinde seçkin bir statüye sahip oldu. 1964 yılında Afşin'de Efsus adlı bir gazete çıkarttı. Muhtarlık yaptı. Tanır'ın ilk belediye başkanı oldu. Uzun yıllar il genel meclisi üyeliği yaptı.

Hayatının son yıllarında maddi bakımdan sıkıntılar yaşadı. Vefat etmeden önce Ankara sokaklarında jeton satarak geçimini sağlamaya çalıştı. 20 Nisan 1990'da vefat etti.

Annesinin ve dayısının şiirle iştiğal etmesi Hayati Vasfi'nin çocuk yaşlarda şiire ilgi duymasını sağladı. Saz bilmesine rağmen çalmayan Vasfi, âşıklık geleneğinin çoğu gereklerini yerine getirmekle birlikte kalem halk şairi sayılmaktadır. Vasfi mahlasını ona arkadaşı ve ustası Ferrahi Sağ vermiştir.

Döneminin usta âşıklarıyla atışmalara katılan şair aşk, sevgi, hasret, memleket, kahramanlık, erdemlilik konuları üzerine bazen lirik, bazen epik, bazen de didaktik şiirler yazdı. Özellikle millî ve ahlâkî konulara yoğunlaştı. Pek çok dergide şiirleri yayımlandı.

Karacaoğlan, Mehmet Akif Ersoy, Abdurrahim Karakoç ve Arif Nihat Asya'dan etkilenen Hayati Vasfi, hayatının son yıllarını geçirdiği Ankara'da Cemal Safi, Halil Soyuer, Ayhan İnal gibi şair dostlarıyla sık sık birlikte oldu.

Şiirlerinin büyük bir kısmını heceyle ve dörtlükle yazan şairin serbest vezinle yazdığı şiirler de vardır. Şiirlerinde zaman zaman yörenin ağız özelliklerini de kullanan Vasfi'nin Kahramanmaraş ağızına ait kelimeleri tanıttığı “Lügatçemiz” adlı şiir çok tanınmış ve sevilmiştir. Bu şiir, Türk halk şiirinde “ağız destanı” adını verdiğimiz bir şiir geleneğinin doğmasına vesile olmuştur.

“Ebesinin Oğlu” ve “Afşar Kızı-Türkmen Beyi” isimli kendisinin dizdiği türkölü hikâyeleri de olan şairin şiirleri Avni Anıl, Taner Şener, Güzide Tarancıoğlu, Zekâi Tunca, Tekin Tokuç, Tufan Şentürk, Mustafa Yıldızdoğan ve daha birçok besteci tarafından bestelendi.

Şiirlerini *Kalbimdeki Arzu* (1951), *Ashabı Keyf* (1963), *Dile Gelen Anadolu* (1973), *Ülkü Tomurcukları* (1979) *Nazar* (1992), *Barışa Hizmet* (2009) adlı eserlerinde toplandı. Ayrıca Mehmet Gözükara tarafından şiirlerinden bir seçki yapıp kitaplaştırılarak *Hayati Vasfi Taşyürek Seçme Şiirler* (2022) adıyla yayımlandı.

DUA

Allah'a eğilen başın
 Ayağına yol et beni
 Aşk denen mutlu ateşin
 Ocağında kül et beni.

Deli sanılan velinin
 Sözü olayım dilinin
 Yunus'a giden gelinin
 Duvagında tül et beni.

Birlik köyüne gidelim
 Tek hedefe yönelelim
 İçten içe sevişelim
 Görünüşte el et beni.

Dertlerin derman olduğu
 Boşa dolunun dolduğu
 Kays'ın Mevla'yı bulduğu
 Kervan geçmez çöl et beni.

İrisinde ufağında
 Şaşırma nefis dağında
 Nemrud'un ateş bağında
 İbrahim'e gül et beni.

Çıkmazsa vuslat avına
Vasfi ne ile avuna
 Nil Nehri'nde Firavun'a
 Mezar olan sel et beni.

SAÇLARIN

Söküp atılmıyor bende mi kusur
Doğarken kök salmış öze saçların.
Bir kara sevda ki ya büyü ya sır,
Sığmıyor kaleme, söze saçların.

Örgüde bir başka, düzde bir başka,
Gizlendiği zaman nazda bir başka
Omuzda bir başka yüzde bir başka
Kirpik olmuş inmiş, göze saçların.

İpekten, sırmadan tel tel yaratmış
Telini bir ömre bedel yaratmış
Sanki *Vasfi* için özel yaratmış
Dört mevsim bir başka taze saçların

YOKLUĞUN GÜZELLİĞİ

Verimsiz tarlanın, üzümsüz bağın
Olmasından olmaması güzeldir
Millî duygulardan yoksun kuşağın
Olmasından olmaması güzeldir

Birisi âlemde zevkin muradın
Diğeriyle yaşar dünyada adın
Vefasız avradın, soysuz evladın
Olmasından olmaması güzeldir

Özüm bozulmuşsa düzgün şeklimin
Hastalıktan anlamayan hekimin
Adaletsiz mahkemenin, hâkimin
Olmasından olmaması güzeldir

İmanı dilinde imansız kulun
Öğrencisi asi çıkan okulun
Faizci zenginin, tembel yoksulun
Olmasından olmaması güzeldir

Yanmayan ocağın, tütmez bacanın
Gözü gönlü elde olan kocanın
Esersiz âlimin, cahil hocanın
Olmasından olmaması güzeldir

Dürülü sofranın, yanmayan aşın
Yurt için gözlerden akmayan yaşın
Konuya komşuya şerli gardaşın
Olmasından olmaması güzeldir.

HAYDAR ALI TEMUR

HAYDAR ALİ TEMUR
(BÖHTANİ)
(d.1924 - ö.2016)

379

Haydar Ali Temur, 1924 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Demircilik köyünde doğdu. Köyünde okul olmadığı için okula gidemedi. Okuma yazmayı sonradan kendi kendine öğrendi. Geçimini çiftçilikle sağladı. İki dönem köyünde muhtarlık yaptı. 2016 yılında vefat etti.

Haydar Ali Temur, içinde yaşadığı yörenin kültürel özelliklerinin de etkisiyle şiire çocuk yaşlarında merak sardı. Yörenin saz ve söz ustalarından etkilendi.

Haydar Ali Temur'un şiirlerinde hüznün ağır basmaktadır. Yaşadığı sıkıntılar, dünyanın hâli, olumsuz sosyal şartlar hayata karamsar bakmasına neden olmuştur.

Şiirlerinde “Böhtani” mahlasını kullanan Haydar Ali Temur, kalem halk şairidir. Şiirlerinin bir kısmını *Gönlümdeki Sızılar* adıyla kitaplaştırmıştır.

GİDER

Sönmedi kalbimin ateşi, közü
Beni usandırdı ellerin sözü
Bir göremedim baharı, yazı
Güz gibi yaprağım dökülür gider.

Sineme hedeftir feleğin taşı
Acıdır ekmeği, zehirdir aşısı
Bir gün kurumadı gözümün yaşı
Feryadım göklere çekilir gider.

Bülbüller ötmedi bir gün bağımda
Felek gülme demiş gençlik çağında
Sönmüştür ateşim yâr ocağında
Gönül saraylarım yıkılır gider.

Bitmez *Böhtani*'nin gamı kederi
Sargı tutmaz yaralıdır her yeri
Bir gün kurur mo'la nemli gözleri
Her gün kanlı yaşlar dökülür gider.

GEÇİYOR

Gönül dünya malı için gam yeme
 İşte ömrün geldi, işte geçiyor
 Bu dünya fanidir, kalırım deme
 İşte ömrün geldi, işte geçiyor.

381

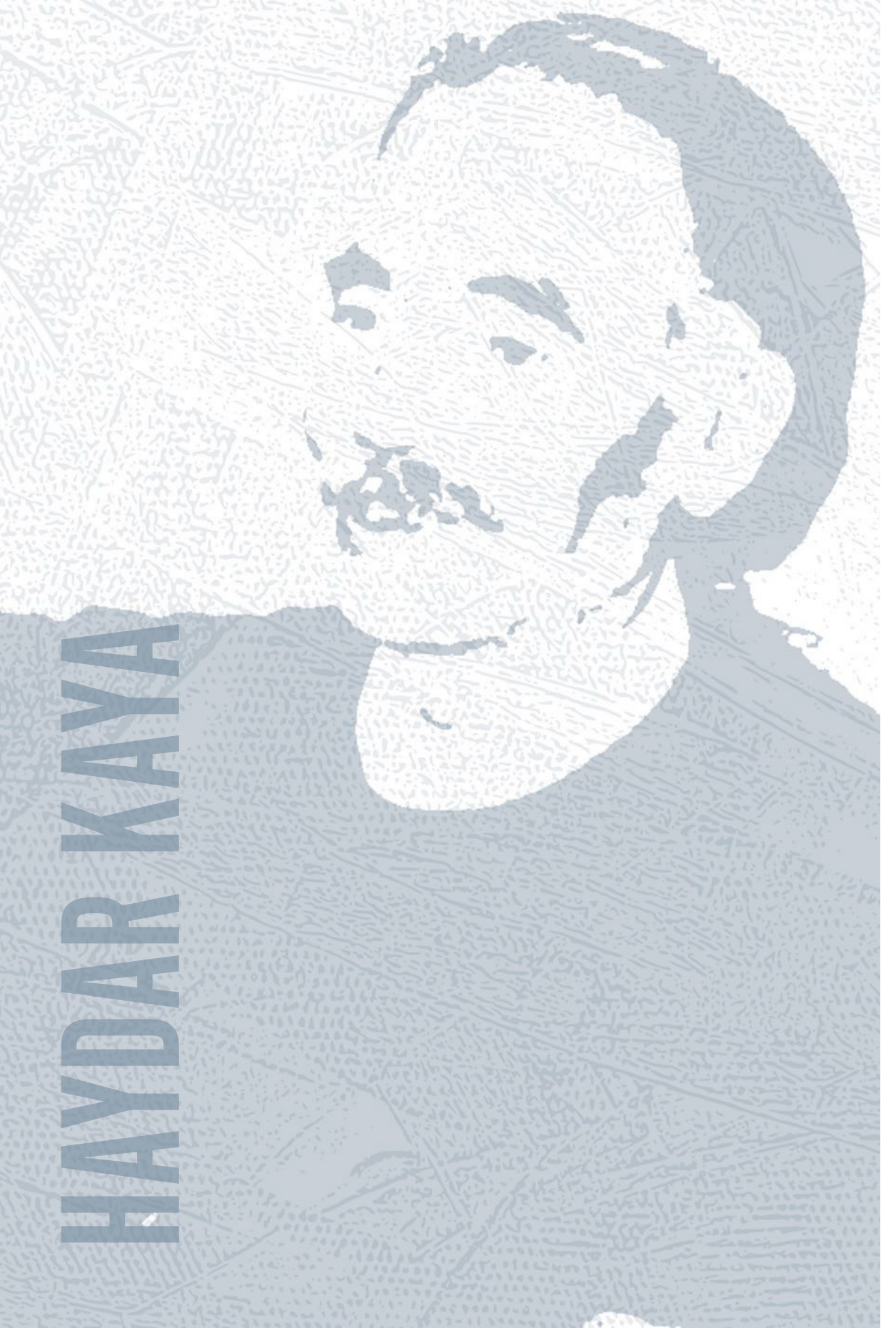
Doğru yana yürü, ters yana akma
 Helal yoldan kazan, harama bakma
 İnsan kalbi Kâbe, sen onu yıkma
 İşte ömrün geldi, işte geçiyor.

Yaşamak istersen bırak bir eser
 Bir gün ecel gelir yolunu keser
 Göremez gözlerin, dilin de susar
 İşte ömrün geldi, işte geçiyor.

Yüzün gülmez bu bir gam mı, keder mi
 Bu az ömür ağlamaya değer mi
 İnlesen, sızlasan para eder mi
 İşte ömrün geldi, işte geçiyor.

Böhtani dünyada hani eserin
 Marazın yok neden ağrır her yerin
 Bir gün eksik değil gamın, kederin
 İşte ömrün geldi, işte geçiyor.

HAYDAR KAYA

HAYDAR KAYA (ALADELİ)

(d.1930 - ö.1999)

Haydar Kaya 1930'da Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Berçenek (Tarlacık) köyünde doğdu. İlkokulu köyünde bitirdi. Uzun bir süre köyünde çiftçilik yaparak yaşadıktan sonra Ankara'ya yerleşti. Ankara'da bir ilköğretim okulunda hizmetli olarak çalıştı. 19.06.1999 tarihinde İstanbul'da vapurdan inerken denize düşerek vefat etti.

Haydar Kaya'nın babası Dalgacı Baba da yörenin âşıklarından olup Haydar Kaya'nın küçük yaşlarda âşıklığa ilgi duymasında büyük etkisi olmuştur. İlk bağlama derslerini ve âşıklık geleneğine ait bilgileri babasından aldı. Cemlerde ve meclislerde bulunarak kendini geliştirdi.

Şiirlerinde "Aladeli" mahlasını kullanan Haydar Kaya'nın ağabeyi Rahmi Kaya (Mahrumi) da yörenin tanınmış âşıklarından dır. Genç yaşlarında usta malı deyişler seslendirdi. Sonraki dönemlerde kendi deyişlerini yazıp söylemeye başladı. Şiirlerinde ağırlıklı olarak aşk, gurbet, hayattan şikâyet temalarını işledi.

Aladeli'nin şiirleri ve felsefesi Mahzuni Şerif, Meçhuli gibi pek çok yöre ozanını etkiledi. 1963 yılında Ankara'da Âşıklar Derneğinin kurucu yönetim kurulu üyeleri arasına yer aldı. Deyişleri-türküleri Mahzuni Şerif, İsmail İpek, Musa Eroğlu gibi ozanlar tarafından plaklara okundu. Bunlardan birisi Musa Eroğlu tarafından seslendirilmiş olan "Kimim Ben" isimli eseridir. Ozanın "Deli Gönül Bizim Ele Gidersen" isimli eseri ise TRT kayıtlarına Sivaslı Şahturna adına Elbistan türküsü olarak geçmiştir.

Hakkında 2021 yılında Mustafa Ertekin tarafından *Kimim Ben Hatırlat Bana* adlı kitap hazırlandı.

KİMİM BEN HATIRLAT BANA

Kimim ben hatırlat bana
Kendimle tanıştır beni
Neyle yalvarayım sana
Lisan ver konuşur beni.

Ömrüme vermeden zeval
Geçen günler oldu hayal
Ruhuma bir güzellik sal
Küskünüm barıştır beni.

Kalmadı sabrı kararım
Kaybettim kendim ararım
Sözleri derde dermanım
Unutma soruştur beni.

Ay eyle sultanım suçum
Gurbet ele yıktın göçüm
Aladeli yanar içim
Hasretim kavuştur beni.

DELİ GÖNÜL

Deli gönül bizim ele gidersen
Selam söyle eller bana küsmesin.
Ah yol ırak, viran bağa varırsan
Gülü solmuş dallar bana küsmesin.

Duman almış yüce dağın başını
Çok avladım ördeğini kuşunu
Damla damla dök hele gözyaşını
Gitti diye çöller bana küsmesin.

Aladeli hasret yaşar içimde
Benimle beraber gitti göçünde
Bahar gelip hep çiçekler açanda
Lale sümbül güller bana küsmesin.

HAYRETTİN ÖNDER

HAYRETTİN ÖNDER (FİGANİ)

(d.1967 -)

387

Hayrettin Önder, 1967 yılında Kahramanmaraş'ın Göksun ilçesinin Taşoluk kasabasında doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Kahramanmaraş'ta yaptı.

Hayrettin Önder'in çocukluğu; şiir yazan dedesi, amcaoğulları ve kardeşlerinin arasında geçtiği için onlardan etkilenecek şiir yazmaya çok küçük yaşlarda başladı.

Şiirlerinde Figani mahlasını kullanan şair, şiirlerini geleneksel halk şiiri formunda akıcı ve kıvrak bir dil kullanarak yazdı. Figani'nin *Onuncu Köy* (2005) ve *Aykırı Adam* (2010) adlı yayımlanmış iki şiir kitabı vardır.

Şiirin misyonunu “Yağmurlar çorak toprakları yeşertirken, şiir de çorak gönülleri yeşertir.” ifadesiyle özetleyen Hayrettin Önder, şiirlerinin büyük bir kısmında adaletsizliklere, haksızlıklara karşı mazlumların duygu ve düşüncelerini dile getirdi; toplumda görülen yozlaşmaları istihza yoluyla taşıladı. Bunun yanı sıra aşk, vatan, memleket sevgisi, gurbet konularını da işledi.

YAN YANA

Yaradan insanı bir tek yaratmış
Hükmeder mi söyle insan insana?
İnsanda merhamet, yürek yaratmış
Merhametsiz insan, benzer hayvana.

388

Hepimiz çıırçıplak geldik dünyaya
Kimimiz atlıyız kimimiz yaya
Yaşamak var iken bak doya doya
Nasıl kıyar söyle bir can bir cana.

Niye vermiş düşün, yaradan akli
Sır denilen şeyler orada saklı
Derimiz, dilimiz olsa da farklı
Hepimiz misafir olduk bu hana.

İbret eyle olma yüksek uçucu
Acı tatlı her şey gelip geçici
Ecel gelip bir gün kefen biçici
Baki kalan var mı göster sen bana.

Bu gün geçer, kalır geride dünde
Ne ben arkadayım ne sensin önde
Hakk'ın vaat ettiği o çetin günde
Düzülür insanlar hepsi yan yana.

GÖZLERİN

Ben gurbette gurbet bende erirken
Hiç baktı mı söyle yola gözlerin?
Bir can var ki gülüm kanda erirken
Yaş aktı mı söyle ela gözlerin?

Gün olur dünyayı yıkasım gelir
Gün olur dünyadan çıkasım gelir
Bakanlara kurşun sıkasım gelir
Sanki şu başıma bela gözlerin .

Bu gönülü gurbet gurbet sürürüm
Figani'yim bilmem neye yürürüm
Gün olur ki sana cansız varırım
İşte o an dönsün, sele gözlerin.

HEZARÍ

HEZARÎ (BEYOĞLU)

(d.19.yüzyıl - ö.19.yüzyıl)

Kahramanmaraş'ın bir köyünde doğan Hezarî, Beyazıtlı Süleyman Paşa zamanında yaşamış güçlü bir halk şairidir. Şairin asıl adı, doğum ve ölüm tarihleri bilinmemektedir. Süleyman Paşa'nın 1849 yılında vefat etmesinden hareketle şairin bu tarihlerde hayatta olduğu anlaşılmaktadır. Şiirlerinde "Hezarî" mahlasını kullanmıştır. Bir görüşe göre Hezarî, Beyazıd oğlu Süleyman Paşa ile ilişkili şiirlerinde "Beyoğlu" mahlasını kullanmıştır. Halk şairleri arasında bir şairin iki ayrı mahlas kullandığına pek rastlanmaması Beyoğlu ve Hezarî'nin ayrı kişiler olabileceği fikrini doğurmaktadır.

Hezarî'nin şiirlerinden çok azı günümüze ulaşabilmiştir. Sadettin Nüzhet Ergun, Halk Edebiyatı Antolojisi'nde Hezarî için şu ifadeleri kullanmaktadır: "XIX. asrın son yarısında Anadolu'da büyük bir şöhret kazanan saz şairlerinden biri de Kahramanmaraşlı Hezarî'dir. Bu gün deyişleri toplu bir halde bulunmayan bu âşîğin elimizde bir numunesi bulunuyor. Fakat bu bir manzume bile onun ne kadar kıymetli bir halk şairi olduğunu göstermeğe kâfidir."

Elde çok az şiiri bulunmasına rağmen Hezarî'nin, Anadolu'da ve halk edebiyatı vadisinde tanınmış bir şair olduğu görülmektedir. Özellikle Anadolu'nun çeşitli yerlerindeki düğünlerde, bir usul dairesinde "Yine geldi yaz (ilk) baharın ayları" şeklinde başlayan koşması okunmaktadır. Koşmaları genellikle sevgi, sevgili, özlem ve ıstırap temalı güzellmeler şeklindedir. Şiirlerinde memleketi Maraş'a ve döneminde Maraş'ta yaşamış kişilere de değindiği görülmektedir. Söyleyişine sadelik ve coşkunluk hâkim olan Hezarî'nin şiirleri genellikle 11'li hece ölçüsüyle söylenmiştir.

KOŞMA

Yine geldi yaz baharın ayları
Yâre mektup yazmak ister gönlümüz
Karı gitmiş mor sümbüllü dağları
Şikâr için gezmek ister gönlümüz.

Uygun ahbap tel alışkın sazınan
Nargeleler yansın mercan közinen
Sâkî gerek mey doldura nazinen
Bâdeleri süzmek ister gönlümüz.

Nişan alıp boy tüfekler ötünce
Ne hoş olur çakır keyfler yetince
Kamalağın gölgesinde yatınca
Silahları çözmek ister gönlümüz.

Hezârî'm der şu dünyada n'olmalı
Gam dağıtıp oynamalı gülmeli
Bir de sarılacak yavru bulmalı
Sarılıp da yatmak ister gönlümüz.

KOŞMA

393

Seher yeli bizim ele uğrarsan
Ahvalimi nazlı yâre var söyle
Unutmuş mu ben garibi anar mı
O güzeli bir tenhada bul söyle.

Kurban olam kâkülünün bendine
Korkarım düşer yâr adû fendine
Gönlümü emanet ettim kendine
Bu haberi doğru yâre var söyle.

Sual eyle hatırcığı hoş mudur
Benim gibi dideleri yaş mıdır
Yoksa benden kötüsüne eş midir
Nevcivamı bir tenhada bul söyle.

Nazlı yârim benden sual ederse
Dikkat eyle sevdiceğim ne derse
Hezarî bendesin sual ederse
Şükür sağ salim de işi zâr söyle.

HILMI ŞAHBALLI

HİLMİ ŞAHBALLI (ŞAHBALLI)

(d.1953 -)

Günümüz Türk Halk şiirinin güçlü ozanlarından biri olan Hilmi Şahballı, 1953 yılında Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesinin Sarılar köyünde doğdu. Asıl adı Hilmi Ballı'dır. İlk ve ortaöğrenimini Kahramanmaraş'ta yaptı. İlkokulda öğrenciyken yazmış olduğu bir şiir öğretmeninin dikkatini çekmiş, bunun üzerine öğretmen yörenin güçlü şairlerinden Hayati Vasfi Taşyürek ile tanıştırmış, Hayati Vasfi'nin imtihan amacıyla verdiği ayağa çok güzel cevap verince şairden büyük iltifatlar görmüş, bu olay Şahballı'yı şiir yazmaya teşvik etmiştir. Yine kendi ifadesiyle 10 yaşlarında Erzurum'a âşıklar şölenine götürülmüş ve Âşık Reyhani, Murat Çobanoğlu gibi güçlü şairlerin de yer aldığı atışma yarışmasında birincilik ödülü kazanmıştır. 1971 yılında Âşık Mahzuni Şerif ile tanıştı ve altı ay boyunca Mahzuni ile birlikte konserlere çıktı.

1972 yılında bir plak şirketinin düzenlemiş olduğu Âşıklar Yarışması'nda birinci seçildi, burada soyadının önüne "Şah" mahlası verildi ve o günden sonra "Şahballı" mahlasını kullandı. Mahkeme kararı ile soyadını da bu şekilde değiştirdi. 1972 yılında "Ne güzelsin Antep Eli" adlı ilk plağını çıkardı.

Hilmi Şahballı; Abdurrahim Karakoç, Hayati Vasfi Taşyürek, Âşık Veysel, Neşet Ertaş gibi şairleri kendisine rehber aldı. Bir süre Almanya'da kaldı. Ülkesine döndükten sonra Cumhurbaşkanlığı müzik danışmanı olarak görev aldı. Ulusal televizyon kanallarında "Ozanların Dilinden" ve "Türküler Pınarı" adlı programlar yaptı.

Hilmi Şahballı'nın ozanlığın yanı sıra sinema oyunculuğu da vardır. Gurbet Ölümleri, Bayram Türküsü, Beklenmeyen Misafir, Gülelim Eğlenelim, İbrahim Hakkı Hazretleri adlı filmlerde rol aldı.

Hilmi Şahballı, pek çok ödül aldı. Devlet Sanatçısı (1991), Yılın Altın Adamı (2001), Kültür ve Sanat Adamı (2015) bunlardan bazılarıdır.

Hilmi Şahballı'ya, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı verildi.

Şahballı gençlik döneminde sevda, doğa ve insan sevgisi temalı şiirler yazdı. Olgunluk döneminde ise vatan, millet, birlik, kardeşlik temalarını işledi. Millî, hamasî duyguları şiirleştirdi ve bu şiirlerin bir kısmını besteledi, seslendirdi. “Gidiyorum”, “Kızılırmak”, “Esmerin Adı Oya”, “Bahar Gelmiş Bizim İle”, “Al Beni”, “Bundan İyiydi” gibi bazı besteleri başka sanatçılar tarafından da seslendirilmektedir.

Çok yönlü bir sanatçı olan Şahballı, altı adet sinema filminde oynadı, 63 plak, 26 kaset doldurdu ve 1050 adet şiire imza attı. Şiirlerinde samimi, açık ve akıcı bir ifade bulunan Şahballı, âşıklık geleneğinin tüm özelliklerini icra etmiştir.

Hilmi Şahballı şiirlerinin bir kısmını *Aşkı Saldık Gönüllere* (2019) adlı kitabında topladı.

ÇOBAN ŞAHBALLI

Bir köyümüz vardı baykuşu çoktu
Yıldızları saya saya büyüdük
Fakir, yoksulduk ya alınımız aktı
Karda kızak kaya kaya büyüdük.

397

Anam teşt içinde yurdu başımı
Bizi çimdirirken gör telaşımı
Bazlamaya katık yaptım aşımı
Teh dürümü yiye yiye büyüdük.

Kışın dam lovlardık kürürdük karları
Av avlardık bulamazdık avcarı
Ne pantol bilirdik ne de şalvarı
Uzun fistan giye giye büyüdük.

Dut toplamak için ağaca çıkardık
Ölümden korkmazdık, daldan sarkardık
Horozun sesine erken kalkardık
Ezan sesi duya duya büyüdük.

Sarılar köyümdür obam *Şahballı*
Dilde destan elde saban *Şahballı*
Boşa büyüklenme Çoban *Şahballı*
Dağda davar yaya yaya büyüdük.

SEN MARAŞ'I BAŞKA YERE BENZETME

Sen Maraş'ı başka yere benzetme,
Onun bölünmemiş imanı vardır.
Bazen garbi eser bazen de poyraz,
Başından eksilmez dumanı vardır.

İslam için istediler barışı,
Vatan için eylediler yarışı,
Tükendi zannetme şanlı Maraş'ı,
Daha nice Sütçü İmam'ı vardır.

Bu yörede Müslümanlar yaşıyor,
Sevgi, birlik engelleri aşıyor,
Ulu Cami'ye bak, dolup taşıyor
Seyir eyle mümin kervanı vardır.

Madalyalı şehre ışık tutanı,
Unutmadık şehit düşüp yatanı,
Hilmi *Şahballi*'nin hübbül vatani,
Tarihler bahseder unvanı vardır.

YÜRÜYORUM

Karlı dağların ardından
Yâre doğru yürüyorum
Yunus'un feyiz aldığı
Yere doğru yürüyorum

Kâh atlıyım kâh yayayım
Hangi derdime yanayım
Ben bu âlemde rüyayım
Sırra doğru yürüyorum

Şahballı'm konan göçecek
Dünya fani ölüm gerçek
Kula şefaât edecek
Er'e doğru yürüyorum.

HÜSEYİN ATÇI

HÜSEYİN ATÇI
(d.1955 -)

Hüseyin Atçı, 1995 yılında Kahramanmaraş'ın Şerefoğlu köyünde doğdu. İlkokulu Şerefoğlu köyünde okudu. Çiftçilikle ve ticaretle uğraştı. Bekçilikten emekli oldu.

Şiire yirmi yaşlarında başlayan Hüseyin Atçı, 2014 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği üyesi oldu.

Şiirlerinde genellikle aşk, doğa, kır hayatı, talihten şikâyet temalarını işledi. Mahlas olarak kendi adını kullanan şairin bazı şiirleri bestelendi.

Hüseyin Atçı, il genelinde düzenlenen şiir etkinliklerine ve yerel televizyon programlarına katıldı. Şairin *Yölcü* (2021) adlı bir şiir kitabı vardır.

NAR MI GETİRDİN

402

Bahçeye indin de nar mı getirdin
Nar getiren ellerine kurbanım
Geçen yıllarıma aldın götürdün
Dalma diyen dillerine kurbanım

Sendeki güzellik bana yaramış
Giyinip kuşanmış sevgi aramış
Pınarın başında saçın taramış
Dökülen saç tellerine kurbanım

Yürüdüm yoluma tutmaz dizlerim
Ferhat oldum dağı taşı düzlerim
Hasretini çeker benim gözlerim
Haydi sarıl kollarına kurbanım

Ocağın yanmazken duman tüterse
Virandı bahçemiz kuşlar öterse
Sevgimiz bakidir ömrün yeterse
Sen düşünme yıllarına kurbanım

Güzeldi gözleri canlar yakardı
Hüseyin sevdi mi candan bakardı
Öteden gelmeden çok hoş kokardı
Domur domur güllerine kurbanım.

YIKASIM GELİR

403

Bir yârin gönlünü eyleyemedim
Kader boğazımı sıkasım gelir
Derdimi kimseye söyleyemedim
Tacını tahtını yıkasım gelir

Izdırapla benzi solan kullara
Yüreğine hasret dolan kullara
Tek ekmeğe muhtaç olan kullara
Her taşın altından çıkasım gelir

Akşam güneşinin battığı zaman
Deniz balçığına yattığı zaman
İnsan haysiyetin sattığı zaman
Güzelim dünyadan bıkasım gelir

Hüseyin yanlış yapan gelecek
Sabrımı taşırma eller gülecek
Konuşan haddini elbet bilecek
Sözleri ağzına tıkasım gelir.

HÜSEYİN ÇEKER

HÜSEYİN ÇEKER

(d.1961 -)

Hüseyin Çeker, 1961 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesine bağlı Körcek köyünde doğdu. Maddi imkânsızlık yüzünden ilkokulu bitirdikten sonra köyden ayrıldı, 1970'de ağabeyiyle birlikte İstanbul'a gitti. Orada işportacılık yaptı.

Bu dönemde Âşık Hüdai ve Âşık Yener ile tanışma fırsatı buldu. Âşık Hüdai, Âşık Nurşani, Âşık Meçhuli ile dostluklar kurdu. Dayısı Süleyman Dede vasıtasıyla Âşık Mahzuni, Âşık Vicdani, Âşık Ali Hayrani, Âşık Kul Ahmet gibi pek çok ozanla tanışma imkânı buldu. Bu ozanların etkisiyle şiir yazmaya başladı ve ozanlık yoluna girdi.

Ozanları, "Din, dil, ırk, mezhep gözetmeyen insanlardır. Geçmiş geleceğe taşıyan köprülerdir. Toplumun gözüdür, dilidir." şeklinde tarif eden Ozan Şah Hüseyin, dedesinden kalan ve telleri olmayan curayı at kılından tel bağlayarak tamir etmeye çalışmış, ilk sazına bu şekilde sahip olmuştur. Daha sonra İstanbul'a gittikten sonra Âşık Ali Temel'in sazını satın aldı.

Ozanların hepsi benim ustamdır, diyen Ozan Şah Hüseyin, hiçbir kursa gitmeden sazı öğrendi. Şiirlerinde "Şah Hüseyin" mahlasını kullandı.

BİR GÜN GELECEĞİM SANA TOPRAK ANA

406

Açmışsın bağrımı bana
Arıyorsun yana yana
Doymuyorsun sen insana
Toprak ana toprak Ana

Bir gün geleceğim sana
Toprak ana toprak Ana

Gündüzün geceye düşman
Sana gelip giden pişman
Su ile havanı aşmam
Toprak ana toprak ana

Bir gün geleceğim sana
Toprak ana toprak ana

Güneşle ay sana yarar
Kar örter yağmurun yarar
Bir gün *Şah Hüseyin*'i sarar
Toprak ana toprak Ana

Bir gün geleceğim sana
Toprak ana toprak ana

GEL OTUR YANIMA CANIM SİRDAŞIM

Gel otur yanıma canım sırdaşım
Senin dizlerine koyayım başım
Çileye katlanmış o güzel eşim
Ela gözlerine kurban olduğum

Hilal kaşlarını boşuna çatma
Kara gözlerinden yaşlar akıtma
İntizar eyleyip yuvamı yıkma
Ela gözlerine kurban olduğum

Şah Hüseyin sana mehlîm vermişim
Yaradan biliyor sadık kalmışım
Ben ayağın sen de başım olmuşsun
Ela gözlerine kurban olduğum

HÜSEYİN GÜVERCİN

HÜSEYİN GÜVERCİN

(d.1945 -)

Hüseyin Güvercin, 1945 yılında Kahramanmaraş'ın Nurhak ilçesinde doğdu. Herhangi bir okul eğitimi almadı.

Şiir yazmaya 12 yaşlarında başladı. Şiirlerinde “Güvercin” mahlasını kullandı. Hünkâr Hacı Bektaş Veli Dergâhı tarafından Nurhak'a dede olarak tayin edildi. Yıllarca cem törenlerinde ozanların deyişlerinin yanı sıra kendine ait eserleri de söyledi. Altmış yaşından sonra kendi kendine okuma-yazmayı öğrenerek şiirlerini deftere yazmaya başladı.

Hüseyin Güvercin, 2012 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

SEVGİNİN OLDUĞU YERDE

Gül açılır, bülbül öter
Sevginin olduğu yerde
Ne gam kalır ne de keder
Sevginin olduğu yerde.

Anlatamam cahil halka
Bülbül olan olmaz karga
Ne dövüş kalır ne de kavga
Sevginin olduğu yerde.

Gül açılır, bülbül öter
Bahar gelir güller biter
Katarlanmış turna gider
Sevginin olduğu yerde.

Güvercin'im bir gün ölür
Kendi gider adı kalır
Çirkinler hep güzel olur
Sevginin olduğu yerde.

HAKK'IN NURU ÂDEMDEDİR

Hak arama sağda solda
Hakk'ın nuru âdemdedir
Ne yerededir ne de gökte
Hakk'ın nuru âdemdedir.

İncil, Zebur, Kur'an'a bak
Dört kitabın dördü de hak
İnsanı sevmeli mutlak
Hakk'ın nuru âdemdedir.

Dikkat edin ey insanlar
Geldi gitti nice canlar
Âdem'e indi Kur'an'lar
Hakk'ın nuru âdemdedir.

Doğruca otur doğru kalk
İnsanlara bir gözle bak
Ayrı değildir senden Hak
Hakk'ın nuru âdemdedir.

Bir olalım kardeş bacı
Hakk'tan aldık daim gücü
Olmayın gönül kırıcı
Hakk'ın nuru âdemdedir.

Güvercin'im kemter kulum
Okuyup ummana dalım
İnsanlara değer bulum
Hakk'ın nuru âdemdedir

HÜSEYİN PALO

HÜSEYİN PALO (NERGİS HÜSEYİN) (d.1954 -)

413

Hüseyin Palo, 1954 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Kaşanlı Haticepınarı köyünde doğdu. Yoksul bir aileye mensup olduğu için ilkokulu köy odasında okudu. Çobanlık yaptı. Babasının sazıyla saz çalmayı öğrendi. Kendisi gibi ozan olan babası, amcasının oğlu Resul Palo ve Perişan Ali ile âşıklık geleneğine bağlı saz ve söz meclisleri kurarak kendini ozanlık yolunda geliştirdi. 17 yaşında gurbete gitti. İnşaatlarda çalıştı. Âşıklık geleneğine uygun olarak saz çalıp söyledi. Şiirlerinde “Nergis Hüseyin” mahlasını kullandı. Yerel ve ulusal basında programlara katıldı.

Hüseyin Palo, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

KURALI BUDUR

Erenler bir aşka olduk müptela
Aşka mahkûmların kuralı budur
Başıma sarıldı püsküllü bela
Aşka mahkûmların kuralı budur.

Hattı hesabı yok sevdaya dalan
Birdir iki değil muradın alan
Yok mudur bu derde bir çare bulan
Aşka mahkûmların kuralı budur.

Niceleri aşka ömrü zay olmuş
Mecnun çölde kurda kuşa pay olmuş
Kerem cayır cayır yanmış kül olmuş
Aşka mahkûmların kuralı budur.

Nergis Hüseyin'im şöyle söyledi
Bir Leyla da beni Mecnun eyledi
Aldı ömürçüğüm talan eyledi
Aşka mahkûmların kuralı budur

YARANAMADIK

İnsanlığa küçük yaştan başladık
Yine de kimseye yaranamadık
Zaman geldi dosttan yana taşlandık
Yine de kimseye yaranamadık.

Ne dedik doğrudan yana söyledik
Kem gözle bakmadık hane yıkmadık
Viranede hanedanlık eyledik
Yine de kimseye yaranamadık.

Nergis Hüseyin'im dayanmaz sesi
Ne kadar söylesem yoktur ötesi
Berkemal gözüyle gördü herkesi
Yine de kimseye yaranamadık

HÜSEYİN POLAT

HÜSEYİN POLAT

(d.1973 -)

417

Hüseyin Polat, 1973 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Emirli Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu Emirli'de bitirdikten sonra tamirci çıraklığı yaptı ve tamirci ustası oldu. Afşin Halk Ozanları Derneği üyesi olan şair derneğin bağlama kurs hocasını da yürütmektedir.

Şiirlerinde “Hüseyin” mahlasını kullanan Hüseyin Polat, 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

GÜLENLER OLDU

Emirli'de geçti benim gençliğim
Çorap buldum olmaz idi içliğim
Okula başladım yoktu döşlüğüm
Üzerime bakıp gülenler oldu.

Okul bitti çırak oldum çalıştım.
İki yılda öğrenmeye alıştım
Küskünüdüm kendim ile barıştım
Bazen ağladığım bilenler oldu.

Hüseyin'im yazacak çok şeyler var
Ömrümde aldığım nefeslerim kâr
Düşüş dedim yeke döndü benim zar
Dostlarımdan beni silenler oldu.

BENİM GİBİ OLASIN

Acıyla kalbimi yaktın
Kötü sözle beni yıktın
Sen de mi canından bıktın
Benim gibi olasın yâr
Allah'ından bulasın yâr

Hep ağladım gülemedim
Mutluluk ney bilemedim
Muradıma eremedim
Benim gibi olasın yâr
Allah'ından bulasın yâr

Hüseyin'im gülemedim
Suçum nedir bilemedim
Gözüm yaşın silemedim
Benim gibi olasın yâr
Allah'ından bulasın yâr

HÜSEYİN TENECİOĞLU

HÜSEYİN TENECİOĞLU (ÂŞIK HÜSEYİN) (d.1896 - ö.1945)

Âşık Hüseyin, Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesi Erçene köyünde doğdu. Kimi kaynaklara göre askerlik dönemine kadar doğduğu yörede ikamet eden şair, askerlik sonrasında köyüne dönmeyecek Osmaniye, Bahçe, Kozan, Kahramanmaraş bölgesinde ve Gâvurdağları'nda köy köy gezerek, türküler söyleyerek âşıklık geleneğine uygun bir şekilde yaşadı. Yine araştırmacılar, şairin amcasının soyadının Tenecioğlu olması nedeniyle onun da soyadının Tenecioğlu olacağını düşünerek edebiyat dünyasına bu soyadla tanıtmışlardır.

1915 yılındaki yaşanan seferberlik döneminde, Elbistan ilçesinin Afşin köyünde Âşık Hüseyin dâhil toplam 40 kişi asker kaçağı olarak yakalanıp idam edilmek üzere Gaziantep'e götürülüp darağacına çıkartılır. İdamdan önce, idam mahkûmlarının son dilekleri sorularak makul olanlar gerçekleştirilir. 32 kişi idam edildikten sonra sıra Âşık Hüseyin'e gelir, son dileği sorulur. Âşık Hüseyin bir sigara verilmesini ve gözlerinin ve ellerinin bağının açılmasını ister. Sigarasını içerken Tahsin Bey'e "Arzuhal" isimli türküsünü çığırır. Sanata ve sanatçıya kıymet veren komutan bu türkünün üzerine Âşık Hüseyin'i affederek serbest bırakır

Hayatı çevresinde "Âşık Hüseyin ve Acem Kızı", "Âşık Hüseyin ve Türkmen Kızı", "Âşık Hüseyin ve Benli Döne Hatun" hikâyeleri oluşmuş olup onun hikâyeli türküleri Amanos ve Gâvurdağları'nda yaygın olarak söylenmektedir. Âşık Hüseyin'in, 1930'lu yıllarda Çukurova'dan tekrar köyü Erçene'ye göçtüğü rivayet edilmektedir.

Âşık Hüseyin, genellikle yaşadığı çevrede tanınmış kişilerin ölümüne ağıtlar yakarak, hoşuna giden güzelleri överek âşıklığını sürdürmüştür. İyi derecede saz çalan şair mahlas olarak “Hüseyin” ismini kullanmıştır.

Âşık Hüseyin’in şiirlerinde coşkun bir lirizm vardır. Bu şiirler güzelleme, taşlama ve nasihat türündedir. Şiirlerinde aşk başta olmak üzere doğa, ayrılık, hasret, zamandan şikâyet gibi temaları işlemiştir.

Âşık Hüseyin tarafından söylenen “Acem Kızı” türküsü Türkiye’ye yayılmış, ancak çeşitli âşıklara ve yöreye mal edilmiştir. Prof. Erman Artun, bu türkünün Âşık Hüseyin’e ait olduğu konusunda kaynaklarda birbirini tamamlayan ve doğrulayan bilgiler olduğunu ifade etmekte, gerek Âşık İmamî, Âşık Feymanî gibi güçlü âşıkların ifadelerinden, gerekse Osman Gökçe, Doğan Kaya, Mehmet Erkoçak gibi araştırmacıların çalışmalarına dayanarak Neşat Ertaş’ın meşhur ettiği “Acem Kızı” adlı türkünün Âşık Hüseyin’e ait olduğunu belirtmektedir.

Yine Çukurova’nın güçlü ozanlarından Âşık Feymani, Acem Kızı’nın yanı sıra “Gayrı Dayanamam Ben Bu Hasrete” ve “Bilemedim Kıymetini Kadrini” adlı türkülerin de Âşık Hüseyin’e ait olduğunu belirtmiş, diğer araştırmacılar da bu bilgiyi desteklemişlerdir.

DAYANAMAM GAYRI BEN BU HASRETE

Dayanamam gayrı ben bu hasrete
Ya beni de götür ya sen de gitme
Ateş-i aşkına yakma çıramı
Ya beni de götür ya sen de gitme.

423

Ahtı amanımız vardı seninle
Gönül mü eğledin yoksa benimle
Kavli kasem eylemiştik yeminle
Ya beni de götür ya sen de gitme.

Sen gidersen kendim berdar ederim
Bülbül gül dalına konmaz niderim
Elif kaddim büker keman ederim
Ya beni de götür ya sen de gitme.

Aşk-ı muhabbetle düştük dillere
Bu hasretlik beni salar çöllere
Bırakıp da gitme gurbet ellere
Ya beni de götür ya sen de gitme.

Yâr sineme vurdun kızgın dağları
Viran koydun mor sümbüllü bağları
Hüseyn'im geçiyor gençlik çağları
Ya beni de götür ya sen de gitme.

TURNALAR

Acep kalktınız mı Şam'ın elinden
Bilinmiyor Arap'ların dilinden
Katarların Adana'nın çölünden
Yoksa kılavuzun tor mu turnalar?

Sakının kalmayın dağda meşede
Kadir Mevlâ'm sizi binler yaşata
Bir soluk alın da Fevzipaşa'da
Hele bakın güneş er mi turnalar?

424

Size selam dursun Maraş Beyleri
Gül gülistan bahçeleri bağları
Gayet yüksek derler Ahır Dağları
Üzerinden aşmak zor mu turnalar?

Ahır Dağları'ndan havalı uçun
Zeytun Ilıca'dan bir dolu için
Çavdar'ın gediğinden selamet geçin
Bakin Elbistan'a kar mı turnalar?

Yaylam Binboğa'da sürün bir sefa
Okuyun elifi siz geçin kaf'a
Ugramadan gitmen Eshabilkef'e
Orada yediler sır mı turnalar?

Âşık Hüseyin'im dinlen hâlimi
İnin Elbistan'a bulun Ali'mi
Arttı bu dünyanın zulmü zalimi
Peşinizde avcı var mı turnalar?

HATA BENİM GÜNAH BENİM SUÇ BENİM

425

Bilemedim kıymetini kadrini
Hata benim günah benim suç benim
Eliminen içtim aşkın zehrini
Hata benim günah benim suç benim

Kader aramıza çekti bir perde
Yoksulluk düşürdü çaresiz derde
Affetmem kendimi ulu mahşerde
Hata benim günah benim suç benim

Körümüş gözlerim görmedim önü
Boşuna yormuşum eyvah ben beni
Bilirim göremem bir daha seni
Hhata benim günah benim suç benim

Hüseyin'i yandırdın yâr ataşlara
Daha sürme çekme kalem kaşlara
Vursam da başımı taştan taşlara
Hata benim günah benim suç benim

İBEYLİOĞLU

İLBEYLİOĞLU (ELBEYLİOĞLU, İLBEYOĞLU) (XVIII. yy.)

427

XVIII. yüzyıl halk şairlerinden İlbeylioğlu'nun asıl adı Ahmed'dir. Ne zaman ve nerede doğduğu tam olarak bilinmemektedir. Bazı araştırmacılara göre idari yapı olarak Maraş Sancağı'na bağlı bir nahiye olan Düziçi'nin Elbeyli köyündendir. Bir başka araştırmacıya göre Antep ili sınırları içinde bulunan Barak Türkmen beylerindedir. Kaynakların çoğunda Maraşlı olduğu belirtilmektedir.

İlbeyli boyu; iskân sonucu Adana, Gaziantep, Kahramanmaraş, Elbistan ve Afşin yörelerine dağılmış bir Türkmen boyudur. Halep, Gaziantep ve Maraş'ta yaşayan İlbeyliler geçmişte Maraş İlbeylisi olarak anılmıştır. Çünkü Ayıntap eskiden Maraş vilâyeti sınırları içinde yer alan ve Maraş'a bağlı olan bir yerleşim merkeziydi. İlbeylioğlu, İlbeyli aşiretinin reisidir. Aşiret reisi olduğu için İlbeylioğlu denmektedir.

Bir halk hikâyesinin de kahramanı olan İlbeylioğlu'nun koşmaları, hakkında anlatılan hikâyelerle bağlantılıdır. Şiirlerinde "Elbeyoğlu/İlbeyoğlu" mahlasını kullanan ozan; aşiret, beylik, aşk, sevgilinin güzelliği, sevgiliden ayrılık gibi konuları sade bir dille şiirlerinde işlemiştir.

KOŞMA

428

Gel ha güzel gel ha methin edeyim
Seni denk ederim gonca gülünen.
Ölene kadar methini ederim
Adabınan, erkanınan, yolunan.

Duyan aylarınan bennik çekişir
Gören aylarınan dinden çığırışır
İnce bele gümüş kemer yakışır
O da savad ister altın halınan.

Kirpiklerin can almaya kast eder
Kimi öldürür de kimi hasd'eder
Mısır'ı, Bağdad'ı versen üst eder
Yaz kâtibim baha yetmez malınan.

Deryanın yüzünde gezişir kayık
Kimi sarhoş gezer kimisi ayık
Yeryüzünde padişaha ilayık
Yaz kâtibim tarif olmaz dilinen.

İlbeyoğlu'm bulamamış eşini
Pınar sandım kız gözünün yaşını
Oturmuş da çeşit çeşit bağlar başını
Dolama şeşinen kıvrak şalınan.

KAL KALAN

429

İstanbul'dan ferman gelmiş nideyim
Göç ekip de meratibe gideyim
Yaylam seni kime teslim edeyim
Ben gidiyorum telli yaylam kal kalan.

Pınarların yosun tutsun akmasın
Menekşeler düze çıksın kokmasın
Gezdiğim yerlere insan çıkmasın
Ben gidiyorum telli yaylam kal kalan.

Sultana baş cümle dağdan uludur
Har akıdır on beş dağın eridir
Arap atlar koç yigitler yeridir
Ben gidiyorum telli yaylam kal kalan.

Elbeyoğlu kestirmiyor gümanı
Alagözden gelir yürek dumanı
Ardı bozlak önü yaylak çimanı
Ben gidiyorum telli yaylam kal kalan.

ISA BINBOĀ

İSA BİNBOĞA (DİRGENOĞLU)

(d.1929 - ö.2014)

Ozan Dirgenoğlu, 1929 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Altunelma kasabasında doğdu. Asıl adı İsa Binboğa'dır. Babası Dirgen Ali, Maraş Kuvayımillie reislerinden, annesi ise yine yörenin ağıtçı şairlerinden "Kaderi Kara" mahlashı Hatçe Hatun'dur.

Şair bir ailenin ferdi olan İsa Binboğa, ilk bağlama derslerini ağabeyi Dirgen Aslan'dan aldı. Kısa zamanda kendini yetiştirdi. Dadaloğlu deyişlerini, koçaklamalarını, bozlaklarını yörede en güzel icra eden ozan olarak tanındı.

Âşık Mahzuni'nin çocukluk arkadaşı olan Ozan Dirgenoğlu; Mahzuni Şerif, Osman Dağlı, Âşık Yener, Hayati Vasfi Taşyürek, Nesimi Çimen, Erzurumlu Yaşar Reylani, Mevlid İhsani, Murat Çobanoğlu gibi ozanlarla Konya Âşıklar Bayramı'nda atışmalara katıldı. Şiirlerinde "Dirgenoğlu" mahlasını kullandı.

Hoş sohbet ve şakacı bir mizaca sahip olan Ozan Dirgenoğlu, kır atı ve fotr şapkası ile de meşhurdur. Şiirlerini saz eşliğinde söylemiştir. İsa Binboğa'nın oğlu Mehmet Binboğa da güçlü bir şairdir.

İsa Binboğa, 01 Kasım 2014 tarihinde vefat etti.

432

SEVDİĞİM

Güzel ördek gibi gölde yüzersin
Meri keklik gibi gözün süzersin
Gören âşıkların bağrın ezersin
Oğrun oğrun bakışını sevdiğim.

İnci mercan dizilmiştir dişlerin
Kudretten çekilmiştir kaşların
İpek mi sırma mı siyah saçların
Göğsündeki nakışını sevdiğim.

Gören âşıkları hep deli etmiş
Mevla'm şekerle balı mı katmış
Yayla çiçeğidir yüksekte bitmiş
Burcu burcu kokusunu sevdiğim.

Dirgenoğlu neler geldi diline
Altın kemer olsam ince beline
Yürüyüşü benzer bahar seline
Coşkun coşkun akışını sevdiğim.

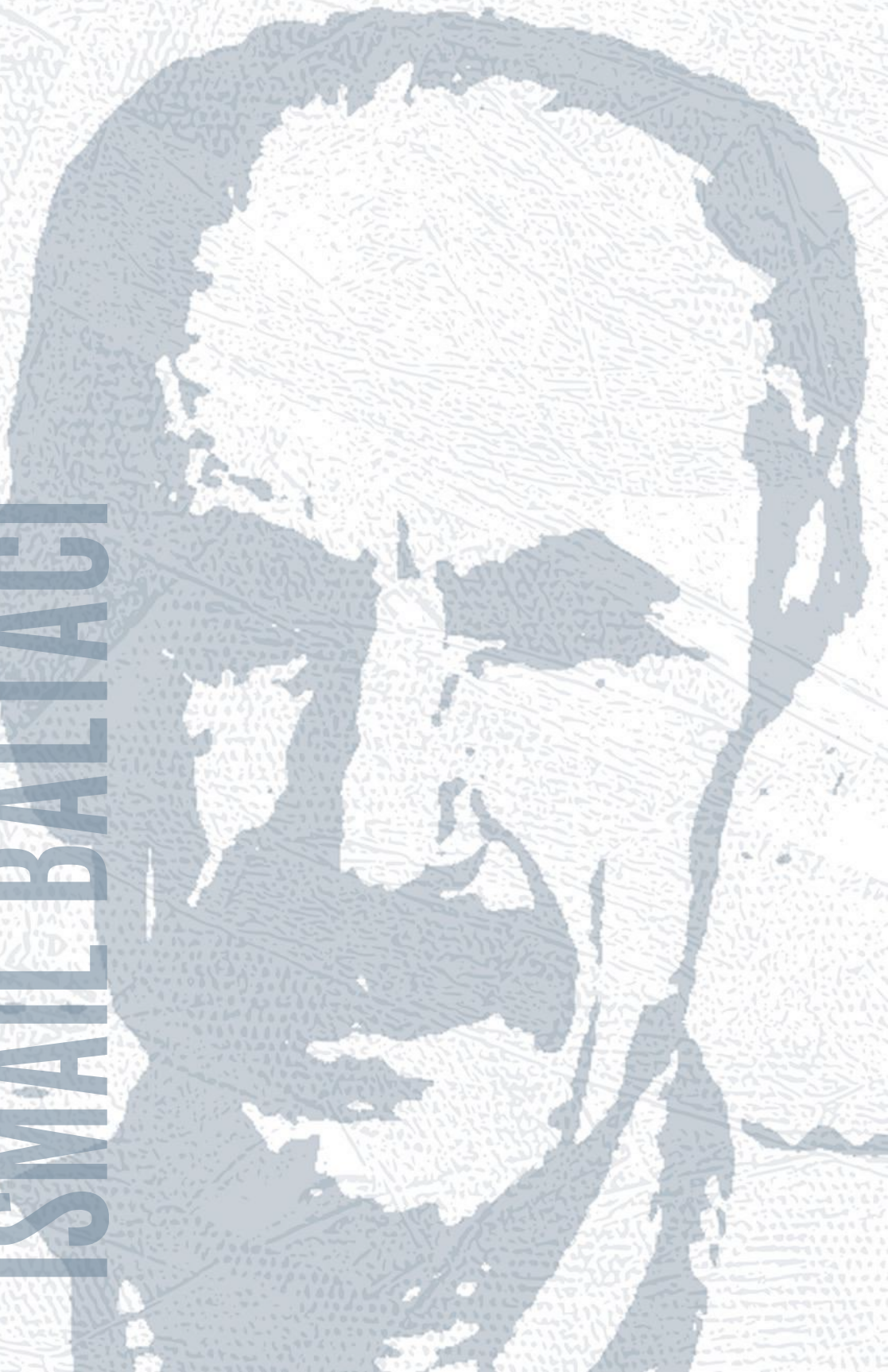
TEZEK TAŞTAN AĞIR OLDU

Yürü bre yalan dünya
Dört bir yanın çığır oldu
Tilki, çakal baş kesiyor
Aslan, kaplan sığır oldu.

Kötüler çalım satıyor
Karga güllerden ötüyor
Köşe taşın yel atıyor
Tezek taştan ağır oldu.

Dertler İsa'mı boymuyor
Cahil kâmile uymuyor
Kimse sesimi duymuyor
Koç yiğitler sağır oldu.

İSMAIL BALTACI

İSMAİL BALTACI

(d.1959 -)

435

İsmail Baltacı 1959 yılında Göksun ilçesinin Ericek köyüne bağlı bir mezrada doğdu. Doğduğu yerleşim yerinde okulun olmaması yüzünden okula gidemedi. Okumayı yazmayı kendi imkânlarıyla kendi kendine öğrendi.

İsmail Baltacı'nın hayatı gurbette geçti. Ülkenin değişik yerlerinde çalıştı. Bir ara işçi olarak Almanya'ya gitti. Daha sonraları çok sevdiği köyüne döndü.

Küçük yaşlardan beri şiir yazıp saz çalan İsmail Baltacı, hemen her konuda şiir yazmasına karşın şiirlerinde aşk, gurbet ve talihe sitem temaları ağırlıktadır. Şiirlerinde akıcı, kıvrak bir dili vardır. Kafiyeye ve ölçüye hâkimdir. Şiirlerinde “İsmail”, “Ozan İsmail”, “Ozan Adak” mahlaslarını kullandı.

GAYRI

436

Nazlı yârim sözlerini
Tutmam gayrı, tutmam gayrı.
Dertlerimi dertlerine
Katmam gayrı, katmam gayrı.

Eyledin beni işimden
Hile sevdim gülüşünden
Huri olsan da peşinden
Gitmem gayrı, gitmem gayrı.

O kalbini çalanları
Unut bütün olanları
Anlattığın yalanları
Yutmam gayrı, yutmam gayrı.

Günvenim kalmadı sana
Olsan da doğrudan yana
Aşkın ile yana yana
Tütmem gayrı, tütmem gayrı

Genç ömrümün çağlarında
Geçti günüm ağlarında
Bülbül olsam bağlarında
Ötmem gayrı, ötmem gayrı.

BERİT DAĞIM

437

Yine yolum düşse Berit Dağı'na
Karların içine batmak isterim.
Hasret kaldım ayranına aşına
Kırlarında keklik tutmak isterdim.

Kıvrım kıvrım gider kervandı yolun
Şifadır dertlere çiçeğin, balın
Ericcek elması eğdirir dalın
Bütün nimetinden tatmak isterim.

Kapıkaya derler geçilmez, dardı
Karagöl Ayran'da çadırlar vardı
Yıllar çabuk geçti, göresim geldi
Kekiği, togaya katmak isterim.

Berit eteğinde var karnıyarık
Mağran hep derin, yarasa doluk
Ozan bu bedenden çıkmadan soluk
Üç beş gün yaylanda yatmak isterim.

ISMAILIPEK

İSMAİL İPEK

(d.1942 -)

Halk şairi İsmail İpek, Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Örenli köyünde doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Köy şartlarında eğitimini devam ettiremedi. Âşıklık geleneği, saz, söz ve muhabbet kültürünün içerisinde büyüyen Ozan, bağlama çalmayı çok küçük yaşlarda, bölgede ozanlığıyla tanınan babası Kâmil İpek'ten öğrendi. Âşık Mahzunî'nin köylüsü, çocukluk arkadaşı ve bir dönem turne yoldaşı oldu.

Karasabanı bırakıp eline sazı aldığı günden bu yana bir daha bırakmayan, mahlas olarak soyadını kullanan İpek, 1965 yılında askerden döndükten sonra İstanbul'da Nesimi Çimen, Daimi gibi bazı âşıklarla tanıştı, turne ve festivallere katıldı. 1968'de "Ötme bülbül ötme" adlı ilk plağını yaptı. Plak tutulunca, müzik çalışmalarını aralıksız sürdürdü.

Zamanla âşıklık geleneğine ilişkin bilgisini pekiştiren İpek, türkü ve şiir çalışmaları yanında bazı tiyatro oyunlarında rol aldı. Ankara Sanat Tiyatrosu oyuncularıyla birlikte sahneye çıktı. Devlet tiyatrolarında bir buçuk yıl çalıştı.

TBMM, Develi Belediyesi, Nasrettin Hoca Şenliği, Âşık Veysel Kültür Derneği, Kültür Bakanlığı gibi kurum ve kuruluşlardan ödüller aldı. Hacıbektaş, Hüseyin Gazi, Diyarbakır başta olmak üzere birçok festivale katıldı. 2011 yılında Orhan Şaik Gökyay Şiir Ödülü'ne layık görülen İsmail İpek hakkında yüksek lisans ve lisans bitirme tezleri yapıldı. Değişik dergi ve antolojilerde 200'e yakın şiiri yayımlandı. 78 plak ve 21 ses kaseti çıkarttı. Türküleri çeşitli sanatçılar tarafından seslendirildi. Avrupa ülkelerine giderek konserler verdi. 1976'da girdiği Ankara Belediyesinden 1994 yılında emekli oldu.

İsmail İpek'e, 1986 yılında Kültür Bakanlığı tarafından Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcısı (SOKÜM) sıfatıyla "halk ozanı/âşık" kimliği verildi.

DEMEDİM Mİ

Sakın cahilin yanına
Varma gönül demedim mi?
Müşkül olsa da halini
Sorma gönül demedim mi?

Bulamaz dost arasını
Eksik alır darasını
Kabuklaşan yarasını
Sarma gönül demedim mi?

Aç gezer ol tokçasına
Muhammet'in hakçasına
Namussuzun bahçasına
Girme gönül demedim mi?

İpek'i düşürdün aşka
Görmeseydim seni keşke
Kendi kusurundan başka
Görme gönül demedim mi?

YÂRİ ÖZLERİM

Yine efkârlandım yâri özlerim
Gönül kalk gidelim o yâra doğru.
Göremezsem kışa döner yazlarım
Gönül kalk gidelim o yâra doğru.

Yârin cemalini görmek isterim
Eşiğine yüzüm sürmek isterim
Varıp divanına durmak isterim
Gönül kalk gidelim o yâra doğru.

Dertli İpek hayalimde yaşarım
Sevdan ile dolup dolup taşarım
Aşkın ile yüce dağlar aşarım
Gönül kalk gidelim o yâra doğru

İSMAIL KÖŞGER

İSMAİL KÖŞGER
(KUL KÖŞGER)
 (d.1945 - ö.2016)

İsmail Köşger, 1945 yılında Adırın ilçesinin Kızık köyünde doğdu. Henüz altı aylıkken önce babası, kısa bir süre sonra da annesi vefat etti. Babaannesi tarafından büyütüldü. İlkokulu Anacık köyünde bitirdikten sonra semerci çıraklığına verildi. 13 yıl semercilik yaptı. Daha sonra Kadirli ilçesinde komisyonculuk yaptı. İşçi olarak Almanya'ya gitti ve burada 38 yıl çalıştıktan sonra emekli oldu ve yurda döndü. Osmaniye'de fırıncılık yaptı. 2016 yılında vefat etti.

443

İsmail Köşger, şiirlerinde “Kul Köşger” mahlasını kullandı. Doğduğu yörenin dil özelliklerini taşıyan şiirlerinde Adırın ve Çukurova yöresinin doğasını, sosyal hayatını yansıttı. Bunun yanı sıra vatan-millet-tarih sevgisini konu alan hamasi şiirler yazdı.

İsmail Köşger'e, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce 2012 yılında “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı verildi.

Kalem halk şairi olan Kul Köşger, birçok yerel ve ulusal TV kanalına konuk şair olarak katıldı. Yine Osmaniye ORT kanalında yöre kültürünü ve insanını tanıtan programın sunuculuğunu yaptı. Şiirlerini türkü formunda yazdı ve onları besteleyerek seslendirdi. Bundan dolayı şiirlerinde anlam ve biçim mükemmelliğinde ziyade müzikaliteye önem verdi.

Kul Köşger, söz ve müziği kendisine ait olan Atalarımızın Destanı (2015) ve Barış Çağrısı (2015) adlarıyla iki albüm çıkardı. Ayrıca *Atalarımızın Destanı* adlı şiir kitabı yayımlandı.

444

ELVEDA

Geldim gideceğim yanlarınızdan
Canan dostlar kalın siz sağlıcakla
Doyup usanmadım dillerinizden
Canan dostlar kalın siz sağlıcakla

Arzu edip geldim bura sizleri
Acı, tatlı çok söyledik sözleri
Yavaş yavaş yolcu edin bizleri
Canan dostlar kalın siz sağlıcakla

Senelerdir gurbet elde kalırım
İnsan olur insanları bilirim
Hak nasip ederse gene gelirim
Canan dostlar kalın siz sağlıcakla

Köşger'im okurum, vardır pirimiz
Bütün insanlığa açık sırrımız
Şimdilik sizlere veda ediyoruz
Canan dostlar kalın siz sağlıcakla

DOLAŞALIM ANDIRIN'I

Dolaşalım Andırın'ı
Etirafı yüce dağlar
Gezek bazı köylerini
Andırın'ın Andırının

Dere tepe, koyak koyak
Yaylaların yapak durak
Meşhur Akifiye Çokak
Bağlı bunlar Andırın'ın

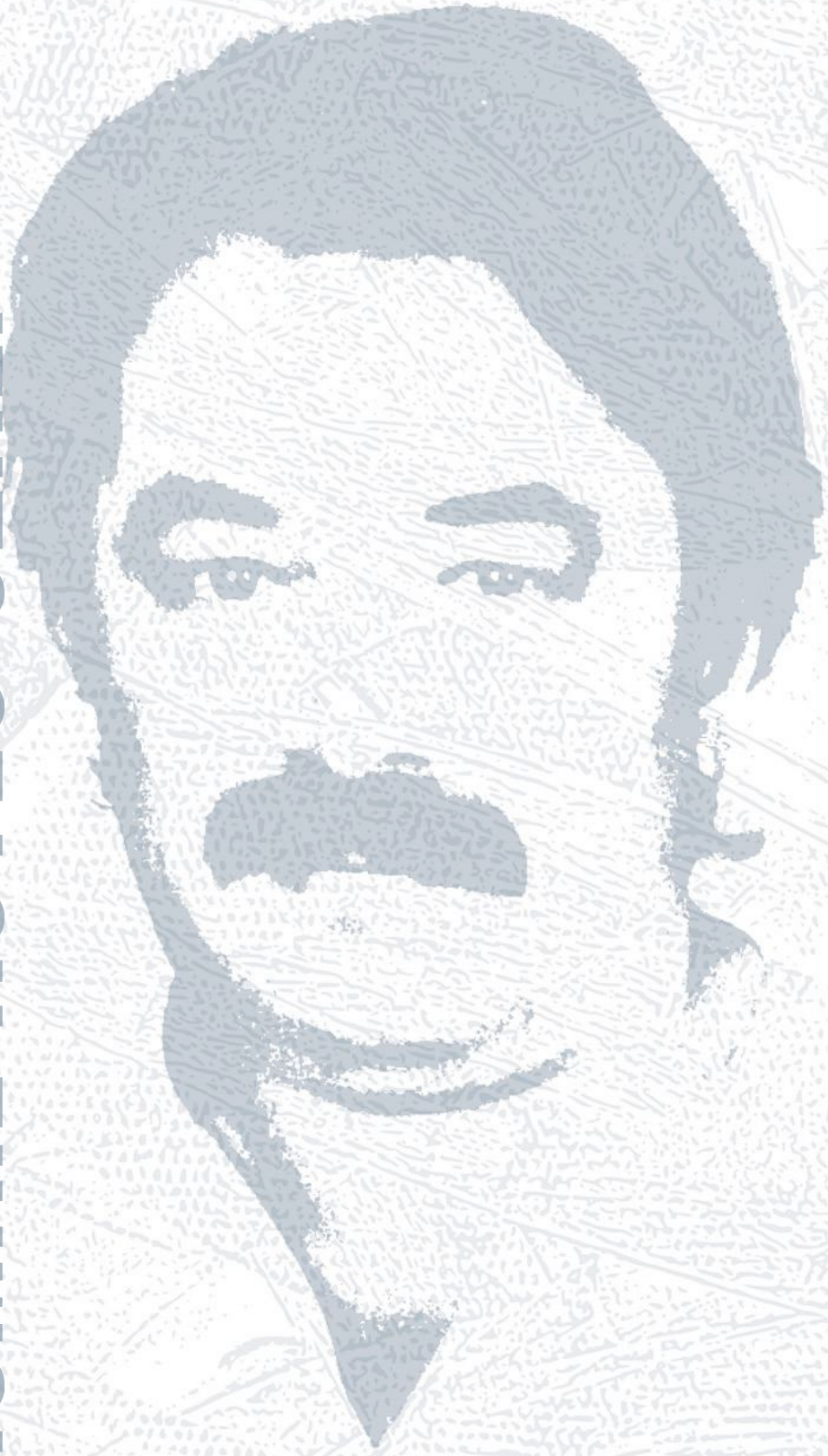
Söyle benim dilim söyle
Andırın'ın methin eyle
Bunduk, Sisne, Geben yayla
Bağlı bunlar Andırın'ın

Andırın'da var düz ova
Toplanırlar Tokmaklı'ya
Uzaniyor Adana'ya
Sınırları Andırın'ın

Yaylaları buram, buram
Arzumdur hepine varam
Çuhadarlı, Boğazören
Bağlı bunlar Andırın'ın

Andırın'ın akar suyu
Takip eder düz ovayı
Kul Köşger'in Kızık köyü
O da bağlı Andırın'ın

İSMAIL KUTLU ÖZALP

İSMAİL KUTLU ÖZALP

(d.1966 -)

İsmail Kutlu Özalp, Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Çiçek köyünde doğdu. İlkokulu kendi köyünde okudu. İlkokuldan sonra İstanbul'a giderek hafızlık ve temel dinî bilgiler eğitimi aldı. İstanbul'da özel bir mescitte on yıl imam-hatiplik yaptı. Özel bir yaynevinde editörlük yaparak 60 civarında kitabın yayımına katkıda bulundu. 2002 yılından bu yana bir sivil toplum kuruluşunda eğitim derslerine devam etmektedir.

447

Şiirlerinde bazen “Kutlu”, bazen “Kutlu Ozan” mahlaslarını kullanan İsmail Kutlu Özalp, 80'li yıllarından bu tarafa şiirin bütün nazım şekillerini deneyerek yazmayı sürdürmektedir.

Kültür Bakanlığı tarafından Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcısı (SOKÜM) sıfatıyla “halk şairi” kimliği verilen Özalp, erken dönem yazdığı şiirlerinden bir kısmını 2012 yılında “Düşlerimde Kal” ismiyle yayınladı.

“Vaktidir”, “Anne”, “Bir gün”, “Bir garip bir yetim bir öksüz ağlar” ve “Özlem” isimli şiirleri çeşitli sanatçılar tarafından beslenerek kasetlere okundu.

Atışma türündeki şiirlerinin bir kısmı Mehmet Gözükara tarafından hazırlanan *Söz Kuşandı Şairler Kılıçtan Keskin Atışmalar* (2012) adlı eserde yayımlandı.

Şair Mehmet Gözükara ile müşterek olarak gerçekleştirdikleri ve halk şiirinin bütün atışma geleneğinin örneklerini taşıyan karşılıklı atışma türündeki şiirlerini de 2017 yılında *İki Yürek Bir Ses Oldu Sazsız Atışma* adlı eserde yayınladı.

SUSTUM

Sen yoktun sevgili. Yokluğunda ben
Her gün bir çarmıha gerildim, sustum.
Ağladım, üstüme düşmedi gölgen
Yusuf'tum, Aziz'e verildim, sustum.

Sen yoktun sevgili. Senle sınıandım
Bilmedim ne zaman, neye inandım
Kendi öz nefsimce bile kınandım
Bir daha, bir daha yerildim, sustum.

448

Sen yoktun sevgili. Yalnızdım, bîkes
Ne yağmur yağmıştı, ne ışık, ne ses
Bitince tendeki son arzu, heves
Kendi boşluğuma serildim, sustum.

Sen yoktun sevgili. Sen yokken, içim
Bana diyordu ki, o yoksa hiçim
Karıştı boşluğa şekil ve biçim
Sonra gözlerimden girildim, sustum.

Sen yoktun sevgili. Sensizlik ölmek
Sensizlik, ruhumu bin türlü bölmek
Hüznün en siyahî rengiyle gülmek
Ben ki sensizlikle derildim, sustum.

Sen yoktun sevgili, acın kalmıştı
Sensizlik aklımı sürgün almıştı
Gönül ki bitmeyen hicre dalmıştı
Öldüm ve seninle dirildim, sustum.

ZÜHRE

Gam yükünü çeke çeke dolmuşum
Taşmak gerekmez mi sen söyle Zühre.
Ben kimin gönlüne sürgün olmuşum
Şaşmak gerekmez mi sen söyle Zühre.

Neler gördüm hayalimi deşince
Koşup durdum gölgelerin peşince
Gönül sıla hasretine düşünce
Coşmak gerekmez mi sen söyle Zühre.

Kader alınımızın çatına düştü
Melalim kimlerin katına düştü
Bir düş olup hayal atına düştü
Koşmak gerekmez mi sen söyle Zühre

Her rengi denedim ve her biçimi
Aklım reddediyor benle geçimi
Hayaller dirilsin diye içimi
Deşmek gerekmez mi sen söyle Zühre.

Ürker oldum her anlamlı bakıştan
Can mı yanar ötelere akıştan
Ruhumuzu arındıran yakıştan
Pişmek gerekmez mi sen söyle Zühre.

Sürüldüm yıllarca ben ilden ile
Bozguna uğradı düşlerim bile
Gün olup da halden anlar bir dile
Düşmek gerekmez mi sen söyle Zühre.

Yanınca *Kutlu*'nun gönül telleri
Kim derdi o al ve beyaz gülleri
Leyla için şu ufuksuz çölleri
Aşmak gerekmez mi sen söyle Zühre.

KALENDER EREN

KALENDER EREN (KALENDER)

(d.1942 -)

451

Kalender Eren, 1942 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesine bağlı Köseyahya köyünde doğdu. Kendisi on iki yaşındayken babası ölünce evin geçim yükünü üstlenmek zorunda kaldı ve ilkokuldan sonra eğitimine devam edemedi. On üç, on dört yaşlarında iş aramak için köyünden ayrılmak zorunda kalan Âşık Kalender Eren, gurbete çıkarak İskenderun, Elâzığ, Malatya ve İstanbul'da çeşitli iş kollarında, yol, köprü, baraj yapımında çalıştı. 1972 yılında İşçi olarak Fransa'ya gitti ve bir müddet orada çalıştı, yurda döndükten sonra emekli oldu.

Kalender Eren, çocukluğunda köyüne gelen âşıkların etkisinde kaldı ve halk şiirini iyi bilen annesi tarafından eğitilerek şiire başladı. Ayrıca arada bir köye gelip nefesler okuyan dedeler ile türküler söyleyen şairler de âşığın şiire yönelmesinde etkili oldu. Şiirlerinde “Kalender” mahlasını kullandı ve yaşadığı hayatın zorluklarını yansıttı. Ayrıca aşk, ayrılık, yurt özlemi ve Tanrı'ya bağlılık konularını içli, duru bir anlatımla dile getirdi.

Kalender Eren'in şiirleri birçok edebiyat dergisinde ve antolojilerde yayımlandı.

YOK MU

Zâtına sığındım ey gül yüzlü yâr
Çaresiz derdime dermanın yok mu?
Gurbet elde kaldım günüm ah u zâr
Menzile varacak kervanın yok mu?

Muradım bilmektir elifi be'yi
Kül olsun bu dilim yâr deyi deyi
Aşkımın elinden istemem neyi
Dile avâz veren kemanın yok mu?

Az hayatım çok ağladım çok güldüm
Dertlerime devâ hep seni bildim
Elemân mürüvvet kapına geldim
Kalender kuluna ihsânın yok mu?

DOSTUM

Akıl erilmiyor dünya fendine
Hiç güven kalmamış zamana dostum.
Herkes bir Süleyman kendi kendine
Kıymet verilmiyor insana dostum.

453

Merhamet kalmamış hâlden bilen yok
Acıyıp bir garip yaşın silen yok
Talip olup hakikatten alan yok
İki can gelmiyor yanyana dostum.

Dünya bir hal olmuş insan kalmamış
Eski adet kalkmış ihsan kalmamış
İtikat asla yok iman kalmamış
Arif olan düştü hicrana dostum.

Altın pula döndü kıymet verilmez
Cahil imam olmuş kusur sorulmaz
Kedi aslan olmuş yanna varılmaz
Bir tatsızlık girdi cihana dostum.

Ey *Kalender* şikâyetin bitmiyor
Ya delisin ya da aklın yetmiyor
İnsanlar bozulmuş düzen tutmuyor
Ne kusur bulalım devrana dostum.

KÂMİL BOZKURT

KÂMİL BOZKURT

(d.1912 - ö.1982)

455

Kâmil Bozkurt 1912 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde doğdu. İlköğretimini Elbistan Numune Mektebinde tamamladı. Babasının ölümünden dolayı eğitimine devam edemedi.

16 yaşında şiire başladı. Geçimini köşkerlik yaparak sağladı. 1950'li yıllarda mahalli Engizek Gazetesi'nde şiirleri yayımlandı, gazetede diğer şairlerle atışmalara katıldı.

Şiirlerinin bir kısmını *Bozkurt'un Sesi ve Şiirleri* (1950) adlı kitapta topladı. 1982 yılında vefat etti.

GÜZELLEME

Elaman tek benden döndürme yüzün
Ben kul olam sen de paşa sevdiğim.
Merhametin kısa berk imiş özün
Verdiğin emeğimi boşa sevdiğim.

Ne kadar zar etsem duymaz kulağın
Ceylan gibi sarpta gezer yolağın
Zor eyledim bükülmüyor bileğın
Her yanın benziyor taşa sevdiğim.

456

Gide gide ben ardından yoruldum
Yamacına yârim diye kuruldum
Cıvıl cıvıl sözlerine vuruldum
Benzettim dilini kuşa sevdiğim.

Kalmadı sabırım nerede kaldın
İncittin gönlümü ahımı aldın
Kudretten mi yoksa hıdat mı çaldın
Rastlamadım böyle kaşa sevdiğim.

Yalan imiş işte ikrarın sözün
Anlamadım kibarım hilada gözün
Bahara renk veren yanağın yüzün
Neden bugün benzer kışa sevdiğim.

Kâmil Bozkurt der ki yârim izlerim
Gelir diye yollarını gözlerim
Tasvirine dair tatlı sözlerim
Gitmedi mi yoksa hoşa sevdiğim.

ZAFER DESTANI

Zafer bayramını tebrik ederim
Bugün şenlik yapar eli Türklerin.
Çiçeklerin açar, çelik bağların
Burcu burcu kokar gülü Türklerin.

Dumlupınar, Tınaztepe anılır
Yurda gözün diken düşman yanılır.
Kıbrıs bizim, Yunanlının sanılır.
Akdeniz, Egeler gölü Türklerin.

Acep kör mü görmüyor mu yolağı
Okuyun tarihi, duysun kulağı
Yıldırım, Kanuni, Timur çolağı
Barbaros doludur ili Türklerin.

Atilla, Atatürk'ü unutma sakın
Kendisi yok ise nesline bakın
Fatih'in ruhuna Fatiha okun
Bin dört yüz elli üç yılı Türklerin.

Acep tanımaz mı Yavuz, Oğuz'u
Tanıdı sandıydık Afyon'da bizi
Bütün savaşlarda, zaferde izi
Elinde tufengi dolu Türklerin.

Efeler efesi silah başında
Efendilik gözleriyle kaşında
Sana diyom ahabap, düşün taşın da
Ölüm getirmesin dili Türklerin.

Kâmil Bozkurt der ki Menderes, Bayar
Nezaket hesabın, hatırın sayar
Dost kuyu kazarak sözünden cayar
Vallah ıslah eder eli Türklerin.

KARACA ERBİL

KARACA ERBİL (MELULÎ/LATİFE) (d.1892 - ö.1989)

Asıl adı Karaca Erbil olan Meluli 1892 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Kötüre köyünde doğdu. On yaşlarında Afşin'de Ermeni aile dostlarının yanına gönderildi ve 20 yaşına kadar Ermeni Okulunda öğrenim gördü. Buradaki öğrenimi süresince Arapça, Ermenice, matematik ve edebiyat dersleri aldı. Şiir ve edebiyata olan ilgisi bu dönemde gelişen Meluli, yöresindeki birçok âşğın şiirlerini öğrenerek kendini geliştirdi. 25 yaşında Bektaşî tarikatına girdi.

Hayatını Alevi-Bektaşî inancı ve ilkeleri doğrultusunda geçiren ve bu doğrultuda dede ocaklarından öte Babagân Bektaşîlerinden de feyiz alan Karaca, kendi ifadesiyle “İlahi ilhamı insandan alan bir tasavvuf anlayışına” sahip oldu.

Ticaretle uğraştı. Evlendikten sonra memleketinden ayrılarak farklı diyarları dolaştı, âşıklarla tanıştı. Meluli 14 Kasım 1989'da Afşin'de vefat etti.

Şiirlerinde başta insan sevgisi olmak üzere ilahi aşk, hasret, vahdet-i vücud gibi konuları işlemiştir Şiirlerinin bir kısmında “Meluli” bir kısmında da “Latife” mahlasını kullanan şairin birçok şiiri gazete, dergi, site ve antolojilerde yer aldı. Yine çok sayıda şiiri Sabahat Akkiraz, Arif Sağ, Musa Eroğlu, Aynur Haşhaş, Cengiz Özkan, Muharrem Temiz gibi ses ve saz sanatçıları tarafından çeşitli müzik albümleri, TV programları ve konserlerde icra edilerek Türkiye Radyo ve Televizyon kurumu repertuvarına kaydedildi. Torunları Latife Özpolat ve Hamdullah Erbil tarafından hayatı ve şiirlerine ait değerlendirmeleri içeren “Meluli Divanı ve Aleviliğin Tasavvufun, Bektaşîliğin Tarihçesi” (1992) adlı bir kitap yayımlandı.

KÂMİL OTUR KÂMİL KONUŞ

460

Eğer bir mürşitten irşat aldınsa
Kâmil otur, kâmil konuş, kâmil dur.
Varıp bir kâmilden dersin aldınsa
Kâmil otur, kâmil konuş, kâmil dur.

Şu can kulağınla guş et dediler
Söylenen sözleri işit dediler
Attıran atandan üstat dediler
Kâmil otur, kâmil konuş, kâmil dur.

Kâmil olanların sözü bal olur
Arifler yanında sadık yâr olur
Muhabbet bağında biten gül olur
Kâmil otur, kâmil konuş, kâmil dur.

Kâmillerin kalbi bahara benzer
Yıkanmış arınmış nihire benzer
Kıymeti biçilmez gevhere benzer
Kâmil otur, kâmil konuş, kâmil dur.

Meluli'yim kâmil olan Allah'tır
Görünmez gözlere sırr-ı penahtır
Cahillere kâmil demek günahdır
Kâmil otur, kâmil konuş, kâmil dur.

AŞK OLDU BENİMLE ÖLENE KADAR

461

Girdab-ı belaya düşünce başım
Başımdan dağıldı yâranım eşim
Bana sadık kalan tek bir yoldaşım
Aşk oldu benimle ölene kadar.

Yüze gülen dostlar çıktı meydana
Arayıp buldular yüz bin bahane
Hulus-i kalp ile sarılan bana
Aşk oldu benimle ölene kadar.

Yıkılmış gönlümün mimarı olan
Benimle ağlayıp benimle gülen
Ahd-ı ikrarına vefalı kalan
Aşk oldu benimle ölene kadar.

Meluli'den başka bir dost tutmayan
Meyli muhabbete leke katmayan
Azrail de gelse perva etmeyen
Aşk oldu benimle ölene kadar.

KARACAĞLAN

KARACAOĞLAN

(XVII. yüzyıl)

Asıl adı Hasan olan ve karayağız olduğu için Karacaoğlan mahlasını kullanan Âşık tarzı Türk halk edebiyatımızın en büyük şairlerinden Karacaoğlan'ın hangi yüzyılda yaşadığı hakkında değişik görüşler vardır. Şiirlerinden elde edilen bilgiler ışığında XVII. yüzyılda yaşadığı konusunda araştırmacıların büyük bir kısmı fikir birliğine varmışlardır. Karacaoğlan'ın yaşadığı devir kadar nereli olduğu konusunda da çeşitli fikirler ileri sürülmektedir. Bunun sebebi, Karacaoğlan'ın bazı şiirlerinde, doğum yeri sayılabilecek türlü yer adlarının geçmesidir.

Karacaoğlan'ın şiirlerinde Maraş ve çevresi diğer illere oranla oldukça geniş bir yer tutmaktadır. Hatta bazı şiirleri tamamen Maraş yöresini anlatmaktadır. Onun mevcut şiirlerinde 140 adet yer adı geçmektedir. Bunlardan 40 tanesi Maraş ve yöresine aittir. Aşağıdaki mısralarda görüldüğü gibi Karacaoğlan Maraş'a olan mensubiyetini ve özlemine her fırsatta dile getirmiştir:

“Maraş illerine giden kervancı /Selam söyle bizim ile obaya”
 “Vatanımız Adana, Maraş /Çukurova ilimiz vardır.”,
 “Turna niyetiniz Maraş mı ola?”
 “Ahır Dağı'ndan görün Maraş bağını
 Engizek'te derler ilin çoğunu
 Bayra'dan, Bertiz'den Konur Dağı'nı
 Göksun güzel derler, ilin var dağlar.”

Bazı araştırmacılar, Karacaoğlan'ın Maraş'ın Sır köylerinden olduğunu, sazı Maraş'ın âşıklar kahvehanesinde öğrendiğini ifade etmektedir.

Karacaoğlan'ın nerede vefat ettiği ve mezarının nerede olduğu hakkında da çeşitli rivayetler vardır. Bu rivayetlerden biri de

Karacaoğlan'ın Maraş civarında Cezel Yaylası'nda doksan altı yaşında iken vefat edip vasiyeti üzerine تنها bir pınar başına defnolanması ve sazı çürüyünceye kadar başucunda ağaçta asılı durduğudur.

Karacaoğlan, Arapça ve Farsçanın etkisinden uzak sade bir Türkçeyle “koşma”, “destan”, “türkü”, “semai” ve “varsağı” türünde şiirler söylemiştir. Şiirlerinde –birkaçı istisna- daha çok dış dünyayı, dünyevi zevkleri, özellikle sevgilinin hâllerini ve güzellere düşkünlüğünü dile getirir. Onun şiirinin kaynağı doğup büyüdüğü göçebe toplumunun gelenekleri ve içinde yaşadığı doğadır. Duygularını gerçekçi bir şekilde dile getirmiştir.

Karacaoğlan, aşk ve tabiat şairidir. Sevdalandığı güzellerin isimleri Elif, Eşe, Zeynep, Hürü, Döndü, Döne, Esmâ, Emine, Hatice, Zeliha'dır. Karacaoğlan'ın bu güzelleri tasvir etmek için zengin bir benzetme dünyası vardır.

Karacaoğlan, yaşadığı dönemin ve kendinden sonra günümüze kadar gelen halk şairlerinin yanı sıra Millî Edebiyat ve Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı şairlerini de etkilemiştir. Özellikle Kahramanmaraş'taki zengin halk şairi potansiyelinin kaynağı Karacaoğlan'ın bu yörede yaşamış olması ve sonraki nesilleri etkileyerek halk şiiri geleneği oluşturup şiire yönelmelerine katkı sağlamasıdır.

SEMAİ

Güzel ne güzel olmuşsun
Görülmeı görülmeı
Siyah zülfün halkalanmış
Örülmeı örülmeı

Mendilim yudum, arıttım
Gülün dalında kuruttım
Adın ne idi unuttım
Sorulmayı sorulmayı

Seğirttim ardından yettim
Eğildim, yüzünden öptüm
Adın bilirdim, unuttım
Çağırmayı çağırmayı

Benim yârim bana küsmüş
Zülfünü gerdana dökmüş
Mahabbeti benden kesmiş
Sevilmeyi sevilmeyi

Çağır *Karac'oglan* çağır
Taş düştüğü yerde ağır,
Yiğit sevdiğinden soğur
Sarılmayı sarılmayı

ÇUKUROVA BAYRAMLIĞIN GIYERKEN

Çukurova bayramlığın giyerken
Çıplaklığın üzerinden soyarken
Şubat ayı kış yelini kovarken
Cennet dense sana yakışır dağlar

Ağacımız yapraklarla donanır
Taşlarımız bir birliğe inanır
Hep çiçekler bağrınızda gönenir
Pınarımız çağlar, akışır dağlar

Rüzgâr eser, dallarınız atışır
Kuşlarımız birbiriyle ötüşür
Ören yerler bu bayramdan pek üşür
Sünbül niçin yaşlı bakışır dağlar

Karac'oğlan size bakar sevinir
Sevinirken kalbi yanar gövünür
Kımıldanır hep dertlerim devinir
Yas ile sevincim yıkışır dağlar

SEMAİ

İncecikten bir kar yağar
Tozar Elif Elif diye
Deli gönül abdal olmuş
Gezer Elif Elif diye

Elif'in uğru nakışlı
Yavru balaban bakışlı
Yayla çiçeği kokuşlu
Kokar Elif Elif diye

Elif kaşlarını çatar
Gamzesi sineme batar
Ak elleri kalem tutar
Yazar Elif Elif diye

Evlerinin önü çardak
Elif'in elinde bardak
Sanki yeşil başlı ördek
Yüzer Elif Elif diye

Karac'oğlan eğmelerin
Gönül vermez değmelerin
İliklemiş düğmelerin
Çözer Elif Elif diye

KÂZIM YILDIZ

KÂZIM YILDIZ (TACİM BABA)

(d.1953 -)

Kâzım Yıldız, 1953 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Toprakhisar köyünde doğdu. Asıl ismi Tacim olan şair nüfus cüzdanına Kâzım olarak yazılmıştır. Saz çalıp söyleyen babasının ve kardeşinin etkisiyle saza ilgi duydu ve 7 yaşında saz çalmaya, 13 yaşında şiir yazmaya başladı. Çerçilik, hamallık, çobanlık gibi işlerde çalıştı. 1984 yılında Afşin-Elbistan Termik Santraline girdi. 2004 yılında emekli oldu. Emekli olduktan sonra şiir yazma çalışmalarına ağırlık verdi.

Çevresinde “Tacim Baba” olarak bilinen Tacim Yıldız, saza ve şiire nasıl başladığını şu ifadelerle dile getirmektedir: “Ben daha çocukken müzikle haşır neşir oldum. Babam beni saz çalarak uyuturdu. Babamdan esinlendim, hayatım böyle devam etti. 1970’li yıllarda türkü, deyiş ve ağıt yazmaya başladım. Biz müzikle ailecek haşır neşiriz. Şu ana kadar hak ve hakikat yolu için ağıt, türkü, gülbank ve semahlardan oluşan 800 eser yazdım.”

Mahlas olarak “Tacim” adını kullanan şair, şiirlerinde ağırlıklı olarak insan sevgisi, barış ve dünyanın geçiciliği temalarını işledi. Yıldız, yazdığı eserleri besteleyip seslendirmesini de yaptı. Eserleri bazı halk ozanları tarafından da seslendirildi.

470

ÇEKEMİYOM

Yaşam stres oldu bana
Çekemiyom çekemiyom.
Ömrüm bitti yana yana
Çekemiyom çekemiyom.

Hayat bana mı böylesin
Var mı bir daha gelesin
Biri gerçeği söylesin
Çekemiyom çekemiyom.

Der *Tacim*'im ömrüm bitti
Tüm hayaller benle gitti
Bilmiyorum kimler n'etti
Çekemiyom çekemiyom.

ÖLÜMÜN SAATİ YOKTUR

İnsanlar kalbin kırmayın
Ölümün saati yoktur
Hiçbir canlıyı yormayın
Ölümün saati yoktur.

Sevin canlıyı cansızı
Sonbaharla, kışı, yazı
Zaman ayıracak bizi
Ölümün saati yoktur.

Tacim durdurdu dilini
Kırma sazının telini
İncitmez doğanın gülünü
Ölümün saati yoktur.

MAHİR BAŞPINAR

MAHİR BAŞPINAR

(d.1961 -)

Mahir Başpınar, 1961 yılında Kahramanmaraş'ın Göksun ilçesine bağlı Çardak beldesinde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini Çardak'ta, lise öğrenimini Kahramanmaraş Endüstri Meslek Lisesinde tamamladı. Afşin Elbistan Linyit İşletmesinde mekanik ustası olarak çalıştı. 2015 yılında emekli oldu.

Şiir merakı ortaokul yıllarında başlayıp lise ve askerlik dönemlerinde devam eden şair, askerlik sonrası işinin yoğunluğu dolayısıyla uzun bir süre şiir yazmaya ara verdi. Daha sonra şiir çalışmalarına devam etti.

Mahir Başpınar, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

İLESAM (İlim ve Edebiyat Eserleri Sahipleri Birliği) ve ESAS-DER (Edebiyat Sanat ve sanatçılar derneği) üyesidir.

Şiirlerinde “Mahir” mahlasını kullanan Mahir Başpınar'ın halk şiiri tarzında heceyle yazdığı ve sevgi, vatan, millet, sosyal adalet konulu şiirleri mahallî gazetelerde, internet üzerinden yayın yapan birçok şiir sitesinde yayımlandı. Elbistan'ın Sesi Gazetesi'nde şiir ve makalelerini yayımlamaya devam etmektedir. Ayrıca birçok antolojide şiirlerine ve biyografisine yer verilmiştir.

Mahir Başpınar'ın *Talan Oldu Hayâller Mahirce Şiirler-1* (2017) ve *Gülüm Bana Gülmüyor ki Mahirce Şiirler – II* (2019) adlı yayımlanmış şiir kitapları vardır.

GECELER

Güneşin ufuktan aştığı zaman
Hemen bir köşeye yatar geceler
Özlemin depreşip taşıdığı zaman
Hüzün fitilini tutar geceler

Karanlık yerleşti bak yeryüzüne
Devretti nöbeti sevinç hüzüne
Yalnız uyku girmez yârin gözüne
Çırpınan yürekle atar geceler

474

Yıldızlar arkadaş benim sırdaşım
Ne anadır ne yâr, ne de gardaşım
Bir lokma ekmekle azıcık aşım
Alır ümitleri satar geceler

Tek yalnız ben miyim beni mi gördü
Zaman kozasını üstüme ördü
Aşkın gözü görmez, o zaten kördü
Dert üstüne bin dert katar geceler

Ne zaman bitecek, güneş doğacak
Yoksa bu karanlık beni boğacak
Yazın sıcağında kar mı yağacak
Beni benden alır yutar geceler

Hilal gülümsüyor fakat yetmiyor
Gülsüz bahçelerde bülbül ötmüyor
Daha kalacakmış henüz gitmiyor
Mahir'le birlikte yatar geceler

ONDAN EMİNİM

Akşamlar olmasa güneş batmasa
Hüsrân çökmez idi, ondan eminim,
Bir kıvılcım olsa, ümit bitmese
Boyun bükmez idim ondan eminim.

Çok kez duymasaydım aynı masalı
Belki de bulurdum gerçek visali
Yanaktan aşağı yağmur misali
Yaşlar dökmez idim, ondan eminim.

Dünya üzerinde bu aşk olmasa
Hiç ummadık anda çıka gelmese
Vurduğu sinede izi kalmasa
Cefa çekmez idim, ondan eminim.

Dudakta tebessüm, sızı içerde,
Derman bulunur mu bilinmez derde,
Çaresiz kalmasam, olmasam darda,
Hatır yıkmaz idim, ondan eminim.

Yaralı yüreğim derman peşinde,
Aç yatanlar yemek görür düşünde,
Yaslasam başımı yatsam döşünde,
Başa kakmaz idim, ondan eminim.

Mahir'im duygular ruhumda gemli
Bırakmak kolayı, tutmak önemli
Başım ellerimde gözlerim nemli,
Ağıt yakmaz idim, ondan eminim.

MAHMUT AĞDAK

MAHMUT AĞDAK (ÂŞIK MEDENİ KARATAŞ) (d.1980 -)

Asıl ismi Mahmut Ağdak olan Âşık Medeni Karataş, 1980 yılında Andırın'da doğdu. İlkokul dördüncü sınıftayken orman hakkında yazdığı bir şiir öğretmeninin dikkatini çekti. Ortaokuldayken de koşma tarzında yazdığı şiirin Türkçe öğretmeni tarafından beğenilmesi ve öğretmenin şiiri tahtaya yazması Mahmut Ağdak'ı şairliğe teşvik eden en önemli olaylardan biri oldu. Daha sonra Âşık Feymani ile tanıştı ve onun çırağı oldu. Feymani'den aldığı âşıklık bilgileriyle kendi yolunu çizmeye başladı. Kendisine başta Âşık Feymani, Abdurrahim Karakoç ve Âşık Yaşar Reyhanî olmak üzere Karacaoğlan, Dadaloğlu, Âşık Seyrani, Âşık Şenlik, Âşık Veysel gibi usta şairleri örnek aldı.

Bağlama çalıp şiir yazan, besteler okuyan âşık, radyo ve televizyonlarda âşıklık üzerine sunuculuk ve program yapımcılığı yaptı. İrtical atışmalara, festival ve konserlere katıldı. Yarışmalarda ödüller kazandı. 2002 yılında profesyonel bir kaset yaptı. Askerlik dönüşünden sonra 15 yıl şiire ara verdi. Ticaretle uğraştı. 2017 yılında âşıklığa geri döndü.

Âşıklığın halk içinde hak ile dolaşmak olduğuna inanan âşık, sanatın ve şiirin gücüyle kötülüklerle ve yozlaşmayla mücadele edebileceğini düşünmektedir. Şiirlerini “Âşık Medeni Karataş” müstear adıyla yazan ve “Medeni” mahlasını kullanan şair, dörtlülüklerle, 8 ve 11'li heceyle yazdığı şiirlerinde ağırlıklı olarak vatan millet sevgisi, millî birlik ve beraberlik ve sosyal konuları işledi, toplumsal aksaklıkları eleştiren ironik şiirler yazdı. Şairin *Bir Yiğit Bir Muamma Bir At Hikâyesi* ve *Bu Çağ* adlı yayımlanmış şiir kitapları bulunmaktadır.

SABRET HELE GÖNÜL

Derdim çok, dermanım bekler dururum
Sükûnuma bakıp sanma ki az var.
Diyemem ellere saklar dururum
Anlattığım kadar anlatılmaz var.

Sıkıntım çok büyük gam içeri gam
Kırsam şu zinciri gâh derim kırsam
Haykırsam kim duyar ya da bağırısam
Sadece elimde telli bir saz var.

478

Yokluktan utanmam ve de ar etmem
Kin gütmem güdersem bundan kâr etmem
Her sırrı ortaya aşikâr etmem
Gir ki gör kalbime nasıl avaz var.

Düz yol yolcusuyduk hilesiz hilsiz
Keramet eyledik sandılar dilsiz
Sebepli sebepsiz ve de şekilsiz
Kırk yıllık dost yüzde ekşi bir naz var.

Yüreğim yanıyor demdir bir demde
Keremle hemhâlim üstüne hem de
Sen bilmezsin gardaş benim ülkemde
Bir yanda hüzüün var bir yanda haz var.

Âşık Medeni'sin derviş ününde
Sen edep öğrendin mürşid yanında
Vakti gelir çiçek açar önünde
Sabret hele gönül kaç bahar yaz var.

VAR OL TÜRKİYE

Kıyamete kadar, ebede deyin
Sonsuza dek yaşa, var ol Türkiye'm
Candan öte kıymetlidir her şeyin
Sonsuza dek yaşa, var ol Türkiye'm.

Kurban olam yıldız ile alına
Hilaline, ağacına, çalına
Kurban olam kıl çuluna halına
Sonsuza dek yaşa, var ol Türkiye'm.

Can ciğer insanın bütün ferdinle
Askerinle, polisikle, ordunla
Avşar, Yörük, Varsak, Çerkez, Kürdünle
Sonsuza dek yaşa, var ol Türkiye'm.

Karnım doyar ekmeğine aşına
Her gece yatarım Turan düşüne
Canım feda toprağına, taşına
Sonsuza dek yaşa, var ol Türkiye'm.

Üstündeki hüznü efkârı kaldır
Gamin bile bana petekli baldır
Can mı gerek kanım sana helaldir
Sonsuza dek yaşa, var ol Türkiye'm.

Sen namus, haysiyet, ar demeksin ar
Sen kendi yararı ellerinle sar
Dünya var oldukça sen de payidar
Sonsuza dek yaşa, var ol Türkiye'm.

Sen benim onurum, şerefim, şanımlı
Medeni'yim sen ki en hassas yanımlı
Ey mukaddes yurdum, cennet vatanımlı
Sonsuza dek yaşa, var ol Türkiye'm.

MAHMUT BOSTANGI

— ۱۰۰ —

— ۱۰۱ —

MAHMUT BOSTANCI

(d.1950 -)

481

Mahmut Bostancı, 1950 yılında Kahramanmaraş'ın Yusufkar Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu Kurtuluş İlkokulunda tamamladı. Fakir bir aileye mensup olduğu için eğitimini devam ettiremedi. Dede ve baba mesleği olan bakkallığa başladı. Bakkallar, Bayiler ve Şekerciler Odası Başkanlığı oldu ve 20 yıl bu odanın başkanlığını yürüttü.

Şiire karşı küçük yaşlarda ilgi duymaya başlayan Mahmut Bostancı, kendisini Karacaoğlan'ın şiirlerini okuyarak geliştirdi. Şiirlerinde ağırlıklı olarak aşk, ayrılık, memleket sevgisi, tabiat konularını işledi.

Kahramanmaraş Edebiyat-Sanat Derneği üyesi olan ve derneğin etkinliklerinde etkin rol alan Mahmut Bostancı, şiirlerini kitaplaştırma aşamasındadır.

482

HABERİN VAR MI

Bana zulmeyleme, sevdiğim güzel
Kurudum dalımda bak oldum gazel
Tutuştum yanarım, ne olur tez gel
Yaktığın ateşten haberin var mı?

Dereler çağlıyor gözüm selinden
Gelip de tutmadın bir gün elimden
Hatamı affeyle, varsa dilimden
Yaktığın ateşten haberin var mı?

Uğrun uğrun baktın bir umut verdin
Gitmedi gönlümden tasayla derdin
Vefasız sonunda murada erdin
Yaktığın ateşten haberin var mı?

Cana can vereyim yoktur fermanım
Tükendi, kalmadı dizde dermanım
Ateş çemberidir şimdi her yanım
Yaktığın ateşten haberin var mı?

ELE KARIŞTIM

483

Hiç bahar görmedi divane gönlüm
Yaprağı dökülen güle karıştım
Kader vurdu beni hep yerden yere
Feryadı dinmeyen dile karıştım.

Baktım gözlerine kendimden geçtim
Ummana döküldüm, baldıran içtim
Güz mevsiminden hüznler seçtim
Kurudu yaprağım, yele karıştım.

Güneş vursa gölgem düşmezdi yere
Sayende gark oldum gama kedere
Canan ateşini verince sere
Hazan mevsimiyle küle karıştım.

Bin bir renkti gökyüzünde yıldızlar
Allarım solarken yüreğim sızlar
Gözden irak kaldım, tükendi yazlar
Gönül sarayımda ele karıştım.

MAHMUT EYNALLI

MAHMUT EYNALLI (OZAN DURANOĞLU)

(d.1956 -)

Asıl ismi Mahmut Eynallı olan Ozan Duranoğlu 1956 yılında Andırın'ın Beşbucak köyünün Eynallı obasında doğdu.

İlkokulu Andırın Gökahmetli İlkokulu ve Soğancılar İlkokulunda okudu. İlkokul öğretmenini Fatma Kayıran'ın ona bildiği türkülerini söyletmesi, yeni türküler öğretmesi ozanlığının temel harcını oluşturdu.

Köylerde pamuk çapasına giderek kazandığı parayla mandolin aldı. Sazın şeytan icadı olduğu gibi birtakım dinî anlayışlarından dolayı, onun saz alması dedesi ve çevresi tarafından hoş karşılanmadı. Mandolini samanlığa sakladı. Fakat babası onu anlayışla karşıladı. İlk bağlamasını yine tarım işçiliğinden kazandığı parayla satın aldı.

Ortaokulu Osmaniye Merkez Ortaokulunda okudu. İlk şiir denemesini bu okuldaki Türkçe öğretmeninini teşviki ile yazmaya başladı. Ortaokuldayken şiir ve yazıları okulun duvar gazetesinde yer aldı. Bu sayede yazma isteği arttı, edebiyatla ilgilenen arkadaşlar edindi.

Öğrencilik yıllarında düğün, mezuniyet törenleri gibi özel günlere davet edilerek, saz çalıp türküler söylemeye başladı ve okul harçlığı çıkardı. Ortaokuldan mezun olduktan sonra Osmaniye Lisesine kayıt oldu. Lise yıllarında Osmaniye'deki yerel gazete ve dergilerde yazı ve şiirleri yayımlandı. 1976 yılında lise ikinci sınıftayken Osmaniye Orman İşletme Müdürlüğü'nün düzenlediği "Liseler Arası Ağaç Konulu Şiir Yazma Yarışması"nda, birinci oldu. Liseyi bitirdikten sonra Urfa Eğitim Enstitüsüne kayıt oldu. Urfa'da kaldığı süre içerisinde yerel sanatçılarla tanıştı. Geleneksel Urfa sıra gecelerine katıldı.

1979 yılında Urfa Eğitim Enstitüsünden sınıf öğretmeni olarak mezun oldu. Aynı yıl ilkokul öğretmeni olarak göreve başladı. Yurdun çeşitli yerlerinde öğretmenlik yaptıktan sonra 2006 yılında emekli oldu.

Âşık Halil ile aynı köyden olan Duranoğlu'nun âşıklık geleneğine ilgi duymasında ailesi ve yaşadığı çevrede bulunan âşıklar etkili oldu. Aynı yörenin şairlerinden Âşık Ali Demir'e kısa süreliğine de olsa çıraklık yaptı. Saz çalmayı, türkü söylemeyi ustası sayesinde geliştirdi. Onun aracılığıyla diğer âşıkları tanıdı, onlarla birlikte sahneye çıktı. Bölge âşıklarından, özellikle de Âşık Fey-mânî'den, gelenekle ilgili bilgiler aldı.

Mahmut Eynallı, uzun yıllar “Havayı” mahlasıyla şiirler yazıp türküler söyledi. Babasının adı Duran olan şair, 2011 yılından itibaren “Duranoğlu” mahlasını kullanmaya başladı.

Ozan Duranoğlu, 2000'li yıllardan itibaren yerel radyo ve televizyonlarda programlara konuk olarak katıldı. Bildiği usta malı türkülerden başka, kendine ait 19 adet türküsü vardır. Bu türkülerinin her birinde farklı bir makam kullandı. Şiirlerini dörtlüklerle, hecenin 8 ve 11'li ölçüsüyle, semai ve koşma nazım biçimiyle yazan şair, genellikle aşk ve sevgili temalarını işledi.

Ozan Duranoğlu, 2016 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

Şiirleri başta Tırşik, Güneyde Kültür, Öğretmenim, Medyagazete olmak üzere pek çok dergi ve gazetede yayımlanan şairin şiirlerinin bir kısmı *Sevda Çıkım* (2008) adlı kitapta toplandı. Ayrıca hakkında Dr. Ali Doğaner tarafından “Ozan Duranoğlu (Hayatı-Sanatı-Şiirleri)” adlı bir kitap yayımlandı.

DÜŞMEK DE VAR

Düşünmeden atlarız da,
Ateşlerde pişmek de var.
En kötüsü olacağın,
El diline düşmek de var.

Güller gibi kokuyorken,
Gözler dönmüş bakıyorken,
Yatağında akıyorken,
Kabarıp da taşmak da var.

Boğazına durur yeme,
Gitmeyelim sonra güme,
Tam adresi buldum deme,
Düz ovada şaşmak da var.

Bey sanırsın ben bir garip,
Affetmezler senle görüp,
Kim vurduya geliverip,
Tenha yerde şişmek de var.

Verelim şu aşka mola,
Girmeyelim çıkmaz yola,
Sıkışmaya bir gör hele,
Dik yokuşta koşmak da var.

Ne çekersen dillerinle,
Baş başasın bellerinle,
Duranoğlu ellerinle,
Mezarını eşmek de var.

ANA BİZE TİRŞİK PİŞİR

488

Kalaylandı kazanımız
Ana bize tirşik pişir
Taze çıktı pancarımız
Ana bize tirşik pişir.

Toplayanlar yerden biçmez
Bilmeyenler bunu içmez
Tirşiksiz de ömür geçmez
Ana bize tirşik pişir.

İhtiyara, gence doğra
Yıkamadan önce doğra
Tütün gibi ince doğra
Ana bize tirşik pişir.

Altı ocak taşı olsun
Bir de bulgur aşı olsun
Bizim köyün işi olsun
Ana bize tirşik pişir.

İçimize neşe dolsun
Zevkimiz dört köşe olsun
Oduyumuz meşe olsun
Ana bize tirşik pişir.

Soğumasın altını yak
Arasıra tadına bak
Pişme kıvamında bırak
Ana bize tirşik pişir.

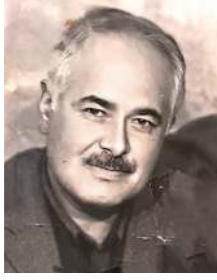
Ana kokan hâllerinle
Şekerlerden dillerinle
Marifetli ellerinle
Ana bize tirşik pişir.

Helal kavrar bileğimiz
Sağlığındır dileğimiz
Sensin bizim meleşimiz
Ana bize tirşik pişir.

Gül sofrana oturana
Eğiliriz hatırana
Duranoğlu hatırına
Ana bize tirşik pişir.

MEHMET AVCI

MEHMET AVCI (ÂŞIK MEHMET)

(d.1942 - ö.2011)

Âşık Mehmet Avcı, 1942 yılında Kahramanmaraş'ın Dereboğazı köyünde doğdu. İlkokul eğitimini Hartlap İlkokulunda aldı. İlkokuldan sonra öğrenim görmedi. Kur'an kurslarında dinî eğitim aldı. Askerlik dönemine kadar bahçe işleriyle uğraştı, Kahramanmaraş Ovası'nda ırgat olarak pamuk topladı, çapa yaptı, ticaretle uğraştı. Ayşe Hanım'la evlendi. Askerlik dönüşünde Kahramanmaraş ve çevre illerde inşaat işlerinde usta ve taşeron olarak çalıştı. Ömrünün son yıllarında Mersin'in Erdemli ilçesinde küçük bir market açarak vefatına kadar marketçilik yaptı. Eğitimci/araştırmacı-yazar Ramazan Avcı'nın da babası olan Âşık Mehmet, 2011 yılında vefat etti.

Mehmet Avcı, şiir yazmaya gençlik yıllarında başladı. Karacaoğlan, Dadaloğlu, yörenin âşıklarından Âşık Mısdılı gibi usta ozanların deyişlerini dinleyerek kendini yetiştirdi. O dönemde ozanlar arasında yaygın olan destan yazma geleneğine ilgi duydu ve destanlar yazdı. Ünü Kahramanmaraş'ın özellikle batı köylerinde yaygınlaştı, şüirleri ezberlendi. Hilmi Şahballı, Hasan Kısa gibi halk şairleriyle arkadaşlık yaptı. Şiirlerinde "Âşık Mehmet" mahlasını kullandı.

Kalem halk şairi olan Âşık Mehmet, araştırmacı yazar Ömer Kaya tarafından tespit edildi. Yaşar Alparslan ve Serdar Yakar'ın hazırladıkları *Ömer Kaya'nın Defterlerinden Kahramanmaraş Kırsal Şairleri* adlı kitapta şiirlerine yer verildi.

FADİME

Sensiz nasıl yaşarım ben
Canım Fadime Fadime
Sen Leyla'sın Mecnun olan
Benim Fadime Fadime

Bu bahdım karadır gülmem
Akar gözyaşlarım silmem
Sensiz nasıl geçer bilmem
Günüm Fadime Fadime

492

Aşkın bana ilham verir
Kalbime buz koysan erir
Daim sana karşı durur
Yönüm Fadime Fadime

Kalbimizde şimşek çaksın
Bu aşk seni beni yaksın
Senin yollarında aksın
Kanım Fadime Fadime

Bu bizim aşkımız pakdır
Vuslata ermemiz hakdır
Bir gün sana kavuşmaktır
Sonum Fadime Fadime

Seni beni yaradanı
Âşık Mehmet sever seni
Ne olur unutma beni
Hanım Fadime Fadime

MARAŞLI

On iki şubattır kurtuluş günü
Bu gün muradına erdi Maraşlı
Yaptık her tarafta zafer düğünü
Bu gün düşmanını vurdu Maraşlı

493

Maraş'ın em yoktu hiç yarasında
Ümidi kalmıştı tek Mevlasında
Üzerine çöken sis arasında
Bir güneş ışığı gördü Maraşlı

O sis ki düşmanın kaçması idi
O sis ki düşmanın ölüm yasıydı
O ışık imanın yılmaz sesiydi
O sesle savaşa girdi Maraşlı

Derelerde aktı düşmanın kanı
Göğe direklendi ahu figanı
Tüfenkli bombalı toplu düşmanı
Yumrukla sopayla kırdı Maraşlı

Maraşlı zannetti kendi düğünde
Şanlı bayram yaptı yirmi bir günde
Bölüklü taburlu düşman önünde
Kükrek aslan gibi durdu Maraşlı

MEHMET AYAR

MEHMET AYAR (AYAROĞLU)

(d.1942 - ö.2008)

Mehmet Ayar, 1942 yılında Kahramanmaraş'ın Göksun ilçesine bağlı Kanlıkavak köyünde doğdu. İlkokul üçüncü sınıftayken nişanlandı ve on dört yaşında evlendi. Çocuk yaşlardayken evlendirilmesini bir şiirinde de dile getirmektedir:

“İlkokulu yedi yılda bitirdim
Tam yaşımı on dördüne yetirdim
Güzün düğün edip gelin getirdim
Yenice kendimi bildiğim zaman”

Geçimini çiftçilik ve marangozluk yaparak sağladı.

Ayaroğlu, şair bir aileden gelmektedir. Annesi Hatice, küçük kardeşleri Musa ve Fazlı da yörede ozan olarak tanınmaktadır.

Şiir yazmaya küçük yaşlarda başladı. Genellikle “Ayaroğlu” mahlasını kullandığı halk şiiri formundaki şiirlerinde ince bir mizahın hâkim olduğu görülmektedir. Zaman zaman yöresel kelimelerle zenginleşen yalın, sade ve kıvrak bir dili vardır.

Ayaroğlu, badeli bir âşıktır. Kendisi yedi yaşında iken rüyasında aksakallı yaşlı birinin deve üzerinde yeşil şişe içinde bir su içirdiğini anlatır. Şiirleri ve hikâye anlatıcılığı ile çevresinde çok sevilen bir şahsiyet olan Mehmet Ayar, 2008 yılında vefat etti.

Mehmet Ayar'ın *Gönülden Esintiler 1*, *Gönülden Esintiler 2* adlarıyla yayımlanmış iki şiir kitabı vardır.

NE GEREĞİ VAR

Aliminyum çıktı kırom parlıyor
Dediler bakırın ne gereği var.
Elde görüp yeriniyor, zorluyor
Gafada fikrin ne gereği var.

Kimlere bilindir çektiğim çile
Bülbülün feryadı ne verir güle
Nusubet gelirse sabrını dile
Belaya şükürün ne gereği var.

Açlığına pençeleşir, güreşir
Gide gide her pislige ulaşır
Gezerken de ayağına bulaşır
Arada fakirin ne gereği var.

Ayar oğlum, ev tavşanı et yiyor
Kör eşeğin kazancını at yiyor
Bizim inek çatal ile ot yiyor
Hayvana ahırın ne gereği var.

GELDİM BUGÜNE

Gençlik yıllarımda oğlak güderdim
Etinen büyüdüm geldim bugüne.
Ala tazıyanan ava giderim
İtinen büyüdüm geldim bugüne.

497

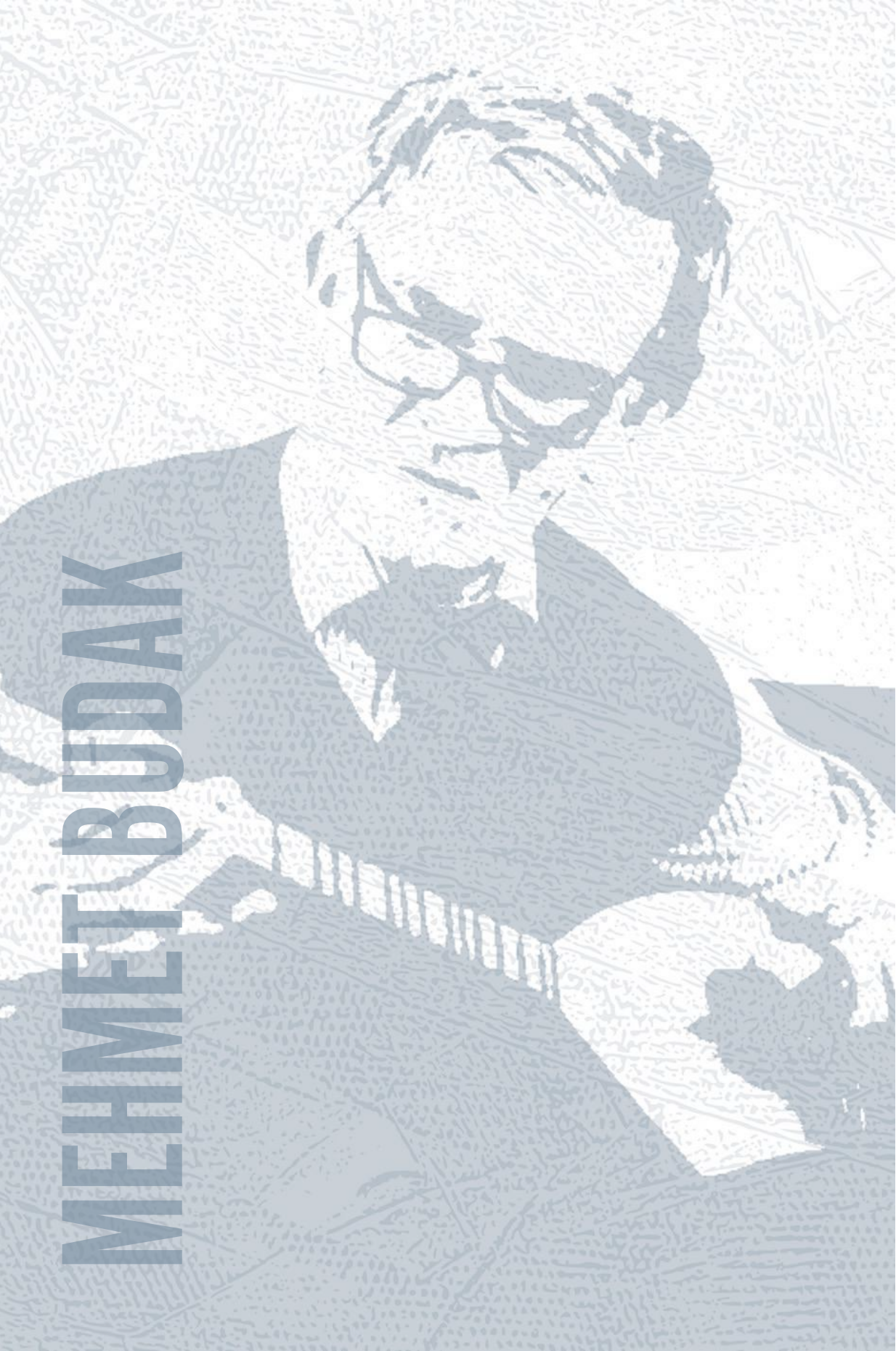
Dam üstünde sererlerdi yerimi,
Ham çarığa bağlarımdım çarığı,
Kenger, gelin eli, yemlik dürümü,
Otunan büyüdüm geldim bugüne.

Bir çuludu pencerede örtümüz,
Bir yatakta yatar idik dördümüz,
Sabahaça kaşınırdı sırtımız,
Bitinen büyüdüm geldim bugüne.

Önümde dağ gibi babam vardı,
Bir şalvarım birde abam vardı,
Bir çift camız karasaban vardı,
Çitinen büyüdüm geldim bugüne.

Ayaroğlu'm artık gücüm kalmadı,
Ömrüm bitti kader bana gülmedi,
İki yakam bir araya gelmedi,
Kıtınan büyüdüm geldim bugüne.

MEHMET BUDAĞ

MEHMET BUDAK

(d.1957 -)

Mehmet Budak, 1957 yılında Kahramanmaraş'ın Onikişubat ilçesinin Şahinkayası Mahallesi'nde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kahramanmaraş'ta tamamladı. 1973 yılında bir kaza sonucu sol elini bileğinden kaybetti. 1974'de bir kamu kurumunda işe başladı ve 1990 yılında buradan emekli oldu. 1992 yılında Kahramanmaraş Ortopedik Engelliler Derneğini kurdu. 1998-2000 yılları arasında Türkiye Ortopedik Engelliler Federasyonu Yönetim Kurulunda görev aldı. 2003'de oğlunun vefatının acısıyla görme yeteneğini büyük oranda kaybetti.

Mehmet Budak, geçirdiği kazadan sonra şiirle ilgilenmeye başladı ve bağlama çalmayı öğrendi. Şiirlerinde çeşitli temalar bulunmakla birlikte toplumsal sorunlar ve kendi özel durumuyla ilgili yaşadığı sorunlar ağırlık kazandı. Mehmet Budak, tek eliyle özel bir düzenele bağlama çalan bir halk şairi ve müzisyen olma özelliği taşımaktadır.

Mehmet Budak, 2005 yılında Maraş Halk Ozanları Derneğinin kurucu yönetiminde görev aldı ve bu görevi uzun süre sürdürdü. 2008 yılında Kars'ta düzenlenen Uluslararası Âşık Murat Çobanoğlu Kars Şenlikleri'ne katıldı.

Şiirlerinde bazen “Mehmet”, bazen de “Sefil Mehmet” mahlasını kullanan Mehmet Budak'a, 2012 yılında Kültür Bakanlığı tarafından “halk ozanı/âşık” sertifikası verildi.

Şiirleri çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan Mehmet Budak'ın *Bizim Kavgamız* (2006) adlı bir şiir kitabı vardır.

ÇOCUKLUĞUM

Ne bayramlık giydim ne de sevindim
Hep ağladım oyuncaksız avundum
Her zaman ağladım hep ben avundum
Beyler çocukluğumu yaşayamadım

Bir önlüğü beş yıl yamalı giydim
Çileli günleri saydım da saydım
Gülmeyi neşeyi nerede gördüm
Beyler çocukluğumu yaşayamadım

Ne topla oynadım ne bilyem oldu
Tuttuğum dallar hep elimde kaldı
Ne zaman kış bitti ne bahar geldi
Beyler çocukluğumu yaşayamadım

Lunaparkı uzaklardan seyrettim
Mağazalara ancak rüyamda gittim
Fallara inandım yıldızlar tuttum
Beyler çocukluğumu yaşayamadım.

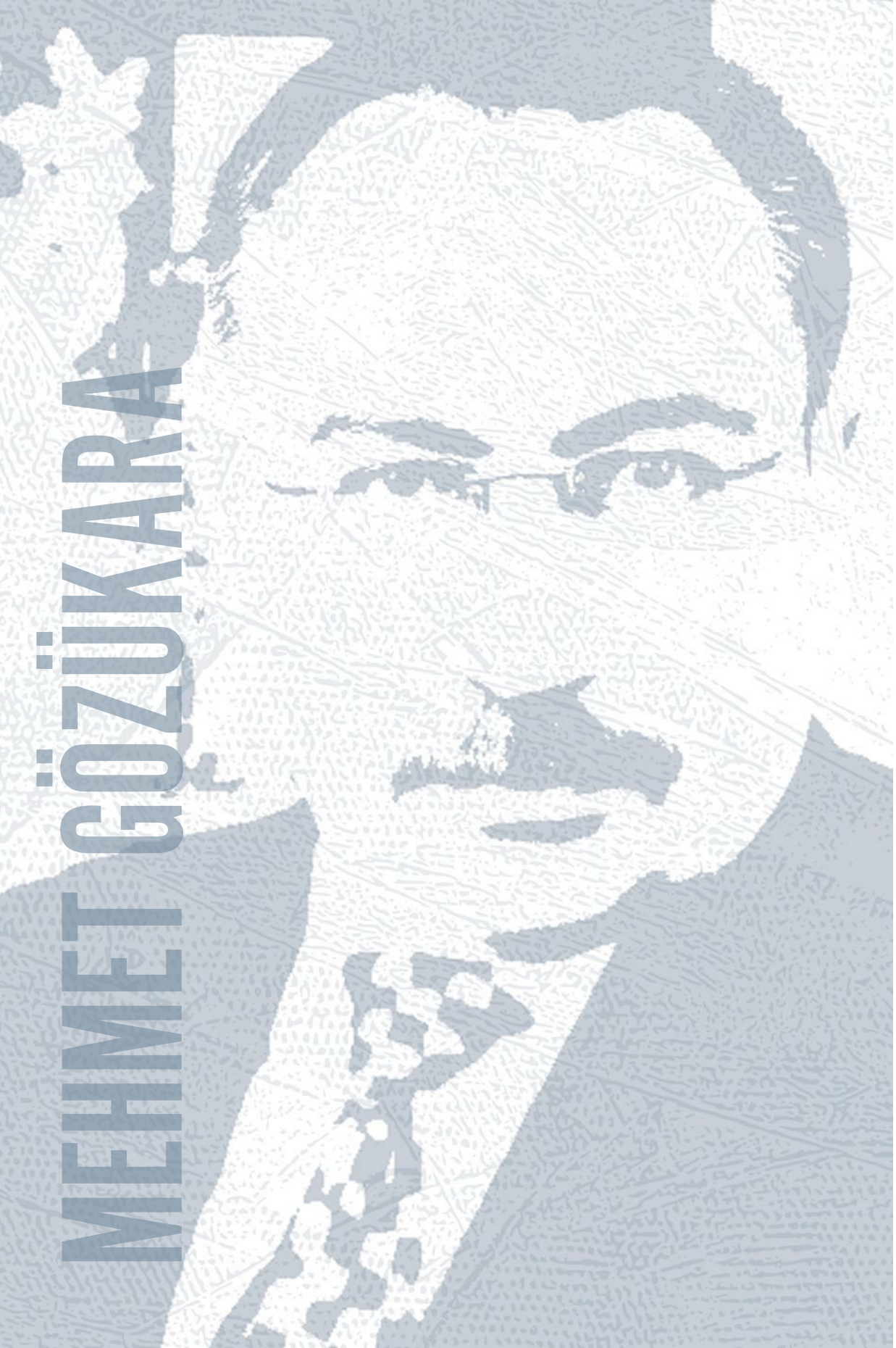
BAKTİM AYNAYA

Baktım ki aynaya ağarmış saçlar
İhtiyar eyledim gençlik çağında
Seni anar anmaz dökülür yaşlar
Dökülür yapraklar ömür bağında

Zalim gaddar olmuş insafa gelmez
Ben onu severim vefasız bilmez
Beklerim yolunu kapımı çalmaz
Sanki kaldım efsaneler dağında

Ne farkı var karanlığın ışığın
Beklemekte olduğum ölüm eşğin
Leyla'nın elinden dertli âşığım
Ben Mecnun'a döndüm gençlik çağında

MEHMET GÖZÜKARA

MEHMET GÖZÜKARA

(d.1962 -)

Mehmet Gözükara, 1962 yılında Elbistan'ın Eldelek köyünde doğdu. İlkokulu dördüncü sınıfa kadar kendi köyü olan Eldelek'te, beşinci sınıfı ise Küçük Yapalak'ta tamamladı. Ortaokulu Elbistan Mustafa Kemal Ortaokulu ve Adana Çukurova Ortaokulunda okudu. Lise öğrenimini Kahramanmaraş Endüstri Meslek Lisesinde yaptı.

Afşin-Elbistan Termik Santralinde teknisyen olarak çalıştı. Buradan 2016 yılında emekli oldu.

Şair bir aileye mensup olan Mehmet Gözükara'nın şiire başlamasında ailesi, yöre şairleri ve bilhassa Hayati Vasfi Taşyürek, Adem Kılınç ve Hafız Ataç'ın etkisi oldu.

Yazı ve şiirleri başta Kardeş Kalemler, Hece Taşları, Aşkın (e) Hali, Alkış, Güneysu, Berceste, Şardağı, Yosun, Yaprak, Açıkka-ra olmak üzere pek çok edebiyat-sanat dergisinde ve antolojilerde yayımlandı. 2003 yılından beri "Elbistan'ın Sesi Gazetesi"nde köşe yazarlığı yapmaktadır.

Elbistan ağıtları üzerine derlemeler yaptı ve Ömer Hakan Özalp'la birlikte derlediği ağıtları Elbistan Ağıtları (müşterek) adıyla iki cilt hâlinde yayımladı.

Mehmet Gözükara'nın 22 şiiri TRT ses sanatçısı Salih Turan, Mehmet Üçer, Halil Atılgan ve İsmail Tatar tarafından bes-teleyip seslendirildi.

Avrasya Yazarlar Birliği üyesi olan Mehmet Gözükara katıldığı şiir yarışmalarında çeşitli ödüller aldı.

Şiiri, “Şiir nesnenin görünür yanından bakarak, görünmez yanını sezme sanatıdır.” şeklinde tanımlayan Gözükara, 2012 yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi tarafından, âşıkлар şölenine yaptığı katkılardan dolayı teşekkür plaketiyle taltif edildi.

Şiirlerinde “Gözükara” mahlasını kullanan şaire, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığınca 2012 yılında “halk şairi” ünvanı verildi.

Gözükara'nın yayımlanmış eserleri şunlardır: *Söz Alev Aldı* (2002), *Söz Beledim Beşiğe* (2003), *Boyun Büktüm Güle Doğru* (2007), *Namluya Şiir Sürdüler / Atışma* (2008), *Seyr-ü Sefer* (2010), *Elbistan Ağutları (Müşterek)* (2011), *Söz Kuşandı Şairler Kılıçtan Keskin Atışmalar* (2012), *Çark-ı Devran* (2013), *Söz Açarı -Atışma-Şiir (Müşterek)* (2014), *İki Yürek Bir Ses Oldu / Sazsız Atışma* (2017), *Altın Çıkmı - Anadolu'dan Hikâyeler* (2020), *Seyyah Yazar - Gezerken Gördüklerim* (2020), *Hayati Vasfi Taşyürek'ten Seçme Şiirler* (2022).

ŞİİR

Şiir nedir sana göre dersiniz
 Darası düşülmüş hitaptır şiir.
 Şiir olur gökçe güzel görseniz
 Usuldür, erkândır, adaptır şiir.

Şiir katlı-çütlü, şiir ahenktir
 Şiir gökkuşağı, şiir renk renktir
 Şiir hakikati önemsemektir
 Harfi haddelenmiş kitaptır şiir.

Şiirde ses rahmet, dil kılavuzdur
 Şiir her yemekte biberdir, tuzdur
 Şiir gâhî Selim gâhî Yavuz'dur
 Nurun raks ettiği türaptır şiir.

Şiir filizlenen tohumda özdür
 Şiir aynadaki görülen yüzdür
 Şiir tesettürlü, tıslımlı sözdür
 Gönül tezgâhında keleptir şiir.

Şiir bir merhaba, şiir bir selam
 Şiir kutlu mabet, şiir bir âlem
 Şiir kanatlanmak demek vesselam
 Âminli duada taleptir şiir.

Şiir düş yolunun küheylanıdır
 Şiir ruh dağının söz ceylanıdır
 Şiir her çirkinin güzel yanıdır
 Kavrulan kumlarda seraptır şiir.

Şiir çilesine şair katlanır
 Her şair şiiri sözünden tanır
 Gözü kara'm kem söz etse utanır
 İffettir, izzettir, edeptir şiir.

TÜRKÜLERİMİZ (2)

Mızrapla başlarken sazda hareket
Dağda ferman kokar türkülerimiz
Destede raks eder rahmet bereket
Hasat harman kokar türkülerimiz.

Esvaplar bavulda basılı kalır
Boş beşik ağaçta asılı kalır
Düşer dilden dile nasıl'ı kalır
Edep erkân kotar türkülerimiz.

Ölmeden son bulmaz aşkın nöbeti
Seven sılasında yaşar gurbeti
Hoşgörüdür Yunus'ların heybeti
İlim-irfan kokar türkülerimiz.

506

Kerem'in yandığı Aslıhan olur
Yiğit meydanında kalkan kan olur
Han göçer konağı bir viran olur
Çark-ı devran kokar türkülerimiz.

Maniler söylenir koşulur yâra
Azerî arzusun arzeder tar'a
Sevda cephesinde kapanmaz yara
Bundan hicran kokar türkülerimiz.

Bülbül bakışını güle döndürür
Sevdası pelesenk dile döndürür
Yüreği bir kirmen çile döndürür
Derde derman kokar türkülerimiz.

Gönül bohçaları çözüp bağlanır
Ateşe garkolur yürek dağlanır
Gözükara'm ağıt yakar ağlanır
Feryat figan kokar türkülerimiz.

UNUTMA

Gecenin koynunda ırmak misali
Yatağında aka aka ağlarım
Sözüne gizlenir insanın hali
Sana türkü yaka yaka ağlarım

Aşkın meclisine düştüm kanadım
Ondan açılmıyor kolum kanadım
Sarhoşa çıkarsa şaşırma adım
Garip gönlü yaka yaka ağlarım

Camlar kristalden fincansa taştan
Sevilen seveni çıkartır baştan
Kesildim sonunda ekmekten-aştan
Melül mahzun baka baka ağlarım

Bulut suya döndü ay sana döndü
Mağmada hapsolmuş volkana döndü
Can alıp can veren canana döndü
Bense hasret çeke çeke ağlarım

Kim olsa yerimde kendini yakar
Sular birleşerek denize akar
Sen gelmeden nasıl gelir ilkbahar
Güman ipin çeke çeke ağlarım

Leyla leylak kokar, yosunlarsa su
Balığın balıkça olur kokusu
Ayrılıktır sevenlerin korkusu
Kan mı yaş mı döke döke ağlarım

Çimen oldun, çiçek oldun, gül oldun
Ateş oldun, alev oldun, kül oldun
Gözükara'm bir tılsımlı tül oldun
Pencereme çeke çeke ağlarım

MEHMET HANIFI SARIYILDIZ

MEHMET HANİFİ SARIYILDIZ (DOSTOZAN) (d.1931 - ö.2008)

Mehmet Hanifi Sarıyıldız 1931 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. Henüz ilkokul sıralarında şiir yazmaya başladı. İlk ve ortaöğrenimini memleketinde, yükseköğrenimini Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde yaptı. Kamu kuruluşlarında memurluk, Konya, Amasya ve Kahramanmaraş'ta Köy Hizmetleri İl Müdürü olarak görev yaptı ve emekli oldu. Kahramanmaraş Güreş ve Halter İhtisas kulübü- Kahramanmaraş Turizm Derneğinde başkan olarak uzun süre görev yaptı.

Öğrencilik yıllarında Kahramanmaraş için yazdığı "Mektuplar" başlıklı şiirleri mahallî 12 Şubat dergilerinde yayımlandı. 2004 yılında şiirlerinden bir kısmını "Maraşca ve Kar" adıyla kitaplaştırdı. Şiirlerinde "Dostozaan" mahlasını kullandı.

Dostozaan'ın beğendiği, etkisinde kaldığı ve şiirlerinde izlerini taşıdığı şairler Yunus Emre, Yahya Kemal Beyatlı, Mehmet Akif Ersoy, Necip Fazıl Kısakürek, Abdurrahim Karakoç ve Hayati Vasfi Taşyürek'tir.

Kalem halk şairi olan Dostozaan, memleketi olan Kahramanmaraş'a olan büyük sevgisini yansıttığı şiirleriyle tanındı. Dostozaan kadar Maraş üzerine şiir yazan ikinci bir şair yoktur. Onun şiirleri adeta Kahramanmaraş'ın Şehrengizi gibidir. Kahramanmaraş'ın coğrafyası, tarihi, dili, sosyal hayatı Dostozaan'ın şiirlerinde terkip olmuştur. Yazmış olduğu yüzlerce şiirinde Kahramanmaraş'ı nakış nakış işlemiş, Maraş'ı Kahramanmaraş yapan hususiyetleri şiirlerinde tablolastırarak geleceğe taşımış; kendi şahsında Kahramanmaraş'ının aşkını, kederini, sevincini, zevkini dile getirmiştir.

Halk şiirinin nazım şekli, nazım birimi ve temiz, akıcı, sade Türkçeyle dile getirdiği şiirlerinde memleket sevgisi, aşk, tabiat ve millî/hamasî konuları işledi. Dostozaan, 20.12.2008 tarihinde vefat etti.

Hayatı ve şiirleri 2012 yılında Serdar Yakar tarafından "Dostozaan M. Hanifi Sarıyıldız Hayatı ve Şiirleri" adıyla kitap haline getirilerek yayımlandı.

AŞK

Dağılmış saçların, çözülmüş örgün.
Bir giren mi oldu gönül bağına?
Açsaydın kapını, bana da bir gün,
Kapanır öperdim ayaklarına.

Gönül dosyasını açtım okudum.
Âşık oldum bülbül gibi şakıdım.
Yunus Emre gibi sevgi dokudum,
Bıraktım kendimi yar kucağına.

Varım yoğum senin, ne var ise al.
Gir gönül odama ve orada kal.
Eğer dostlar benden ederse sual,
Düştü dersin o da aşk ocağına.

Bu aşkı ne Mecnun ne Leyla anlar.
Ferhat da duysaydı kalırdı naçar.
Dostozan derdini Mevla'ya açar,
Bakarsın kar verir yanar dağına.

BİR DESTAN KI

Bir bayrak bu kadar manalı olur
Türk'ün imanın sembolüdür bu
Bugün davul bile bir başka vurur
Hainin zalimin son günüdür bu.

İnanç ve imandır şahlanan bugün
Maddenin bağrına saplandı süngün
Her evde bayram var, her evde düğün
Allah'tan hediye, bir ihsandır bu.

Genci, ihtiyarı hepsi kahraman
Bayrakla birleşti surlarda iman
Vatandı gönlünde, can ile canan,
Kan ile yazılan bir destandır bu.

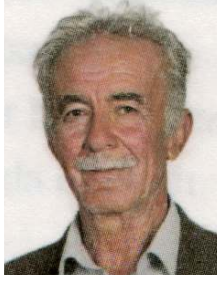
Öyle bir destan ki tarih gıptada.
Maraşlı bugün de erdi murada
Hakkındır, gururla yüksel surlarda.
Mazlum milletlere bir emsaldir bu.

Haine, nanköre, zalime darbe.
Dünya, şahit değil böyle bir harbe
Örnek bir dersti bu, medeni garbe (!)
Tekniğin topyekün hüsrandır bu.

Şimdi gururla bu destan okunur
Satır satır yeni baştan okunur
Heyecanla *Dostozan*'dan okunur
Mazlum milletlere gülistandır bu.

MEHMET KAPLAN

MEHMET KAPLAN

(d.1946 -)

513

Mehmet Kaplan, 1946 yılında Kahramanmaraş'ın Yeniyapan (Kale Mahallesi) köyünde doğdu. Küçük yaşlarda babasını kaybedince ailenin geçimine katkıda bulunmak için çalıştı. Askerlik dönüşünden sonra kamyon şoförlüğü ve ticari taksi şoförlüğü yaptı. Ticaretle uğraştı ve 2001 yılında emekli oldu.

Yörenin ünlü şairlerinden Âşık Mıstılı'nın torunu olan Mehmet Kaplan, dedesinden etkilenererek halk şiiri formunda şiirler yazmaya başladı.

Şiirlerinin bazıları mahalli gazete ve dergilerde yayımlandı. Âşık Feymani, Ceyhanlı Kara Mehmet, Kozanlı Arzu Bacı gibi âşıklarla yol arkadaşlığı yaptı.

Koşma ve semai biçiminde yazmış olduğu şiirlerinde aşk, memleket, sosyal taşlama konularına yer veren Mehmet Kaplan şiirlerinin bir kısmını *Dön Gel Geri* (2017) isimli kitapta topladı.

BENZER

514

Güzelim gözünden dökülen yaşlar
Güneşlikte yağmış yağmura benzer
Uçarken bellolur sevdalı kuşlar
Kanadına saçma değmişe benzer.

Siyah benler ak gerdanın nakışı
Gönüller fetheyler kirpik çakışı
Boynunu büküp de mahzun bakışı
Menevşe boynunu eğmişe benzer.

Kulağa hoş gelir güzelin sesi
Gül kokusu gibi kokar nefesi
Güzelle oturup yemek yemesi
Huri kızı ile yemişe benzer.

Dudakları kiraz yanağı lale
Gülüşü durgunluk verir hayale
Gamzesi yıldıza kaşı hilale
Güzelin cemali güneşe benzer.

Güzelin cevri de nazı da güzel
Güzelin sitemi tavrı da güzel
Kaplan der güzelin arzı da güzel
Güzelin cevheri gümüşe benzer.

DEDİLER

Vardım âşıkların kapısın çaldım
Ne istersin şöyle buyur dediler
Dedim katlayım ben de sizlere
Otur emrin olun destur dediler.

Dediler mizanda tartılacaksın
Bir dertten bir derde atılacaksın
Dertliler içine katılacaksın
Kul kazana girer mecbur dediler.

Âşıkları dertler daim pişirir
Bir kazana alır şükür devşirir
Âşıklar piştikçe Hakk'a erişir
Bu kitapta böyle mezkur dediler.

Âşıkların bahtı kara yazılır
Bu dağa bu taşta böyle kazılır
Bahtı rıza esas tahta kızılır
Bu kaza bu bela meşhur dediler.

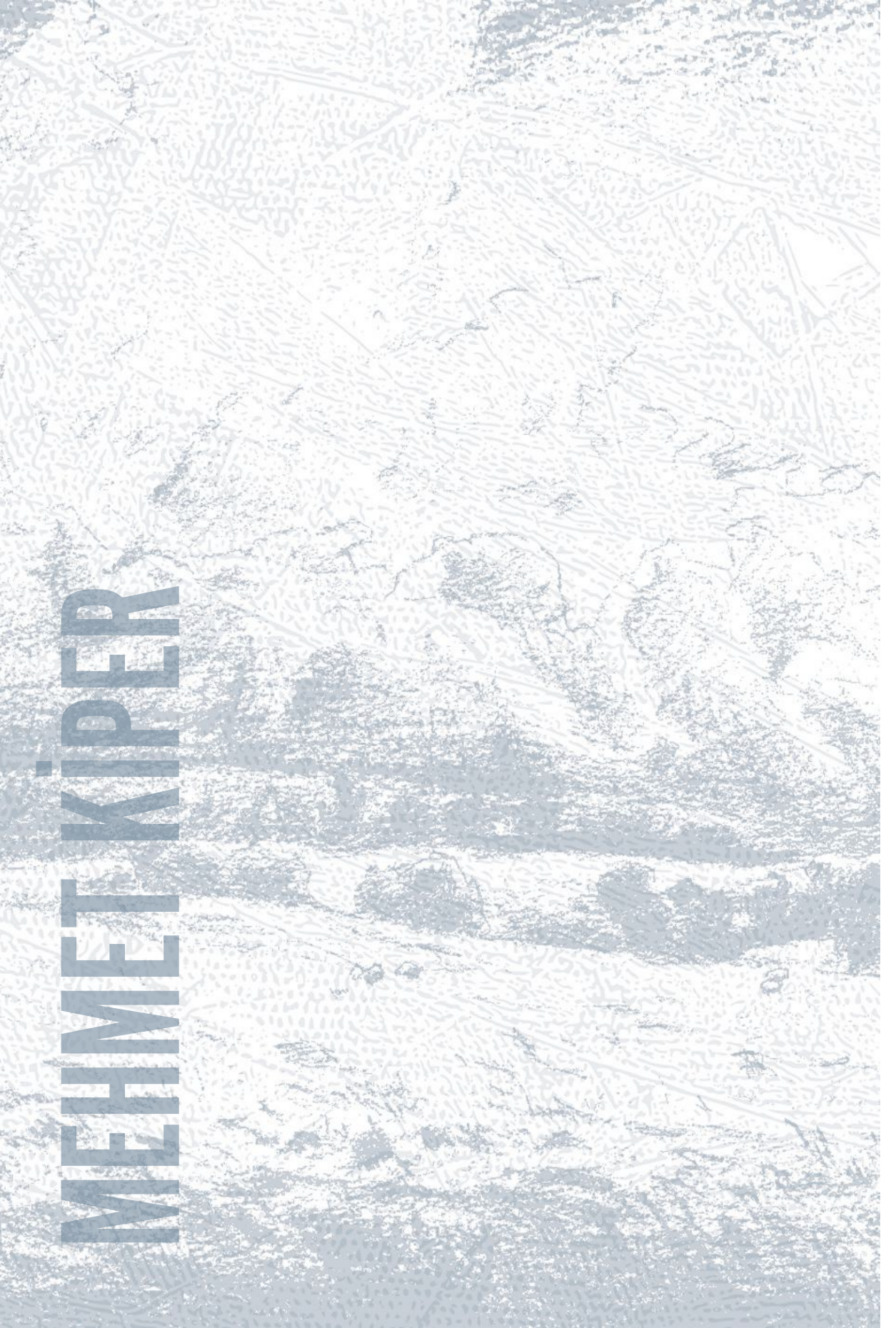
Âşıkların aşkı daimi olur
Âşıkların aşkı samimi olur
Âşıkların piri Nesimi olur
Bu kavlin sahibi cumhur dediler.

Âşğın üstünde eksik olmaz göz
Yalandı, doğruydu söylenen söz
Âşğın kalbinde Allah'tandır köz
Bu dünyada böyle menşur dediler.

Âşğın ufağı düşendir güle
Âşğın büyüğü düşendir çile
Âşıklar yoludur yolunda öle
Âşık âmir değil memur dediler.

Kaplan seçtiğin yol diken döşeli
Bu değil bugün de daim ezeli
Aşkın yolun seçen deli mi deli
Gene de âşıklar mesrur dediler.

MEHMET KİPER

MEHMET KİPER

(d.1911 - ö.1965)

517

Mehmet Kiper, 1911 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. Babası Milli Mücadele şehididir. Küçük yaşta bağlama çalmayı öğrendi. Sonraki yıllarda İstanbul ve Ankara radyolarında da bağlama çaldı. Kahramanmaraş Valiliğinde bahçıvan olarak görev yaptı. 1965 yılında İstanbul'da vefat etti.

İrticalen şiirler söyleyen Mehmet Kiper, şiirlerinde mahlas olarak bazen "Mehmet" bazen de "Kiper" mahlasını kullandı. Yerel ve millî günlerle ilgili kutlama törenlerinde şiirler okudu. Doğaçlama şiir söyleme yeteneğini âşık atışmalarına katılarak gösterdi. Konya Âşıklar Bayramı'na katılarak orada ödül aldı. Şiirlerinde memleket sevgisi, gurbet, sevgi temalarını işledi.

Halkevlerinde ve TRT'de saz sanatçısı olarak yer aldı ve yurdun farklı illerinde konserlere katıldı. Kahramanmaraş türküsü olarak yaygın bir şekilde söylenen "Maraş senin yazın var." türküsü Mehmet Kiper'e aittir.

Plak çalışması da yapan Mehmet Kiper, şiirlerini *Maraşlı Âşık Mehmet Kiper* (1939) adlı kitabında topladı.

MADALYALI BAYRAĞIM

Maraş senin yazın var
Çekilmez poyrazın var
Seni sevene karşı
Bir kız gibi nazın var

Nazlanmakta haklısın
Gönüllerde saklısın
Türkiye’de bir tane
Madalya bayraklısın

O bayrağın şan taşır
Ancak sana yaraşır
Maraş senin mertliğın
Her dillerde dolaşır

Bu Maraş’ı sevdim ben
Bilmem nedendir neden
Suyu zümrüt bahçesi
Beni hep âşık eden

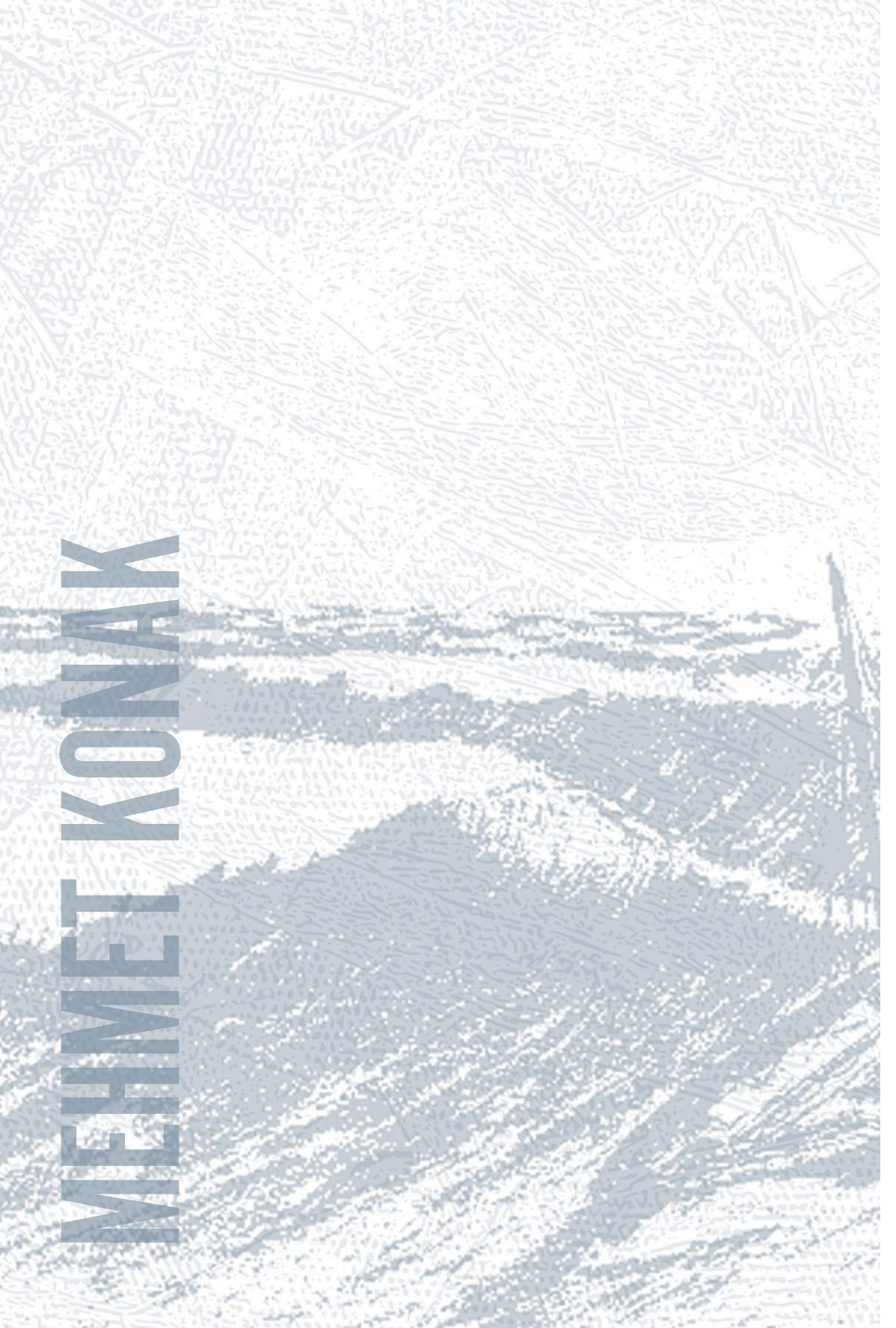
ÇEKER

Eşim dostum benden kesti selamı
Ne bir mektup yazar ne de tel çeker.
Gurbet Azrail'i tuttu yakamı
Ne alır canımı ne de el çeker.

Sardı vücudumu derdin taburu
Bende var peygamber Eyyub sabırı
Keder denizinde ümit vapuru
Ne batar kurtulur ne de yol çeker .

Bir saat görmezse arar sorardı
Âşık Mehmet nasıl diye uğrardı
Şu günler üstüme yüklenen derdi
Ne dağ taş götürür, ne de kul çeker.

MEHMET KONAK

MEHMET KONAK (HAFIZ RAHMI) (d.1907 - ö.1964)

521

Asıl ismi Mehmet Konak olan Hafız Rahmi, 1907 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Arıstıl köyünde doğdu. Yedi yaşındayken yakalandığı çiçek hastalığı nedeniyle gözlerini kaybetti. On üç yaşlarında hafızlık eğitimi için gittiği Konya'da rüyasında gördüğü bir güzel aşkına bade içmiş, o günden itibaren "Rahmi" mahlasını kullanmaya başlamış ve çevresinde de "Hafız Rahmi" olarak isim yapmıştır. Hafız Rahmi, bade içme olayını şöyle anlatmıştır: 'Rüyamda bu gün bile güzelliğini tarif edemeyeceğim kadar sihirli, buğday benizli, bir duman gibi gözleri olan H... 'yi gördüm. Bir pir, 'Hafız, bu senin maşukandır, al bunun aşkına.' diye bir şerbet verdi. İçtim. Başım döndü, sadece pirin 'Altmış yaşında bir vuslat ümidin ola.' dediğini hatırlıyorum. Başka hiçbir şey ne bilir, ne hatırlarım. O rüyanın bende, bu zindan içindeki ömrümce gönlümü yakan bir ateşi kaldı.'

Dönemin ve yetiştiği coğrafyanın şartları gereği yoksul bir hayat süren Hafız Rahmi, şiirlerini irticalen söyledi. Yörenin ünlü âşıklarından Derdiçok'la arkadaşlık yaptı, onunla atışmalarda bulundu.

Hafız Rahmi, yörede yetişen pek çok halk şairini etkilemiş, şiirlerinde beşeri ve ilahi aşkı dile getirmiş, lirik ve didaktik özellikte şiirler yazmıştır.

YİNE ONA

Gönlü düştü bu âşkın o yâre
Sandım o yâr gonca gülün destesi
Bir bade nuş edip düştüm bu zara
Gece gündüz oldum aşkın hastası.

Dertli hâllerimi kimse bilmeye
Çok çalıştım yâr yolunda ölmeye
Eğer emrederse gedip gelmeye
Ben olayım o ellerin postası.

Salınma sevdiğim sana göz olur
Rahmi duyar âlemlere söz olur
Ankara, İstanbul versem az olur
Daha vardır yüzbin lira üstesi.

NASİHAT

Uyan deli gönül gafletten uyan
Orda vücudumuz ezilir bir gün.
Cenabı Hak bizi eder imtihan
Akibet kabrimiz kazılır bir gün.

523

Dostlarım bize de geliyor sıra
İlle burda iken bulalım çare
Çekecekler bizi ulu mahşere
Herkesin ettiği yazılır bir gün.

Ruh dediğin bir kuşdurur uçurman
Fırsat elde iken sakın kaçırman
Yalvarırım boş vaktiniz geçirmen
Bağlı zebaniler çözülür bir gün.

Vatan için feda olsun canımız
Tarihlerde söyleniyor şanımız
Kıyamete kadar baki dinimiz
Ettiğin hilyeler sezilir bir gün.

Bu *Hafız Rahmi*'nin sızlar yüreği
Ömür bitti tutamadı ırağı
Sübhaneye aşarlanın direği
Dünyanın düzeni bozulur bir gün.

MEHMET KÖSE

MEHMET KÖSE (ÂŞIK DERMANİ)

(d.1959 -)

Mehmet Köse, 1959 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesi Efrağzı köyünün Kadirli obasında doğdu. İlkokulu Darıovası köyünde, ortaokulu Andırın Ortaokulunda tamamladı. Bir dönem Kahramanmaraş Yetiştirme Yurdunda kaldı. Çırak olarak başladığı fotoğrafçılıkta kendini geliştirdi. Andırında fotoğraf stüdyosu açarak mesleğini sürdürdü. 1996 yılında Millî Eğitim Bakanlığında hizmetli kadroyla göreve başladı ve Andırın Anadolu İmam Hatip Lisesinde çalıştı.

Şiir söylemeye ve saz çalmaya 15 yaşlarında başlayan Mehmet Köse'nin ustası yörenin tanınmış ozanlarından Âşık Ali'dir. Şiirlerinde "Dermani" mahlasını kullandı. 2005 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği'ne üye olan Âşık Dermani, koşma, semai türkü nazım şekilleriyle yazdığı şiirlerinde ağırlıklı olarak aşk ve sevgili güzelliği temalarını işledi.

Mehmet Köse, 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk ozanı/âşık" ünvanı aldı.

526

BANA ÖRDÜN AŞK AĞINI

Bana ördün aşk ağını
Düğümlendi kaçamadım
Viran ettin dost bağını
Bülbül olup uçamadım.

Hasret, içimde durur
Acısı sineme vurur
Açılan gül elbet kurur
Bir gül olup açamadım.

Kula sakın kötü deme
Şikâyet edeyim kime
Aşkınla girdim bu deme
Kana kana içemedim.

Tutundum dal dal oldular
Sevdim derken el oldular
Dermani'ye sel oldular
Geçit bulup geçemedim

GEÇTİ YÂR ZAMANI GEÇTİ

Himmet kılsan benden yana
Geçti yâr zamanı geçti
Badeler doldursan bana
Geçti yâr zamanı geçti.

Saldın beni ilden ile
Mecnun olup düştüm dile
Leyla olup gelsen bile
Geçti yâr zamanı geçti.

Yeter boşa olma gazel
Dermanı'ye mihrap güzel
Ben seni severdim ez el
Geçti yâr zamanı geçti.

MEHMET NAFİZ KARAKOÇ,

MEHMET NAFİZ KARAKOÇ

(d.1941 - ö.2022)

Mehmet Nafiz Karakoç, 1941 yılında şair bir ailenin ferdi olarak Elbistan'ın Cela (bugün Ekinözü ilçesi) köyünde doğdu. Babası Ümmet hoca, annesi Fatma Hanım'dır. Beş erkek kardeşin en küçüğüdür. İlköğretimini Cela'da yaptı. Ortaokulu ve liseyi dışarıdan Maraş'ta bitirdi. 1966 yılında Devlet Demir Yollarında memur olarak göreve başladı, otuz dört yıl çalıştıktan sonra 2000 yılında buradan emekli oldu.

529

Mehmet Nafiz Karakoç, şair bir aileye mensuptur. Babası Ümmet Karakoç, kardeşleri Bhaettin, Abdurrahim, Ertuğrul ve Osman Naci de şairdir.

Şiir yazmaya dokuz yaşında başlayan şair Gaziantep'te Kurtuluş ve Güney Postası gazetelerinde kendi ismiyle ve daha sonra "Celali Ozan" mahlası ve "Mehdi Battal" müstear ismiyle şiir ve makaleler yazdı. Şiirleri yerel ve ulusal gazetelerde yayınlandı.

Mehmet Nafiz Karakoç, kendisini babası Ümmet Karakoç ve üstat olarak kabul ettiği abisi Abdurrahim Karakoç'tan ilham alarak geliştirdi. Şiirlerinde aşk, vatan-millet sevgisi, din ve sosyal konuları işledi. Toplumun aksayan yönlerini taşlamalarıyla dile getirdi.

Mehmet Nafiz Karakoç'un *Dağlar Yol Vermez Ki Dosta Gideyim* (2004) ve babası Ümmet Karakoç'un defter hâlindeki şiirleriyle kendisine ait şiirlerin bir kısmını bir araya getirerek yayımladığı *Babam ve Ben* (2013) adlı şiir kitapları vardır.

Mehmet Nafiz Karakoç 2022 yılında vefat etti.

KURTULUŞ YOLU

530

İçimizden bu bencillik kavgası
Kalkmadıkça insanoğlu kurtulmaz
Hakikatin güneşine göz açıp
Bakmadıkça insanoğlu kurtulmaz

Bütün kötülüğü atıp bir yana
Sıyrılıp kılıftan çıkıp meydana
Bir su gibi gönüllerden zamana
Akmadıkça insanoğlu kurtulmaz

Saygı duymalıyız âlime karşı
Hazır olmalıyız ölüme karşı
Zulme isyan edip zalime karşı
Çıkmadıkça insanoğlu kurtulmaz

Can kesiyor medeniyet bıçağı
İnsanlığa zül ettiler bu çağı
İman kalasına tevhid bayrağı
Çekmedikçe insanoğlu kurtulmaz

Uyansın uykudan uyansın millet
Hakk'a ulaşmaya eylesin gayret
Allah ateşini gönlünde her fert
Yakmadıkça insanoğlu kurtulmaz

ARZUHAL

531

Bir tatlı hayalsin bir acı gerçek
Anmakla usanmaz dillerim seni
Sen dalda açılmış bir taze çiçek
Okşamaya kıymaz ellerim seni.

Ferhat'ım dağlarda, Kerem'im yolda
Leyla'sın arayan Mecnun'um çölde
Gör ne hâle düştüm, hem bir gel de
Belki usandırır hâllerim seni.

Çaresizim bir yaralı kuş gibi
Çırpınırım kalpten vurulmuş gibi
Hatırdan çıkmayan tatlı bir düş gibi
Özlemekle geçer yıllarım seni.

Saçların buluttur, gözlerin umman
Göğsün bir yayladır görmemiş duman
Vuslat ne güzel şey işte o zaman
Sarmakla doyar mı kollarım seni.

MEHMET ÖZCAN

MEHMET ÖZCAN
(OZAN MEHMET)
 (d.1946 -)

Mehmet Özcan, 1946 yılında Kahramanmaraş'ın Önsen köyünde doğdu. İlkokulu doğduğu köyde okudu. Kahramanmaraş İmam Hatip Lisesindeki öğrenimini yarım bıraktı. Askerlikten sonra nakliyecilik işiyle uğraştı. Ünlü bağlama ustası Mehmet Bağlar'dan saz dersleri aldı. 2005 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği'ne üye olduktan sonra saz ve şiir becerisini geliştirdi. Abdurrahim Karakoç ve Neşet Ertaş'tan etkilendi. 2010 yılında emekli oldu ve şiire daha fazla zaman ayırma imkânı buldu.

Genellikle usta malı şiirler söyleyen Mehmet Özcan, kendi şiirlerinde kahramanlık, gurbet, talihten şikâyet, vatan sevgisi temalarını işledi.

Mehmet Özcan, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

534

YUH OLSUN SANA

Nefsine değil de bir tek Allah'a
Tapmaz isen dostum yuh olsun sana
Güzel duyguları kaldırıp şaha
Kapmaz isen dostum yuh olsun sana

Eyler iken şimdi yaşamı ika
Olsan da boş burda zirve şahika
Gittiğin yol eğri çılgı patika
Sapmaz isen dostum yuh olsun sana

Yaratılanları görmeyen varsa
Yaşamdan alırım sanmasın parsa
Duygular uçurum derin bir yarsa
Yapmaz isen dostum yuh olsun sana

Ozan Mehmet sevgi çağlayan dere
Sevgiye dokunan murada ere
Beş vakit namazda eğilen yere
Tapmaz ise dostum yuh olsun sana

MADALYALI ŞEHİR KAHRAMANMARAŞ

535

Engel oldu coşkun suyun bendine
Madalyalı şehir Kahramanmaraş
Kurtulan tek ildir kendi kendine
Madalyalı şehir Kahramanmaraş

Tarhana yaparlar edeyle bacı
Dondurma dünyanın başının tacı
Meşhurdur biberi acı mı acı
Madalyalı şehir Kahramanmaraş

Ahır Dağ'dan akar soğuktur suyu
Tevazu doludur insanın huyu
Vardır bu diyarda eşsiz sağduyu
Madalyalı şehir Kahramanmaraş

Akdeniz'de açan ender çiçektir
Eşi benzeri yok, dünyada tektir
Vatan denilince gözleri pektir
Madalyalı şehir Kahramanmaraş

MEHMET ÖZGÜL

MEHMET ÖZGÜL (TAKİ)

(d.1924 - ö.?)

537

Asıl adı Mehmet Özgül olan şair Taki, 1924 yılında Afşin'in Hurman köyünde doğdu. Babası ve ilk hocası Hafız Muhammed Efendi'dir. İyi bir dinî eğitim alan Mehmet Özgül, köy imamlığı yapmış ve çevresinde Fakı Mehmet lakabıyla anılmıştır.

Şiirlerinde "Taki" mahlasını kullanan Mehmet Özgül, ilim, hüsnühat, edebiyat alanlarında kendi kendini yetiştirmiştir. Afşin köylerini ve Çukurova'nın birçok kısmını imamlık yaparak dolamıştır.

Yunus Emre'nin ve Ruhsati'yi kendisine örnek alan Taki, şiirlerinde ağırlıklı olarak Türkmen aşiretlerinin konar-göçer hayatına ait gözlemler, aşk, din, tabiat, memleket sevgisi, gurbet duygusu konularını işlemiştir.

GURBETTE TURNALARA

Sefil turnam uzaktan mı gelirsin
Kanatların yorulduysa kon turnam
Dost köyünden ne haberler bilirsin
Bir haber ver kerem eyle can turnam

Sen hoş geldin turnam bizim diyare
Dünya için bakmaz mısın bir kâre
Eğlen de arzuhal yazayım yâre
Götür bunu bir tenhada sun turnam.

Telli turnam sözlerimi tutasın
Dertlerimi sen derdime katasın
Ortak olak şu karşımda ötesin
Aşk odunda benim gibi yan turnam

Nedi turnam *Taki* kuldan kaçarsın
Uça uça deniz derya geçersin
Bir gün olur bu faniden göçersin
Ölüm gelir, şerbetine kan turnam.

NASİHAT

Gafil kalma ölüm çöker sinene
Hayattan umudun kestirir bir gün
Hasret kalın yaptığın binana
Ağlunu kızını küstürür bir gün

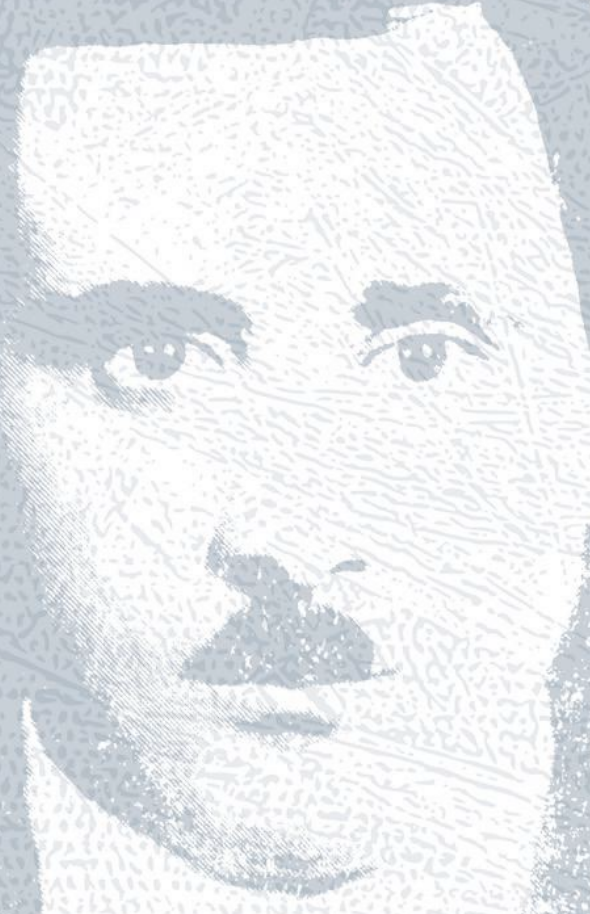
Ölümü unutma al sen nazara
Mirasçılar malın döker pazara
Sandık gibi korlar seni mezara
Üzerini toprak bastırır bir gün

Ölümü düşünen uyanık durur
Ölüp gidenleri gözlerin görür
Mezarda münkirler topuzun vurur
Yedinse haramı kusturur bir gün

Zalim olup halkı bezdirdin ise
Ayaklar altında ezdirdin ise
Dalga dolap gemin yüzdürdün ise
Seni de bir sille pusturur bir gün

Aciz *Taki* der ki bu böyle olmaz
Alma intizarı yanına kalmaz
Feleğin darbından kimse kurtulmaz
Sokar dar yerlere kıştırır bir gün.

MEHMET ZARİFOĞLU

MEHMET ZARİFOĞLU

(d.1923 - ö.1991)

541

Dededen toruna şair bir aileye mensup olan Mehmet Zarifoğlu, 1923 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. Dönemin sosyal ve ekonomik şartları nedeniyle öğrenimine ilkokuldan sonra devam edemedi fakat okuma eylemini hayatı boyunca sürdürdü. Pek çok meslekte çalıştıktan sonra hayatının son dönemlerinde postane önünde arzuhalcilik yaptı.

Mehmet Zarifoğlu, arzuhalcilik yaptığı sıralarda şair Bahaettin Karakoç'a şiir defterini teslim eder. Bahaettin Karakoç da yıllar sonra bu defterdeki şiirleri değerlendirmesi için araştırmacı yazar Serdar Yakar'a verir. Serdar Yakar ve araştırmacı-yazar Yaşar Alparslan, Mehmet Zarifoğlu'nun şiirlerini düzenleyerek *Balaban Bahırlı Dudu Dilli Yâr* (2017) adıyla kitaplaştırırlar.

Mehmet Zarifoğlu'nun şiirlerinden dile olduğu kadar saza da hâkim olduğu anlaşılmaktadır. Şiirlerinde ağırlıklı olarak aşk ve hâlden, gönülden şikâyet konularını işledi. Az da olsa dinî ve didaktik özellik taşıyan şiirler de yazdı. Hayata Karacaoğlan gibi bakan şair samimi ve coşkun bir dille kaleme aldığı şiirlerinde "Zarifoğlu" mahlasını kullandı.

SABAHDAN UĞRADIM BEN BİR GELİNE

Sabahdan uğradım ben bir geline
Siyah saçlar şan veriyor beline
Bülbül gibi konmuş gülün dalına
Dedim düner misin, yok dedi yok yok.

Âşık bilir âşıkların ferdini
Kimse bilmez yüreğimin derdini
Ona sordum vatanının merdini
Dedim tanır mısın, yok dedi yok yok.

Usuldur boyları ince belleri
Düzen dutmaz kırık sazın telleri
Gelip bizim bahçadaki gülleri
Dedim dürer misin, yok dedi yok yok.

Sayılır dilberdir öteden beri
Kızarmış yüzleri, dökülür teri
Şu dertli bağrıma vurup hançeri
Dedim derer misin, yok dedi yok yok.

Telli mahramasın atmış başına
Kudret kalemini çekmiş kaşına
Sen de benim gibi aşk ataşına
Dedim yanar mısın, yok dedi yok yok.

Dedimkine durur musun ahdine
Ayne dutar mehtap gibi bahtına
Gelin olup şahlar gibi tahtına
Dedim konar mısın, yok dedi yok yok.

Çok dolaşdım geldim karip kurbeti
Ben de gördüm yeterince mihneti
Şu dertli gönlüme aşkın şerbeti
Dedim sunar mısın, yok dedi yok yok.

Henüz kınalanmış ayağı, eli
Okunur yüzünden arzu emeli
Zariföğlü kimdir, dedi ki deli
Dedim kınar mısın, yok dedi yok yok.

YAZ GELİNCE GÜL AÇILIR BAĞLARDA

Yaz gelince gül açılır bağlarda
Lale sümbül mor menevşe dağlarda
On beş yirmi yaşadığım çağlarda
Bir delikanlıydım yârenler desin.

Ayak bastık yirmi beşin üstüne
Âşık olan gül gönderir dostuna
Yaz gelince çayır çimen üstüne
Arslanın postunu serenler desin.

Otuzumda has bahçada açıldım
Keten oldum kemha donlar biçildim
Akranlarım arasında seçildim
Bunu ben demeyim erenler desin.

Kırk yaşadım koyulaştı kanlarım
Artmaktadır şöhretimle şanlarım
Toplandı başıma mehrubanlarım
Bahçamda gülümü derenler desin.

Ellisinde yolum düştü yokuşa
Yalnız yuvada döndüm baykuşa
Atlattık baharı yöneldik kışa
Bunun da manasın bilenler desin.

Altmışımda dinleyen yok sözümü
Feleğin mihneti yakdı özümü
Kayıp ettim kulağımı, gözümü
Kara defterimi dürenler desin.

Yetmişimde damarlarım inceldi
Feleğin sitemi sinemi deldi
Her nedense deli gönül genceldi
Kendini aynede görenler desin.

Zariföğlü çalmaz oldu sazımız
Hiçbir yerde geçmez oldu nazımız
Uçup gitti ördeğimiz kazımız
Dünyada demini sürenler desin.

MESUT TÜRKKAHRAMAN

MESUT TÜRKKAHRAMAN

(d.1957 -)

545

Mesut Türkkahraman 1957 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Erçene köyünde doğdu. İlkokulu köyünde, ortaokulu Afşin'de, liseyi Kahramanmaraş İmam Hatip Lisesinde okudu. Yükseköğrenimini Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinde tamamladı. Kamuda memur olarak göreve yaptı.

Şiir yazmaya yöredeki diğer şairler gibi küçük yaşta başlayan Mesut Türkkahraman'ın halk şiiri tarzında kaleme aldığı şiirler çeşitli gazete ve dergilerde yayınlandı.

Şiirlerinde ağırlıklı olarak sosyal, toplumsal, dinî ve felsefi temaları işledi. Yörenin şairleriyle yaptığı karşılaşma, atışma ve deyişme tarzındaki şiirleri yerel gazetelerde ve Arif Bilgin tarafından hazırlanan “Şiir Döşedik Yollarına Elbistan'ın Afşin'in” adlı eserde yayınlandı. Şiirleri ve biyografisi pek çok antolojide yer aldı.

YUNUS'U GÖRDÜM

Sırtında cübbesi, atlas renginde
Takvası zirvede, gönlü enginde
Sırlar deryasının derinliğinde
Yüzerken Yunus'u gördüm bu gece

Derviş Yunus derler, bir adı miskin
Dahi bir düşünür, zekâsı keskin
Âlemlerle barışık, nefsiyle küskün
Ezerken Yunus'u gördüm bu gece

Yok etmiş benliği kırmış kibrini
Atmış yüreğinden haset zehrini
İnsan sevgisiyle gönül şehrini
Gezerken Yunus'u gördüm bu gece

546

Erenler katına sürmüş atını
Pirlerle halvette gördüm zatını
Cümle insanlığın müşkülâtını
Çözerken Yunus'u gördüm bu gece

Ne inciler saçtı, kapan kapana
Eteğini tutup öpen öpene
Senlik benlik kavgasını yapana
Kızarken Yunus'u gördüm bu gece

Ne mal derdi, ne mülk sancısı
Sevip sevilmenin büyük öncüsü
Hoşgörü ipine sevgi incisi
Dizerken Yunus'u gördüm bu gece

Türkkahraman yazdı bütün olanı
Özü, sözü doğru, sevmez yalanı
Kavgalı dünyaya, barış planı
Çizerken Yunus'u gördüm bu gece.

KÖYÜMÜZ BİZİM

Fakirliktir burda yürek yarası
 Çoğu garibandır olmaz parası
 Afşin ile Elbistan'ın arası
 Erçene köyüdür köyümüz bizim.

Yaz gelince pamuk suyuna gider
 Eli kürek tutan bütün erkekler
 Hanımlar dört gözle yolunu bekler
 Hasretle tükenir ayımız bizim.

Üç ay sonra tekrar köye dönerler
 Göçmen kuşlar gibi bir bir giderler
 Karın tokluğuna çalışır yerler
 Kanaat ehlidir iyimiz bizim.

Arazisi çoktur ama kırsalda
 Sulanacak bir gün umutlar yolda
 Okuyanı çoktur bütün her dalda
 Pek fazladır memur, beyimiz bizim

547

Nisan ayı gelir bağlar kazılır
 Nasırlı insanlar saf saf dizilir
 Atlas Dağı eteğinde süzülür
 Hayat menbaidir suyumuz bizim.

Şairi, edibi çoktur bu köyün
 Durdu, Türkahraman, Aşık Hüseyin
 Bayazıt, Yurtsever onu da sayın
 Şiir vazgeçilmez huyumuz bizim.

Burada çobanlık ilim sayılır
 Fakülteye denk bir bilim sayılır
 İlkokul okuyan âlim sayılır
 Kadıyı yanıldır soyumuz bizim.

Mesut Türkahraman bu halktan biri
 Farklıdır kalbimde köyümün yeri
 Yediği içtiği hep alın teri
 Helaldır ekmek, aş, çayımız bizim.

MUHAMMET KÂMİL AĞDAŞ

MUHAMMET KÂMİL AĞDAŞ (BAHÇECİ HOCA) (d.1909 - ö.1966)

Muhammet Kâmil Ağdaş, 1909 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. Babası bahçecilik yaptığı için kendisi de “Bahçeci” lakabı ile anıldı. Geçimini bahçecilik yaparak kazandı. Bahçeciliğin yanı sıra radyo tamirciliği, kitap ciltçiliği, köşker iğnesi imalatı gibi işler yaptı. Dönemin yöneticileriyle dünya görüşünün uyuşmaması nedeniyle evine çekildi, dışarı ile ilişkilerini kopararak münzevi bir hayat yaşadı. Kendisini okumaya ve talebe yetiştirmeye verdi. Onlarca hafız yetiştirdi. Rasim Özdeniren, “Gül Yetiştiren Adam” romanını Muhammet Kâmil Ağdaş'ın hayatından ilham alarak yazmıştır.

Genellikle halk şiiri formunda yazdığı didaktik türdeki şiirlerinin hemen hemen tamamı dinî ve ahlâkî özellik taşımaktadır. Bu şiirlerde dinî vecibelerin yerine getirilmesi hususunda telkinler, uyarılar vardır.

Dinî – tasavvufi halk şiirinin temsilcilerinden biri olan Muhammet Kâmil Ağdaş, şiirlerinde “Kâmili” mahlasını kullandı. Dinî bilgilere hâkim olan şairin şiirlerinde yer yer Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalara rastlanır. Şiirlerini genellikle 7'li ve 11'li hece ölçüsüyle, az sayıdaki şiirlerini de 8'li hece ölçüsüyle yazdı. 1966 yılında vefat etti.

Muhammet Kâmil Ağdaş'ın şiirleri Ömer Kaya tarafından *Bahçeci Hoca* (1999) ve Yaşar Alparslan ile Serdar Yakar tarafından da *Muhammet Kâmil Ağdaş (Bahçeci Hoca) Hayatı ve Şiirleri* (2009) adıyla kitaplaştırılarak yayımlandı.

BU DÜNYA BULUR FENA

Bu dünya bulur fena
Fenada olmaz gına
Yaptığın kat kat bina
Boşunadır boşuna.

Azrail kapun bekler
Kurtarmaz binlik çekler
Mobilyalar döşekler
Boşunadır boşuna.

Bütün altın busatlar
Çiftlik, sürüler, atlar
Hep emeller, maksatlar
Boşunadır boşuna.

550

Hasılı evlad ıyal
Hayra sarfolmayan mal
Dünya için her hayal
Boşunadır boşuna.

Hak rızası olmayan
Her şey gafletten inan
İnan öğüdüm duyan
Boşunadır boşuna.

Yapılmazsa bir amel
İhlas ile mükemmel
Görmez karşılık bedel
Boşunadır boşuna.

Kâmil ihlusa yapış
İçe uysun teknil dış
Amelde olursa hış
Boşunadır boşuna.

İNSANLIK

Boşa böbürlenme insanım diye
İnsan nerededir sen neredesin
İnsan o ki aklı ere her şeye
İzan nerededir sen neredesin

Ne medresen vardır ne de mektebin
Ahlakta gerisin yoktur edebin
Cehalettir bütün serin sebebin
İrfan nerededir sen neredesin

Bilgidir insana insan dedirten
Bilgidir tehlike anında firen
Bilgide akranın geçmeye diren
Akran nerededir sen neredesin.

Bilgiye önem ver kalanı boşa
Bilginlere katıl git koşa koşa
Bilmeyerek yolu vurma yokuşa
Kervan nerededir sen neredesin.

Bilgi edinmekçin yok vakit, zaman
Bilgini bu öğren dediğin heman
Hasta isen bilgi derdine derman
Derman nerededir sen neredesin.

Hâsılı insalık kolay değil pek
İnsan olmak için çekmeli emek
İmkânsız iş olmaz buna etme şek
İmkân nerededir sen neredesin.

Kâmil'in fikrini yorma boşuna
İş yap ki Halık'ın gitsin hoşuna
Akmaz hiçbir zaman su yokuşuna
Ceryan nerededir sen neredesin.

MURAT AKDEMİR

MURAT AKDEMİR
(OZAN MURAT)
(d.1973 -)

Murat Akdemir, 1973 yılında Kahramanmaraş'ın Karamanlı köyünde doğdu. İlkokulunu köyünde tamamladı. Şiir yazmaya küçük yaşlarda başladı. 2005 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğine üye olduktan sonra sazını ve şiir becerisini geliştirdi. Öksüz Ozan'dan saz ve halk şiiri geleneği dersleri aldı. Birçok etkinlikte ozanlarla atışmalara katıldı.

“Ozan Murat” mahlasını kullanan şair şiirlerinde aşk, talihten şikâyet, yoksulluk gibi temaları işledi.

Murat Akdemir, 2012 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

SÖZÜN DEĞİL Mİ

Beni sana deli gibi bağlayan
Yeminle verdiğin sözün değil mi?
Her bakışta yüreğimi dağlayan
Dalgın bakışınla gözün değil mi?

Peşin sıra ceylan gibi sektiren
Yaralayıp ateşine yaktıran
Mecnun edip sana boyun büktüren
Ah bu senin sahte nazın değil mi?

Ozan Murat'ımın başın eğdiren
Kuluncunu yerden yere değdiren
En sonunda çakallara boğduran
Senin kahpe iki yüzün değil mi?

FUKARA

555

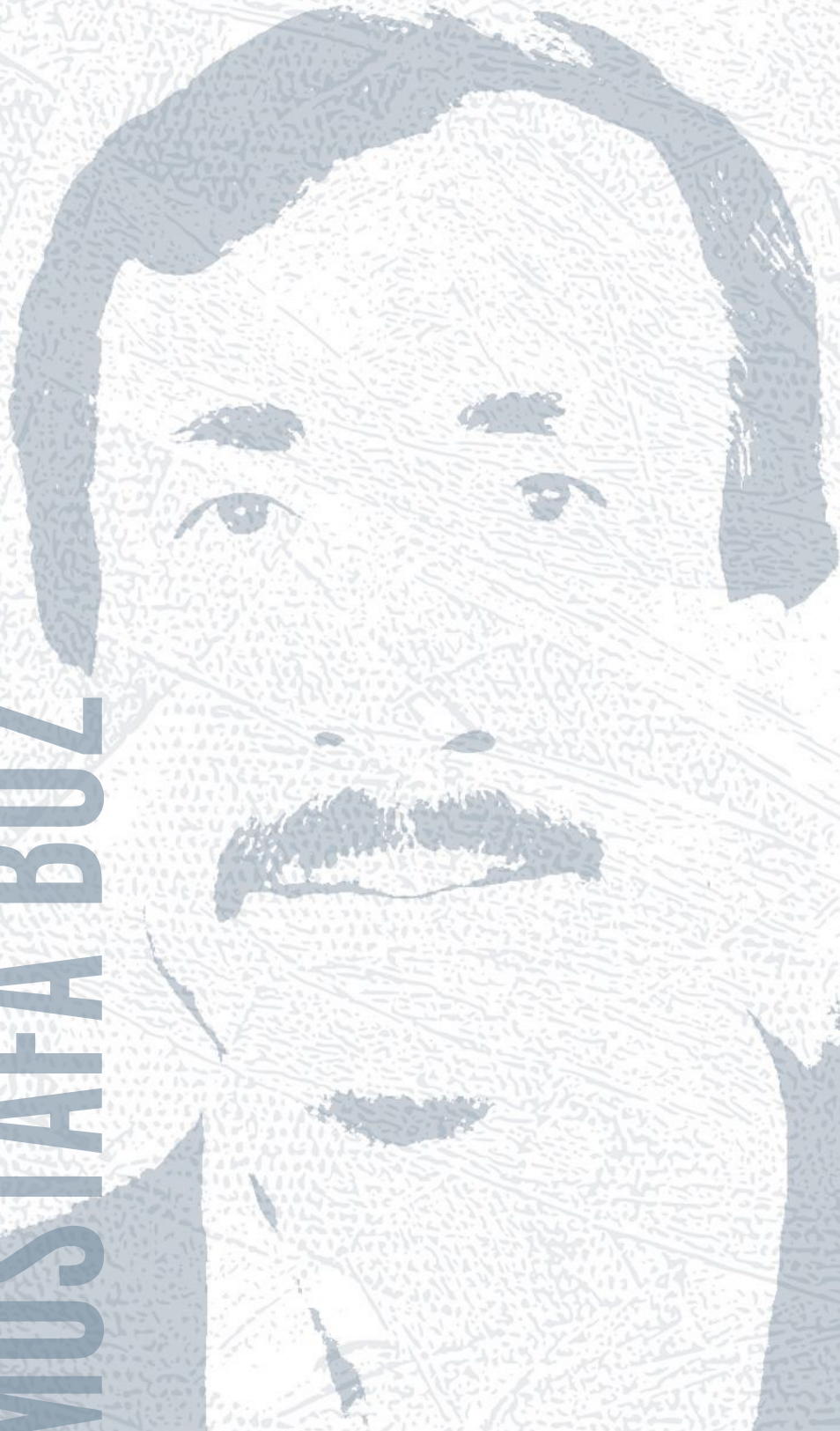
Kaderine mahkûm hakkın aramaz
Yanmış yüreğini dağlar fukara
Haklı olsa bile hesap soramaz
Gözlerinin yaşı çağlar fukara

Haberi yok nasıl geçmiş asırdan
Elin görsen, bakamazsın nasırdan
Bakın hele farkı var mı esirden
Perişandır kime neyler fukara

Borcu çoktur bayramlarda gülemez
Gidip yavrusuna bir şey alamaz
Utancından toplumlara varamaz
Çaresiz kalınca ağlar fukara

Ozan Murat der de yoksulu düşün
Odun olsa kömür bulamaz kışın
Zengine taksitle fakire peşin
Konuşmaz dilini bağlar fukara

MUSTAFA BOZ

MUSTAFA BOZ (KOZANOĞLU)

(d.1960 -)

Asıl ismi Mustafa Boz olan ve Kozanoğlu mahlasıyla şiirler yazan şair 1960 yılında Kahramanmaraş'ın Bertiz Kale köyünde doğdu. Çocukluğu ve gençliği köyde geçti. Engizek Dağlarında çobanlık, Çukurova'da pamuk işçiliği ve ırgatlık yaptı. Sosyal ve ekonomik imkânsızlıklardan dolayı okula gidemedi. Okumayı ve yazmayı kendi kendine öğrendi. Askerden döndükten sonra evlendi. Çiftçilikle uğraştı. 1987 yılında köyünden şehre, Kahramanmaraş'a taşındı. İşçilik yaparak geçimini sağladı.

2005 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğine üye oldu ve yönetim kurulunda görev aldı.

Mustafa Boz, şiirlerinde “Kozanoğlu” mahlasını kullandı. Şiirlerinde zamandan şikâyet, aşk, sosyal adaletsizlik, tabiat başta olmak üzere hemen her konuyu işledi. 8'li ve 11'li heceyle yazdığı şiirlerinde sağlam bir kafiye yapısı vardır. Son derece doğal bir dil kullanan şair, zaman zaman yerel sözcük ve söyleyişlere de yer vermiştir.

Mustafa Boz, 2012 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

Şiirlerinin bir kısmı yaşar Alparslan tarafından 2014 yılında “Kozanoğlu Şiirler” adı altında kitaplaştırıldı.

YOLDAŞ

558

Yoldaş anlatam dinleyin
Bizim dağlar taşlı olur
Fakirinen yer iççerler
Ağ sofrası aşı olur

İsli mertek yılık kapı
Yarım yanık çomça sapı
Geçim kötü zayıf yapı
Bizim sağlar yaşlı olur

Üzüm ezilir sallarda
Sucuk asılır dallarda
Gelmiş geçmiş tüm yıllarda
Bizim mahsul hışlı olur

Güzel anı eski töre
Köyüm Kale Bertiz yöre
Çok kar yağar üç metre
Bizim dağlar kışlı olur

Görmesek de tilki kürkü
Giyiyoruz aba börtü
Kozanoğlu söyler türkü
Bizde erkek dişli olur

DÜŞMÜŞÜM

559

Vay melül bakışlım vay çatık kaşlım
Hâlimi gör hâlden hâle düşmüşüm
Behey dudu dillim sümbül bakışlım
Duymadın mı dilden dile düşmüşüm

O ne hıçkırıklar gözleri yaşlım
Çıkmazsın aklımdan hayalim düşüm
Karbeyaz benizlim berrak akışlım
Kapıldım suyuna sele düşmüşüm

Kaderi karalım belalı başlım
Ovası yeşilim yaylası kışlım
Zülüfü kumralım kıvrıcık saçlım
Yandım ateşine küle düşmüşüm

Unuttun mu beni sözleri hoşlum
Kozanoğlu yorgun yolu yokuşlum
Doğu Akdenizlim güzel Maraşlım
Dünya âlemine köle düşmüşüm

MUSTAFA BOZKURT

MUSTAFA BOZKURT (KURTOĞLU)

(d.1969 -)

Mustafa Bozkurt, 1969 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Kale Mahallesi'nde doğdu. Şiir yazmaya 1992 yılında başladı. Marangozluk, PVC gibi çeşitli işlerde çalıştı. Yurt dışına gidip geldi. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinde işçi olarak çalıştı. Afşin Halk Ozanları Derneği üyesi olan şair şiirlerinde "Kurtoğlu" mahlasını kullandı.

Mustafa Bozkurt, 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

Şiirlerinde aşk, vatan sevgisi, gurbet, doğa, zamandan şikâyet gibi temaları işledi

GÖNLÜM

Baharı görmeden başka bahara
Arada yazları atladi gönlüm
Hüzünlü geçmişim derin bir yara
Üstüne dertleri katladı gönlüm

Şu deli yüreğim çırpınır küsmez
Sevdalık derinde çıkmıyor esmez
Bir daha diyerek umudu kesmez
Göğsümün ortası çatladi gönlüm

Hani ya olurdu olmadı işte
Sanırım benimki hayalde düşte
Yalnızım desene bu sene kışta
Beklemez zor imiş çatladi gönlüm

Kaybolup gidiyor gelmesi zordur
Yanarken tutulmaz ateşi kordur
Kurdoğlu öyleyse zamanı durdur
İsyanım gizlice patladı gönlüm

SÜRMELİ

563

Sözlerin ok gibi deldi içimi
Kavurdun sinemi zalim sürmeli
Daha genç yaşımda siyah saçımı
Çevirdin beyaza zalim sürmeli

Baharda dereler çağlayıp coşar
Meleşir kuzular zıplayıp koşar
Ne oldu da bize sabrımız taşar
Devirdin bendimi zalim sürmeli

Ne güzel geçirdi senle günlerim
Hayal oldu şimdi geçti dünlerim
İlmek ilmek söktün ağlar inlerim
Eğirdin ömrümü zalim sürmeli

Kurtoğlu'm ağlıyor yüreğim yaslı
Beklerim gelmiyor kanarya sesli
Beni Kerem ettin sen oldun Aslı
Savurdun külümü zalim sürmeli

MUSTAFA BUĞRAHAN

MUSTAFA BUĞRAHAN (DEVAÎ)

(d.1957 -)

Asıl adı Mustafa Çıplak olan Âşık Devaî, 1957 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesine bağlı Sarıçiçek köyünde doğdu. İlkokul öğreniminden sonra yoksulluk nedeniyle öğrenimine devam edemedi. Ekonomik kaygılarla 1979 yılında Kayseri'ye taşındı, burada hizmetli olarak çalıştı. Libya'ya giderek bir süre işçi olarak çalıştı.

Daha sonra Kahramanmaraş'a, oradan da 1997 yılında Mersin'e göçtü. Aynı yıl, okulda çocuklarıyla alay konusu olmasından dolayı "Çıplak" olan soyadını mahkeme kararıyla "Buğrahan" olarak değiştirdi. Mersin'e yerleşen âşık, burada âşıklık çalışmalarına ağırlık verdi, yurt içi ve yurt dışı etkinliklere katıldı. 2006 yılında SSK'den emekli oldu.

Çevresindeki ve Türkiye genelindeki âşıkların şiirlerini dinleyerek âşıklığa özenen Devaî, irticalen çalıp söylemeye Kayseri'de başladı.

Devaî mahlası, 1983 yılında Kayseri'deki âşıklar kahvehanesinde "sağlık" konulu atışmada gösterdiği başarıdan dolayı Prof. Dr. Tuncer Gülensoy tarafından verildi.

Devaî, âşıklık geleneğine usta-çırak ilişkisiyle başlamamıştır. Onun belirli bir ustası yoktur. Çocukluğundan itibaren Karacaoğlan, Pir Sultan Abdal, Yunus Emre, Mahzunî, Reyhanî, Murat Çobanoğlu, Davut Sularî, Âşık Veysel, Neşet Ertaş gibi usta âşıkların şiirlerini dinleyerek veya okuyarak kendisini yetiştirmiştir. En fazla da Mahzunî, Reyhanî ve Murat Çobanoğlu'ndan etkilenmiştir.

Mahalli, ulusal ve uluslararası pek çok âşık bayramına, festivallere, şenliklere, atışmalara katılarak geleneği sözlü kültür ortamlarında icra eden ve pek çok ödül alan Devaî, şiirlerinin bir kısmını 1992 yılında *Gönül Penceresi* adlı şiir kitabında topladı. Bunun yanı sıra dört kaseti bulunmaktadır.

Şiirleri pek çok mahalli ve ulusal gazete ve dergide yayımlanan Devaî, çeşitli mahalli ve ulusal radyo ve TV kanallarında programlara katıldı.

Şiirlerine âşık şiirinin aşk, özlem, ayrılık, memleketin çeşitli güzellikleri, gurbet, dünyanın faniliği ve doğa gibi başlıca konularını işlemekle birlikte genellikle içinde yaşadığı toplumun, siyasî, sosyal ve ekonomik sorunlarını da çarpıcı bir şekilde dile getirdi.

Özellikle vatan ve millet sevgisi, millî değerlere sahip çıkılması, birlik ve beraberlik içerisinde yaşamının önemi üzerine söylediği şiirler, lirik ve coşkulu üslubuyla önemli mesajlar içermektedir.

Âşık Devaî hakkında Doç. Dr. Nilgün Çıplak Çoşkun tarafından 2009 yılında “Âşık Devaî Hayatı, Sanatı ve Şiirleri” adlı biyografik kitabı hazırlandı.

ASENA

Bu kutlu sevdanın ulu çınarı
Kolu bensem dalı sensin Asena
Bölünmez vatanın güzel diyarı
Çözü bensem yolu sensin Asena

Bir ömürüilmekilmek ağında
Sen daha yücesin Tanrı Dağı'nda
Yalan dünyada ve cennet bağında
Bülbül bensem dili sensin Asena

Sen bir Türk kızısın çağ senin çağın
Anasın güneşten sıcak kucağın
Tüten bacaların yanan ocağın
Közü bensem külü sensin Asena

Sen Nene Hatun sen Kara Fatma
Bir kutsal varlıksın bunu unutma
Sevgi çabuk solar sakın koparma
Yaprak bensem gülü sensin Asena

Sen bana ilacım dermanım derdin
Sen benim canımsın bedenim yurdun
Sen bir Asena kurt bense bozkurdun
Gözü bensem eli sensin Asena

Yiğit gerek sana elin uzata
Senle biriz hatta ömürden öte
Her gün sürükleyip akan hayata
Irmak bensem seli sensin Asena

Devâ'yem bir bütünüz kendimiz
Bölünmeyiz çiğnenmeden bendimiz
Ay yıldız bakıp bulduk rengimiz
Bayrak bensem alı sensin Asena

568

OLABİLSEYDİM

Fikir ilmek ise ilim çözmektir
Her çözdüğün bir elekte süzmektir
Âlimlik ariflik nefis ezmektir
Amma ben o irfan olabileydim

Birbiri parçası toprakla taşlar
Kudretin boyası her rengi işler
Ehli kâmil her ne olsa bağışlar
Amma ben o ihsan olabileydim

Gönül binası yap geldikçe elden
Katillik başladı Habil-Kabil'den
Belki sever amma canı gönülünden
Amma ben o ihvan olabileydim

Güllük gülistanlık âlemi cihan
Devâî'm her varlık her cisim bir can
Bütün canlıların yücresi insan
Amma ben bir insan olabileydim.

OLUR

569

Sinem bülbülünden feryad olursa
Gülün muradına intizar olur
Sılasından ayrı kalan yiğidin
Gurbet elde geçmez günü zor olur

Lâl ü gevher sunsa âşıklarına
Medetle çekilse Hak didarına
Âşıklar yetmezse maşuklarına
Günde alev alev göynü kor olur

Bülbülün o zarı kulda ne gezer
İnsan mayasını balçıkla bezer
Mürşit gövde mürit kanada benzerd
Köklü fidan kesildikçe var olur

Yaz *Âşık Devâi* he gelse akla
Fehmeyle sen düşün seç kara akla
Ne kadar sırrını saklarsan sakla
Kul değil Hakk'a aşikâr olur

MUSTAFA DOĞAN

MUSTAFA DOĞAN (ÂŞIK MEFTUNÎ) (d.1949 - ö.2015)

Mustafa Doğan, 1949 yılında Kahramanmaraş'ın Öksüzlü köyünde doğdu. İlköğrenimini köyünde yaptı. Çok istemesine rağmen yoksulluk nedeniyle eğitimine devam edemedi. Âşıklık geleneğine ve şiire küçük yaşlardan itibaren ilgi duymaya başladı. 11 yaşında bağlama çalmayı öğrendi. Köylerine gelip giden dede ve zakirler aracılığıyla kısa sürede kendini geliştirdi. Bağlama çalması ve geleneği öğrenmesinde aynı zamanda cemlerde zakirlik yapan amcası Ahmet'in özel yardımı ve desteğini gördü. 1968 yılında plak doldurdu. Kısa sürede ünü ülke geneline yayıldı.

1974 yılında TRT tarafından çekimi yapılan ve içeriğinde Âşık Mahzunî, Âşık Mahrumî, Âşık Kul Hamit gibi halk şairlerinin de bulunduğu "Maraşlı Günümüz halk Ozanları" belgeselinde tanıtımı yapıldı.

1979 yılında Anadolu Halk Ozanları Derneği başkanlığı görevine getirildi. Bu dönemde Âşık Mahzunî, Ruhi Su, Meçhulî gibi âşıklarla dostluklar kurdu. 1987 yılında Fransa'ya yerleşti.

Hem halk ozanı, hem de bestekâr olan Âşık Meftuni; Yunus Emre, Şah Hatayi, Pir Sultan Abdal, Köroğlu, Karacaoğlu, Dadaloğlu, Âşık Veysel gibi ozanların izinde yürümek için yola çıktı.

Halk ozanının görevi toplumu aydınlatmaktır, diyen Âşık Meftunî, güftesi ve bestesi kendine ait türkülerden oluşan 22 plak, 3 kaset ve 3 cd hazırladı. Şiirlerinin bir kısmını *Ateşten Gömlek* (2004) adıyla kitap hâlinde yayınladı.

29 Temmuz 2015 yılında Fransa'da vefat etti. Memleketi Kahramanmaraş'ın Öksüzlü köyünde toprağa verildi.

YALANCI DÜNYA

Bütün dertlerini bana mı verdin
Gam küpü müyüm ben yalancı dünya
Zalim tuzağını bana mı kurdun
Gam küpü müyüm ben yalancı dünya

Haktan özge benim imanım mı var
Tertemiz kalbimde gümanım mı var
Şad olup gülecek zamanım mı var
Gam küpü müyüm ben yalancı dünya

Ah u zara düştüm geçmez günlerim
Ah çekerek kendi derdim dinlerim
Meftuni derdimle yanar inlerim
Gam küpü müyüm ben yalancı dünya

OLUR İSEN

Korku görünmez gözüme
Sen yanımda olur isen
Hükmederim yeryüzüne
Sen yanımda olur isen

Her şey önceden bilinir
Önceden tedbir alınır
Ölüme çare bulunur
Sen yanımda olur isen

Hak nazarını taşırım
Kayıplarda dolaşırım
Dünya ile savaşırım
Sen yanımda olur isen

Aşkına doymadım açım
Yolunda ağardı saçım
Yok olur günahım suçum
Sen yanımda olur isen

Gökyüzünde rahmet bitmez
Denizde gemiler batmaz
Karaya yıldırım atmaz
Sen yanımda olur isen

Meftuni'yem dokunurum
Sanma korkar sakınırım
Dört kitapta okunurum
Sen yanımda olur isen

MUSTAFA HAMİŞ,

MUSTAFA HAMİŞ

(d.1958 -)

Mustafa Hamiş, 1958 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Afşin'de tamamladı. Afşin Belediyesinde, Türkiye Elektrik Kurumunda görev yaptı. 2011 yılında TEDAŞ'tan emekli oldu.

Mustafa Hamiş, emekli olduktan sonra şiirle daha fazla ilgilenmeye başladı. Aşık Mahzuni Şerif'le görüşerek onun âşıklık bilgisinden yararlandı. Şiirleri mahalli ve ulusal gazetelerde, internet sitelerinde yayımlandı.

Şiirlerinde “Hamiş” mahlasını kullanan Mustafa Hamiş; aşk, memleket sevgisi, doğa, geçmişe özlem, zamandan şikâyet gibi bireysel temaların yanı sıra toplumsal bozuklukları taşıyan şiirler yazdı.

Mustafa Hamiş, şiirin yanı sıra yağlı boya resim çalışmaları da yapmakta ve sanatın bu alanında da başarılı eserler vermektedir.

Mustafa Hamiş, 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

Mustafa Hamiş'in *Afşin'im* (2009), *Binboğa'nın Üç Çiçeği*, *Mustafa Hamiş Şiirleri*, *Hey Gidi Günler*, *Yalan İmiş*, *Turnalar*, *Afşin'den Esintiler*, *Atlas Dağı*, *Eshab-ı Kehf'in Gülleri*, *Umudun Çiçekleri*, *Dağlar* adlı yayımlanmış şiir kitapları vardır.

ÇOCUKLUK GÜNLERİM

576

Fırıştaklar alıp buzda dönderdik
Çocukluk günlerim düştü aklıma
Sülenke oynardık taşlar yiterdik
Çocukluk günlerim düştü aklıma.

Koskoç yapmak için ağaç bulurduk
Saklambaçta hep beraber olurduk
Çüştürüm eşekte oyun kurardık
Çocukluk günlerim düştü aklıma.

Yanlarına varıp şaka yapardık
Çeliğe vururduk hemen tutardık
Munavara oynar gece saklardık
Çocukluk günlerim düştü aklıma.

Gildikle vurmaya damda oynardık,
Kışın naylon bulup karda kayardık
Düğmeleri dikip tek tek sayardık,
Çocukluk günlerim düştü aklıma.

Vururduk başına mendilim kaldı
Elimde kuru ekmek bize baldı
Hamış'im düşünüp maziye daldı
Çocukluk günlerim düştü aklıma.

BURADA

577

Mezarlığa gittim baktım ki ıssız
Nice hayat bitmiş yatar burada.
Bacı, ana, kardeş yatmışlar sessiz
Nice hayat bitmiş yatar burada.

Taşlarda dikilmiş mezar kazılmış
Çiçekler açmışlar ismi yazılmış
Kimi ise derin uykuya dalmış
Nice hayat bitmiş yatar burada.

Şanına şöhrete değer biçmiyor
Bu yerde diploma torpil geçmiyor
Zengindi kıraldı insan seçmiyor
Nice hayat bitmiş yatar burada.

Fakirin elinden malı kapanlar
Ölmem ki deyip de yoldan sapanlar
Hamiş'im insana zulüm yapanlar
Nice hayat bitmiş yatar burada.

MUSTAFA HARTLAP

MUSTAFA HARTLAP (ÂŞIK MISDILI) (d.1880 - ö.1952)

Mustafa Hartlap, 1880 yılında Kahramanmaraş'ın Hartlap köyünün Kadılı mezrasında doğdu. Eğitim hayatı hakkında elde bir bilgi olmamakla birlikte sonraki yıllarda maliye gibi önemli bir devlet dairesinde çalışması, şiirlerinde Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalara yer vermesi ve divan şiiri tarzında şiirler de yazması, şiirlerinde derin bir tarihî bilginin varlığı, muhasebecilik yapması Âşık Mısdılı'nın dönemin şartlarına göre iyi bir eğitim aldığını göstermektedir. Köyden Maraş merkeze geçerek Ekmekçi Mahallesi'nde ikamet etti. Önce maliyede çalıştı daha sonra özel işletmelerde muhasebecilik yaptı.

Şiir vadisinde kendi kendini yetiştirdi. Sosyal, siyasî, tarihî, kültürel gelişmelere karşı son derece duyarlı olan şair, bu gelişmelerin toplumda ve kendisi üzerinde uyandırdığı duygu ve düşünceleri, güçlü gözlemleriyle genellikle taşlama türünde dile getirdi, bir halk şairi sorumluluğuyla içinde yaşadığı toplumun cesur bir sözcüsü oldu. Sosyal taşlamaları nedeniyle daha çok hiciv şairi olarak tanındı. Ancak hicivyelerinin yanı sıra dinî ve millî konulu şiirler, memleket sevgisini dile getiren tabiat şiirleri ve beşerî aşkı konu edinen şiirler de yazmıştır.

Kalem halk şairi olan Âşık Mısdılı, hayattayken şiirlerini kitaplaştıramadı, defterlere yazdığı şiirlerinin büyük bir kısmı kayboldu. Hakkında, Yaşar Alparslan tarafından 2009 yılında "Büyük Hiciv Şairi Âşık Mısdılı Hayatı ve Şiirleri" adıyla bir kitap yayımlandı.

OLMAYINCA

Bir yiğit ne kadar kahraman olsa
Ne gelir elinden var olmayınca
Her güzel olana yanıp yakılma
O güzelde âdab âr olmayınca

Deli gönül dayan bu mihnetlere
Karşı durur idin nice dertlere
Kamalaklı mor çiçekli yurlara
Gidilmez yerinde dâr olmayınca

580

Şu yüce dağlarda halavetlenir
Meleşir kuzular, koyun südlenir
Yaz, baharda dertsiz gönül dertlenir
Sana bir manâsip yâr olmayınca

Vefasız dilberin aşkına kanma
Her güzel insana yâr olur sanma
Sen dosta düşmana sırrını verme
Kalbinde muhabbet zâr olmayınca

Yalnız git yoldaş olma yüzsüze
Selam verme, sözün bilmez sözsüze
Meyil verme edepsiz, arsız
Aslı nesli nedir, bâr olmayınca

İnsan olan seyyâh olup gezmeli
Sadık ahbabınan demler düzmeli
Halik'i içinde bilip sezmeli
Kul Allah'tan korkmaz nâr olmayınca

YAVŞAN'IN PINARININ TAŞINA YAZILMIŞTIR

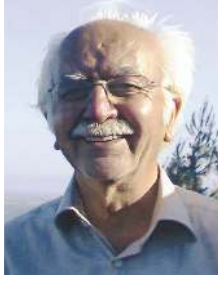
Yavşan'ın pınarı, sen neler gördün
Ne erler çevrildi başına senin
Acaba kadrini bilen oldu mu
Yoksa sem mi kattı aşına senin

Kimleri kondurdun kimi göçürdün
Sen kimlere abı hayat içirdin
Nedir sergüzeştin neler geçirdin
Bu dünya geldi mi hoşuna senin

Hani geçenlerin künyesi hani
Hangi asır memnun eyledi seni
Kerem et hatırdan çıkarma beni
Bir eser yazayım taşına senin

MUSTAFA UĞUR

MUSTAFA UĞUR

(d.1945 -)

583

Mustafa Uğur, 1945 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde doğdu. İlkokuldan sonra öğrenimine devam edemedi. Reklam ve tabelacılık işiyle uğraştı. Şiirlerinin bir kısmını *Álemin Álemi* adlı kitabında topladı.

Şiirlerinde bazen “Uğur”, bazen “Mustafa Uğur” mahlasını kullanan şair; aşk, ayrılık, zamandan şikâyet, toplumda görülen düzensizlik gibi konuları işledi.

Mustafa Uğur, 1986 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk ozanı/âşık” ünvanı aldı.

GEL HA GEL

Âşık demiyorlar, korkak diyorlar
Ne olursun naza çekilmeden gel!
Otursam, ağlasam ürkek diyorlar
Gözyaşım toprağa ekilmeden gel.

Aşkımıza nazar değdi göz oldu
Dile düştü el içinde söz oldu
Bahara demiştin aha güz oldu
Yapraklar sarardı, dökülmeden gel!

Efkâr ile bir sigara yakalım
Ne yalanlar uydurursun bakalım
Hasretle ağardı saçım sakalım
Geleceksen belim bükülmeden gel.

Uğur, bize namus oldu ar oldu
Beni böyle eden nazlı yâr oldu
Koca dünya bir başıma dar oldu
Aman ha üstüme yıkılmadan gel.

AĞLADI

Seher vakti Sivralan'dan
Bir rüzgâr esti ağladı
Koca Veysel bu yalandan
Umudu kesti ağladı.

Gâh inerdi gâh uçardı
Bakar körleri geçerdi
Aşk şarabını içerdi
Döküldü testi ağladı.

Öz Türkçemizi öz ile
Güzel anlattı söz ile
İki kapalı göz ile
Kadere küstü ağladı.

Âşık dünyaya gelince
Yol yürüdü uzun ince
En son menzile erince
Sazını astı ağladı.

Uğur'um sanki gelini
Öptü curanın telini
Kara toprak Veysel'ini
Bağrına bastı ağladı.

MUSTAFA ZENGIN

MUSTAFA ZENGİN (KUL MUSTAFA) (d.1934 - ö.2021)

587

Mustafa Zengin, 1934 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Boztopraklı köyünde doğdu. İlköğrenimini Andırın'da yaptı. Daha sonra bazı âlimlerden dinî bilgiler alarak kendini yetiştirdi. Geçimini esnaflık yaparak kazandı.

Okumaya ve araştırmaya karşı büyük tutkusu olan şairin zengin bir kütüphanesi vardır. Allah ve peygamber sevgisi, dünyanın geçiciliği, tabiat güzelliği, zamandan şikâyet, vatan sevgisi, ihlasa davet gibi didaktik şiirlerinden oluşan *Arzuhal* adlı bir kitabı vardır.

Şiirlerinde Kul Mustafa mahlasını kullandı. Şiirlerin tamamı, ilahi ve koşma biçiminde yazılmıştır.

588

HÂLİNDE GÖR

Aldırma sen süslü söze
İnsanları hâlinde gör
Her meyvenin endamı var
Portakalı dalında gör

Figan eder koşa koşa
İsmin yazmış dağa taşa
Ahu zarı değil boşa
Sen bülbülü gülünde gör

Dost arayıp bulamazsan
Ahvalinden bilemezsen
Bir karara varamazsan
Arkadaşın yolunda gör

Kul Mustafa'm ismin kalır
Herkes ettiğinden bulur
İyi kötü Allah bilir
Sen insanı dilinde gör

ZAMANI NE'TTİN

589

Sen yalan dünyasın başa çıkılmaz
Nebiyi ahiri zamanı ne'ttin?
Nice âlimleri aldın götürdün
Ebu Bekir, Ömer, Osman'ı ne'ttin?

Önceden inanıp, hikmeti gören
Zülfikâr elinde küffarı kıran
Sağına soluna kılıçlar vuran
Aliyyül Murtaza aslanı ne'ttin?

İtibar edemem gerçeğin yoktur
Aldattın insanı yalanın çoktur
Sana bel bağlayan zavallı ahmaktır
Doyar mısın bunca insanı ne'ttin?

Kul Mustafa dünya yalan ne'yilersin
Ne'yilersin aniyi methin eylersin
Daha kimler ile gönül eylersin
Meylettin şeytana İhsan'ı ne'ttin?

MUSTAFA ZÜLKADİROĞLU

MUSTAFA ZÜLKADİROĞLU

(d.1927 - ö.1994)

591

Mustafa Zülkadiroğlu, 1927 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra kuyumculuğa başladı.

Askerlik görevini bando takımında yaptı. Sonraki yıllarda Kahramanmaraş Belediyesinde memurluk yaptı ve buradan emekli oldu.

Kahramanmaraş'ın kurtuluş bayramlarının değışmez sunucularından biri oldu. Uzun süre TRT temsilciliği yaptı. Halk şiirinin koşma, türkü ve semai nazım şekilleriyle aşk, tabiat, memleket sevgisi ve sosyal içerikli şiirler yazdı. 1994 yılında vefat etti.

Şairin *Maraş ve Dolayları* (1964), *Bomboş* (1967), *Asker Mektubu* (1968) adlı eserleri vardır.

Şairin hayatı ve bazı şiirleri Yaşar Alparslan ve Serdar Yakar tarafından “Âşık Mustafa Zülkadiroğlu Hayatı ve Şiirleri” adıyla kitaplaştırıldı.

OĞLUM

592

Şayet darda isen, dardayım deme
Çünkü düşmanların tez duyar oğlum
Kesene dikkat et, borçlanıp yeme
Hatır muazzezdir el sayar oğlum

Sakın ha derdini kimseye yanma
Her olur olmazın adını anma
Soysuzsa şayet asla inanma
Sabun gibi bazen dil kayar oğlum

Hakikat daima düsturun olsun
Sen aranma yavrum, arayan bulsun
Herkes akrasıyla yola koyulsun
Topalın duyduğun kel yayar oğlum

Medet umma efradından, eşinden
El kuzusun sürükleme peşinden
Ne bulursan ya dilinden dışından
Âşıkın rüyasın tel yorar oğlum

Oğlum, şerefine halel getirme
Saklamasını bil sakın yitirme
Şu fani dünyada vebal götürme
Felek tekerine el koyar oğlum

LEYLÂ

Ne vermeli Leylâ bu sitemine
Gören olur, duyan olur, söz olur
Verha ne zorlarsın beni yemine
Gören olur, duyan olur, söz olur

Kim ne derse desin inanma ele
Beni benden etti bu zalım çile
Biraz daha sabret, dokunma tele
Gören olur, duyan olur, söz olur

Aşkın kendine has özelliği var
Padişahın kızın çobana yakar
Birazcık yavaş ol adımız çıkar
Gören olur, duyan olur, söz olur

Aşk, mecnuna servet, âşıklara şan
Koncasına bülbül bülbülüne can
Issızda buluşak aman ha aman
Gören olur, duyan olur, söz olur

Menekşeler açtı bu kez de yine
Derde yatak oldu gurbette sîne
Çokça yaklaşma ha şeytana cine
Gören olur, duyan olur, söz olur

MUZAFFER ASLAN

MUZAFFER ASLAN

(d.1955 -)

Muzaffer Aslan, 1955 yılında Kahramanmaraş'ın Hacınıoğlu köyünde doğdu. İmam Hatip Lisesindeki eğitimini köydeki ailesinden ayrı kalmanın verdiği özlemle yarıda bıraktı. Kahramanmaraş'ta esnaflık yaptı. Esnaf olmanın getirdiği imkânla şehirdeki insanların acılarına, hüznlerine ve duygularına şahit oldu ve bu gözlemlerini duygularıyla bütünleştirerek şiirleştirdi. Özellikle son yıllarda şiir yazmaya ağırlık verdi.

Şiirlerinde aşk, sevgi, dostluk, aile, mutluluk, çocuk sevgisi, köydeki çocukluk yıllarına özlem, ölüm temalarını işledi. Özellikle ailesine olan düşkünlüğü nedeniyle şiirlerinde aile sevgisine daha fazla yer verdi.

Muzaffer Aslan, şiirlerinde toplumsal konuları da eleştirel bir bakış açısı ve dille ele aldı. Taşlama türündeki bu şiirlerinde toplumdaki düzensizlikleri ve bu düzensizliklere neden olan kişileri iğneleyici, zaman zaman sert bir üslupla eleştirdi.

Bütün şiirlerini halk şiirinin biçim özelliklerine göre yazdı. Halk şiirindeki mazmunlardan çok kendine ait imgeleri kullanmaya özen gösterdi.

Şiirleri Ömre Adanmış Şiirler (2023) adıyla Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi tarafından yayımlandı.

SEVDA

Ekmeği tanırken aşkı tanırız
Kalbe iğnesini batırır sevda.
Hemi utanırız, hem kıskanırız
Her gün şiddetini artırır sevda.

596

Bir çare ararız, gelirse takdir
Ne hoca ne muska ne ilaç doktor
Nakil de yaptırarak çaresi yoktur
Çarpan kalbimize oturur sevda.

Fitratımızda var, karşı durulmaz
Beşikten mezara yaşı sorulmaz
Açılan kolların çoğu sarılmaz
Ya ölüm ya hasret getirir sevda.

Çoğumuz diyemez içinde saklar
Aşkın ateşinden titrer dudaklar
Belki bir umut der ölümü bekler
İnce hastalıktan yatırır sevda.

Bir an hüznün çöker gurbet ellerde
Yaşlı gözlerimiz kalır yollarda
Acılı bir destan olur dillerde
Yiğidi ecelsiz götürür sevda.

BABAM

Seni ilk tanıdım, çocukluğumda
Sırmaydı saçların, soldun mu babam?
Şefkatli kolların sıcaklığında
Üstümüze kanat gerdin mi babam?

Bir lokma rızık için, yollara düştün
Gözden uzak, gurbet ellere düştün
Issız dağa, sessiz çöllere düştün
Bir lokma ekmeği, buldun mu babam?

Yine kış bastırdı, dağlar dumandır
Ayrıldın yuvandan, hayli zamandır
Bu ayda da, geleceğin gümandır
Kapı çaldı sandım, geldin mi babam?

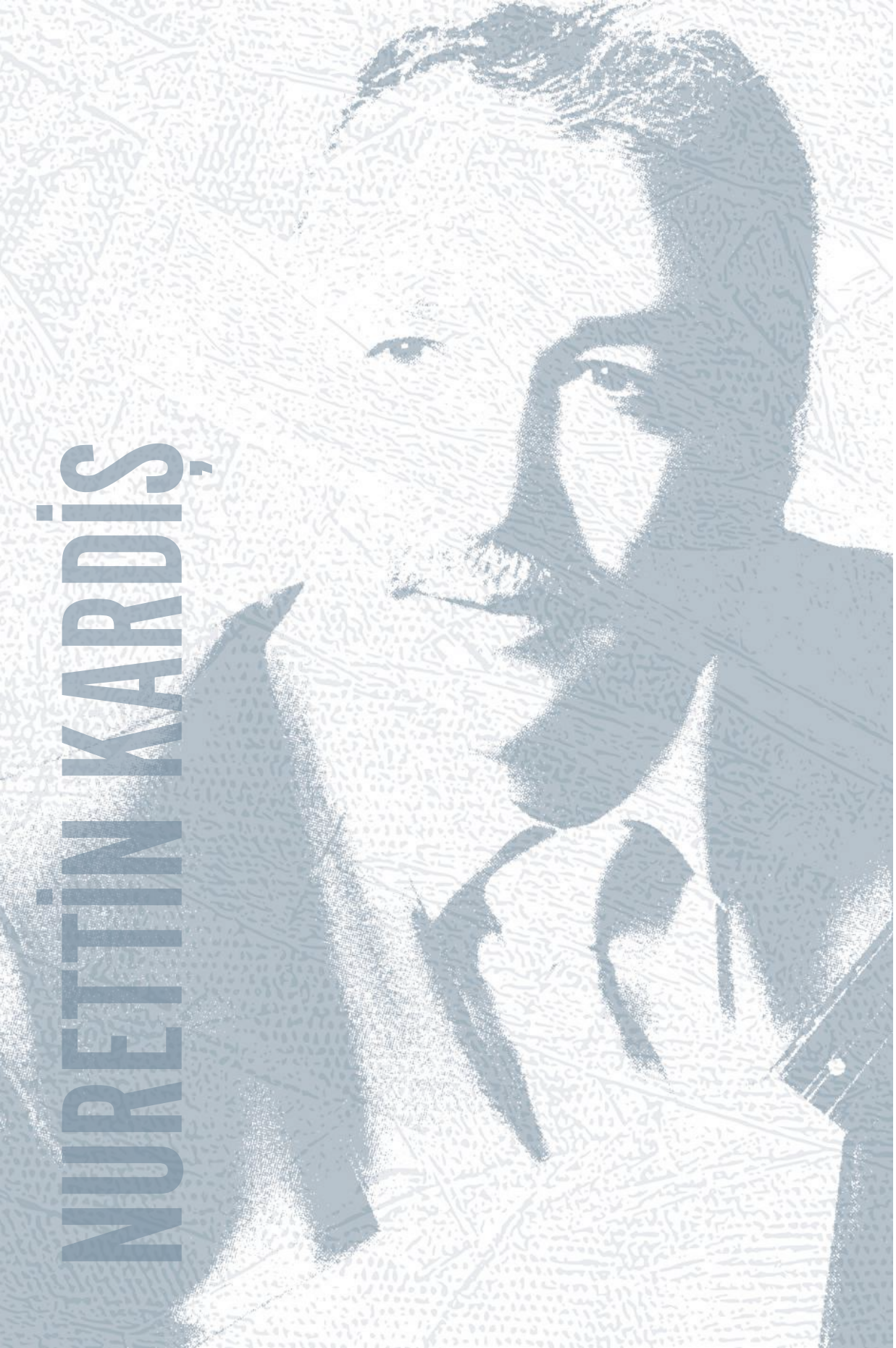
Biz içerde, sıcak soba başında
Sen dışarda, bize ekmeğin peşinde
Gece ayazında, kara kışında
Yorgansız, yataksız, kaldın mı babam?

Yine bize sensiz bayram yaptırдың
Sevdağ anneme, hasret çektiğdin
Bizlere babasız boyun büktüğdin
Oyuncak demiştin! Aldın mı babam?

Peygamberin sözü, mutlaka haklı
Dünyada ödenmez annenin hakkı
Babaların hakkı, mahşere saklı
Müjdesine mutlu oldun mu babam?

Hasta idin, yuvamızda kalmadın
Yaşın kaçtı ecel aman vermedin
Kapımız çalındı, babam gelmedin,
Kara haber geldi, öldün mü babam?

NURETTİN KARDİŞ,

NURETTİN KARDİŞ (OZAN NURİ) (d.1968 -)

Asıl adı Nurettin Kardiş olan Ozan Nuri, Kahramanmaraş'ın Sarıgüzel köyünde doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Ailesinin fakir oluşu nedeniyle eğitimine devam edemedi. 15 yaşına kadar köyünde çobanlık yaptı.

Şiire ve saza karşı ilgisi 15 yaşında başladı. O yıllarda çok istemesine rağmen fakirlikten dolayı bir saza sahip olamıyordu Köyde sazı olmasına rağmen bir türlü çalmayı öğrenemeyen bir şahsın sazını satılık etmesi üzerine saza talip oldu. Köylüsü, tarlasını sürme karşılığında Nurettin'e sazını vereceğini söyledi. Bunun üzerine Nurettin büyük bir sevinç ve coşkuyla o şahsın tarlasını üç gün üç gecede sürdü ve saza aldı. Bir ay içinde saza öğrendi ve omzundan düşürmedi.

1990 yılında askerden döndükten sonra evlendi ve Kahramanmaraş merkezine taşındı. 15 yıl inşaat boyacılığı yaptı. 2007 yılında hizmetli kadrosuyla Kahramanmaraş Belediyesine girdi. 2007 yılında yerel Aksu televizyonunun kurulmasıyla birlikte beş yıl boyunca "Ozanlar Diyanı" isimli program hazırlayıp sundu. Bu programda yörenin ve çevre illerin ozanlarıyla çalıp söyledi. 2015 yılında yine aynı televizyonda "Ozan Nuri ile Bizim Eller" isimli program hazırlayıp sunmaya başladı. 2017 yılında Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinden emekli oldu.

Ozan Nuri, 2017 yılında Kahramanmaraş Ozanlar ve Şairler Kültür Derneğini kurarak derneğin başkanlığına seçildi. Şiirlerinde Ozan Nuri mahlasını kullandı ve özellikle Âşık Mahzunî ile Neşat Ertaş'tan etkilenerek bu ozanları kendine örnek aldı. Yörenin ve bölgenin ozanlarıyla atışmalar yaptı. Kültür Bakanlığı tarafından kendisine halk ozanı/âşık ünvanıyla sanatçı tanıtma kartı verildi.

Ozan Nuri, şiirlerinin bir kısmını besteledi ve seslendirdi. 2016 yılında *Ömür Kazanı* adlı albümü CD ortamında çıktı. 200 civarındaki şiirlerini kitaplaştırma aşamasındadır.

600

DEĞİŞİR

Hor görme bu garip kulu
Belli olmaz an değişir
Uzun sanma giden yolu
Yol kısılır, yön değişir

Hak eden yerini alır
Zulüm eden mutlak bulur
Biri gider biri gelir
Şöhret biter şan değişir

Yara derin tutmaz yama
İnsanoğlu düşmez deme
Buğday aynı buğday ama
Değirmende un değişir

Nuri'm böyle gelir aşka
Herkes mutlu olsa keşke
Yazın başka kışın başka
Dağlar bile don değişir

SÖZÜM VAR BENİM

601

Arz edebilseydim o yâre hâlim
İki kelimecik sözüm var benim
Varamam yanına lâl olur dilim
Yâr anlasın diye nazım var benim

Sevdan ateş oldu içim yakıyor
Kötü kader vurdu belim büküyor
Yağmur gibi simeleyip akıyor
Nemli buslu iki gözüm var benim

Uzatsam kollarım boşta kalıyor
Arzum hayallerim düşte kalıyor
Nere gitsem hemen belli oluyor
Denizde yürüsem izim var benim

Nuri'm yoldaş olup çıksak yollara
Sırrımı saklayıp demez ellere
Dokunsam ağlatır sırma tellere
Gönlümü hoş eden sazım var benim.

NURGÜL KAYNAR YÜCE

NURGÜL KAYNAR YÜCE

(d.1971 -)

Nurgül Kaynar Yüce, Kahramanmaraş'ın Kaynar köyünde doğdu. İlkokulu Turan İlkokulu ve Mareşal Fevzi Çakmak İlkokulunda tamamladı. Ortaokulu Cumhuriyet Ortaokulunda, liseyi Kahramanmaraş Ticaret Meslek Lisesinde okudu. Yükseköğrenimini Gaziantep Üniversitesi Kahramanmaraş Meslek Yüksekokulunda yaptı.

İlkokuldayken, babasından dinlediği Karacaoğlan şairleri ve Yunus Emre'nin ilahileri şaire ilgi duymasını sağladı. Şiir yazmaya Türkçe öğretmenin'in yönlendirmesiyle ortaokul döneminde başladı. Yine bu dönemde Leyla ile Mecnun, Ferhat ile Şirin, Kerem ile Aslı, Arzu ile Kamber, Tahir ile Zühre gibi efsaneleşmiş hikâyeleri okudu ve şiirlerine halk kültürü zemini oluşturdu.

Şiirlerini uzun süre defter hâlinde muhafaza eden Nurgül Kaynar Yüce'nin şiirleri 2017 yılından itibaren Hayal Bilgisi Dergisi, Kültür Ajanda, Çıngı, Mevsimler, Yeni Vesselam, Açikkara, Yarpuz, Dergizan, Edebiyatın Başkenti dergilerinde yayınlandı. Bir'İz Edebiyat Faslı Muhabbet Atışma Programı'nın moderatörlüğünü yaptı. 2019 yılında kendisine Kültür Bakanlığı tarafından "Kalem Halk Şairi" ünvanı verildi. Şiirlerine; *Yaşayan Şairler Antolojisi*, *Bugünden Yarına Bir'İz (1-2) Antolojisi*, *Anadolu Şiir Antolojisi*, *Kahramanmaraşlı Şairlerde Peygamber Sevgisi* gibi pek çok antolojide yer verildi.

Nurgül Kaynar Yüce, şiirlerinin bir kısmını *Al Yanaklı Kırazlar* (2011) adlı kitabında yayınladı.

SEN OLMAYINCA

Ben bir günebakan sen doğan güneş
Ben isli çaydanlık sen yanan ateş
Ben yarım elmayım sense diğer eş
Noksanım sevdiğim sen olmayınca.

Ben karanlık gece sen gökteki ay
Ben kristal bardak sen demli bir çay
Ben saplanan bir ok sense gergin yay
Noksanım sevdiğim sen olmayınca.

Ben mürekkep hokka sen ince divit
Ben gök mavisiyim sen ise çivit
Ben kırık bir gönül gel de sen avut
Noksanım sevdiğim sen olmayınca.

Sen gülen ayvasın ben ağlayan nar
Sen kalpte kıvılcım ben aşkınla nar
Sen bir çağlayansın ben kuru pınar
Noksanım sevdiğim sen olmayınca.

Sen yüce bir dağsın bense karınım
Sen Mecnun sen Kerem bense yârınım
Sen Ferhat'ımsın yâr ben de Şirin'im
Noksanım sevdiğim sen olmayınca.

ÇİÇEKLERİN ŞAHI GÜL DEĞİL MİDİR

Her şey kararında olmalı bence
Yağmurun fazlası sel değil midir?
Zemheri kış vardır bahardan önce
Toprağı kavuran çöl değil midir?

Kulağa hoş gelir meltemin sesi
Okşarken alnını saba busesi
Aşkın şarabıyla gönül kâsesi
Dolarken çırpınan sol değil midir?

Kalbe uzanan yol gözlerden geçer
Gönül odasına pencere açar
Göz ki bazen güler bazen dert saçar
Kırpık ormanında göl değil midir?

Nuh'un gemisidir dağa oturan
Güvercindir zeytin dalı getiren
Nice gemileri dibe batıran
Şiddetli kasırga yel değil midir?

Baba evladını taşır sırtında
İhanet barınmaz ata yurdunda
Varsa da sipsivri iğne ardında
Arının yaptığı bal değil midir?

Küçümseme sakın evlat ıyali
Soyun devamıdır ata hayali
Çekirdekten hasıl olur meali
Ağacı sürdüren dal değil midir?

Guruba karışır güneş ufuktan
Mis gibi kokular gelir topraktan
Nice ışkın sürer çiçek yapraktan
Çiçeklerin şahı gül değil midir?

Komşunun bağına destursuz girme
Nurgül'üm der yasak meyveyi derme
Ser versen de asla sırrını verme
Yen içinde kalan kol değil midir?

WURIDEMIR

NURİ DEMİR (SİYAMİ)

(d.1935 - ö.2010)

607

Nuri Demir, 1935 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinde doğdu. İlkokulu Afşin, ortaokulu Göksun, liseyi Maraş'ta okudu. Yükseköğrenimini Adana'da yaptı. Adana, İzmir, Aydın ve Afşin'de görev yaptıktan sonra emekli oldu. 2010 yılında vefat etti.

Kalem halk şairi Nuri Demir, şiire ilkokul yıllarında başladı. Lise yıllarında katıldığı şiir yazma yarışmasında ödül aldı. Yörede yaşayan Derdiçok, Hayati Vasfi Taşyürek gibi şairlerden etkilendi. Hayati Vasfi Taşyürek tarafından kendisine bir mahlasname ile "Siyami" mahlası verildi. Mahlasnamenin son dördlüğü şöyledir:

"Gönlünüze Hak'tan hidayet dolsun,
Terbiyeniz üstün ilhamı bolsun,
Ey Nuri mahlasın Siyami olsun,
Vasfi'den teberrük kabul edersen."

Şiirleri çeşitli antolojilerde ve mahalli gazetelerde yayımlanan Siyami'nin koşma ve semai nazım şekliyle yazdığı şiirlerinde aşk, talihten şikâyet ve hamasi konular ağırlıktadır. Bunun yanı sıra sosyal taşlamalar da yapmıştır.

AY BAKIŞLIM

Sana şekerlerin hası diyorlar,
Dilde misin ay bakışlım dilde mi?
Konduğun bahçenin süsü diyorlar,
Gülde misin ay bakışlım gülde mi?

Aşkı bardağına koyup gezersin
Rüyaları rüyalara süzersin,
Gönüllerde kuğu gibi yüzersin
Gölde misin ay bakışlım gölde mi?

Şu bahar sahnemi yapmazsan harap,
Bastığın yerlere bir canım turap
Susamış kalbime göründün serap,
Çölde misin ay bakışlım çölde mi?

Ters dönme sevgilim kanıyor özüm,
Güzellere akan bir sudur sözüm,
Bin bir hayallere dönüyor gözüm,
Yolda mısın ay bakışlım yolda mı?

Siyami'yi o şuh sesin yakıyor,
Gamzelerin talihini okuyor,
Dudakların çiçek ruhu kokuyor,
Balda mısın ay bakışlım balda mı?

BİLMEM

Gönül bahçesinde şakıyan diller,
 Âşğın kalbini yakmaz mı bilmem
 Nurdan yaratılan ilahi güller,
 Misk-i amber gibi kokmaz mı bilmem

Aklıma nakşetti mübarek pozun,
 Beni del'eyledi şeker mi sözün,
 Dünyayı yerinden oynatan gözün,
 Seni seven gonca bakmaz mı bilmem

Yediğim içtiğim bütün nâr olsa,
 Eser rüzgâr yüreğime kar olsa,
 Başkaları en samimi yâr olsa,
 Bu aşkınlık ruhun sıkmaz mı bilmem?

Şaşma merhametten güzelim şaşma,
 Tükendi kararım fuzuli coşma,
 Adımı küçülten manasız şişme,
 Mazine her leke takmaz mı bilmem

Muradıma erip huzur bulursam,
 Muhabbeti sever gibi olursam.
 Yaptığına küsüp şayet ölürsem,
 Kız vicdanın azap çekmez mi bilmem

Siyami'yi heder etti hünerin
 Mahvoluyor gündün güne çınarın
 Mukaddes oluklu gönül pınarın
 Susayan kalbime akmaz mı bilmem.

NURI PEKER

NURİ PEKER (ÂŞIK FİDANİ)

(d.1967 -)

Nuri Peker, 1967 yılında Afşin ilçesinde doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini ilçesinde tamamladı. 1980 yılında Afşin Meyvecilik Üretim İstasyonu Müdürlüğünde çalışmaya başladı. Daha sonra Kahramanmaraş ve Afşin tarım müdürlüklerinde çalıştı ve 2018 yılında emekli oldu. Emekli olduktan sonra zamanının büyük bir kısmını ozanlığa ve dernek çalışmalarına ayırdı.

Şiir yazmaya ortaokul yaşlarında başladı. Daha sonra bağlama çalmayı kendi çabasıyla kendi kendine öğrenerek yazdığı şiirleri bağlama eşliğinde seslendirmeye başladı.

Yöresinde yaşamış olan Hayati Vasfi Taşyürek, Abdurrahim Karakoç, Âşık Yener, Kul Hamit, Âşık Mahzuni gibi güçlü şairlerden etkilendi.

Nuri Peker, 1995 yılında açılan Afşin Ozanlar Derneğinin kurucu üyesi olup derneğin yönetim kurulunda genel sekreter olarak görev yaptı, derneğin etkinliklerinde aktif rol aldı.

Afşin Ozanlar Derneğinin kuruluş yılında en genç ozan olması nedeniyle Afşinli ozanlardan Âşık Pınarı (Ali İhsan Başpınar) tarafından kendisine “Fidanî” mahlası verildi ve şiirlerinde bu mahlası kullandı.

Şiirlerini halk şiirinin koşma ve semai nazım biçimiyle yazmaktadır. Bu şiirlerde genellikle aşk, doğa ve genel hayat şartları gibi konuları işledi. Bazı yerel ve ulusal kanallara konuk olarak katıldı.

Nuri Peker, 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

612

BİLMEM

Ömrüm kervanını çekti gidiyor
Ne zaman nerede duracak bilmem
Vuslatın sonunda mutluluk diyor
Ne zaman nerede erecek bilmem

Koydum seni gönlümdeki saraya
Baktım gözlerdeki masum karaya
Merhem alıp sinemdeki yaraya
Ne zaman nerede sürecek bilmem

Aşk acısı çekilmedi serimden
Ayrıldı kemiğim koptu derimden
Telifisi olmayacak yerimden
Ne zaman nerede kıracak bilmem

Gün gelir Azrail yapar tufanı
Devirirler hesap dolu küfeni
Kimler *Fidani*'me beyaz kefeni
Ne zaman nerede saracak bilmem

DOST DEDIĞİN

Riya tezgâhı pazara
Kurulmadan dermelidir
Dostluk beşikten mezara
Yorulmadan sürmelidir

Saray eylerse hanını
Üzmezse tatlı canını
Muhabbetle sol yanını
Kırılmadan vermelidir

Esse ayrılığın yeli
Bırakma tuttuğın eli
Çağlayınca aşkın seli
Durulmadan girmelidir

Gark olsaydı agâhına
Akıl ermez ervahına
Post olup can dergâhına
Dürülmeden sermelidir

Ey güzel dost bak yoluna
Aşkla ışık yak yoluna
Tevhit ile hak yoluna
Darılmadan ermelidir

Meyletmezse para pula
Mihmandarsa meczup kula
Fidani'mi beyaz çula
Sarılmadan görmelidir.

OSMAN ÇAPAR

OSMAN ÇAPAR (ERVAHİ) (d.1974 -)

615

Osman Çapar 1974 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Besbucak köyünde doğdu. Babasının memuriyeti nedeniyle sekiz yaşında köyden ayrıldı ve Kahramanmaraş'ın çeşitli köylerinde kaldı.

Askerlik görevinden sonra bir petrol şirketinde dört yıl tanker şoförü olarak çalıştı. 2000 yılında Kahramanmaraş İl Millî Eğitim Müdürlüğüne memur olarak atandı.

Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği yönetim kurulu üyesi olan Osman Çapar'a Âşık Cemal Divani tarafından "Ervahi" mahlası verildi. Şair şiirlerinden bu mahlası kullanmaktadır.

ÇANAKKALE

Üzerinden yüz yedi yıl geçse de
Çanakkale dinmeyen bir sızıdır
O günleri tarif etmek güçse de
Çanakkale destanların özüdür

Nusret görünmeden boğazda yüzer
Mehmet Çavuş hâlâ devriye gezer
Tarih kitabının başında yazar
Çanakkale şerefli bir mazidir

O Seyit Onbaşı sevmez kibiri
Pür nur olur şehitlerin kabiri
Bulunmadı İngiliz'in taburu
Çanakkale Allah'ın bir gizidir

Ne çiçekler soldu civan çağında
O şehitler şimdi cennet bağında
“Dur yolcu!” yazıyor karşı dağında
Çanakkale şehitlerin sözüdür

Kurşunlar çarpışır şimşekler çakar
Derelerden su yerine kan akar
Şehitlerin yönü boğaza bakar
Çanakkale Türk yurdunun gözüdür

Bir millet burada kalkmıştı şaha
Şehit kanlarıyla sulandı saha
Sarılmamış çok yaralı var daha
Çanakkale kurşun yemiş gazidir

Bu destana bütün bir dünya şahit
Allah bu milleti yaratmış vahit
Alay elli yedi tamamı şehit
Çanakkale yüreklerin közüdür

Ervahi de destan söyler sözüyle
Vatan güler al bayrağın yüzüyle
Tarihe not düştük kalın yazıyla
Çanakkale bir milletin izidir

O DOĞDU İSLAM'IN IŞIĞI YANDI

Dünya bir karanlık içinde iken
O doğdu İslam'ın ışığı yandı
Mecusi bin yıldır ateş yakarken
O doğdu küfürün ateşi söndü

617

Kâbe'deki putlar bir bir yıkıldı
İslam bahçesine fidan ekildi
O gece ay bile söndü çekildi
Fezinden kâinat pervane döndü

Yaradan aradan perde kaldırdı
Bu cihanı nuru ile doldurdu
Tevrat, Zebur, İncil onu bildirdi
O doğdu son kitap onunla indi

Muhammet Mustafa çekti hu dünya
Kıymetini bilemedi şu dünya
Onun için yaratıldı bu dünya
O doğdu kâinat rahmete kandı

Ervahi acizdir sözden ve dilden
Ya rabbi ayırma bizi hak yoldan
Üstün değil dedi kulu bir kuldan
O doğdu mazlumun gözyaşı dindi

OSMAN DAĞLI

OSMAN DAĞLI (ÂŞIK MAKSUDİ)

(d.1936 - ö.2007)

619

Osman Dağlı, 1936 yılında Afşin'in Hunu (şimdiki adı Arıtaş) köyünde doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Köylerine gidip gelen çeşitli âşıkların ve Âşık İhsanî, Kul Hasan ve Davut Sulari gibi usta ozanların etkisiyle şiire başladı. Sonraki yıllarda Mahzuni, Kul Hasan, İhsani, Nesimi Çimen gibi birçok âşıkla Türkiye'nin hemen her bölgesini dolaştı.

“Maksudi” mahlasının yanında, adını ya da soyadını da kullanan Dağlı, şiirlerinde aşk, din, toplumsal sorunlar gibi her konuyu işledi. Şiirleriyle birçok âşığı etkileyen Dağlı'nın çeşitli eserleri başta Feyzullah Çınar ve Âşık Mahzunî olmak üzere değişik sanatçılar tarafından bestelendi. 1962 yılında açılan Ankara Halk Ozanları Derneğinin kurucuları arasında yer aldı. 1971 yılında Almanya'ya yerleşerek yaşamını orada sürdürmeye başladı.

Çeşitli şenlik ve konferanslara katılan Osman Dağlı'nın eserleri birçok gazete, dergi ve araştırmada yayımlandı. Şiirlerinin bir kısmı *Ara Beni* (2004) adlı kitapta toplandı. Osman Dağlı, 4 Ekim 2007 tarihinde vefat etti.

BİR OZANIN HALKTAN AYRI YAŞAMI

620

Bir ozanın halktan ayrı yaşanı
Balığın karaya düşmesi demek
Midesine bağlı sanat adamı
Çıkar pazarının yosması demek

Şöhreti ünvanı zirvede olsa
Kral sarayında ödül kazansa
Kavgada halkından geride kalsa
Tilkinin köşeye pusması demek

Sorunsuz sanatçı, tarafsız ozan
Yozlaşır arada kalır her zaman
Halkı öğrettiğin tutmayan ozan
Rüzgârın kayaya esmesi demek

Meydanı boş bulsa ucuz kahraman
Saray dalkavuşu yamandır yaman
Yağma sofrasında karnın doyuran
Yem kuşunun faka basması demek

Osman Dağlı sorumluluk duymayan
Çıksın aramızda dürüst olmayan
Velhasıl gücünü halktan almayan
Karlı dağın kuru çeşmesi demek

NE HACET

Üstat ne sorarsın âlemin fendin
Arıfsen bahara yaza ne hacet
Nerde olsa hüner gösterir kendin
Gönül incitecek söze ne hacet

Bir gönül gafletten ayılır ise
Şöhreti âleme yayılır ise
Âşık maşukunca sevilir ise
Karşıdan karşıya poza ne hacet

Bülbül gibi âşık oldum güllere
Onun için düştüm gurbet ellere
Muhabbet ehlin bul dokun tellere
Keramet dildedir saza ne hacet

Arif olan hercaiye darılmaz
Coşkun seller akmayınca durulmaz
Özür dileyene tokat vurulmaz
Aşk ehline gezden göze ne hacet

Dağlı'yı hor görme er meydanında
Kılıcımız gizli sevda kınında
Kem söz söylemeyiz dostun yanında
Hak birdeyse size bize ne hacet

OSMAN KONAĞI

OSMAN KONAK (KONAK)

(d.1929 - ö.2022)

Osman Konak, 1929 yılında çiftçi bir ailenin çocuğu olarak Afşin'in Bakraç köyünde doğdu. Küçük yaşta babasını kaybetti. Yoksulluktan dolayı okula gidemedi. Askere gidinceye kadar çiftçilik yaptı. Babasından kalan bir çift öküzle geçimini sağlamaya çalıştı. Fakat öküzlerin aniden ölümü Osman Konak'ı çok sarstı. İlk şiirini ölen öküzlerinin üzerine yazdı. Daha sonra şiir yazmayı sürdürdü. Pamuk tarlalarında, inşaatlarda, termik santralinde ve PTT'e çalıştı. 1992 yılında PTT'den emekli oldu. 26 Temmuz 2022 tarihinde 93 yaşında vefat etti.

Ozanlık geleneğinin tüm canlılığı ile yaşadığı bir yörede yaşayan Osman Konak, Hafız Rahmi ve Karacaoğlan'dan etkilendi, bu şairlerin şiirlerini ezberleyerek kendini yetiştirdi. Şiirlerinde semai ve koşma nazım biçimlerini kullandı. Başta köyüne olan sevgisi olmak üzere aşk, tabiat ve sosyal temalı şiirler yazdı. Şiirlerinde bazen "Konak", bazen de "Osman Konak" mahlasını kullandı. Şiirlerini telden değil dilden söyledi.

Bazı şiirleri Afşinli ozanlar tarafından bestelenen Osman Konak'ın şiirleri mahalli dergi ve gazetelerde, antolojilerde yayımlandı. *Gönül Irmağı* (?) ve *Sen Ol* (2015) adlı yayımlanmış bir şiir kitapları vardır.

YASEMEN

Bırak şu bülbülü kendi zarına
İsterse dikende ötsün Yasemen
Gel gel diye kucak açar yarına
Gönüllerde bir umutsun Yasemen

624

Sarı saçlar kıvrım kıvrım yüzünde
Gamzeleri hilal kaşın izinde
Avcıların nişanı var gözünde
Kırpıkların nöbet tutsun Yasemen

Seni candan yakın sevenler varken
Rüzgâr saçlarını koklamış erken
Yıldızlar gizlenir sen yükselirken
Göklerdeki ak bulutsun Yasemen

Bir elinde kiraz birinde hurma
Hoyratların kollarını doldurma
Çiçeğini gonca iken yoldurma
Meyvesi dalında yetsin Yasemen

Osman Konak gördüm sen gibi zata
Âşığına gönlün olur mu katı
Kimin ile süreceksin hayatı
Daim mutlulukla gitsin Yasemen

OLDU

Bir köşeye nohut ekdim
Yaza bir umutluk oldu
Borçlarımı verecektim
Yanlış bitti, cıtlık oldu

Bir de buğday eksek dedik
Kış gelince yerdik hedik
Onu da çobana adadık
Davarlara otluk oldu

Yedi civcivin birisi
Vurunca öldü irisi
Kümesine dönmez gerisi
Tilkilere etlik oldu

Sende neşe çok babalık
Havyar yapan hangi balık
Ula nerdesin metelik
Demek bize kıtlık oldu

Konak üzgün döndü eve
Dizlerini döve döve
İki tabak bir de tava
Pazarlaka satlık oldu

OSMAN NACI KARAKOÇ

OSMAN NACİ KARAKOÇ

(d.1933 -)

627

Osman Naci Karakoç 1933 yılında Kahramanmaraş'ı Elbistan ilçesi Cela köyünde (Ekinözü ilçesinde) doğdu. Babası Ümmet Karakoç da bir halk şairidir.

İlkokulu bitirdikten sonra o günün şartları nedeniyle eğitimine devam edemedi. Çocukluk hayatı Cela köyünde Salavan Dağı'nın eteklerinde, bağ ve bahçelerde geçti. Bağ bahçe işleriyle uğraştı, ağabeyi Abdurrahim Karakoç'un yanında marangozluk ve mobilyacılık yaptı. 1965 yılında Elbistan Adliyesine memur olarak girdi. 1996 yılında emekli oldu.

Osman Naci Karakoç'un kardeşleri olan Bahaettin Karakoç, Ertuğrul Karakoç, Abdurrahim Karakoç ve Mehmet Nafiz Karakoç da şairdir. Şair bir ailedeki şiir atmosferinden hâliyle kendisi de etkilendi. Şiirleri Engizek gazetesinde yayımlandı.

Şiirlerinde aşk, kahramanlık, memleket sevgisi, din temalarını işledi. Toplumsal aksaklıklarla ilgili taşlamalar yazdı.

UFUKLARA DOĞRU

Vur davulcu kuvvet ile davula
Ufuklara doğru yükselsin bugün
Gül, oyna, neşelen düğün günüdür
Kızlar yeşil alla süslensin bugün.

Çıkar karaları giyiver ağı
Gelmiş güzellerin sevmek çağı
Bu yer ki koçaklar, aslan yatağı
Yiğitler bal ile beslensin bugün.

Koç yiğitler artık samur giymeli
Dolaşır güzeller göğsü düğmeli
Yola gelmeyi ezip döğmeli
Deliler köşede uslansın bugün.

628

Atam çıkmış yükseklerden bakıyor
Jet uçağı şimşek gibi akıyor
Hidrojen bombası, atom çıkıyor
Kılıçlar kınında paslansın bugün.

Kanatlanıp uçan kayadan taştan
Kükremiş koç yiğit korkmaz savaştan
Gök gürültüsünden yağmurdan yaştan
Göl olup dört yanın ıslansın bugün.

Sen kalanlara bak ölenler öldü
Nazlı yâr hasretin bağırimi deldi
Gülüp oynamanın zamanı geldi
Sevgililer artık eşlensin bugün.

Dilim bülbül olmuş başlar ötmeye
Karakoç bugünler asla bitmeye
Yiğitlere söylen cenge gitmeye
Kıratın üstüne yaslansın bugün.

HAK DİYE DİYE

İçim yanar dışım yanar el bilmez
Elim saza varır Hak diye diye.
Doğuştan dertliyim hiç yüzüm gülmez
Dilim söze varır Hak diye diye.

Gözümde yaş akar, şu gönül zarda
Yardıma muhtacım kalmışım darda
Toplanıp tarladan fabrikalarda
Pamuk beze varır, Hak diye diye.

Dosta kavuşmak zor her gün yatarak
Bülbül gülün arar dertli öterek
Yemyeşil ağaçlar yanar tüterek
Alev köze varır Hak diye diye.

Gönlümü vermişim yüzer bu çayda
Her akşam, her sabah, her gün, her ayda
Dışta yaşamaktan görmemiş fayda
Kabuk öze varır Hak diye diye.

Yaradan her şeyi güzel yaratmış
Bakın tabiatı nasıl donatmış
Haftalarla mevsimler el ele tutmuş
Bahar yaza varır Hak diye diye.

Karakoç'um düşün inceden ince
Hakk'ı aramalı ölmeden önce
İyi, güzeli bakıp görünce
Kırpik göze varır Hak diye diye.

OSMAN SALMAN

OSMAN SALMAN
(ÂŞIK SALMANÎ)
(d.1952 - ö.2017)

631

Osman Salman, 1952 yılında Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesinin Kılılı Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu Kılılı'da okudu. Ekonomik nedenlerden dolayı eğitimine devam edemedi.

1968 yılında Çukurova Radyosunun yapmış olduğu sınavda başarılı oldu ve burada çalıştı. Küçük yaşlarda başladığı çalışma hayatından dozer operatörü olarak emekli oldu.

Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğinin kurucu üyelerinden olan Osman Salman'ın ustaları Âşık Ali Ercan ve Öksüz Ozan'dır. Ustası Âşık Ali Ercan tarafından kendisine "Âşık Salmanî" mahlası verildi.

Âşık Salmanî, şiirlerinde aşk, gurbet, memleket sevgisi temalarını işledi. Deyişlerini saz eşliğinde dile getirdi.

Çeşitli radyo ve televizyon programlarına katılarak eserlerini icra etti. 2017 yılında vefat etti.

KARA SEVDA

Umudumu çöl eyledi
Kara sevda kara sevda
Akıllıydım del'eyledi
Kara sevda kara sevda

Ciğerim kül oldu yandı
Seven insanlar dayandı
Siyah saçım beyazlandı
Kara sevda kara sevda

Olgunlaştım yettim artık
Yandım yandım tüttüm artık
Salmani'yim bittim artık
Kara sevda kara sevda

MARAŞ İLİ

Dağlar yeşil görüldükçe
Başka olur Maraş eli
Tarhanalar serildikçe
Başka olur Maraş eli

Pekmezi getirir aşka
Sarması dolması başka
Dondurmayı yesen keşke
Başka olur Maraş eli

Salmanı'nin gücü yetmez
Gelen Maraş'ı unutmaz
Günlerce anlatsan bitmez
Başka olur Maraş ili

ÖMER GÜNDOĞAN

ÖMER GÜNDOĞAN

(d.1971 -)

Ömer Gündoğan 1971 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Tanır kasabasında doğdu. İlk ve ortaokulu Tanır'da okudu. Ordu Fatsa Endüstri Meslek Lisesi Elektrik bölümünden mezun oldu. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İşletme Bölümünü bitirdi. 1989 yılında Afşin Elbistan Termik Santralinde elektrik teknisyeni olarak işe başladı.

Şiir yazmaya lise yıllarında başlayan Ömer Gündoğan şiirlerinde aşk, ayrılık, yoksulluk, talihten şikâyet gibi bireysel konuların yanı sıra toplumsal aksaklıkları, adaletsizlikleri konu edindi. Şiirlerinin bazıları ses sanatçıları tarafından bestelenip icra edildi. Ömer Gündoğan, usta malı şiirlerin yanı sıra kendisine ait eserlerden oluşan bestelenmiş şiirlerini de saz eşliğinde çalıp söylemektedir.

Ömer Gündoğan, 2017 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

Şiirlerinde “Ömer” mahlasını kullanan Ömer Gündoğan'ın *Yürekten Kopanlar* (2018) ve *Hayata Dair* (2020) adlı şiir kitapları vardır.

EYLÜL YAPRAĞI

636

Olgunlaştım eylül yaprağı gibi
Dalımdan kopmadan gel kömür gözlüm
Sensin bu gönlümün gerçek sahibi
Yamacıma geç de gül kömür gözlüm

Aşkın ile gezer damarda kanım
Yalnız sana özel benim sol yanı
Güz gülüne benzer sarardı canım
Özüm kurumadan bul kömür gözlüm

Kalkamam bir daha düşersem yere
Gam düşer çürürüm içimde sere
Son demde gönlümü güldür bir kere
Gönlümün zilini çal kömür gözlüm.

Gazele dönmeden sararan tenim,
Yel vurup uçmadan naçız bedenim
Sayende hoş olsun kalan üç günüm
Gel kolumda uyu kal kömür gözlüm

Bırak dünya malı dünyada kalsın
Seven sevdiğini ölmeden bulsun
Toprağa göçmeden muradın alsın
Can Ömer de fani kul kömür gözlüm.

GEL LEYLA

637

Aklımdan geçeni dilim söylemez
Seni seviyorum bil Leyla Leyla
Elim verir ağzım yemeği yemez
Bir çare derdime ol Leyla Leyla

Yoğun duygularım sevdanla doldum
Hislerime derman kalemde buldum
Mecbur mektup yazmak zorunda kaldım
Cevabın erkenden sal Leyla Leyla

Tarifsiz sevgime yapamam tanım
Umutla dolaşır damarda kanım
Olumsuz bir cevap istemem canım
Bu müşkül hâlime el Leyla Leyla

Ömrümü bağladım saçın teline
Anarım ismini hep döne döne
Dünya benim olur evet sözüne
Anla bu *Ömer*'i gel Leyla Leyla

ÖMER KARA

ÖMER KARA (SEYMANİ)

(d.1985 -)

Ömer Kara, 1985 yılında Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Pazarcık'ta tamamladı. 2004 yılında polislik sınavını kazanarak İstanbul'da bulunan Şükrü Balcı Polis Meslek Yüksek Okuluna girdi. 2006 yılında mezun oldu ve sırasıyla Bolu, Mardin ve Gaziantep illerinde görev yaptı. 2023 yılında emekli oldu.

Ömer Kara, kendisine Abdurrahim Karakoç'u ve Âşık Mahzuni Şerif'i örnek aldı.

Şiirlerinde aşk, ayrılık, vatan, millet sevgisi, zamandan şikâyet gibi bireysel temaların yanı sıra toplumda görülen aksaklıkları, bozuklukları ve yozlaşmayı yansıttı. Sosyal konulu şiirlerinde mizahi bir dil ve anlatımla ironik taşlamalarda bulundu.

Ömer Kara, 2015 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

Bazı şiirlerinde “Seymani” veya “Kul Seymani” mahlasını kullanan şairin, *Köroğlu'nun Biraktığı Yerden* (2006) ve *Aykırı Şiirler* (2016) adlı yayımlanmış şiir kitapları vardır.

ABDURRAHİM KARAKOÇ İLE HASBİHAL

Karakoç'la sohbet ettim dün gece
“Bizim köyden nice haber var” dedi
Sual değildi bu, bu bir bilmece
“Biliyorum, cevap vermek zor” dedi

Gürleyip esenden kelim eyledik
Zulüme susandan kelim eyledik
Sonra da Hasan'dan kelim eyledik
Mihriban deyince “orda dur” dedi

640

Durmadan tırmanan doları sordu
Doların tuttuğu yuları sordu
Yıkayıp astığı suları sordu
“Kafanı biraz da buna yor” dedi”

Ulvi sermayeden zarar ne? “ dedim.
“Tağut neye denir, inkâr ne? “ dedim.
“Menzil neresidir, şiar ne? “ dedim
“Mefkûreyi hakikatte gör” dedi

Yedinci iklimden cevap istedim
Beşinci mevsimden cevap istedim
Kendi öz nefsimden cevap istedim
“Bunu kendi yüreğine sor” dedi

Dedim “şu âlemi çözdü mü usun?
Koca kâinatta bir damla susun
Yokluğa mı, sonsuza mı yolcusun”
“Hak yol bir tanedir, hedef bir” dedi

BEKLE BENİ

Bekle beni, şanlı Zeynep unutma
 Bir gün bu çileyi söker gelirim
 Gönlünü dağlayıp sakın yas tutma
 Sevdami yollara eker gelirim

Seni bulmaz isem şu kanım aksın
 Ahın cehennemde ruhumu yaksın
 İster yollarıma karanlık çöksün
 Geceye bir ışık yakar gelirim

O yararı sarmak bir borçtur canda
 Yalnız bırakamam seni bu handa
 Her şeyin bittiği sandığın anda
 Bir kır at üstünde çıkar gelirim

Şu ölümler ayrılıktan beter mi?
 Senin de gözünde hasret tüter mi?
 Zincirlerin bana gücü yeter mi?
 Kalın duvarları yıkar gelirim

Sana varmasam da yolda ölürüm
 Nere gizlenirsen seni bulurum
 Çağlayan olurum, ırmak olurum
 Ummanına doğru akar gelirim

Yanar içim, dağlar yanarcasına
 Berbat sineciğim kanarcasına
 Sanki bir savaştan dönercesine
 Etbamı peşime takar gelirim

ÖMER KAYA

ÖMER KAYA

(d.1987 -)

643

Ömer Kaya, 1987 yılında Elbistan'da doğdu. İlkokul, ortaokul ve liseyi Elbistan'da okudu. Yükseköğrenimini Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Elbistan Meslek Yüksek Okulunda tamamladı. TEDAŞ'ta başladığı iş hayatını Türk Telekom'da sürdürdü.

Şiir yazmaya lise yıllarında başlayan Ömer Kaya, şiirlerinde de "Ömer Kaya" mahlasını kullandı. Şiirlerini 8'li ve 11'li heceyle yazan şair şiirlerinde aşk, aile, memleket sevgisi, doğa, vatan ve millet sevgisi konularını işledi.

Şiir ve yazıları başta Elbistan Pusula Gazetesi olmak üzere çeşitli gazete, dergi ve antolojilerde yayılmamı. Bazı şiirleri yerel sanatçılar tarafından bestelenip seslendirildi.

Ömer Kaya'nın *Kardelen Uykusu* (2021) ve *Salkım Söğüt Düşleri* (2022) adlı yayımlanmış iki şiir kitabı vardır.

SAÇLARIN

644

Taşıyor yazmandan sarı bukleler
Kıvr kıvr olmuş, yel yel saçların
Görünce ruhuma tazelik katar
Pırl pırl parlar tel tel saçların

Bazen dağıtırsın bazen toplarsın
Taradığın zaman yüzün kaplarsın
Yârim saçlarını kalbe saptırsın
Başından aşağı bel bel saçların

Rüzgârlar vurunca zülüfler uçar
Uçuşan zülüfler misk koku saçar
Sevdan ki başıma belalar açar
İmkânsız aşkına, gel gel saçların

Ortadan ayrılmış her iki yana
Sanki çağırıyor değer cihana
Sarılıp koklasam gülüm can cana
Kıvrılıp gidiyor, sel sel saçların

Kaya elleriyle saçların tarar
İnceden belini, tellerin sarar
Yeleleri kalbim ikiye yarar
İpek ipek gelir, dil dil saçların.

MAHZUNİ ŞERİF

Sözleri barıştı, sevgiydi sazı
Kalplere hoşgörü saldı Mahzuni
Dürüstlük gönlünde buldu makamlar
Nice sesler ile doldu Mahzuni

Ergin gönül onda bir sevda idi
Güce karşı durdu, doğruyu dedi
Yiğitliğin her an oldu da adı
Soylu yarınlarla kaldı Mahzuni

Girdi zindanlara eğmedi başı
Düşünmedi bir kez ekmeği aşu
Dinleyen dostları akıttı yaşı
Ağlayan gözleri sildi Mahzuni

Umarsız kafalar tuttular taşa
Döndürdüler yazın belalı kışa
Engelleri yıkıp çıkardı boşa
Zorlukları aşan kuldu Mahzuni

Tele vurduğunda inlerdi teller
Düşmanına bile verirdi güller
“Dumanlı dumanlı oy bizim eller”
Gurbet ellerinde soldu Mahzuni

Berçenek köyünde dillere geldi
Ozanlar içinde bir esen yeldi
Yaban elde son kez hayata güldü
Gülen gözleriyle öldü Mahzuni

ÖMER LÜTFİ PİŞKİN

ÖMER LÜTFİ PİŞKİN (DERDİÇOK) (d.1874 - ö.1937)

Asıl adı Ömer Lütfi olan Derdioçok, Elbistan'ın Kızılcaoba Mahallesi'nde doğdu. Düzenli bir eğitim görmedi. Balıkçıl köyünde imamlık yapan babası Hafız Mehmet'in yanında hafızlığa başladı. Bir rivayete göre Afşin'deki Eshab-ı Kehf mağarasını ziyaret ettiği bir gün mağara yakınında uykuya daldı ve rüyasında pir (veya yedi uyurlardan biri olan Yemliha) tarafından ağzına mısır akıtıldı; bunun üzerine dili çözülerek irticalen şüirler söylemeye başladı. Böylece badeli âşıklar kervanına katıldı.

Babasının, onu kendisi gibi din adamı yetiştirmek istemesi ve âşıklığına karşı çıkması aile içinde huzursuzluk oluşturdu. Bir ara Balıkçıl köyünden ayrılp Afşin'e gitti ise de geçimini sağlayamayıp tekrar babasının yanına dönerek bağ-bahçe işleriyle uğraştı. Tarlada çalışırken gönül verdiği gelinle şakalaşması üzerine babasının hiddetle attığı bir taş Ömer Lütfi'nin kolunun kırılmasına sebep oldu. O günden sonra "Derdioçok" mahlasını kullanmaya başladı. Elbistan ve Afşin'in çeşitli köylerinde imamlık yaptı. 23 yaşından sonra tamamen şüirle ilgilendi. Kuvvetli irticali ve saza olan hâkimiyeti ile kısa sürede tüm çevrede tanındı. Adı ve âşkları etrafında hikâyeler geliştirildi. Âşıklarla atışmalar yaptı.

Zamanında en çok tanınan ve en usta âşıklardan birisi olan Derdioçok, soyadı kanunu çıkınca "Pişkin" soyadını aldı.

Prof. Dr. Fuat Köprülü'nün, Türk Saz Şairleri adlı eserinde asrımızın son değerli temsilcilerinden biri olarak tanıttığı Derdioçok'un şüirlerinde mahallî ağza ait hususiyetler görülür. Sade, tabii ve güzel Türkçesiyle aşk, ayrılık ve tabiat konularında koşma ve semailer söyledi. Şüirlerinin, konu, dil, anlatım ve biçim bakımından Karacaoğlan'ın şüirlerine çok benzemesi onu 20. yüzyılın Karacaoğlan'ı yapmıştır.

Derdioçok, altmış üç yaşındayken kışın katıldığı bir düğün dönüşünde zatüreye yakalandı, iyileşemedi ve Tanır'da vefat etti.

KOŞMA

648

Yâr küstürdüm gece gündüz ağlarım
Her gün böyle didem yaşı sel olur
Nerde görsem yâre minnet eylesem
Cevap vermez nedi bana el olur

Benim yârim namus etmez ar etmez
İkrar verdi ikrarını var etmez
Yüz bin öğüt versem asla kâr etmez
Adam böyle bu kadar mı del'olur

Her ne desem cevap vermez sözüme
Dönüp bakmaz kör olası yüzüme
Kalem kaşım ataş attın özüme
İnsaf eyle yanar vücut kül olur

Bulamıyom merhem yoktur yarama
Ancak Kadir Mevlâ'm bakar çareme
Timar edip zülüflerin tarama
Güneş değse ışıldayıp tel olur

Gelir deyi bekleyorum durağın
Heç mi yakın olmaz bana yırağın
Derdioçok'a acımaz mı yüreğın
Korkuyorum altın adın pul olur.

BENİM OLSA

Boşa efkâr etme gidiyor diye
Gelirim sevdiğim yol benim olsa
Bilirim her vakit senin karşında
Eğlenir kahrım il benim olsa

Kudretten mi böyle gözlerin sürme
Ok kirpiklerini sineme vurma
Siyah perçemine katardım sırma
Karakaş üstünde tel benim olsa

Kaşı karam ne buyursan tutardım
Benim olsan canı cana katardım
Başımı kor incitmeden yatarım
Nazlım ak bilekli kol benim olsa

Şol kara kaşında kaldı nazarım
Yitirdim aklımı Mecnun gezerim
Ak göğsünden düğmelerin çözerim
Kınalı parmaklı el benim olsa

Şimdi perişan *Derdiçok*'un hali
Hiç gözümde yoktur dünyanın malı
Verseler de yemem şekeri balı
Dostumun lebinde bal benim olsa

PENAHİ EMİRLİOĞLU

PENAHİ EMİRLİOĞLU (ÂŞIK PENAHİ) (d.1952 -)

Penahi Emirlioğlu 1952 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Yeşilyurt Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu Göksun'da, ortaokulu Afşin'de okudu. Lise eğitimi için Kahramanmaraş'a gitti. Lise yıllarında okulda düzenlenen çeşitli etkinliklerde saz çalıp türküler söyleyen Âşık Penahi, kısa sürede okulda öğretmenler ve öğrenciler tarafından tanındı. 1974 yılında Göksun Orman İşletme Müdürlüğünde işe başladı. Meslek hayatı boyunca çeşitli ilçelerde görev yaptı. 1995 yılında kurulan Afşin Ozanlar Derneğinin kuruluş aşamasında çeşitli görevler üstlendi, derneğin kurucu üyeleri arasında yer aldı. 2002 yılında emekli oldu.

Şiire yönelmesinde dayısı Âşık Yener'in, şiirlerini kendisine yazdırmasının etkisi büyük olmuştur. Çekmiş olduğu sıkıntılar, ailesinden uzakta kalması, maddi zorluklar yaşaması, halkının yaşadığı zorluk, ülke sorunları, sevdiklerini kaybetmesi şiir yazmasında etkili olmuştur.

Âşık Penahi, yörenin ünlü ozanı Âşık Mahzuni'yi rehber ve usta kabul etmiştir. Şaire "Penahi" mahlasını da yine Mahzuni vermiştir. Şiirlerinde aşk, sevgi, gurbet, sıla, ölüm, tabiat, memleket sevgisi, din, zamandan şikâyet, toplumsal sorunlar gibi geniş bir tema zenginliği vardır.

Çeşitli ulusal ve mahalli TV kanallarındaki âşık programlarına katılan Penahi Emirlioğlu'nun *Telli Senem* (1988), *Atlas Dağı* (1992) ve *Anlarsın Dost* (2005) adlı kaset ve albümleri vardır.

BİZE GELDİ

Kalbim yıpranmış tekliyor
Demek sıra bize geldi
Toprak el açmış bekliyor
Demek sıra bize geldi

Gecem gündüzüm bir oldu
İçim gam gasavet doldu
Bütün umutlarım aldı
Demek sıra bize geldi

Gönül nazın çekemiyom
Bileğini bükemiyom
Hiç gezmeye çıkamıyom
Demek sıra bize geldi

652

Giden yıllara bir bakak
Göremiyom bir ışık yak
Kucak açmış kara toprak
Demek sıra bize geldi

Yok olacak bir gün cismin
Akla bile gelmez ismin
Albümedir bir kaç resmin
Demek sıra bize geldi

Yakalandın bunca derde
Gözlerine indi perde
Huzur herhal kara yerde
Demek sıra bize geldi

Penahi yaşadın sen de
Yaşlılık başlamış tende
Son yolculuk var yelkende
Demek sıra bize geldi.

TUTMAMIZ GEREK

Gel gardaşım benden kaçma hep geri
Aynı bedendeniz öteden beri
Hep sevgi yoluna adadım seri
İnsanlığı yüce tutmamız gerek

653

Nedir senlik benlik çekişin durun
Kaynaşmayı bilmen işte bu sorun
Malın mülkün götürdü mü bak Karun
Helal kazanarak yutmamız gerek

Üç günlük dünyanın gerçeği şudur
Dürüst ol daima gerçeği budur
Maddeye tapmayan en iyi kuldur
Nefsimizi yenip yatmamız gerek

Bu cihan senin mi tapunu göster
Kul hakkı var ise hakkımı ister
Libası giyersen pahalı astar
Helalinden kazanç yapmamız gerek

Penahi bir gün sen de gidersin
Ecel şerbetini yakın içersin
Kendi kefenini alıp biçersin
Ölümü de görüp tatmamız gerek.

RAHMI KAYA

RAHMİ KAYA (ÂŞIK MAHRUMÎ)

(d.1932 - ö.2006)

Asıl adı Rahmi Kaya olan Âşık Mahrumî, 1932 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Berçenek köyünde doğdu. Dört yaşındayken annesini, sekiz yaşındayken babasını kaybetti. İmkânsızlıktan dolayı ilkokuldan sonra öğrenimine devam edemedi. 12 yaşında köyün sığır çobanlığını yaptı. Geçimini bir süre bahçivanlık yaparak sağladı. Afşin-Elbistan Termik Santralinde çalıştı ve buradan 1990 yılında emekliye ayrıldı.

Rahmi Kaya'nın halk şiirine ve âşıklığa yönelmesinde babasının ve dedesinin ozan oluşu etkili olmuştur. Köylerine gelip giden âşıklardan ve katıldığı cem merasimlerdeki dedelerden de etkilendi.

Badeli âşıklardan olan Rahmi Kaya, saz çalmayı ağabeyinden öğrendi. Önceleri usta malı deyişler söyleyen âşık, sonraları kendi şiirlerini söylemeye başladı. Köylüsü ve yörenin tanınmış âşığı olan Âşık Mahzunî Şerif'in de saz hocalığını yaptı. Atışma, deyişme, irticalen söyleme gibi âşıklık geleneğinin gerektirdiği bütün becerilere sahipti. Mahzunî Şerif başta olmak üzere yöresindeki pek çok sanatçı üzerinde etkisi oldu.

Kendisine, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk ozanı/âşık" ünvanı verildi.

Âşık Mahrumî'nin şiirlerinin bir kısmı, araştırmacı yazar Arif Bilgin tarafından "Ne Ararsan Kendinde Ara Âşık Mahrumî" adlı kitapta toplandı.

ZAMANI GELİR

Üzölmeyin sonu ne olur diye
Hesap sorulmanın zamanı gelir
Bilmem bu ayrılık gayrılık niye
Sıkı sarılmanın zamanı gelir

Hainlerin maksatları sezile
Zayıf ezmek isteyenler ezile
Dolambaçlı olsa bile menzile
Dostlar varılmanın zamanı gelir

Ezilmişin dostu ise *Mahrumî*
Barıştıır küstü ise *Mahrumî*
Ölü gibi sustu ise *Mahrumî*
Tekrar dirilmenin zamanı gelir.

AL GÖTÜR

Azrail gelirsen benim köyüme
Cömert yüzü gülmeyeni al götür
Uzunmuş kısaymış bakma boyuna
Cemiyete gelmeyeni al götür

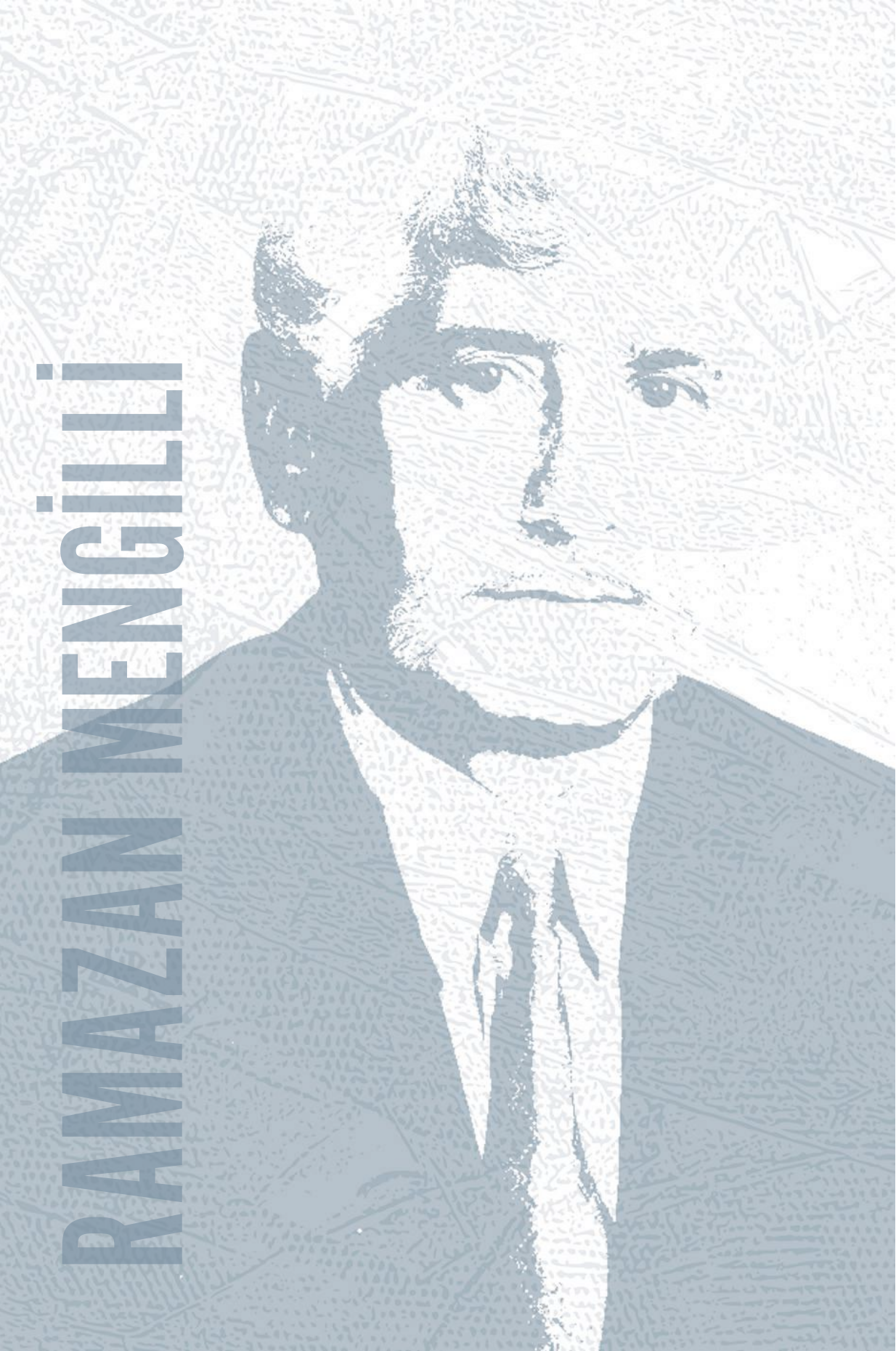
Kendi insan cismi benzer bir taşa
Çektiğimiz emek gidiyor boşa
Kafası benzeyen beyinsiz kuşa
Gerçek insan olmayanı al götür

Sakin alma bağı yanık ozanı
Memleketin dertlerini yazanı
Ben zenginim diye mağrur gezeni
Fakir halin bilmeyeni al götür

Hiç bırakma insanlığa kıyanı
Onun vardır cemiyete zıyanı
Ekmeğini paylaşmadan yiyeni
Hiç misafir olmayanı al götür

Birlikli dirlikli düzen olunca
Ağlayanın birgün yüzü gülünce
Zaman gelip kul *Mahrumî* ölünce
Cenazemi kılmayı al götür.

RAMAZAN MENGILLI

RAMAZAN MENGİLLİ (ÂŞIK SELAMİ) (d.1953 -)

Asıl adı Ramazan Mengilli olan Âşık Selâmi, 1953 tarihinde Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesinin Kılılı Beldesinde doğdu. İlkokul öğrenimini köyünde tamamladı. Maddî imkânsızlıklardan dolayı öğrenimine devam edemedi. Çobanlık, ırgathık, işçilik yaptı. Uzun yıllar bir kamu kurumunda mevsimlik işçi olarak çalışan Ramazan Mengilli, Kahramanmaraş Sıtma Savaş Daire Başkanlığında işe girdi ve buradan 2003 yılında emekli oldu.

Soyunun Avşarlara dayanmasının ve şiire olan merakının Ramazan Mengilli'nin sanatçı olmasında payı olmuştur. Yunus Emre'yi ve Karacaoğlan'ı kendisine rehber edindi. Durdu Yoksul ve Abdurrahim Karakoç etkilendiği şairlerin başında gelmektedir. İrticalen şiir söyleyebilen, âşık meclislerinde bulunarak atışma, deyişme gibi geleneğin pek çok unsurunu yerine getiren Mengilli, halk hikâyesi de anlatabilmektedir.

Şiirlerinde sade ve anlaşılır bir dil kullanan şair koşma, semai ve destan nazım şekilleriyle memleket meselelerini, millî ve hamasî duyguları ve ağırlıklı olarak da dinî-tasavvufî konuları işledi. "Selami" mahlasını kullanan ozan bu mahlasla Türkiye genelinde konser, şenlik ve festivallere katıldı, ödüller aldı. Selçuk Üniversitesi tarafından düzenlenen Konya Âşıklar Bayramı'nda birincilik ödülü kazandı. Çalışmaları mahallî gazetelerde yayımlandı.

Âşık Selami'ye Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede kalem "halk ozanı/âşık" ünvanı verildi.

Şiirlerinin bir kısmını *Rüzgâr, Şecaat ve Âşık Selâmi* adlı kitaplarında topladı. Hakkında Yaşar Alparslan ve Serdar Yakar tarafından *Âşık Selami (Ramazan Mengilli) Hayatı ve Şiirleri* (2012) adlı bir kitap yayımlandı.

BİR BAHAR EYYAMI

Baharda açar çiçekler
Türlü reyha saçtı şimdi
Yâr yanakta pembe pembe
Taze güller açtı şimdi

Çağurdım yetmez avazım
Yasta kaldı sözüm sazım
Yâr hayali kışım yazım
Akıl baştan uçtu şimdi

Selâmi'yem varamadım
Karşısında duramadım
Hayal ettim saramadım
Gayri zaman geçti şimdi.

SAZIN YAPIMI

Dut demişler almış adın
Ondan aldım garip sazı
Emri böyleymiş Hüdâ'nın
Ondan aldım garip sazı

Uzanıp dalını eğdim
Meyvesini yeyip doydum
Biri kesmiş ben de oydum
Yonup sildim garip sazı

Önce ölçtüm sonra biçtim
Yanından yönüne geçtim
Keser vurup göğsün açtım
Dertli buldum garip sazı

Talaşına ayrı baktım
Biriktirip kışın yaktım
Bir gürgenden kolun taktım
Yoldaş kıldım garip sazı

Çalışmaktır işin hası
Ciladır bunun libası
Göknardan göğüs tahtası
Söze saldım garip sazı

Böyle imiş usta demek
Yapacaksan uğraş tek tek
Her parçaya mutlak emek
Beşe böldüm garip sazı

Güzelliğe bol edası
Duyan kulağın sedası
Âşıkların vasıtası
Yapıp çaldım garip sazı

RAMAZAN PAMUK

RAMAZAN PAMUK

(d.1966 -)

Ramazan Pamuk, 1966 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin İğde kasabasında doğdu. İlk ve orta öğrenimini İğde'de tamamladı. Elbistan Mükrimin Halil İnanç Lisesinde başladığı lise eğitimini maddi imkânsızlıklar nedeniyle yarım bıraktı. 1992 yılına kadar terzilik yaptı. 1992 yılında İğde Belediyesine memur olarak girdi. Bu arada liseyi dışarıdan bitirdi. 2015 yılında Elbistan Devlet Hastanesine atandı ve memurluk görevine burada devam etti.

Şiir yazmaya ilkokuldayken başlayan Ramazan Pamuk'un halk şiiri tarzındaki şiirleri birçok gazete, dergi, antoloji ve web sitesinde yayımlandı. Şiirlerinde "Hilkati" mahlasını kullandı. Şairin, "Aslan Mehmetçik" adlı şiiri Jandarma Genel Komutanlığı tarafından bestelenerek marş hâline getirildi ve geniş kitlelerin beğenisini kazandı. Şiirden dolayı Jandarma Genel Komutanlığı tarafından plakette ödüllendirildi.

Ramazan Pamuk'un atışma türündeki şiirlerinden bir kısmı Arif Bilgin tarafından hazırlanan "Namluya Şiir Sürdüler Atışma" ve "Şiir Döşedik Yollarına Elbistan'ın Afşin'in" adlı eserlerde yayımlandı. Şairin *Aşk Gönlüme Girince* (2021) adlı yayımlanmış şiir kitabı vardır.

MEHMEDİM

Yazılan tarihte büyüktür payın
Ne bomba sindirmiş ne de bir mayın
Şulesi üstüne düşerken ayın
Düşmanı gözünden bilen Mehmed'im
Asım'ın neslinden gelen Mehmed'im

664

Göz bebeği oldun şanlı orduma
Kim göz koyabilir aziz yurduma
Sen varsın dönüp bakmam ardıma
Korkuyu yürekte silen Mehmed'im
Geceden uykuyu bölen Mehmed'im

Bir imanın var ki dağlara eştir
Maneviyat sende doğan güneştir
Çakallar ne yapar yediği leştir
Yol bulup demiri delen Mehmed'im
Vatan için dağ taş yelen Mehmed'im

Ay yıldız uğruna geçtin canından
Al bayrak boyandı asil kanından
Peygamberler verdi sana şanımdan
Kurşuna giderken gülen Mehmed'im
İlahi hak için ölen Mehmed'im

Şehitler kefensiz gömülür diri
Allah'a giderken temizler kiri
Bir çakıl taşıdır her şeyden beri
Ebedi âleme göçen Mehmed'im
Şehadet şerbeti içen Mehmed'im

ARZUHALİMİZ

Sorma Salim sorma bizim halları
Tell'oluktan gelir, kar yavaş yavaş
Soyuldu çiftçinin tutmaz elleri
Getir gazlı bezi, sar yavaş yavaş

Çürüdü özünden paslanmış demir
Kiminde odun yok, kiminde kömür
Yayl'ören yolunda geçti bir ömür
Tabanlar illallah, der yavaş yavaş

Pancar tohumundan dertli ekenler
Ekenden çok kazandı onu çekenler
Gübre, mazot diye boyun bükenler
Tüccarın tokadın, yer yavaş yavaş

Medetsiz dik durur, başında duman
Mahsulün verimi yok yarısı saman
Bizler mi değiştik, başka mı zaman
Yaklaştık geliyor, yar yavaş yavaş

Aslında bolluk var, şükür eksildi
Yoğurtlar bozuldu, sütler kesildi
Yardımlaşma önce bizde usüldü
Şimdi bize gelir, zor yavaş yavaş

Yuvarlak dünyanın tutacağı yok
Ölünce ömrüne katacağı yok
Şu nefise yutsan yeteceği yok
Güdersek peşini, kor yavaş yavaş

Salim diyeceğim daha var ama
Merhem n'etsin benim gizli yarama
Şeytan varken başka düşman arama
Geçmesin pazarın, Bor yavaş yavaş

RIZA ÇİFTÇİ

RIZA ÇİFTÇİ (ÂŞIK RIZA)

(d.1965 -)

Rıza Çiftçi 1965 yılında Kahramanmaraş'ın Şerefioğlu köyünde doğdu. İlkokulu köyünde, ortaokulu Kahramanmaraş Ortaokulunda okudu. Tarlalarda çapa yaparak ailesinin geçimine katkıda bulundu. Askerde bandocu olarak görev yaptı. Terhis olduktan sonra müzikle ilgilenmeye devam etti. Asker dönüşünden sonra fabrikada çalışmaya bir yandan da düğünlerde çalıp türkü söylemeye başladı. 1990 yılında Kahramanmaraş Belediyesi Konservatuvarı Türk Halk Müziği Korosuna katıldı. Kahramanmaraş Belediyesinden emekli oldu.

Âşık Rıza, başta babası olmak üzere çevresindeki âşıklık geleneğine göre çalıp söyleyenlerden etkilenecek küçük yaşlardan itibaren şiir söylemeye ve saz çalmaya başladı. İrticalen atışmalara katıldı. Yurdun çeşitli yerlerinde türküler söyledi. Konserlere katıldı. Kahramanmaraş Belediyesi konservatuvarında ses sanatçısı olarak görev yaptı. Öksüz Ozan'la birlikte Aksu Televizyonunda "Ozanlar Dergâhı" adlı program yaptı.

"Âşık Rıza" mahlasını kullandığı ve halk şiiri formatında yazdığı şiirlerinde aşk, yoksulluk, memleket, insan sevgisi gibi konuları işledi. Âşıklık geleneğinin bütün özelliklerini taşıyan Âşık Rıza, çeşitli atışmalara katıldı. Hem usta mahî şiirleri hem de kendi şiirlerini sazı ve sesiyle icra etti ve gerek konserlerde gerekse televizyon programlarında sesini geniş kitleye duyurdu. Şiirlerinin bazılarını besteledi ve seslendirdi. Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğinin yönetim kurulu üyesi olarak da görev yaptı.

"Dallı Basma" adlı bir kaset çalışması olan Âşık Rıza'ya Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "ses sanatçısı" ünvanı verildi.

668

ANA ACISI

Derin bir acı yaşadım
Yüreğimi ezdi geçti
Unutulmaz iz bıraktı
Can evimi çizdi geçti

Çok yücedir bende yeri
Güzelliği sanki peri
Yanı başına diri diri
Mezarımı kazdı geçti

Her sözü bana öğüttü
Yedirdi beni büyüttü
Ben ağladım o avuttu
Zaman zaman kızdı geçti

Âşık Rıza'm der bilirdim
Çağırrsa hemen gelirdim
Ona canımı verirdim
Ruh dengemi bozdu geçti

ÇALA ÇALA

Geçerken dost kapısını
Çala çala geliyorum
Kastım yere düşmanımı
Çala çala beliyorum

Vardır insanın merağı
Yakın ediyor ırağı
Ekin biçmeyen orağı
Çala çala biliyorum

Vakit geçti, zaman durdu
Ahirettir en son yurdu
Ilıman süte yoğurdu
Çala çala buluyorum

Çıkmazdır haksızın yolu
Karışır kar yağar dolu
Abdal Halil gibi davulu
Çala çala geliyorum.

Aşık Rıza'm güleç yüzü
Gerçeği görmeli gözü
Kucağıma dertli sazi
Çala çala alıyorum.

SABRI ORAK

SABRİ ORAK (HÜDÂÎ)

(d.1940 - ö.2001)

Asıl adı Sabri Orak olan Âşık Hüdâî, 1940 yılında Kahramanmaraş'ın Göksun ilçesinin Yoğunoluk köyünde doğdu. Maddî imkânsızlıklar yüzünden okula gidemedi. Henüz çocuk yaşlarında pamuk tarlalarında çalıştı, zaman zaman çobanlık yaptı. On bir yaşından sonra irticalen şiirler söylemeye başladı. “Hüdâî” mahlasını Kadiri Âşıklar Gecesi’nde gösterdiği başarı sebebiyle aldı. Asker ocağında okuma-yazma öğrenen Hüdâî, halk hikâyelerini, Kuracaoğlan, Sümmani gibi usta şairlerin şiirlerini okuyarak kendini yetiştirdi. Askerlikten sonra elinde sazı, dilinde sözü Anadolu’yu dolaştı. Ömrünün son yıllarına kadar yoksul ve işsiz bir yaşam sürdü. Uzun yıllar İstanbul’da ve Ankara’da ikamet etti. Bir ara Ankara Çankaya Belediyesinde çalıştı.

Âşık Hüdâî, âşıklık geleneği tabiriyle hem “dilden” hem de “tel-den” söyleyebilen bir âşıktır. Konya’da yapılan Âşıklar Bayramı’na katılan şair, 1968 yılında şiir dalında birinci olarak Fuzulî ödülünü, 1969 yılında atışma ve şiir dallarında ikinci olarak Dadaloğlu ve Yunus Emre ödülleri kazandı. 1970 yılında şiir dalında Karacaoğlan, atışma dalında Müdamî ödülleri aldı. Sazı ve sözüyle âşıklık geleneğinin bütün özelliklerine sahip olan Hüdâî, şiirlerinde sade bir Türkçeyle daha çok tabiat, aşk, insan ilişkileri ve tasavvuf konularını işledi.

Âşık Hüdâî’ye Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı verildi.

23.11.2001 tarihinde vefat eden şairin, *Gönül Diyarından Deyişler* (1971), *Yaralar Beni* (1977), *Âşık Hüdai-Şiir* (1995), *Sevgi Bizim Dinimizdir* (2001) adlı eserleri vardır.

YARALAR BENİ

672

Bir çocuk küçükken yetim kalırsa
Yaralar yaralar yaralar beni
Bir garip gurbette mahzun olursa
Yaralar yaralar yaralar beni

Bir ozan bir yanık türkü çalınca
Ayrılık hasretlik dile gelince
Gönül derdi söz konusu olunca
Yaralar yaralar yaralar beni

Fakirin çektiği yokluk belası
Ömrünü bitirir dolmaz çilesi
Mazluma değdikçe zalim sillesi
Yaralar yaralar yaralar beni

Tilkinin aslana karşı koyması
Kalleşliği kahramanlık sayması
Kötülerin kendi kendin övmesi
Yaralar yaralar yaralar beni

*Hüdâ'*yim mangaldaki bir közüm
Daha bana üfleme ne lüzüm
Güvendiğim yere geçmezse sözüm
Yaralar yaralar yaralar beni

GÖNÜL

Gönül, çalamazsan aşkın sazını
Ne perdeye dokun ne teli incit
Eğer çekemezsen gülün nazını
Ne dikene dokun ne gülü incit.

Bülbülü dinle ki gelesin cuşa
Karganın nağmesi gider mi hoş
Meyvesiz ağacı sallama boşa
Ne yaprağını dök ne dalı incit.

Bekle dost kapısın sadık kul isen
Gönüller tamir et ehl-i dil isen
Sevda sahrasında Mecnun değilsen
Ne Leyla'yı çağır ne çölü incit.

Rıza'ya razı ol Hak'ka kailsen
Ara bul mürşidi müşkülde isen
Hakikat şehrine yolcu değilsen
Ne yolcuyu eğle ne yolu incit.

Gel Hak'tan ayrılma Hakk'ı seversen
Nefsini ıslah et er oğlu isen
Hüdâi incinir incitem dersin
Ne kimseden incin ne eli incit.

SEFER DEMİR

SEFER DEMİR (OZAN SERFANI)

(d.1956 -)

675

Sefer Demir 1956 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Bakraç Şahinkaya Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu kendi köyünde, ortaokulu Elbistan'da okudu. Ortaokul ikinci sınıfta mandolin ve saz çalmayı öğrendi. İlk şiirini "Güzel Elbistan" adıyla yazdı. Lise öğrenimini Tarsus'ta tamamladıktan sonra 1976 yılında İskenderun Demir-Çelik fabrikasında memur olarak girdi ve burada 11 yıl görev yaptı. Isparta Eğitim Enstitüsünü bitirmesine rağmen öğretmenlik yapmadı, memur olarak görevine devam etti. Daha sonra Afşin Elbistan kömür işletmesine geçti. 28 yıl çalıştıktan sonra 2016 yılında emekli oldu.

Afşin Şairler ve Halk Ozanları Derneği üyesi olan Sefer Demir, şiirlerinde "Ozan Serfani" mahlasını kullandı.

Ozan Serfani, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk ozanı/âşık" ünvanı aldı.

DEPREM FELAKETİ

Geçmiş olsun güzel Türkiye'mize
Emsalsiz yarayı alanlar oldu
Deprem hasret koydu tek hanemize
Enkazdan sağ çıkan ölenler oldu.

On bir il virane oldu perişan
Acı bir felaket coştukça coşan
Panik olup, sağa sollara koşan
İlden ile göçüp gelenler oldu.

676

On dakika ile kurtardı bizi
Yerleşti gitmiyor yürekte sızı
Sebebin, ihmalin kör olsun gözü
Fırsatçı çoğaldı, talanlar oldu.

Yaşlı, genci, bebek düştük yollara
Ulaştı haberler gurbet ellere
Aktı gözyaşları döndü sellere
Bitkin vaziyete dalanlar oldu

Bitmedi devamlı oluyor artlar
Soğuk kış mevsimi terk oldu yurtlar
El el verirse azalır bu dertler
Şükür kadir kıymet bilenler oldu

Serfani'm doğrusu sözünü söyler
Yakınlık zamanı ağalar beyler
Nice canlar gitti kim malı neyler
Hayatından bezip yılanlar oldu

GEREKEN

677

Deme karalara beyaz
İnsanlıkla haşır isen
Kışlarda hep olur ayaz
Şükret gene üşür isen.

Silme alnındaki akı
İyilikler kalır baki
Ağır da olsa bunca yükü
Sınavındır taşır isen

Cahille ülfete girme
Şeytanlığa pirim verme
Güzel gönülleri kırma
Örnek ol sen beşir isen.

Serfanî'm gör hakkatını
Yitirmesin firkatini
Kaybedersin sıfatını
Gereksizi kaşır isen.

SEYDİ KALENDER

SEYDİ KALENDER (SEYYİDİ)

(d.1961 -)

Seydi Kalender, 1961 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Dağlıca Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu Tanır'da okudu. Daha sonra eğitimine devam edemedi. Küçük yaşlarda şiir yazmaya ve saz çalmaya merak sardı ve sazı kendi kendine öğrendi. Özellikle yöresinde yetişmiş olan ünlü şair Hayati Vasfi Taşyürek'ten etkilendi ve onu kendisine örnek aldı. 100'ün üzerinde şiiri bulunan şair, şiirlerini henüz kitaplaştırmadı. Afşin Ozanlar Derneği yönetim kurulu üyesi olan ve dernek çalışmalarına etkili olarak katılan Seydi Kalender, aynı zamanda dernek başkanı olan Erbabi tarafından kendisine verilen "Seyyidi" mahlasını kullanmakta ve şiirlerinde bazen "Seyyidi", bazen de "Kalender" mahlasını taşımaktadır.

Seydi Kalender, koşma ve semai biçiminde söylediği şiirlerde genel olarak aşk, yoksulluk, talihten yakınma gibi konuları işledi. Şiirleri yerel gazetede ve antolojilerde yayımlandı.

Seydi Kalender, 2016 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

680

GÜLEMEM DEMİŞ

Haber salmış veda edelim diye
Görmeden gidersem gülemem demiş
Derdimi diyemem başka kimseye
Ne mektup ne selam salamam demiş

Yükledim göçümü gidiyom aha
Emanet ediyom seni Allah'a
Nasip olur döner miyim bir daha
Gelsem bile belki bulamam demiş

Hasretin düşürdü onulmaz derde
Şimdi garip başım gamda kederde
Bu günü de görmek varmış kaderde
Gayri yaşar mıyım bilemem demiş

Seyyidi'yi yıktın veda sözüyle
Bıraktın kalbimde ince sızıyla
Bir daha göreyim dünya gözüyle
Vakit doldu gayrı kalamam demiş

KURUR BİLESİN

681

Güzel huy yakuta benzer alana
Çocukların senden görür bilesin
Dürüst yaşa miras olsun kalana
Gül kurur kokusu durur bilesin

Edep haya insanlığın mayası
Helal kazan ikram eyle doyası
Yalancının çabuk çıkar foyası
Dikmeden fidanı kurur bilesin

Ayıbı kusuru kendinde ara
Ey olmaz dilinle açtığın yara
Masuma bilerek çalarsan kara
Geri döner seni vurur bilesin

Seyyid'im zorlama yorma kendini
Coşkun sular çabuk yıkar bendini
Yükseklere çıkma yurt seç engini
Herkes dengi ile yürür bilesin

SİDDİK ÖZER

SİDDİK ÖZER

(d.1947 -)

683

Sıddık Özer, 1947 yılında Kahramanmaraş'ın Ekinözü ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Ekinözü'nde, ortaöğrenimini Elbistan'da, yükseköğrenimini Akçadağ İlköğretmen Okulunda tamamladı. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptı ve emekli oldu.

Halk şiirinin kalem şairlerinden olan Sıddık Özer, aşk, tasavvuf, kahramanlık, memleket sevgisi temalı şiirleriyle halk şiiri vadi-sinde kendisine yer buldu. Eğitimci olmasının da etkisiyle eğitici yönü olan şiirler yazdı.

Dörtlüklerle, 7, 8 ve 11'li heceyle yazdığı şiirlerinde sağlam bir ka-fiye ve özgün imgeler vardır. Şiirleri yerel ve ulusal çeşitli kültür-e-debiyat dergilerinde, gazetelerde ve antolojilerde yayımlandı.

Sıddık Özer'in *Vuslat* (1997) ve *Ayna* (2018) adlı yayımlanmış şiir kitapları vardır.

ÂLEM SANA YÂR OLUR

Ömür yel gibi geçer
Meta sel gibi geçer
Hayat gül gibi geçer
Kalan itibar olur

Düşer ebru saçların
Aralar ipuçların,
Düzlüğün yamaçların;
En güzel diyar olur

Salihlerle yürüyen
Yeri, göğü bürüyen
Gıyamında eriyen
Yârine nigâr olur

Hilm'i tevâzu olan,
Taktire razı olan,
“Elif” niyazı olan;
Ateşinde hâr olur

İnsanı tanıyanın
Hizmete yarıyanın
Rabb'ini arıyanın
Heybesinde ar olur.

Hayat bu... İçinde yüz
Ya kavisli ya da düz
Gündüzün zaten gündüz;
Geceleri şar olur

Seher vakti serince
Sen pırlığe erince,
Ay şafağı görünce:
Bütün âlem yâr olur!

Âsi Sıddık ‘Yâr’ arar,
Olan dostlara sorar,
Boşuna kafa yorar;
Mevsimi bahar olur,

SULTAN-I SEVİ

Sezsiz dayanmam yâr bu sevdâyâ
Ateşine düşen söner mi dersin?
Adak canı kalkan ettim kadaya
Dön.. dediğim yolcu döner mi dersin?

Aşkın ateşinde dumanım külüm
Rabb'in nîmetidir; hayatla ölüm
Ufkumuza “Güneş” doğarken gülüm!
Dünya sırtımıza biner mi dersin?

Sadâkat nurunda çıktık bu yola
Ayrılık ateşi verir mi mola?
Pâye lütfederse Rabb'im bu kula;
Cümle âlem bizi anar mı dersin?

Alın hatlarıma yıllar binerken
Gökten ince ince rahmet inerken
İrem bağlarına güller kanarken
Şeyda bülbül gelir konar mı dersin?

Aşk-ı hümayunda bine biçildim
Ebed âlemine yola açıldım
Mizanda Zümrüt-ü Anka seçildim
Yüce Mevlâm beni sınar mı dersin?

Yârimi görende; cana can gelir
Cavidan nazarlar bana an gelir
Sultanlar Sultanı bir “Sultan” gelir
Hicranlar murada döner mi dersin?

Seyranı âlem de.. hilkata göre
Göklerin rengine uymalı töre
Kitabım kılavuz sağıra, köre
Bu dünyaya dönmek hüner mi dersin? ...

Sıddık, alkışlarla yola çıkarsın
Kılıçlar ağzında gök'e bakarsın
Kevser havuzuna duru akarsın
Kaynağın ummana kanar mı dersin!

SIBEL ORÇAN

SİBEL ORÇAN

(d.1973 -)

687

Sibel Orçan, 1973 yılında Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesine bağlı Beyoğlu Mahallesi'nde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kahramanmaraş'ta tamamladı.

Antalya'nın Manavgat ilçesine yerleşti. Turizm sektöründe yönetici asistanlığı yaptı.

Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği üyesi olan Sibel Orçan şiirlerinde aşk, yalnızlık, doğa, zamandan yakınma temalarını işledi. Sanatsal etkinliklere ve projelere katıldı.

Şiirleri çeşitli dergi, antoloji ve sosyal medyada yayımlanan Sibel Orçan, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

BUGÜN

688

Saçlarıma garbi yeli vurunca
Beliklerim bir bir söküldü bugün
Hele bir de hallerimi sorunca
Gözlerimden yaşlar döküldü bugün

Maraş dağlarında bir keklik öter
Yaralı yüreği benden de beter
Çektirme ayrılık, çektirme yeter!
Yâd ellerde boynum büküldü bugün

Gurbette solarken bedenim, canım
Neye yarar bahar olsa her yanın?
İçimde uyanan haklı isyanın
Bayrağı göndere çekildi bugün

Dünya kimine han kimine kasır
Benimse aklımda çözülmeyen sır
Bilmem ki zamanı kaç yıl, kaç asır?
Kurduğum hayaller yıkıldı bugün

“İnsanı gam yıkar, duvarı da nem”
“Sen üzülme” derdi rahmetli ninem
Hasret ocağında kavrulan sînem
Akrep kısılacında yakıldı bugün

ESKİTTİM

Hayat! Sana söyleyecek sözüm yok
Cümleleri kura kura eskittim
Ne yazında ne kışında gözüm yok
Baharları sora sora eskittim

Körpe güller yeşerirken dallarda
Otlar soldu yürüdüğüm yollarda
Çorak yüreğime yorgun yıllarda
Nasihatler vere vere eskittim

Yağmur ağlar gözyaşını dökerek
Bulut inler dağ başına çökerek
Hayallerin yumağını bükerek
Çıkrıklara sara sara eskittim

Şöyle bir baktıkça zağlı kedere
Çağıldar düşünce denilen dere
Ömrüme iltica eden kadere
Şu aklımı yora yora eskittim

Oyalayıp durdu ecel durağı
Can yaşarken yakın etmez ırağı
Ölüm ile maya tutan toprağı
Topukları vura vura eskittim

SÜLEYMAN BULUT

SÜLEYMAN BULUT (GARİP OZAN) (d.1935 - ö.2006)

691

Süleyman Bulut, 1935 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinin Büyükyapalak köyünde doğdu.

Şiire, yöredeki diğer şairler gibi küçük yaşlarda başladı. Şiirlerinde “Garip”, “Garip Süleyman” veya “Kul Garip” mahlası kullandı.

Saz çalmayan Garip Süleyman, irticalen şiirler söyledi, sözlü atışmalara katıldı. Şiirlerinde ağırlıklı olarak din, tasavvuf ve toplumsal konularını işledi.

Süleyman Bulut'un oğulları Ahmet ve Bahattin de güçlü ozanlardır.

Süleyman Bulut, 27 Eylül 2006'da vefat etti.

NE DEYİM

692

Zalim felek güldürmedin yüzümü
Sefaletle dalan ele ne deyim
Ben bu mihnetleri satın almadım
Aldığım havale çile ne deyim

Gözlerimin yaşı akıp dinmiyor
Kalbimdeki hicran odu sönmüyor
Hiç kimse kimsenin hâlin bilmiyor
Bülbülün figanı güle ne deyim

Ezelden gam ile yoğrulmuş beden
Kim murad almıştır yalan dünyadan
Her kuş öter ama tadı yok neden
Bülbüldeki şirin dile ne deyim

Ekmeğimin tuzu yoktur el gibi
Akar gözlerimin yaşı sel gibi
Ayaklar altında kaldım yol gibi
Sevdiğim hâlimden bile ne deyim

Yürü bire *Gariþ* kalma yolundan
Hakk'ın kelamını kesme dilinden
Bana derler bir şey gelmez elinden
Fakirlik başıma bela ne deyim

SEVDİĞİM

693

Gül cananım vaadin serime dolu
İnadım sözüne kalan sevdiğim
Aşkınla âşıklar divane oldu
Bir ben miyim Mecnun olan sevdiğim

Benim ağyar ile yoktur pazarım
Aşkın ile dertlerimi yazarım
Şehir, kaza, çar köşeden bezerim
Sevmiyor demişler yalan sevdiğim

Badısaba ile gönder selamı
Bilmem dostum selamımı ala mı
Levhi kalem on sekiz bin âlemi
Cümlenin rızkını salan sevdiğim

Herdem aklımdasın güzel kaderim
Çizdiğin o doğru yoldan giderim
Kabul et kapında hizmet ederim
Süleyman Bulut'um kölen sevdiğim.

ŞAZI

ŞAZÎ

(d.XVIII. yüzyıl sonu - ö.XIX. yüzyıl ikinci yarısı)

Âşık tarzı halk şairi Şazî, Kahramanmaraş'ın Çınarpınar köyünde doğdu. Asıl adı ve doğum-ölüm tarihi bilinmemektedir. Şiirlerinden hareketle XVIII. yüzyılın sonu ile XIX. yüzyılın ortalarında yaşadığı tespit edilmiştir. Mensup olduğu aileden birçok şair yetişmiştir. Nitekim kardeşi Şirazi ve amcaoğlu Zarif de güçlü halk ozanlarıdır. Şiirlerinden Maraş'tan Mısır'a gönderilen Kalender Paşa kumandasındaki ordunun içinde yer aldığı anlaşılmaktadır. Rivayete ve şiirlerinden anlaşıldığına göre kendi köyünden bir kızla nişanlıdır. Mısır'a gönderildiği dönem çok sevdiği nişanlısından uzunca bir süre ayrı kalmak zorunda kalmıştır. Bu ayrılık ona çok ağır gelmiş ve Kalender Paşa'ya "Medded sende kaldı ey gani vezir / Himmet edin gedek ellerimize / İstemem Mısır'a etsen Şah Veled / Nice can muntazır yollarımıza" dörtlüğü ile başlayan koşmasını söylemiştir.

Koşma türünde söylemiş olduğu şiirlerinde aşk, sevgili, özlem ve ayrılık temalarını işledi. Şiirleri cönklerde yer almakta olup halk arasında dilden dile dolaşmaktadır. Şazî'nin altı tane türkülü hikâyesinin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Türkülü hikâyelerinde günlük olaylarla ve tarihî şahsiyetlerle ilgili deyişlere de yer verilmiştir.

KOŞMA

Seherde uğradım bir adl-i hana
Dostum sultan olmuş elin üstüne
Cemalini gördüm oldum divane
Selamına durdum yolun üstüne

Bilmem sarhoş mudur uykudan kalkmış
Ala gözlerine sürmeler çekmiş
Siyah ebruların gerdana dökmüş
Salıvermiş ağ gerdanın üstüne

Boyu serv-i semen seçilmez daldan
Kaşları kemandır dişleri dürden
Yârimin yüzüne bakılmaz nurdan
Yakutlar uydurmuş lâ'lin üstüne

Hiçbir kulun yok mu ben Şazî kadar
Hüsnüyün zekâtı borcunu öder
Yanağın bal olmuş dillerin şeker
Lebin kaymak döker balın üstüne

KOŞMA

697

Ya niçin ağlayıp feryad etmeyim
 Kâkülü reyhanım düştü fikrime
 Huriler misali melek şimali
 Lebleri mercanım düştü fikrime

Ağ elleri elvan elvan nakışlı
 Ağca ceylan ablak sığın sekişli
 Sarhoş yürüyüşlü şahin bakışlı
 Gözleri mestanım düştü fikrime

Açılmış yanağı hep gonca güllü
 Serviler misali yâr ince belli
 Kadife kalpaklı sırma mendilli
 Zülf-ü perişanım düştü fikrime

Gönül ister dost köyünü yaylaya
 Öğüt verip cahil gönlüm eğleye
 Biçare Şazî'yi meftun eyleye
 Âfet-i devranım düştü fikrime

ŞERİF CİRİK

ŞERİF CIRIK (ÂŞIK MAHZUNİ)

(d.1939 - ö.2002)

Âşık Mahzunî, 17 Kasım 1939 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Berçenek (şimdiki adı Tarlacık) köyünde doğdu. Asıl adı Şerif Cırık'tır. Ancak adını sonradan Şerif Mahzunî olarak değiştirdi. Âşıklık geleneğini küçük yaşlarda öğrendi. İlk derslerini de amcası Âşık Fezalî'den aldı. 12 yaşında bağlama çalmaya başladı.

Köyünde ilkokul olmadığı için Elbistan Alembey köyünde bulunan Lütfü Efendi Medresesine giden Mahzunî, burada Kur'an öğrendi. Köyüne ilkokul yapıldıktan sonra da ilköğrenimini tamamladı. Daha sonra Mersin Astsubay Hazırlama Okuluna girdi ve burayı bitirdikten sonra 1959 yılında Ankara Ordonat Tekniker Okuluna geçti. Bu arada dayısının kızı Emine Hanım ile evlendi. 1961 yılında Kuleli Askeri Lisesine devam etti. Maddi zorluklar ve bir İtalyan kızına aşkı yüzünden öğrenimini tamamlayamadı ve 1961 yılında okuldan ayrıldı. Bundan sonra kendini ozanlığa adayan şair, Pir Sultan Abdal, Âşık Veysel, Davut Sularî gibi âşıklardan etkilendi.

Henüz yirmi yaşındayken "İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım" adlı ilk plağını çıkarttı ve bu plağıyla geniş bir kitlenin beğenisini kazandı, Âşık Veysel tarafından da takdir gördü. 1963 yılında Fikret Oytam ile tanıştı. Ondan yardım gördü, radyolarda türkü söylemeye başladı. Büyük Sinema'da verdiği konser büyük ilgi gördü ve bunu diğer konserler takip etti. Okuduğu şiirlerden ve plaklarından dolayı kovuşturmalara uğradı, yargılandı ve aklanıldı. 1973 yılından sonra Ankara'da Gençlik Parkı'ndaki bir gazinoda çalıştı. Plaklar doldurdu.

1989-1991 yılları arasında Halk Ozanları Derneği Genel Başkanlığı, Pir Sultan Abdal Dernekleri Genel Merkez Disiplin Kuru-

lu Başkanlığı, Hacı Bektaşî Veli Anadolu Kültür Vakfı Yönetim Kurulu üyeliği ve Ozan-Der Onur Kurulu Başkanlığı görevlerinde bulunan Mahzuni, kitleleri coşturan özgün deyişlerini ezgi yaratmadaki ustalığı ile çalıp söyleyerek kısa zamanda yurt genelinde tanındı.

1960'tan sonra toplumsal konularda eser vermeye başlayan Mahzunî, toplumda görülen sosyal aksaklıklar üzerine şiirler yazdı. Onun geniş halk kesimi tarafından sevilmesinde yoksul Anadolu insanının sesi olmasının büyük payı vardır. Halk şiiri geleneği ile toplumcu görüşü ve gerçekçi tutumu birleştirmeye çalıştı. Sosyal içerikli türkülerinden dolayı hemen her dönemde hakkında dava açılan Mahzunî 1960'lı yıllardan itibaren özellikle politik taşlamalarda ekol olmuş âşıkların başında yer aldı. Yaklaşık 3000 kadar şiiri olan Mahzunî, 400'ün üzerinde 45'lik plak, 15 kadar LP, CD ve 50'den fazla kaset doldurdu. 1985 yılında Hürriyet gazetesinin Altın Kelebek ödülünü kazandı. "Domdom Kurşunu", "Amman Doktor", "Çeşmi Siyahım", "Gizli Gizli", "Bilmem Ağlasam mı", "Boşu Boşuna", "Dumanlı Dumanlı Oy Bizim Eller" gibi Türküleri başka sanatçılar tarafından da okunan Âşık Mahzunî, Türkiye'nin hemen her yerinde ve Türkiye dışında birçok ülkede konserler verip çeşitli şenliklere katıldı. Çağının bazı ozanlarını etkiledi.

Âşık Mahzunî'ye Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğünce "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk ozanı/âşık" ünvanı verildi.

Kendisi ve şiirleriyle ilgili olarak pek çok tanıtım kitabı hazırlanan Âşık Mahzunî, şiirlerinin bir bölümünü *Dolunaya Tül Düştü* (1995) adlı kitapta topladı.

Âşık Mahzunî, 17 Mayıs 2002 yılında vefat etti ve Hacıbektaş'ta toprağa verildi.

GİZLİ GİZLİ

701

Ben canandan ayrı kaldım kalalı
Akar gözüm yaşı sel gizli gizli
Senin ile ikrar verdik ezeli
Kimseler duymasın gel gizli gizli

Hey yolcu destursuz bağa girilmez
Kadir bilmeyene kıymet verilmez
Her sazın döşüne pençe vurulmaz
İncedir kırılır tel gizli gizli

İnan ey cananım belim büküldü
Farkına varmadan ömrüm söküldü
Deprem yok da neden evim yıkıldı
Bu işte bir yaman el gizli gizli

Biçare *Mahzuni* yanar inlerim
Feryat eder feryadımı dinlerim
Dosttan ayrı düştüm geçmez günlerim
Dakikam içinde yıl gizli gizli

NEM KALDI

702

Parsel parsel eylemişler dünyayı
Bir dikili taştan gayrı nem kaldı
Dost köyünden ayağımı kestiler
Bir akılsız baştan gayrı nem kaldı

Nice sular gördüm umman çıktılar
Ne dertler gördüm derman çıktılar
Eski dostlar bize düşman çıktılar
Üç beş türlü puştan gayrı nem kaldı

Padişah değilim çeksem otursam
Saraylar kursam da asker yetirsem
Hediyem yoktur ki dosta götürsem
İki damla yaştan gayrı nem kaldı

Arsız diye diye arsız ettiler
Nursuz diye diye nursuz ettiler
Aç koydular bizi hırsız ettiler
Sermayede suçtan gayrı nem kaldı

*Mahzuni Şerif*im çıksam dağlara
Rast gelsem bir avcı vurmuş marala
Doldur tüfegini beni yarala
Bir yaralı döşten gayrı nem kaldı

ÇAĞLASAM MI?

Mevlam gül diyerek iki göz vermiş
Bilmem ağlasam mı ağlamasam mı
Dura dura bir sel oldu nehirler
Bilmem çağlasam mı çağlamasam mı?

Milletin sırtından doyan doyana
Bunu gören yürek nasıl dayana
Yiğit muhtaç olmuş kuru soğana
Bilmem söylesem mi söylemesem mi?

*Mahzunî Şerif*im dindir acını
Bazen acılardan al ilacını
Pir Sultanlar gibi dar ağacını
Bilmem boylasam mı boylamasam mı?

ŞIRAZI

ŞİRAZİ

(d.XVIII. yüzyıl sonu - ö.XIX. yüzyıl ikinci yarısı)

Şirazi, Kahramanmaraş'ın Çınarpınar köyünde doğdu. Asıl adı ve doğum-ölüm tarihi bilinmemektedir. Şiirlerinden hareketle XVIII. yüzyılın sonu ile XIX. yüzyılın ortalarında yaşadığı tespit edilmiştir. Napolyon'un 1798 yılında Mısır'a asker çıkarması üzerine Osmanlı Devleti'nin Kalender Paşa kumandasında Mısır'a sevk ettiği askerî birlikte kardeşi Şazi'nin de yer alması, Şirazi'nin bu yıllarda yaşadığını gösteren önemli bir belge olmuştur. Yine kardeşi Şazi'yle beraber "Maraşlı Süleyman Paşa'nın şairleri" olarak anılmaları, yaşadığı dönem hakkında fikir vermektedir.

Şirazi, koşma türünde söylemiş olduğu şiirlerinde aşk, doğa, ayrılık temalarını işledi. Karacaoğlan geleneğini sürdürmekle birlikte şiirlerinde kullandığı dilde bulunan Arapça-Farsça kelimelerin fazlalığı dikkat çekmektedir. Şiirleri cönklerde yer almakta olup halk arasında dilden dile dolaşmaktadır. Eldeki şiirlerin hemen tamamı aşk, sevgili, ayrılık üzerine yazılmıştır.

KOŞMA

Dün gece seyrimde seher vaktinde
Hafiften gûşuma bir avâz geldi
Mecnun gönlüm bu gafletten uyandı
Dediler ki müjde bahar yaz geldi.

Açıldı goncalar şakıyıp güller
Türabından feryad eder bülbüller
Bu vakt eyyamında yorulmaz diller
Elde dert bir iken bana yüz geldi.

Eser bâd-ı sabâ sinem yandırır
Doldurup aşk badesinde kandırır
Herkes sevdiğine selam gönderir
Bana nazlı yârdan acı söz geldi.

Şirazi'm kan ağlar bu dünya fani
Gam ile geçirdim çerh-i devrani
Rahmeyle kuluna ey kerem kâni
Ağladıkça çeşmim yaşı düz gelir.

KOŞMA

707

Kusur mu işledim ey şevki cihan
Miski amber kâkülüne muy dedim
Zalim bir ok vurdun deldin sinemi
Ne ağrıdım, ne incidim, uy dedim

Uygun lahuri şal sarılmış belde
Menendi bulunmaz değme bir elde
Ne yasemin ne sümbülde ne gülde
Hiç bulunmaz bu ne usul boy dedim

Asmış da dağıtmış boynuna dürrü
Kokar güllâp gibi dökülen teri
Ne huri ne güman ne melek, peri
Haklı pesend ettim bu ne soy dedim

Şirazi'm gel kendin sen seni deşir
Peri bir don giymiş eylemiş beşir
Ne mavi ne sarı ne al ne yeşil
Düğün mü, bayram mı, bu ne toy dedim

TAHIR GÖRENLİ

TAHİR GÖRENLİ

(d.1963 -)

Tahir Görenli 1963 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesine bağlı Armutalan köyünde doğdu. İlkokulu köyünde, ortaokul ve lise öğrenimini ise Kahramanmaraş'ta tamamladı. Çocukluk yıllarında Hayati Vasfi Taşyürek, Abdurrahim Karakoç, Hacı Yener, Kul Hamit gibi şairleri dinleyerek onlardan ilham aldı ve yazmaya başladı. Şiirlerinde ustası Mansur Ekmekçi tarafından verilen “Zahiri” mahlasını kullandı. Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı. Şiirlerinde vatan, millet, bayrak, tarih sevgisi, aşk, millî birlik ve beraberlik konularını işledi.

Bir kamu kurumundan emekli olan Tahir Görenli, televizyon programlarında ve Türkiye'nin birçok ilinde şiir gecelerine katıldı. Şiirleri; Şiir Fırtınası Antolojisi, Adanalı Yazarlar, Şairler ve Ozanlar Antolojisi, Karacaoğlan'dan Günümüze Kahramanmaraşlı Şairler, Binboğa'nın Söz Pınarı, Şuaranın Yaşayan Yüzü adlı kitaplarda yer aldı. Hece Taşları, Sözün Ustaları, Vesselam, Alkış gibi muhtelif dergi ve gazetelerde şiirleri yayımlandı.

Kahramanmaraş Edebiyat Sanat Derneği üyesi olan Tahir Görenli'nin *Ömür Mevsimlerim* (2017) ve *Yunus da Bizim* (2019) adlı yayımlanmış şiir kitapları vardır.

GÜL BİLMESİN

Yürekten yazdığım şiir okunur
Sana yazdığımı eller bilmesin
İçimdeki hasret nefse dokunur
Sana kızdığımı eller bilmesin.

Gül seher yeliyle kokular saçar
Bir yiğit sevgiye kalınca naçar
Aşkın yüreğimde bir gedik açar
Sana kızdığımı güller bilmesin.

Razı oldum kader inan sırama
Bir yabancı eli değdi yarama
Bırak saçlarımı kalsın tarama
Sana kızdığımı diller bilmesin.

Sana göndermişim gönül elçimi
Hasretlik acıdır yaktı içimi
Zahiri dünyadan yaptın seçimi
Sana kızdığımı yıllar bilmesin.

YUNUS DA BİZİM

Nesilden nesile geçer türkümüz
Dede Korkut, Âşık Veysel de bizim
Kızılelma bizim asıl ülkümüz
Karacaoğlan, Pir Sultan da bizim.

Oku, tarih yazmış geçmiş neslimi
Soysuza bakarak olma teslimi
Yedi düvel tanır, bilir aslımı
Köroğlu, Mahzuni Şerif de bizim.

Duygular yüklenir mehter çalınca
İstanbul'u, Fatih Sultan alınca
Huzuru bulursun namaz kılınca
Dadaloğlu, Nihal Atsız da bizim.

Milletsiz, bayraksız vatan mı olur?
Mevlâna, Şems ile huzuru bulur
Müslüman olanı Allah'ım korur
Hacı Bektaş Veli, Saltuk da bizim.

Vatan denince dur! Düşün hayatı
İmanla geçersin ince sıratı
Türlere verilmiş İslam beratı
Necip Fazıl, Sütçü İmam da bizim.

Şahiri'm de acı çeker derinde
Kıvamında pişti Tapduk elinde
Atatürk halkımın her gün dilinde
Mehmet Akif Ersoy, Yunus da bizim.

TAHSİN SEDEFOĞLU

TAHSİN SEDEFOĞLU

(d.1965 -)

Tahsin Sedefoğlu, Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Başdoğan (İnekçiler) köyünde doğdu. 13 yaşına kadar köyünde büyüklerinden Karacaoğlan, Köroğlu, Dadaloğlu, Gündeşlioğlu, Deli Boran gibi şairlerin şiirlerini ve halk hikâyelerini dinleyerek büyüdü. İlkokulu köyünde, ortaokulu ve liseyi Kadırlı'de okudu. 1993 yılında Türk Telekomda çalışmaya başladı. 2016 yılında emekli oldu.

Şiire ilgisi küçük yaşlarda başlayan şairin 16 yaşındayken Andırın Postası Gazetesi'nde şiirleri yayımlandı. Delikanlılık çağında kendisinden yaşça büyük olan âşıklarla atışmalara katıldı. Şiirlerinde “Âşık Vebalı” mahlasını kullandı. “Tahsin” mahlasını kullandığı şiirleri de vardır. Şiirleri başta Andırın Postası Gazetesi olmak üzere birçok gazete ve dergide yayımlandı.

Âşık Vebalı, yöredeki âşıklarla atışmalarıyla da şöhret bulmuş bir şairdir. Yörenin âşıklarından Âşık Enis, Âşık Ahmet Mızrakçı, Ali Bakırcıoğlu, Abdulvahap Kocaman, Âşık Dertli Polat gibi şairlerle atışmaları vardır.

Âşık Vebalı'nın “Gözleri” adlı şiiri Mustafa Yıldızdoğan tarafından bestelendi. Âşık Feymani'nin çıraklarından olan Âşık Vebalı, şiirlerinde aşk, ayrılık, özlem, memleket sevgisi gibi temaların yanı sıra kişi ve sosyal taşlamalara yer verdi.

YARALANDI

Bir aşk için imiş âşıklık meğer
Teller pas bağladı, tel yaralandı
Hasrete dost oldum, vuslata düşman
Umut yaralandı, öz yaralandı.

714

Sızladıkça yaralının yarası
Yaşamakla yaşamamak arası
Doğru mudur çıkar yoldur şurası
Yolcu yaralandı, iz yaralandı.

Kördüğümle bağlanmıştı inanan
Âşığa candan da yakındır canan
Bekletip-bekletip gelmediğin an
Lehçe yaralandı, söz yaralandı.

Üç gün ayrı kalsa ölür güveni
Bakarsın yâd olur tanımaz seni
İşte bu öldürür dünyada beni
Gönül yaralandı, göz yaralandı.

Akşam ki söz kalmaz oldu sabaha
Ne sevilir ne severim bir daha
Âşık *Vebali*'yim girmem günaha
O yandı, ben yandım, köz yaralandı.

HASRETİM

Adana, Maraşlı güneyli ağlar
Yiğitlik üstüne size hasretim
Omuzu mavzerli efenin dağlar
Avcıya, ceylana ize hasretim

Olsa da sığağı Çukurova'nın
Kartal bekler kapısında yuvanın
Toroslardan esip gelen havanın
Vurup kaldırdığı toza hasretim

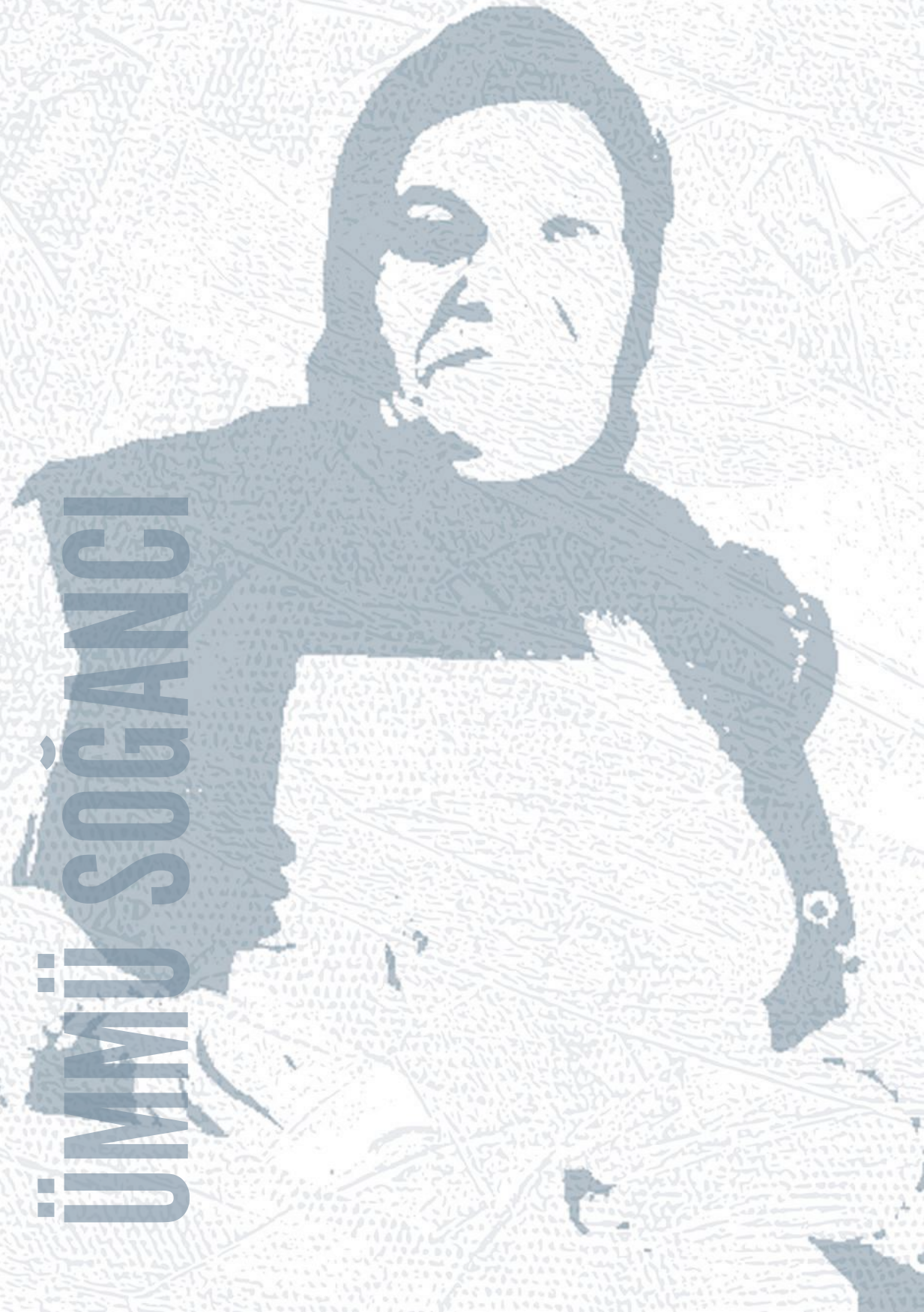
Bak yine içimi dökeyim derken
Dokundukça battı dert diken diken
Anadır oğlunun hasretin çeken
Akan yaşa, yanan öze hasretim

O benim içimi ateş yakınca
Aşkım mayalandı çile çekince
Kalbimden vuruldum dönüp bakınca
Kirpiği ıslanmış göze hasretim

Ziyan olmaz gülü koklayana ver
Korusun sevgiyi saklayana ver
Esir düşsen bile bekleyene ver
Ben işte böyle bir kıza hasretim

Bitmez bu hasretlik uzar ne deyim
Gurbette yaralar azar ne deyim
Vebali'm oturmuş yazar ne deyim
Teselli ararım, söze hasretim

ÜMMÜ SOĞANCI

ÜMMÜ SOĞANCI

(d.1956 -)

Ümmü Soğancı, 1956 tarihinde Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Beşbucak Mahallesi'ne bağlı İspirler obasında doğdu. Beşbucak İlkokulunu bitirdi. Daha sonra eğitime devam etmedi.

“Yavrum” adlı ilk şiirini oğlu Yener’in rahatsızlanması neticesinde hastaneye yatırılması üzerine yazdı. Gerek yakınlarının ve gerekse de sevdiği insanların vefatından sonra birçoğuna ağıt türünde şiirler yazdı. Yaktığı ağıtların sayısı 100’ün üzerindedir.

Özellikle eşinin rahatsızlanmasından ve vefatından sonra şiir yazmayı adeta sığınacak bir liman ve tutunacak bir dal olarak gördü. Bütün acılarını, dertlerini ve hatta sevinçlerini söze dökeerek kayıt altına aldı.

Ümmü Soğancı, yazdığı şiirleri türkü formatında bestelemektedir. Böylece yaktığı türkülerin zihinlerde kolayca yer almasını da sağlamaktadır.

Şiirlerinde bazen “Ümmü”, bazen “Soğancı” bazen de “Ümmü Soğancı” mahlasını kullanan şairin akıcı bir dili, sağlam şiir tekniği vardır.

Türkülerinde oluşturduğu nağme ve ezgiler Çukurova ve Toroslara has yarı bozlak türünde eserlere birer örnektir. Ümmü Soğancı; Karacaoğlan, Âşık Mahzuni Şerif ve Delibal mahlaşlı şair Celil Çinkır’ı kendisine örnek aldığını ifade etmektedir.

Şiirlerini *Benden Öte Şiirler* (2019) adlı kitabında topladı.

BERİ GELSİN

Aşkın tanımını sözde
Yazabilen beri gelsin
Sevda çözümsüz bilmece
Çözebilen beri gelsin.

Merak ettim bunu cidden
Göstermeden haklı neden
Yalan dünya denilenden
Kızabilen beri gelsin.

Feleğe yüzü asmadan
Cana sıkıntı basmadan
Yorgan yastığa küsmeden
Sızabilen beri gelsin.

Düşünmeden ederini
Eza bilip kederini
Soğancı'yım kaderini
Bozabilen beri gelsin,

TOPRAĞA

719

Fırsatın olduğu zaman
Fidan alıp dik toprağa
Zevkin için etme talan
Mühür vurmuş Hak toprağa.

Ottan süt verir merası
Beslendiğın yer orası
Adresin ölüm sonrası
Aslın ondan bak toprağa.

Türlü türlü durum için
Sebze, meyve, tarım için
Kazançlı yatırım için
Tohumunu ek toprağa.

Üstünü ağaçla kapla
Üzerinde oyna zıpla
Aklını başına topla
Olma *Ümmü* yük toprağa.

VAHİT KAHVECİ

VAHİT KAHVECİ

(d.1954 -)

721

Vahit Kahveci, 1954 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Geben kasabasında doğdu. İlköğrenimini Geben'de yaptı. Kahramanmaraş'ta yerel bir gazetede çalıştı. Ali Saim Emirmahmutoğlu ve Nadire Tolun gibi usta gazetecilerden destek alarak köşe yazarlığı yaptı. Ticaretle uğraştı, siyasete girdi.

Geben'de 1999-2009 yılları arasında belediye başkanlığı yaptı. Meclis üyesi oldu. Sivil toplum kuruluşlarında görev aldı.

Vahit Kahveci'nin şiir ve yazıları başta Alkış Dergisi olmak üzere farklı gazete ve dergilerle antolojilerde yayımlandı.

Alkış dergisinin yazı kadrosunda yer aldı. Şiirlerini oğlu Servet Kahveci'nin şiirleri ile birlikte *Dile Bedel* (2019) adlı kitapta topladı.

AL SENİN OLSUN

Bir mutlu hayatı çok görme bana
İstemem dünyayı al senin olsun.
Muhanetin kapısın çaldırma bana
Düşünmem fazlasını al senin olsun.

722

İnsanlık onurun düşürme yere
Şükürler ederim sana bin kere
Nefsime uyup da geri gelsem de
Verme fazlasını al senin olsun.

Muhanete muhtaç etme yeter ki
Yerim kuru yavan, bal derim sanki
Çok yemiş sayarım bunda ne var ki
Yeter soğan ekmek bal senin olsun.

Bol serveti vardı kaldı mı onlar
Yerinde çürüyor hanlar hamamlar
Bizi görmüyor mu ona verenler
Hayırlı evlat ver mal senin olsun.

Çok verip de isyanımı artırma
Seni unutturup nefse uydurma
Dünya malı ile beni kandırma
İhlasla iman ver mal senin olsun.

ÇOBAN ÇEŞMESİ

723

Sular yosun tutmuş yol kenarında
Akıyor gözlerin çoban çeşmesi
Kalmışsın dağlarla öyle baş başa
Garip garip akan çoban çeşmesi

Çürümüş taşların belli yıllardan
Toprak etkilenmiş yağın yağmurdan
Kimler geldi geçti tozlu yolundan
Merak ediyorum çoban çeşmesi

Güz geldi mi hüzünlenir kurursun
Kış geldi mi yalnız akar durursun
İlkbaharda her yanımdan yürürsün
Bazen de coşarsın çoban çeşmesi

Hangi yangın yürekleri soğuttun
Kaç âşğın ellerine su tuttun
Yeri geldi etrafında uyuttun
Anlatıyor akışın çoban çeşmesi

VEYSİ KABACA

VEYSİ KABACA

VEYSİ KABACA

VEYSİ KABACA

VEYSİ KABACA

(d.1963 -)

Veysi Kabaca, 1963 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesine bağlı Gökgedik Mahallesi'nin Kabacalar mezrasında doğdu. İlkokulu Çuhadarlı Köyü İlkokulunda, ortaokulu Kadirli İmamhatip Lisesi orta kısmında, liseyi Bor Şehit Nuri Pamir Lisesinde okudu.

1983 yılında Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümüne kaydoldu. Özel nedenlerden dolayı buradaki eğitimini bırakarak askere gitti. Askerliğini bitirdikten sonra iki yıl muhtelif işlerde çalıştı. 1988 yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesine bağlı Niğde Eğitim Yüksek okuluna kayıt yaptırdı ve buradan mezun oldu. 1990 yılında öğretmen olarak atandı ve bu görevten 2023 yılında emekli oldu.

Şiir yazmaya ortaokul yıllarında başladı. Lise yıllarında duvar gazetesi yöneticiliği ile başlayan sanat ilgisi, dergi yönetmenliği, köşe yazarlığı, yayım kurulu üyeliği, çeşitli edebi yarışmalarda jüri üyeliği gibi etkinliklerle devam etti. Yerel ve ülke genelinde katıldığı yarışmalarda ödüller aldı. Şiirleri birçok yayım organında yayımlandı.

Şair, halk şiiriyle olan ilişkisini “Yaklaşık on yıldır, medâr-ı iftiharımız Âşık Feymani gibi bir deryanın kıyısında onun meltemiyle ruh ve gönül dünyamı serinletmenin bahtiyârlığını yaşıyorum. Çocukluğumuzda pilli bataryalı plaklardan Neşet Baba, Çobanoğlu, Hacı Taşan, Mahzuni Şerif, Mahmut Taşkaya, Ali Ercan gibi değerli üstadları dinledim.” ifadeleriyle dile getirmektedir.

726

SEVDİĞİM

Gelişin cemreydi gidişin ayaz
Varlığın derdime derman sevdiğim
Ne olur merhamet eylesen biraz
Yokluğun katlime ferman sevdiğim.

Suçluysam ne olur yüzüme söyle
Mühletsiz hasretin geçmiyor böyle
Mansur'un dârında mahkeme eyle
Vallahi darılman inan sevdiğim.

Her gün katlanıyor derdim kederim
Başım alıp bilinmeze giderim
Ben kendimi senden sürgün ederim
Düşünmem sonumu bir an sevdiğim.

Kaşların Zülfikâr, gözlerin emir
Bakışın Kerbela, sözlerin demir
Sen iftarsız orucumsun bir ömür
Ben sana bayramsız kurban sevdiğim.

DELİ GÖNLÜM

Yeter artık hâlden hâle düş oldun
Toplanıp kendine gel deli gönlüm
Karda yandın yaz ortası kış oldun
Her mevsim gül açmaz bil deli gönlüm.

Aldın beni diyar diyar götürdün
Saray diye taş üstünde yattırın
Göl ararken damlayı da yitirdin
Oyarken bağrımı sel deli gönlüm.

Veysi'm yüreğinde bir sultan ister
Sultanına şeref ister, şan ister
Yâr kapısı bedel diye can ister
Varıp eşğinde öl deli gönlüm.

VIRĀṂĪ

VİRÂNÎ

(d.1247/1831 - ö.1329/1911)

Asıl adı Ahmet olan Virânî, 1831 yılında Elbistan ilçesinin Izgın köyünde doğdu. Hayatı hakkında kaynaklarda yeterli bilgi yer almamaktadır. Elbistan'ın ileri gelen ailelerinden birine mensup olup zengin bir yaşam sürmüştür. Yörenin ünlü şairlerinden Behlül Ali'nin dedesidir.

Eserleri toplu hâlde bulunmayan Virânî'nin antolojilerde yer alan bazı şiirlerinden hareketle onun edebî kişiliği hakkında bilgi edinmek mümkündür.

Şiirlerinde işlediği dinî-tasavvufî tema ve terimlerden hareketle iyi bir eğitim gördüğü tahmin edilmektedir. Şiirleriyle çağdaş halk şairlerini etkileyen Virânî'nin şiirleri dilden dile aktarılarak bugüne ulaşmıştır.

Tekke-Tasavvuf halk şiirinin temsilcisi olan Virânî'nin şiirlerine mutlak güzelliğe yönelerek Allah'a kavuşma gayreti ve dünyanın geçici bir mekân olmasından hareketle edebî huzur ve mutluluğu arayış hâkimdir. Şiirlerinde ilahi aşk, peygamber ve Hacı Bektaş-ı Veli sevgisi konuları ağırlıklı olarak işlenmiştir.

Virânî'nin şiirlerini sade bir dille ve saz eşliğinde terennüm etmesi hem eserlerin akılda kalıcılığını artırmış, hem de oldukça geniş bir çevreye yayılmasını sağlamıştır. Şiirlerini hece ölçüsüyle, nefes nazım şekli ve dördük nazım birimiyle kurmuştur.

NERDE

O kimdir cennetin kapısını açan
Süreyim yüzümü eşiği nerde?
Hünkâr Hacı Bektaş çorbasını içen
İçilen çorbanın kaşığı nerde?

Ölmez ama bu dünyadan göçerler
Mahşer günü yeşil bayrak açarlar
Günahlıyı günahsızdan seçerler
Kalır o kulların şaşığı nerde?

Söyleyen *Virânî* günahkâr imiş
Hakk katında çok kusurum varımış
Amanın efendim dünya çürümüş
Hakk deyip yürekten coşuğu nerde?

BENİ

731

Ceyhan suyu gibi durgun akarım
Deli çaylar gibi del'etme beni
Eğer arif isen dinle ne deyim
Aslımız cevahir pul etme beni

Anlar isen âşıkların eriyim
Erenler elinden içtim doluyum
Has bahçe içinin gonca gülüyüm
Viranede biten gül etme beni

Dostum kaşın yıkıp gözünü süzme
Elvan yürüyüşüm bağrımı ezme
Bu sana da kalmaz cilveli gezme
Yüzü çifte benlim kul etme beni

Virânî'yim erenler dolusun içti
Bu aşk meydanında serinden geçti
Sözlerin sineme ateşler saçtı
Yakıp ateşine kül etme beni

YAKUP KÖSE

YAKUP KÖSE

(d.1976 -)

733

Yakup Köse, 1976 yılında Kahramanmaraş Kurucaova köyünde doğdu. İlkokulu doğduğu köyde, ortaokulu Köseli köyünde, liseyi ise Kahramanmaraş İbrahim Çalık Lisesinde okudu. Yurdun çeşitli illerinde çalıştı. Gurbet acısı ve sıla özlemi şiire yönelmesinde etkili oldu.

Yakup Köse, şiirle lise yıllarında ilgilenmeye başladı. 2014 yılından sonra şiir çalışmalarına daha fazla yoğunlaştı. Şiirleri çeşitli dergilerde ve antolojilerde yayımlandı. Düzenlenen şiir etkinliklerine ve televizyon programlarına katıldı.

Yakup Köse'nin şiirleri başta Sözün Ustaları dergisinde birçok yayın organında yayımlandı.

Yakup Köse, 2019 yılında, Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

Şiirlerinde "Yakup" mahlasını kullanan şair genel olarak memleket sevgisi, doğa sevgisi, millî birlik ve beraberlik temalarını işledi.

TÜM AĞAÇLAR YİNE YEŞİLLER GIYSİN

734

Baharı özledim, kokularıyla
Gün vursun yapraklar ııılık giysin
Yemyeşil kırlarda, papatyalarla
Tüm ağaçlar yine, yeşiller giysin

Toprak suyun alır yaz gelmesiyle
Bahçeler sevinir al meyvesiyle
Genç âşıklar coşar bülbül sesiyle
Tüm ağaçlar yine yeşiller giysin

Kurucaova'mın hoştur yaylası
Bin bir çiçek kokar, büyük ovası
Kuzular meleşir, koşar anası
Tüm ağaçlar yine yeşiller giysin.

Kısmetimiz varsa eğer payında
Balık avlayalım Tekir Çayı'nda
Cemreler düşerken bahar ayında
Tüm ağaçlar yine yeşiller giysin.

Ozan *Yakup* dokun şu saza hele
Çıkan hoş nağmeler savrulsun yele
Bakarak derede çağlayan sele
Tüm ağaçlar yine yeşiller giysin.

DAĞLARA BAKA BAKA

Şu dağın karın erittim
Gözümden yaş aka aka
Bu genç ömrümü çürüttüm
Dağlar size baka baka.

Bu dağlar mekânım, yurdum
Her gece hayaller kurdum
Yavrumu özleyip durdum
Dağlar size baka baka.

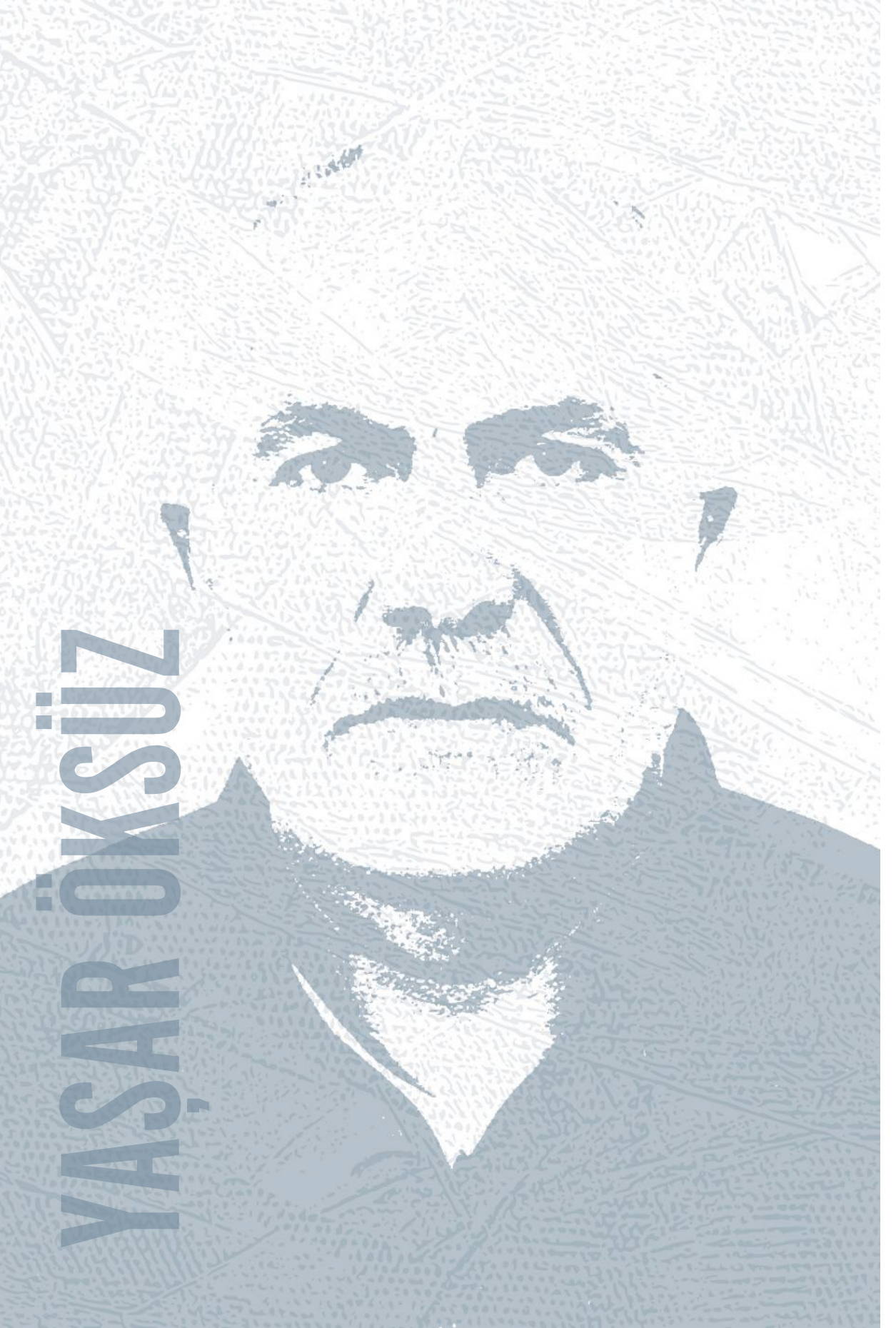
Kuş döner kayada, taşta
Kurşun yemiş bu genç yaşta
Akıl mı bıraktım başta
Dağlar size baka baka

Gül kurudu diken açtı
Hayat öfkesini saçtı
İlhamlarım bile kaçtı
Dağlar size baka baka.

Ne yolcu, ne kervan oldum
Ne yavruma derman oldum
Döne döne harman oldum
Dağlar size baka baka.

Ben *Yakub*'u del'eyledim
Geze geze yol eyledim
Son bir defa el eyledim
Dağlar size baka baka.

YAŞAR ÖKSÜZ

YAŞAR ÖKSÜZ

(d.1966 -)

Yaşar Öksüz, 1966 yılında Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesinin Dağlıca (Marabuz) Mahallesi'nde doğdu. İkokulu köyünde okudu. Kırsal bir bölgede ve kalabalık bir ailede yaşamasından dolayı eğitimine devam edemedi. Küçük yaşlarda meslek hayatına atıldı. Gurbete gitti ve 35 yıl İzmir'de yaşadı. Sonra tekrar Afşin'e döndü.

Yaşar Öksüz'ün şiire ilgili çocukluk yıllarında başladı. Akrabası olan yörenin ünlü şairi Hayati Vasfi Taşyürek'in şiirlerinden etkilendi. Şiirlerinde “Yaşar” mahlasını kullandı. Şiirlerinde “Yaşar” mahlasını kullanan şair gurbet, aile, geçmişe özlem; memleket, vatan, millet sevgisi konularını işledi.

Yaşar Öksüz, 45 yaşına kadar yazdığı şiirleri kayıt altına almadığı için bu şiirler zamanla kayboldu. Daha sonra şiirlerini bir defterde kayıt altına almaya başladı. Yakın zamanda bir şiir kitabı çıkarmayı planlamaktadır.

Yaşar Öksüz, 2019 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi” kapsamında yapılan değerlendirmede “halk şairi” ünvanı aldı.

GÜVENME DÜNYAYA

Güvenip de bel bağlama.
Kanma dünyaya dünyaya.
Yüreğin boşa dağlama.
Yanma dünyaya dünyaya.

Boşa çakma çakmağını.
Tutma dostun ahmağını.
Bal olsa da ekmeğini.
Banma dünyaya dünyaya.

Dost görünüp satar seni.
İlk fırsatta yutar seni.
Uçurumdan atar seni.
Binme dünyaya dünyaya.

738

Dostun mu sanırsın onu.
Hile dolu ardı önü.
Bilinmez haftası günü.
İnme dünyaya dünyaya.

Şöyle etrafına bakın.
Ona bel bağlama sakın.
Belki de son durak yakın.
Sinme dünyaya dünyaya.

Bazen yüzünü güldürür.
Bazen saçını yoldurur.
Kulu gam keder öldürür.
Sinme dünyaya dünyaya.

Yaşar'ım çetindir bu yol.
Tutmaz olur ayak el kol.
Sonun toprak unutma bil.
Kanma dünyaya dünyaya.
Yanma dünyaya dünyaya.

KAHRAMANMARAŞ DESTANI.

Ne zaman ki düşman girdi bağrına.
Zordu umut ile bakmak yarına.
Ölmek bir şereftir bayrak uğruna.
Edeler haykırıp çatınca kaşı.
Tüm dünya tanıdı şanlı Maraş'ı.

Hem sefalet vardı hemi de yokluk.
Farketmez Ökkeş'e açlık ve tokluk.
Özünde var idi yiğitlik mertlik.
Tek yürek oldular düşmana karşı.
Tüm dünya tanıdı şanlı Maraş'ı.

Sütçü İmam ilk kurşunu sıkınca.
Rıdvan Hoca meşaleyi yakınca.
Kadın erkek sokaklara çıkınca
Yeryüzünde var mı başka bir eşi?
Tüm dünya tanıdı şanlı Maraş'ı.

Sana miras koydu bu şehri atan.
En kutsal şey ise namus ve vatan.
Ecdadın toprakta kefensiz yatan.
Genci ihtiyarı titretti arşı.
Tüm dünya tanıdı şanlı Maraş'ı.

Kalenin burcuna bayrak dikildi.
Düşmanın bağrına süngü sokuldu.
Bu azmi görenler geri çekildi.
Kan gölüne döndü toprağı taşı.
Tüm dünya tanıdı şanlı Maraş'ı.

Geçmişini düşünüp birlik olmalı.
Vatan aşkı gönüllere dolmalı.
Tarihine bakıp ibret almalı.
Türk'ün sembolüdür İstiklal Marşı.
Tüm dünya tanıdı şanlı Maraş'ı.

Gençlerimiz tarihini bilmeli.
Gönülleri iman ile dolmalı.
Mazlumlara gardaş bacı olmalı.
Yaşar'ım vatana adadım başı.
Tüm dünya tanıdı şanlı Maraş'ı.

YEMLIHA ERTKIN

YEMLIHA ERTEKİN

(d.1927 - ö.2009)

Yemliha Ertekin, 1927 yılında Kahramanmaraş'ın eski adıyla Yarpuz olan Afşin ilçesinde doğdu. İlkokulu Yarpuz'da okudu. Daha sonra kardeşiyle birlikte Düziçi Köy Enstitüsüne kaydoldu. Babaları, Düziçi'ne çocuklarını görmeye gittiğinde hâllerini kendince perişan bulup çocuklarını okuldan alarak tekrar Yarpuz'a götürdü. Yemliha, kardeşi Feramuz ile birlikte köşkerliğe başladı, babasının çiftlik işine yardım etti.

Askerlik sonrasında ailenin geçimini bir süre köşkerlik yaparak sağladı. Sonra bir hayvanla çerçilik yaptı. Bu iş yeterli geliri getirmese de köylerde yeni arkadaşlıklar kurmasına ve farklı kültürlerle tanışmasına vesile oldu. Daha sonra bakkallık yapmaya başladı.

1960'tan sonra arzuhalcılığa başladı. Başta Mahzuni olmak üzere geniş bir ozan grubuyla yakın dostluklar kurdu. Mahzuni, kendisinin fikrî olganlaşmasında Yemliha Ertekin'in önemli bir yerinin olduğunu belirtmiş ve şu mısraları onun için yazmıştır:

“Ömür ona acı acı
Yemliha'm başımın tacı
Felek vurmuş arzuhalcı
Afşin'de Yemliha'm kaldı
Aklımı başımdan aldı dost”

Yemliha Ertekin, 1990'lara kadar arzuhalcılık yaptı. Sonrasında yazları Afşin'de, kışları Ankara'da yaşamayı sürdürdü.

Şiirlerinde “Yemliha” mahlasını kullanan Yemliha Ertekin, genellikle sevda, doğa ve toplumsal konularda şiirler yazdı.

Şiirlerini *Gönülden Damlalar* (2000) adlı kitapta topladı. Yaşamı ve bölge ozanları ile kültürel ilişkileri “Yemliha Abi” adlı çalışmaya konu oldu. Yemliha Ertekin, 13 Haziran 2009'da vefat etti.

SUÇ BİZDE

742

Varımızı yok edenden hesabın
Hep birlikte sormuyorsak suç bizde
Kuzumuzu erken kesen kasabın
Dirseğine vurmuyorsak suç bizde

İyi kötüyü aramıyorsak
Her şeyin güzelin göremiyorsak
Kavgada araya giremiyorsak
Hırsız eli görmüyorsak suç bizde

Güzellerle uzak durmak huyumuz
Fitne fesat dolu ise köyümüz
Muhammet'ten olsa bile soyumuz
Onun izin sürmüyorsak suç bizde

Aramızda sevgi saygı yoğusa
Yalan dolan cemiyyette çoğusa
Üçkâğıtçı çalışana bey ise
Defterini dürmüyorsak suç bizde

Yasal tuzak kurmuyorsak kötüye
Rezillikte uyar isek Batı'ya
Yemliha sen hazır mısın âtiye
Yaraya em sürmüyorsak suç bizde

YAVAŞ YAVAŞ

Bahar geldi yeşillendi ne güzel
Topla üç beş çiçek sal yavaş yavaş
Kimseye güvenme olmasın gazel
Koynunda sakla da gel yavaş yavaş

Seni sevdiğimi söyleme ele
Sen de seviyorsan gel güle güle
Bizi çekemezler düşeriz dile
Düşün de hâlimi bil yavaş yavaş

Sevdim seni artık vermem ellere
Senin ile karışırım sellere
Pek yakında düşeceğim yollara
Dilersen insafa gel yavaş yavaş

İlerledi yaşım artık gidiyor
Seveni arayıp feryat ediyor
Cana kavuşmaya canlar adıyor
Derdini söylüyor dil yavaş yavaş

Sevdiğime varamadım yoruldum
Coşkun akıp bulandım da yoruldum
Gelemedim kalemime sarıldım
İstersen olurum kul yavaş yavaş

Yaşım altmış beşe geldi bitiyor
Can meleği hep yanımda yatıyor
Yemliha önüne ışık tutuyor
Kurudu çiçeğim dal yavaş yavaş

YETER ŞARLAK

YETER ŞARLAK
(d.1970 -)

Yeter Şarлак, Kahramanmaraş'ın Çağlayancerit ilçesinin Fatih Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu kendi mahallesinde okudu. Küçük yaşlardan itibaren radyodan dinlediği türkülerini ezberleyerek ve bu türkülerden etkilenerek saz çalmaya ve şiir yazmaya ilgi duydu.

2004 yılından sonra ustası Ali Rıza Kozludere'den bağlama çalmayı öğrendi. 2005 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğine üye oldu. Dernek başkanı Öksüz Ozan'la değişik kurum, kuruluş, il ve ilçelerde konserlere katıldı.

Yeter Şarлак, şiirlerinde ustası Öksüz Ozan tarafından verilen "Yeter Bacı" mahlasını kullanmaktadır. Genellikle 8'li hece ölçüsüyle ve semai türünde yazdığı şiirlerinde talihten şikâyet, dünyanın geçiciliği, Tanrı'ya yakarış gibi temaları işledi.

GELEN GÖÇER

Hiç bükülmez belin olsa
Gelen göçer bu dünyadan
Dünya kadar malın olsa
Gelen göçer bu dünyadan

Tatlın olsun acın olsun
Başında bir tacın olsun
Dikili ağacın olsun
Gelen göçer bu dünyadan

746

Kalmaz gider çoğu, azı
Kimi şehit kimi gazi
Kimi de olur Niyazi
Gelen göçer bu dünyadan

Sağlam özü kurt çevirir
Bedenini dert çevirir
Oğlun kızın sırt çevirir
Gelen göçer bu dünyadan

Kuzey - güney, doğu-batı
Malı mülkü, yatı katı
Burda kalır saltanatı
Gelen göçer bu dünyadan

Düzgün değilse temelin
Eğer yanlışsa emelin
Yeter şahidin, amelin
Gelen göçer bu dünyadan.

KORU BENİ ZALİMLERDEN

747

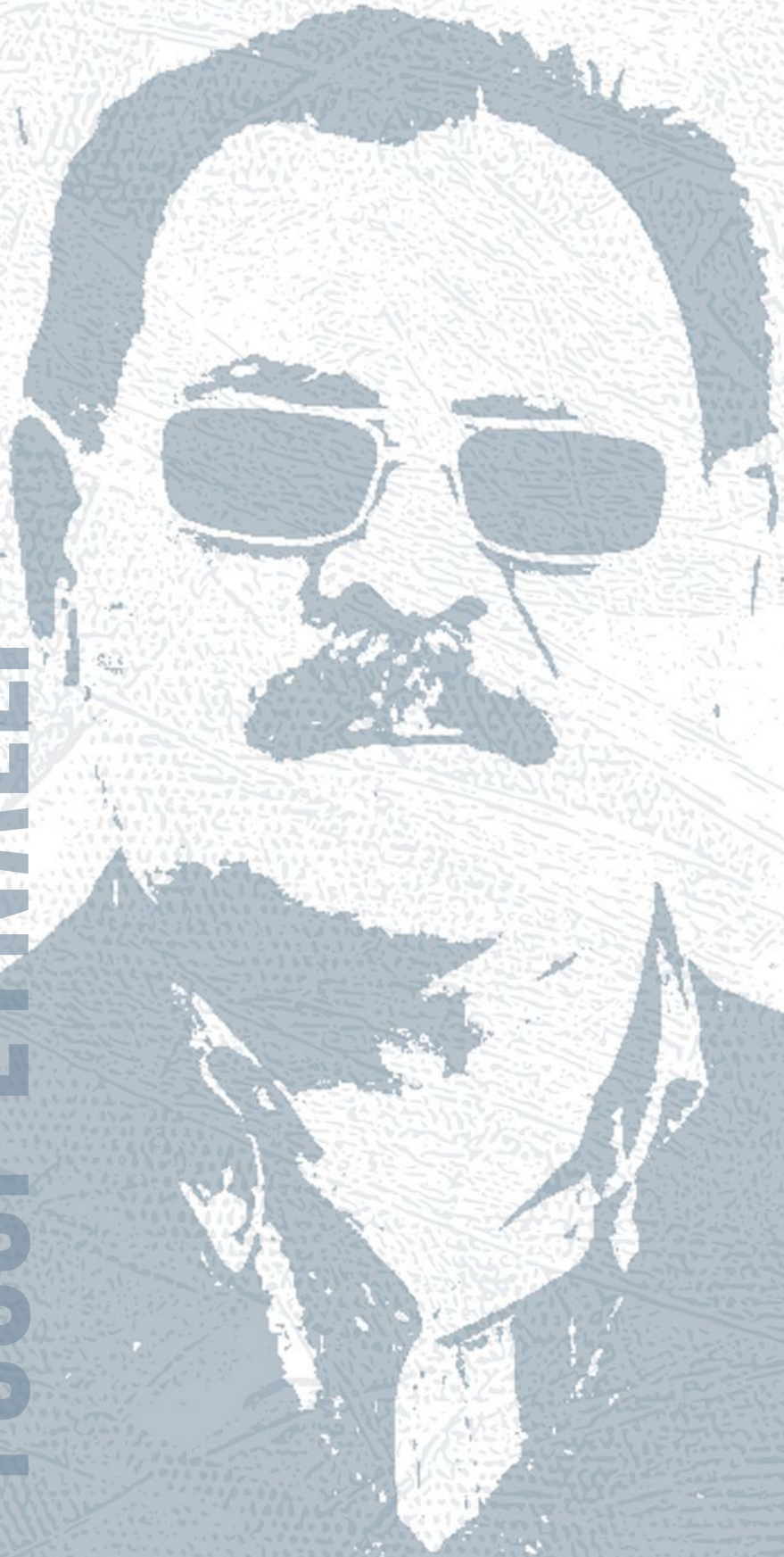
Yoluna kurbandır canım
Koru beni zalimlerden
Duy sesimi yaradanım
Koru beni zalimlerden

Sensin başımda tacım
Hemi derdim hem ilacım
Daima sana muhtacım
Koru beni zalimlerden

Arzumu sana bildirdim
Kendim nefsimi öldürdüm
Elime sana kaldırdım
Koru beni zalimlerden

Sevgi, şefkat dolsun artık
Yaprak değil dalsın artık
Yeter Bacı gülsün artık
Koru beni zalimlerden.

YUSUF EYNALI

YUSUF EYNALLI (ÂŞIK İSLAMİ)

(d.1950 -)

749

Yusuf Eynalli, 1950 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Gökahmetli köyünde doğdu. İlkokulu Beşbucak (Araplar) ve Kadırlı'nın Akmaşat köyünde, orta ve lise öğrenimini Osmaniye'de tamamladı.

1970 yılında Haruniye İlköğretmen Okulunu bitirdikten sonra öğretmen olarak göreve başladı. 33 yıl öğretmenlik yaptıktan sonra 2002 yılında emekliye ayrıldı.

Şiirlerinde "Âşık İslami" mahlasını kullandı. Şiirleri başta Andırın Postası Gazetesi ve Tirşik Dergisi olmak üzere birçok gazete ve dergide yayımlandı.

OZANIYIM

Kulak ver de dinle beni
Arif isen anla beni
Kara cahil sanma beni
Ben milletin ozaniyım

Güzellerin gülü bende
Ol Yunus'un dili bende
Millî duygu dolu bende
Ben milletin ozaniyım

750

Söz bilenden söz alırım
Kabuk değil öz alırım
Ulu Önder'den hız alırım
Ben milletin ozaniyım

Heybetli yüce dağlarım
Lale sünbüllü bağlarım
Ben çalarım ben söylerim
Ben milletin ozaniyım

Temiz soylu asil kanı
Türk olan sever vatani
Taklit etmem şunu bunu
Ben milletin ozaniyım

İslami coşar bu sıra
O yâr açtı cana yara
Bin kere baksan kusura
Ben milletin ozaniyım

BENİ

751

Sevdan ile düştüm hâlden hâllere
Ara sıra uğra canan gör beni
Yemin ettim yâr azmimden dönemem
İster isen bir cellada ver beni

Ceyhan Nehri coşar coşar bulanır
Korkarım ki seni eller gönenir
Ok kirpikler hilal kaşa ulanır
Acımazsan ta kalbimden vur beni

Güller mahzun mahzun sen de gülmezsen
Kim çalacak sen kapımı çalmazsan
Zahmet edip Andırın'a gelmezsen
Hiç olmazsa bir gelenden sor beni

Âşık İslami de biraz gülsün yâr
Seni sevdiğimi âlem bilsin yâr
Gel yiğitlik gene sende kalsın yâr
Aç kolların dört bir yandan sar beni

YUSUF HAFIZ ATAÇ

YUSUF HAFIZ ATAÇ (HOZALOĞLU)

(d.1935 - ö.2009)

Yusuf Hafız Ataç, 1935'te Afşin ilçesinin Pınarbaşı Mahallesi'nde doğdu. İlköğreniminden sonra uzun süre babasının yanında terzi olarak çalıştı. Asker dönüşü çalışmak için yurdun çeşitli illerine gitti. Bir dönem yurt dışında işçi olarak çalıştı. Geçimini işçi olarak sağladı ve emekli oldu.

Yusuf Hafız Ataç, 1988 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

Şiirlerinde "Hozaloğlu" mahlası kullanan şair aynı yörede yaşamış olan halk şairleri Kul Hamit, Beyazıt Yurtsever ve Hayati Vasfi Taşyürek'ten etkilendi. Çocukluğunda âşıklara özenerek arkadaşlarıyla doğaçlama atışmalarda bulundu. Saz çalmayan şair, şiirlerinde ağırlıklı olarak toplumsal konulara ve didaktik temalara yer verdi. Şiirlerini genellikle koşma ve semai türünde ve sade bir dille yazdı. İl ve ülke genelinde şiir etkinliklerine katıldı. Şiirleri Afşin'in Sesi, Yeşil Afşin gibi mahallî dergilerde ve antolojilerde yayımlandı.

SEREN BENİM

Ozan deyip geçme bana,
Dört yanını gören benim,
Çamur atıp kaçmasana,
Biri bine bölen benim.

Duymadın mı ozan sesin,
Kalbinde yaşar herkesin,
Sen dünyada bir gölgesin,
Yıkık kalbi ören benim.

754

Öğretmenin ve okulun,
Evlinin bekârın dulun,
Her ağlayan gülen kulun,
Hallerini soran benim.

Yazar bazen şehre köye,
Ozan gerek dert çekmeye,
Sıvı ve katı maddeye,
Şekil biçim veren benim.

Severim “Seyyid” adlıyı,
İncelerim kanatlıyı,
Hakkı, doğruyu, haklıyı,
Ortalığa seren benim.

Hozaloğlu hak bir kalıp,
Oynamaz dümbelek çalıp,
Derviş Yunus’tan ders alıp,
Dağılmış derin benim.

YÜRÜ

Yücelerden gelen yayla yolcusu,
Nergisi sümbülü bırak da yürü.
Salınarak gelen güzel kolcusu,
Yakın gel hatırın sorak da yürü.

Seni gören ateşlenir özünden,
Çok anlam çıkarır tatlı sözünden,
Beyaz gerdanından penbe yüzünden,
Yakına gel şöyle görek de yürü.

Uzaktan yürü de görek bir kere,
Düşmesin şu kalbim gama kedere,
Yürürken çarığın bastığın yere,
Şu tatlı canları serek de yürü.

Gerdanın süt gibi kabarmış taşmış,
Gönlü seller gibi Aslı'yla coşmuş,
Karayel mi esti zülfün dolaşmış,
Dolaşan saçını örek de yürü.

Oyalı dülbendi atmış başına,
Boyun uygun değil gülüm yaşına,
İnsafı kalbine mermer döşüne,
Gönül sarayını kurak da yürü.

Ne yaptın ki incitmişin belini,
Duymadan yaşanmaz tatlı dilini,
Baytaran'ın rayhanını gülünü,
Gel *Hozaloğlu*'na derek de yürü

ZAHİDE ESKİĞİ

ZAHİDE ESKİCİ (AYKIZ)

(d.1974 -)

Zahide ESKİCİ, 1974 yılında Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesinin Beşbucak köyünde doğdu. İlkokulu köyünde okuduktan sonra öğrenimine devam edemedi.

Zahide ESKİCİ, usta-çırak geleneğiyle değil, kendini yetiştirerek şair oldu. Başta ozan olan babası Kasım ESKİCİ olmak üzere Karacaoğlan, Köroğlu, Âşık Veysel ve Halit Araboğlu'ndan etkilenerek 12 yaşında şiir yazmaya başladı. Şiiri kendisi için bir yaşam biçimi olarak kabul eden Zahide ESKİCİ halk şiiri formunda yazdığı şiirlerinde ağırlıklı olarak 11'li ve 8'li hece ölçüsünü kullandı. Az da olsa 12 ve 14'lü heceyle de yazdı. Şiirlerinde seveda, memleket sevgisi, doğa güzellikleri gibi konuların yanı sıra didaktik konulara yer verdi.

Şiirleri; Alkış, Vesselam, Şelale gibi edebiyat-sanat dergilerinde ve antolojilerde yayımlandı. Âşıklar Bayramına, festivallere, şiir etkinliklerine katıldı ve bu etkinliklerde şiir, hikâyeli ağıtlar ve türküler okudu. Şiirlerinde kendisine Öksüz Ozan (İhsan Öksüz) tarafından verilen "Aykız" mahlasını kullanan Zahide ESKİCİ, şiirlerini *Aşkın Gözyaşları* (2003), *Gadasını Aldığım Şiirler* (2019) ve *Gönül Yongası* (2020) adlı kitaplarında yayımladı. Yörenin halk kültürüne kaynak kişilik yapacak kadar hâkim olan Zahide ESKİCİ, derlemiş olduğu Andırın yöresine ait halk hikâyeleri, destanlar, türküler, ağıtlar gibi sözlü kültür ürünlerini *Gadasını Aldığım Hikâyeli Türküler ve Ağıtlar* (2017) ve *Köroğlu'nun Deli Tayı* (2018) isimli kitaplarda yayımladı.

Zahide ESKİCİ, 2018 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının Araştırma ve Eğitim Genel Müdürlüğüne "Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcılarının Tespiti ve Kayıt İşlemleri Yönergesi" kapsamında yapılan değerlendirmede "halk şairi" ünvanı aldı.

SENDEYDİ AKLIM

758

Aşkın Mecnun hâli sardı sinemi
Uyudum uyandım sendeydi aklım
Yastığın yorganın kalktı dönemi
Şafağa dayandım sendeydi aklım

Müşerref olanlar bilirler bunu
Tadanı mest eder özlensin onu
Aşkınla sarhoşum Allah'ın günü
Bir yandım, pir yandım sendeydi aklım

Gariplik gönlüme küreklenince
Sensizlik bağrıma çöreklenince
Cinnet geçirmeye niyetlenince
Canımdan cayandım sendeydi aklım

Vefasızla yola çıkılır değil
Vefalı dost bulan yıkılır değil
Böylesi cefalar çekilir değil
Al kana boyandım sendeydi aklım

Aykız'ım diyorum uğruna köle
Vefasız anmak çiledir çile
Hâlden bilmeyenin adını bile
Hiç anmam diyendim sendeydi aklım

GADASINI ALDIĞIM

Dere tepe deme n'olur
Düz gel gadasın aldığım
Yollarıma kese ulaş
Tez gel gadasın aldığım

Hasretinle yanıyorum
Her an her dem anıyorum
Umuduma banıyorum
Sez gel gadasın aldığım

Eller kadir kıymet bilmez
Benim yüzüm sensiz gülmez
Okyanuslar engel olmaz
Yüz gel gadasın aldığım

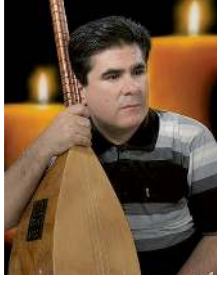
Göremiyom bağlarını
Seyir edem sağlarını
Ferhat gibi dağlarını
Kaz gel gadasın aldığım

Karaları bağlatma ha
Yüreğimi dağıtma ha
Derde salıp ağlatma ha
Sız gel gadasın aldığım

*Aykız'*ım da seni bekler
Sinesini her gün yoklar
Yüreğinde seni saklar
Söz gel gadasın aldığım

ZEKERİYA TUNÇ,

ZEKERİYA TUNÇ (OZAN TUNÇ)

(d.1964 -)

Zekeriya Tunç, 1964 yılında Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesinde doğdu. İlk ve ortaokulu Türkoğlu'nda okudu. İlkokul yıllarında zekâ seviyesinin yüksek olması nedeniyle öğretmenleri tarafından Zekeriya yerine Zeki ismi ile çağrıldı. Zeki ismi zamanla Zekeriya'nın önüne geçti. Kahramanmaraş Merkez Endüstri Meslek Lisesinde başladığı otaöğrenimini ailesinin ekonomik nedenlerinden dolayı yarım bıraktı.

Zekeriya Tunç, geçimini düğünlerde ve kına gecelerinde çalıp söyleyerek sağladı. Kahramanmaraş'ta yerel yayın yapan radyolarda ve çeşitli yerel televizyon kanallarında programlar yaptı. Özel saz eğitimi dersleri de verdi.

Zekeriya Tunç, çocukluk yıllarından itibaren şiire ilgi duydu. Türkoğlu ve çevresindeki şair ve âşıkları büyük bir dikkatle dinleyerek ve örnek alarak kendini yetiştirdi. İlk şiirini ilkokul beşinci sınıfa giderken 1977 yılında ağabeyinin vefatı dolayısıyla kaleme aldı. Saz çalmayı kendi kendine öğrendi. Babasının karşı çıkmasına rağmen harçlıklarıyla bir saz aldı, şiirlerini sazı ile söylemeye ve bestelemeye başladı.

Geleneğin atışma ve deyişme dallarında da kendini gösteren sazı ve irticali güçlü olan şair, şiirlerinde en çok 11'li ve 8'li hece ölçülerini kullandı. Şiirlerinde ağırlıklı olarak aşk, dostluk, zamandan şikâyet, vatan ve millet sevgisi konularını işledi.

KUL GÜZEL OLUR

Dostça varır isen dostun evine
Kelam güzel olur, dil güzel olur
Selamı ver yüzü gülsün sevine
Eda güzel olur hâl güzel olur

Selamsız girilmez dost bahçesine
Yüklenir sevgisi yâr bohçasına
Uyarsan dildeki hâl lehçesine
Pürçek güzel olur, gül güzel olur.

Yürekten yüreğe giderken selam
Karşılık gösterir der iki kelam
Köprüler kurulur böyle vesselam
Canlar güzel olur kul güzel olur.

762

Ekersen tarlaya biçen darıyı
Gül gülistan olur gönül sarayı
Baharın çiçeğe salsan arıyı
Kaymak güzel olur, bal güzel olur.

Muhabbet başlayıp şakırsa diller
Kollar kalkiverir oynaşır eller
Pembe yanaklarda açarsa güller
Fidan güzel olur dal güzel olur.

Güzel kendisini çekerse naza
Ne kışlar çevrilir o nazla yaza
Ozanlar aşk ile vurunca saza
Mızrap güzel olur, tel güzel olur.

Türk'üm Atatürk'ü örnek alırım
Vatana devlete kurban olurum
Ozan Zeki'm ben de mertçe ölürüm
Bayrak güzel olur, al güzel olur.

BAYRAM EDELİM

Allah'tan hediye bize bu günler,
Gönül gamı silsin bayram edelim.
Kurulsun sofralar buluşsun canlar,
Oğlum kızım gelsin bayram edelim.

Bayram namazında saf ola bugün,
Bütün dargınlıklar af ola bugün.
Şeytan yanımızdan def ola bugün,
Dostlar kıymet bilsin bayram edelim.

Çoluk çocuk bugün bayramlık giysin,
Kardeş omuzuna elini koysun,
Fakir fukaranın ver karnı doysun,
Kötülükler ölsün bayram edelim.

Bayram günü için sarma sarılsın,
Gelen dostlarıma sofraya kurulsun,
El öpenlere de şeker verilsin,
Tüm çocuklar gülsün bayram edelim.

Bayram meydanları kurulsun hele,
Büyük küçük şimdi haydi el ele,
Barış türküleri dolansın dile,
Köyü şenlik alsın bayram edelim.

Ozan Zeki'm der ki kıldım namazı,
Bütün dünya için ettim niyazı,
Gelin hanemize beklerim sizi,
Gönüller bir olsun bayram edelim.

ZEKIYE TOLU

ZEKİYE TOLU (TOLUNAY)

(d.1972 -)

Zekiye Tolu, Kahramanmaraş merkeze bağlı Çakırdere köyünde doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Açık öğretim Ortaokulunu ve Lisesini bitirdi.

Özel sektörde, Kahramanmaraş Millî Eğitim Müdürlüğünde, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinde çalıştı. Parti teşkilatlarından görev aldı. Bağlama, ses eğitimi, bilgisayar, girişimcilik, sağlık bilgisi, hasta bakım ve trikotaj kurslarına katılarak kişisel ve meslekî gelişimine katkı sağladı.

Zekiye Tolu, çocukluğunda radyo ve kasetleri dinleyerek müziğe karşı ilgi duymaya başladı. Şair olan babası Osman Bey'den de şiir bilgisi edindi. 2016 yılında, Türk halk müziği sanatçısı olan kızıyla birlikte Kahramanmaraş Belediye Konservatuarında çalıştı. 2007 yılında Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneğine üye olduktan sonra edebiyat çevresi genişledi ve şiir bilgisi gelişti. Derneğin etkin kurullarında görev aldı. Müziğin yanı sıra şiir çalışmalarına da ağırlık vermeye başladı. Ustası Öksüz Ozan tarafından kendisine “Tolunay” mahlası verildi ve şiirlerinde bu mahlası kullandı.

Zekiye Tolu, 2020 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığının açmış olduğu “Somut Olmayan Kültürel Miras Taşıyıcıları Değerlendirme ve Tespit Kurulu Sınavı”nda başarılı bulunarak “ses sanatçısı” kimlik kartı almaya hak kazandı.

Zekiye Tolu, ozan ve ses sanatçısı olarak televizyon programlarına konuk olarak katıldı ve yurdun çeşitli illerinde düzenlenen pek çok ozan etkinliklerine davet edildi.

VESELAM

Nasıl anlatayım nerden başlayım
Dünyanın çivisi çıkmış vesselam
Sevdada kapandı güneşim ayım
Sevenler dünyada çekmiş vesselam

Her geçen gün artar gamım kederim
Şu yalan dünyaya geldim giderim
Hep sırtımdan vurdu dost bildiklerim
Umut duvarlarım çökmüş vesselam

Deli gönlüm uykusundan uyandı
Aklıma düştükçe yüreğim yandı
Çektiğim acılar arşa dayandı
Tolunay boynunu bükmüş vesselam

BİR BAŞKAYDI NEŞET ERTAŞ

Ayrı bir fark vardır, ayrı bir yorum.
Halı bir başkaydı Neşet Ertaş'ın.
Sözlerine kimse yapmazdı yorum,
Dalı bir başkaydı Neşet Ertaş'ın.

Eseriyle bütün âlem eğlendi,
Mecnun olup Leyla'sına bağlandı,
Aşkın ateşiyle yürek dağlandı,
Külü bir başkaydı Neşet Ertaş'ın.

Kimse sahip çıkmaz sağ iken beden,
Ölünce kıymeti bilinir neden,
Hacı Bektaş Veli izinden giden,
Yolu bir başkaydı Neşet Ertaş'ın.

Nameleri nice yürek yakardı,
Sohbet dili adeta halk kokardı,
Dudağından şeker şerbet akardı,
Dili bir başkaydı Neşet Ertaş'ın.

Tolunay'ım sır içinde sırdaydı,
Sanatında bizden farklı yerdeydi,
Göğüste mızraptı, sapta perdeydi,
Teli bir başkaydı Neşet Ertaş'ın.

KAYNAKÇA

ALPARSLAN, Yaşar; ALICI, Lütfi; YAKAR, Serdar (2009). *Türk Edebiyatında Maraşlılar*, Kahramanmaraş: Ukde Yayınları

ALPARSLAN, Yaşar; YAKAR, Serdar (2009). *Maraş Meşhurları*, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Valiliği Yayınları

ARSLAN, İsmail. Türkmen Ağıtçısı Andırınlı Hasibe Hatun. <https://www.tirsikdergisi.com/sayfa/yazarlar/ismail-aslan/turkmen-agitcisi-andirynli-hasibe-hatun/> (Erişim Tarihi: 24.07.2023)

ASLAN, Muzaffer (2023). Ömre Adanmış Şiirler (Haz. Duran Doğan). Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Büyükşehir Yayınları

ARTUN, Erman (1995) “Ozandan Âşığa Halk Şiiri Geleneğinin Kültür Kaynakları”, *İçel Kültürü*, Y. 9, S.41, İçel, Eylül 1995, s. 5-9.

ARTUN, Erman (2001). *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*, Ankara: Akçağ Yayınları

ATMACA, Seher (2017). *Binboğa'nın Söz Pınarı*, Ankara: Berikan Yayınları

AVCI, Ramazan (1999). *Kahramanmaraşlı Halk Şairleri*, Kahramanmaraş: Fatih Lisesi Yayınları

AVCI, Ramazan (2008). *Kahramanmaraşlı Şairler Antolojisi*. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Valiliği Yayınları

AVCI, Ramazan (2008). *Şiirlerle Kahramanmaraş*, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Belediyesi Yayınları

AVCI, Ramazan (2013). *Şairlerin Dilinden Kahramanmaraş*, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Yayınları,

AVCI, Ramazan (2015). “Cumhuriyet Dönemi Kahramanmaraşlı Şair ve Yazarlar”. *Akdeniz'in Altın Kenti Kahramanmaraş* (Editör: Ramazan Avcı, Orhan Doğan, Serdar Yakar), Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Valiliği Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü Yayınları

AVCI, Ramazan (2015). *Karacaoğlan'dan Günümüze Kahramanmaraşlı Şairler*, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Yayınları

AVCI, Ramazan (2017). *Şuaranın Yaşayan Yüzü*, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Yayınları

AVCI, Ramazan. "Karacaoğlan". KSÜ Kahramanmaraş Ansiklopedisi 4:452-456. Kahramanmaraş, 2020

AVCI, Ramazan (2020) *Şehrimiz Kahramanmaraş* (e kitap). <https://kmaras.meb.gov.tr/www/Duyurular/kategori/2>

BAŞPINAR, Ali (2020). *Aşk-ı Temaşa*. İstanbul: Efsus Yayınları,

BAŞPINAR, Mahir (2019). *Gülüm Bana Gülmüyor ki*, Ankara

BİLGİN, Arif (2000). *Âşık Mahrumî*, Elbistan: Şardağ Dergisi Yayınları

BİLGİN, Arif (2010). *Âşık Çimanî*, İzmir

BİLGİN, Arif (2010). *Şiir Döşedik Yollarına Elbistan'ın Afşin'in*, İzmir

770

BOYUNDURUK, Adnan; BOZOĞULLARINDAN, Bestami; KARABUDAK, Gökhan; GÜVEN, Mahmut (2021). *Günümüz Kahramanmaraş Âşıkları*, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Halk Ozanları Kültür ve Dayanışma Derneği

BOZ, Mustafa (2014). *Kozanoğlu Şiirler*, Kahramanmaraş

CIRIK, Şerif (Âşık Mahzunî Şerif) (1995). *Dolunaya Tül Düştü*, Ankara: (Özel Yayın)

ÇETİN, Cuma Ali (2017). *Kahramanmaraşlı Şairler Antolojisi*, Kahramanmaraş: (Özel Yayın)

ÇINKIR, Celil (2017). *Gönülden Geçenler*. Yalın Yayıncılık, İstanbul

ÇİNPOLAT, Halil (2022). "Çocukken". *Trafik Dergisi*, Yıl: 56, Sayı: 709, s.10

ÇIPLAK, Coşkun, Nilgün (2009). *Âşık Devai Hayatı Sanatı ve Şiirleri*, Mersin

DOĞAN, Mahmut (Ozan Figani). (2020). *Ali Haki Edna ve Bilinen Mahlasları*, İstanbul: AHEV (Ali Haki Edna Vakfı) Yayınları

EREN, Abdulkhakim (20230). *Kendi Pencereinden Beş Ünlü Ozan*. İstanbul: Efsus Yayınları

ERŞAHİN, İbrahim. “Ali Rıza (Ali Rıza Yüksel)”. KSÜ Kahramanmaraş Ansiklopedisi 1:251-252. Kahramanmaraş, 2018

ERŞAHİN, İbrahim. “Arslan, Ali (Berçenekli Ali)”. KSÜ Kahramanmaraş Ansiklopedisi 1:343-343. Kahramanmaraş, 2018

ERŞAHİN, İbrahim. “Böhtanî (Haydar Ali Timur)” KSÜ Kahramanmaraş Ansiklopedisi 2:263-264 Kahramanmaraş, 2019

EYNALLI, Yusuf (1995). “Köroğlu’na Arzuhal”. *Andırın Postası Gazetesi*, Yıl 12, Sayı 564,

GÜNDOĞAN, Ömer (2020). *Hayata Dair Şiirler*, Ankara: Kültür Ajans Yayınları

GÖZÜKARA, Mehmet (2012). *Söz Kuşandı Şairler Kılıçtan Keskin*, İstanbul: Özgü Yayıncılık

HALICI, Feyzi (1992). *Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

<http://sairlermaras2.blogspot.com/>

IRMAK, Yılmaz (2021). *Âşık Mahzuni Şerif ve Şiir Dünyası*. İstanbul: Kahramanmaraş Büyükşehir Yayınları

KALENDER Haşim (2014). *Aşk Heybesi*, Ankara: Berkan Yayınevi,

KALKAN, Emir (1991). *XX. Yüzyıl Türk Halk Şairleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları

KARA, Hanifi (2009). *Çeşm-i Şehlâ*, Elbistan

KARAÇALI, Ali (2008). *Marashlı Âşık Behlül Ali*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara

KARATAŞ, Âşık Medeni (2018). *Bir Yiğit, Bir Muamma, Bir At Hikâyesi*, Adana: (Özel Yayın)

KAYA, Doğan (2009). Sivas Halk Şairleri, C.I (A-C), Sivas: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları.

KISACIK, Durdu (2017). *Kader Kurbanı* (Haz.: Yaşar Alparslan), Kahramanmaraş: Dulkadiroğlu Belediyesi Yayınları,

KOCATÜRK, V.Mahir (1963). *Saz Şairi Antolojisi*, Ankara: Edebiyat Yayınevi

KÖPRÜLÜ, Fuat (1989), “Türk Edebiyatının Menşei”, *Edebiyat Araştırmaları I*, İstanbul: Ötüken Yayınları,

KURT, Celalettin (1993). *Elbistanlı Şairler Antolojisi*, İstanbul

KURT, Celalettin (2017). *Ekinözülü Şairler Antolojisi*, Ankara: Berikan Yayınevi

772

KÜÇÜKKÜRTÜL, Alaeddin (2022). *Nar Rengi Defter*. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Yayınları

MENGİLLİ, Ramazan (2012). *Âşık Selâmi Hayatı Ve Şiirleri*, Ankara: Ukde Kitaplığı,

ÖNDER, Mehmet Akif (2008). *Göksunlu Şairler Antolojisi*, Ankara: Göksun Belediyesi Yayınları

ÖZTÜRK, Hasan (2011). *Dumansız Ateş*, Elbistan

ŞAHAN, Eyüp (2012). *Bir Dilek Tuttum*, Ankara: Lazer Ofset

SAKALLI, Ali; KURT, Celalettin; DALKANAT, Mehmet (2018). *Nurhalklı Şairler Antolojisi*, Ankara: Berikan Yayınevi

SAKAOĞLU, Saim; ALPTEKİN, Ali Berat (2015). *Türk Saz Şiiri Antolojisi*, Ankara: Akçağ Yayınları

SEKNİ, Nazife Gül (1996). *XX. Yüzyıl Afşinli Halk Şairleri*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Elazığ

SEVER, Mustafa (2013). Türk Halk Şiiri, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınevi

TAŞDEMİR, Cuma (2021). *Gönül Gözü*, İstanbul

UĞUR, Hacı Hasan (2001). *Şardağı'ndan Bâd-ı Sabâ*, Elbistan

YAKAR, Serdar (2020). *Kahramanmaraş'ta Cumhuriyet Dönemi Öncü Şairler*, Ankara: Onikişubat Belediyesi Yayınları

YAKAR, Serdar (2020). *Kahramanmaraş'ta Eser Vererek Yaşayan Günyüzü Şairleri*, Ankara: Onikişubat Belediyesi Yayınları

YAKAR, Serdar (2020). *Kahramanmaraş'ta Şiirlerini Kitaplaştıramamış Mahzun Şairler*, Ankara: Onikişubat Belediyesi Yayınları

YENER, Hacı (2008). *Binboğa'dan Marmara'ya*, İstanbul

YÜKSEL, Hasan Avni. Prof. Dr. Şükrü Elçin'den Ders Arası Notları, <https://www.millifolklor.com/PdfViewer.aspx?Sayi=52&Sayfa=21> (Erişim: 09.06.2023)

ZÜLKADİROĞLU, Mustafa (1967). *Bomboş*, Ankara: Güneş Matbaacılık

